

དེང་རབས་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་རྣམ་བཞག་
གནད་བསྟུས་བཞག་སོ།།

ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་བྲིས་ཀྱིས་བརྒྱུ་བཤམས།

དཀར་ཆག

ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་རོ་བོ་.....	1
ཆོག་མཛོད་རིག་པའི་དགོས་པ་.....	3
ཆོག་མཛོད་རིག་པ་བྱུང་བའི་རྒྱུ་.....	3
རིག་པ་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་མིན་དབྱེད་པ་.....	4
ཆོག་མཛོད་ཀྱི་རོ་བོ་.....	4
ཆོག་མཛོད་ཀྱི་བྱུང་བ་.....	15
འཇམ་གླིང་གི་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་བྱུང་བ་.....	15
བོད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་བྱུང་བ་.....	17
ལ་ཆིག་སྟོང་སྟོན་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་.....	17
རྒྱལ་རབས་བརྒྱ་དགུ་པ་ཡན་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་.....	21
རྒྱལ་རབས་ཉི་ཤུ་པ་ཚུན་ཆད་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་.....	24
ཆོག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་བརྒྱ་.....	27
ཆོག་མཛོད་ཚུམ་བཞིག་གི་བྱ་བ་སྦྱར་བཤད་པ་.....	36
ཚུམ་བཞིག་བྱེད་པ་པོ་ལ་ལྟན་དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་.....	36
ཚུམ་བཞིག་གི་བྱ་བའི་གོམ་རིམ་དངོས་.....	39

བྱེ་བྲག་སོ་སོར་བཤད་པ་.....	43
ཅ་ཚིག་བསྟུ་བའི་ཅ་དོན་དགུ་.....	44
ཅ་ཚིག་དག་བསྒྲིག་བྱ་བ་.....	49
ཅ་ཚིག་གི་ཚིག་གཤིས་གང་ཡིན་བརྟགས་ཏེ་མཚན་མ་གདབ་པ་.....	50
བད་རྟིང་དང་ཁ་སྐད་སོགས་ཀྱི་མཚན་མ་གདབ་པ་.....	50
འགེལ་བའི་སྒོན་འགོ་.....	51
འགེལ་བ་བྱི་ཚུལ་དངོས་.....	55
འགེལ་བ་བྱི་ཚུལ་གྱི་ཅ་དོན་བརྟུ་གཅིག་.....	57
འགེལ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་དཔེར་བརྗོད་.....	66
འགེལ་ཚིག་གི་ཁ་གསལ་བར་བརྟུག་རི་མོ་.....	68
འགེལ་བ་གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་པ་.....	68
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགེལ་བའི་བཀོལ་ཚིག་འགའ་ཞིག་.....	69
སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་བསྒྲིག་བྱ་ཚུལ་.....	71
རྒྱ་ཆ་བཅའ་བསྟུ་བྱ་བ་.....	73
ཚོམ་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་དངོས་སུ་སྐྱབ་པ་.....	79
ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་བསྒྲིག་བྱ་ཚུལ་.....	80
ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་དང་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་དཔེ་ཆ་དང་ཤེས་བྱ་	
ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་གསུམ་གྱི་ཁྱད་པར་.....	81

ཚཱ་བཟླིག་གི་བྱ་བ་དངོས་.....	83
སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚཱ་བཟླིག་བྱ་ཚུལ་.....	86
ཚཱ་བཟླིག་གི་བྱ་བ་དངོས་.....	87
ཅ་ཚིག་ཡིག་བསྐྱར་བྱ་ཚུལ་.....	88
ཐ་སྐད་གསར་བའོ་བྱ་ཚུལ་གྱི་ཐབས་བརྒྱད་.....	91
དམིགས་བསལ་གྱིས་དོ་སྤང་བྱ་དགོས་པའི་གནས་.....	95
རང་གི་ཉམས་ཕྱོད་ལས་ཐོབ་པའི་དོན་བརྒྱད་.....	96
ཚཱ་བཟླིག་བྱས་ཟིན་པའི་ཚིག་མཛོད་བའོ་བཙས་བྱ་ཚུལ་.....	107
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བྱེད་ལས་སོགས་བསྟན་པའི་སྒྲོ་ནས་མཇུག་བསྟུ་བ་.....	109
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དགོས་པ་བརྒྱད་.....	109
ཚིག་མཛོད་ཚཱ་བཟླིག་གི་བྱ་བའི་ཕྱོད་ཚོར་.....	113
འབྱུང་འབྱུར་གྱི་རེ་ཞུ་གསུམ་.....	114
བྱིས་སྒྱུར་འབྲི་ཚུལ་མདོར་བསྟུས་བཞུགས།.....	119

༡། དེང་རབས་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་རྣམ་ གཞག་གནད་བསྟུས་བཞགས་སོ། །

གྲུ་གྲུམ་གསར་པའི་མདངས་འཛིན་མཁྱེན་པའི་གཏིར། །
ཤེས་རབ་རལ་གྱི་འབར་བའི་གཟི་འོད་ཀྱིས། །
ཚོངས་པའི་དྲ་བ་མ་ལུས་གཙོད་པའི་གཉེན། །
ངག་གི་དབང་ཕྱག་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལུས་སྐྱོངས། །

རྒྱལ་བའི་རྣམ་འཕྲུལ་རྒྱལ་གསུང་བདུད་ཚིའི་ཆར། །
རྒྱ་ཆེན་འགོ་ལ་འགྱུད་པའི་སྤྲིན་ཆེན་པོ། །
སྤྲིད་ན་མཛོན་པར་དགོན་པའི་ཡིད་བཞིན་ནོར། །
དགེ་ལེགས་བྱེ་བའི་འབྲུང་གནས་གྲུས་པའི་ཡུལ། །

བརྩ་གསུམ་བྱུང་གཉིས་ཐབས་ཤེས་སྦྱོར་བ་ལས། །
རབ་འབྲམས་ཤེས་བྱ་སྟོན་པའི་འཕྲུལ་པོ་ཆེ། །
ལྷགས་གཉིས་ལུན་པ་སེལ་བའི་ཉིན་མོར་བྱེད། །
དུས་ཀྱི་མཐར་ཡང་སྤྲིད་ན་རྒྱལ་གྱུར་ཅིག། །

དེ་ལ་འདིར་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གི་གནད་རྣམས་
མདོར་བསྟུས་ནས་བཙོན་པ་ལ། ཚིག་མཛོད་ནི། རིག་པའི་གནས་མི་
ཟད་པའི་གཏིར་གྱི་བང་མཛོད་དུ་འཇུག་པའི་ལྷེ་ཕུ་མིག་ལྟ་བུ་ཡིན་

ཏེ། རིག་པའི་རྣམ་གྲངས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་མིང་དང་ཚིག་ལ་
བརྟེན་ནས་སྟོན་ཞིང་། མིང་དང་ཚིག་གི་དོན་མ་ཤེས་ན། དེ་ལ་
འཇུག་ཚུལ་མེད་པའི་ཕྱིར་དང་། ཚིག་མཛོད་ནི་ཆེད་དུ་མིང་དང་
ཚིག་གི་དོན་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ལག་ཆ་ལྟ་བུ་
ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེས་ན་རིག་གཞུང་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་ཚིག་
མཛོད་རེ་ཡོད་ན། རྟེན་མིག་ལག་དུ་ཐོགས་པ་བཞིན་གཞུང་དེ་དག་
ལ་བདེ་སླག་དུ་འཇུག་ཅུས་པའི་པན་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ནི་མངོན་
སྲུང་ཡིན། འོན་ཏེ་ལྟ་བུའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་བསྐྱིག་ན། ཐོག་མར་དེ་
བསྐྱིག་ཚུལ་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་ལེགས་པར་ཤེས་དགོས་ཏེ། དེ་ཤེས་
ན་བརྗོད་བྱ་བ་ལྟར་སྲུང་ཚོགས་ཤིང་། གྲོག་པ་པོ་སོ་སོའི་དགོས་མཁོ་
སྟོང་ཅུས་པ། འཚོལ་གྲོག་སྒྲ་བའི་ཚིག་མཛོད་ལེགས་པོ་རྩོམ་སྐྱིག་
བྱེད་ཅུས་པའི་ཕྱིར་རོ།

འདིའི་སྐོར་ལ་དེང་སང་མཁས་པ་མང་པོས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ། བྱབ་
འབྲས་ལེགས་པོ་ཐོན་འདུག་པས་འཛམ་གླིང་ཤར་ཅུབ་གྱི་མཁས་པ་
རྣམས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཐོན་པའི་རིགས་པ་དང་། ཁོ་བོ་ཅག་གིས་
ཀྱང་ལོ་འཁོར་༡༥་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ཚིག་མཛོད་རྩོམ་བསྐྱིག་གི་ལས་ཀ་
བསྐྱབས་པའི་ཉམས་སྦྱོང་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་དེང་རབས་ཚིག་
མཛོད་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གནད་བསྟུས་ཤིག་བརྗོད་པར་བྱའོ།

འདི་ལ་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་ངོ་བོ་མདོར་བསྟན་པ་དང་། རྣམ་
གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བྱེད་ལས་སོགས་བསྟན་
པའི་སྟོན་མཇུག་བསྟུ་བ་དང་གསུམ་ལས། དང་པོ་ཚིག་མཛོད་
རིག་པའི་ངོ་བོ་མདོར་བསྟན་པ་ལ་བཞི་སྟེ། དང་པོ་ཚིག་མཛོད་རིག་

པའི་ངོ་བོ་ནི། དེ་ལ་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་
རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་ཚིག་མཛོད་བསྒྲིག་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་
ཏེ། རྩོགས་གཉིས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་འབེབས་པར་བྱེད་
པའི་རིག་པ་ཞིག་གོ།

དེ་ལ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། ངོ་བོ། ལས་འགན། གྲུབ་ཚུལ་དང་བརྟེན་འབྲེག་
ཁྱད་ཆོས། དབྱེ་བ། བྱེད་རུས་སོགས་ཡིན་ལ། བསྒྲིག་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་
ཞེས་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་བསྒྲིག་ཚུལ་གྱི་རྩ་དོན་དང་། ཐབས་ཚུལ། ཚིག་
མཛོད་སྒྲིག་སྐབས་ཀྱི་བྱ་བའི་ཉམས་ཐྱོར་རྩོགས་བསྐྱེམས་བྱས་ཏེ།
ཚད་གཞི་གཏན་འབེབས་བྱེད་པ་ལ་སོགས་པ་སྟེ། སྐད་རྒྱ་ཚིག་
མཛོད་སྒྲིག་ཐབས་དང་། སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་ཚིག་མཛོད་སྒྲིག་
ཐབས། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་སྒྲིག་ཐབས་ལྟ་བུའོ།

གཉིས་པ་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་དགོས་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་རི་
ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་དགོས་པ་སྟོན་པའི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དང་། དེ་
རི་ལྟར་བསྒྲིག་པའི་ལག་ལེན་གྱི་ཐབས་ཚུལ་ཡང་དག་པ་ཞིག་རྩོགས་
བསྐྱེམས་དང་གཏན་འབེབས་བྱས་ཏེ། ཚིག་མཛོད་རྩོམ་བསྒྲིག་གི་བྱ་
བ་ལ་ལམ་སྟོན་དང་ཚད་གཞི་བྱེད་རུས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྦྱར་པའོ།
གསུམ་པ་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་བྱུང་བའི་རུས་ནི། དེང་རབས་ཚིག་
མཛོད་རིག་པ་འདིའི་ཐོག་མའི་སྟོལ་འབྱེད་པ་པོ་ནི། ལྷ་རུ་སུའི་ཚན་
རིག་གླིང་གི་གླིང་མི་དང་སྐད་རིག་པའི་ཆེད་མཁས་པ་ཤེར་པ་
L. V. Shcherbaཞེས་པ་ཡིན་ཏེ། ཁོས་༡༩༤༠ལོར་ཚིག་མཛོད་རིག་
པའི་དབྱུང་རྩོམ་བྲིས། ༡༩༥༥ལོར་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་ནས་རྒྱལ་
སྤྱིའི་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་རུས་དེབ་ཅེས་པའི་ཐོག་ཏུ་སྟེལ། དེ་ནས་

བཟུང་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་ཚུམ་ཡིག་མང་པོ་ཐོན་པ་ཡིན་
 པར་སྤང་ངོ་། །དེས་ན་ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་ནི་ལོ་༤༠༠༠་
 ལྷག་གི་གོང་ནས་བྱང་ཁིང་དེ་ལ་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པའི་རིག་
 པ་ནི་ལོ་༡༠་ལྷག་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་ད་གཟོད་བྱང་བ་ཡིན་ཞེས་ཤེས་
 པར་བྱའོ། །

བཞི་པ་རིག་པ་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་ཡིན་མིན་དབྱེད་པ་ནི། ཡོ་རོབ་དང་
 ཨ་རིའི་མཁས་པ་འགའ་ཤེས་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་ཞེས་པ་འདི་ཚིག་
 མཛོད་ཚུམ་སྐྱིག་གི་ཐབས་རྩལ་དང་སྒྱུ་རྩལ་ཙམ་ཞིག་ཡིན་གྱི། རིག་
 པ་རང་རྒྱ་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན་ཞེས་ཟེར་མོད། ལྷ་རུ་སྤྱའི་ཆེད་མཁས་པ་
 སོགས་འགའ་ཤེས་ནི་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་འདི་རང་རྒྱ་ཐུབ་པའི་རིག་
 ཚན་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །རྒྱ་ནག་གི་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་ཆེད་
 མཁས་པ་འགའ་ཤེས་དེའི་རྗེས་སུ་འབྲངས་པར་སྤང་ངོ་། །

དེ་ལ་སྡོན་གྱི་ཚིག་མཛོད་ནམས་ནི། སལ་མོ་ཆེ་ཞིག་སྐྱད་ཡིག་ཚིག་
 མཛོད་ཙམ་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་དག་སྐྱད་རིག་པ་ལས་ལོགས་སུ་རིག་
 ཚན་རང་རྒྱ་བ་ཞིག་མིན་ཡང་རུང་མོད། དེང་སང་གི་ཚིག་མཛོད་
 ནམས་ནི་སྐྱད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཙམ་མ་ཡིན་པར་རིགས་གཞན་པ་ཡོད་
 ཅིང་། དེ་དག་ལ་སྐྱད་ཡིག་ལས་གཞན་པའི་ཤེས་རིག་གི་བརྗོད་བྱ་མང་
 ལ། བསྐྱིག་རྩལ་ཡང་མི་འདྲ་བ་དུ་མ་སྤང་ཁིང་། དེ་དག་ལ་རིགས་
 པའང་ལོགས་སུ་བ་ཞིག་མེད་ན་འབྲུང་མི་སྤྱིད་པས་རིག་པ་རང་རྒྱ་
 ཐུབ་པ་ཞིག་ཏུ་འདོད་པའི་ཕྱོགས་དེ་འཐད་པར་སེམས་སོ། །

གཉིས་པ་རྣམ་གཞག་རྒྱས་པར་བཤད་པ་ལ་བཞི་སྟེ། ཚིག་མཛོད་གྱི་
 རོ་བོ་དང་། ཚིག་མཛོད་གྱི་བྱང་བ། ཚིག་མཛོད་གྱི་དབྱེ་བ། ཚིག་
 མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་བྱ་རྩལ་ལོ། །དང་པོ་ཚིག་མཛོད་གྱི་རོ་བོ་ལ་བཞི་

སྟེ། དང་པོ་མཚན་ཉིད་ནི། གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་མིང་ཚིག་སྐོར་བྱ་པ་
དག་གི་དོན་རྒྱས་བསྟུས་ཅི་རིགས་ཙམ་ཞིག་རྟོགས་པའི་སྒྲིབ་དུ་མིང་
ངམ་ཚིག་རྒྱང་པ་དུ་མ་སྟོགས་གཅིག་དུ་བསྟུས་ནས་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་
འགེལ་བ་གཙུག་པོར་འཛིན་ཅིང་། གོ་རིམ་ངེས་ཅན་དུ་བསྒྲིགས་ཏེ།
བཅའ་བཟུག་བདེ་བར་བྱས་པའི་ཡོ་བྱད་དཔེ་ཆ་ཞིག་གོ།

མཚན་ཉིད་འདི་ནི། ཚིག་མཛོད་རིག་པ་སྟེ་བ་འགའ་ངེས། སྐད་
གཉིས་ཤན་སྒྱར་བ་ཙམ་ལས་འགེལ་བ་མེད་པའི་ཚིག་མཛོད་རྣམས་
ནི་དང་སང་གི་ཚད་ནན་མོའི་དབང་དུ་བྱས་ན། ཐ་སྙད་ཤན་སྒྱར་གྱི་
རེའུ་མིག་ཙམ་ལས་ད་དུང་ཚིག་མཛོད་དངོས་ཀྱི་ཚད་དུ་ལོངས་
མེད་ཅེས་འདོད་པའི་ལུགས་སུ་བྱས་པའོ།

གཉིས་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དོ་བོའི་བྱད་ཆོས་ནི། སྒྲིབ་ཚིག་མཛོད་གང་
ཞིག་ཡིན་ཡང་བྱད་པར་གྱི་ཆོས་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ།
དང་པོ་བཟོད་དོན་ཤེས་བྱའི་བྱད་ཆོས་ནི། ལར་ཚིག་མཛོད་ཐམས་
ཅད་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཅི་རིགས་པ་རེ་མི་སྟོན་པ་མེད་མོད། ཤེས་བྱའི་རྒྱ་
ཚད་དང་། ཟབ་ཚད། གངས་ཚད་མི་འདྲ་བ་སྟེ་ཆོགས་ཡོད་ལ། དེའི་
རྒྱ་མཚན་ནི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་གང་ཡིན་པ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན།
གང་ཡིན་ཡང་ཚིག་དེའི་དོན་ཤེས་འདོད་ཅན་གྱི་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་
ལ་ཚིག་དེའི་བཟོད་དོན་གྱི་ཤེས་བྱ་གང་ཡིན་པ་དེ་གསལ་བར་སྟོན་
ཐུབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་
ཅ་ཚིག་དུ་སྟོན་མི་སམ་སྟོ་ཏེ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མིའི་མིང་ཞིག་བྱང་བའི་
ཚོ། མི་དེ་ཡུལ་དང་དུས་གང་དུ་འབྱུངས་པ་དང་འདས་པ། མི་ཚེའི་
སྒྲིབ་སྟུག། བྱ་བ་གང་བསྟུབས། བཅའ་ས་ཆོས་ཅི་ཡོད། སྒྲིབ་ཆོགས་སམ་
རིག་གནས་ལ་ཤུགས་སྒྱུར་གང་ཡོད་སོགས་གསལ་པོར་བཟོད་

དགོས་པ་དང་། དེ་བཞིན་རྒྱ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚ་ཚིག་ཏུ། དོར་
མ་ཞེས་པ་ལྟ་བུའི་མིང་ཞིག་བྱང་ན། མིང་དེའི་དོན་གང་ཡིན། མིང་དེ་
གཞུང་གང་ཏུ་རྒྱས་ནས་བྱང་། བརྒྱུད་པའི་བརྒྱུད་གསལ་། ཡིག་སྐད་
དམ་ཁ་སྐད། ལུ་ལ་སྐད་དམ་སྐད་གང་ཡིན། འཇུག་ཚུལ་དང་དཔེར་
བཞིན་སོགས་གསལ་པོ་བསྟན་པར་བྱ་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་དོན་དང་མཐུན་པའི་བྱང་ཚུལ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བསྟན་
བུའི་ཤེས་བྱ་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དོན་ལ་གནས་པ་དང་ཡིད་རྟོན་
པེར་བ། གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་དེ་མའི་ངང་བཀོལ་ཚིག་པ་ཞིག་
ངེས་པར་རྒྱ་ཡིན་དགོས་ཏེ། འདི་ནི་མ་མཐའི་ཆོད་གཞི་ཡིན། ལྷན་
ཡོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དག་གིས་ཤེས་བྱ་གང་རུང་ཞིག་མི་སྟོན་པ་མེད་
ཀྱང་། བསྟན་པའི་ཤེས་བྱ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་དོན་དང་མི་མཐུན་པ་
ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ། ཚུལ་སྒྲིག་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ཚུ་ཆོད་དང་བྱ་བ་ལ་
གཟབ་ནན་བྱུང་མིན་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན། དེས་ན་ཚ་ཚིག་དང་
འགྲེལ་ཚིག་གང་ཡིན་ཡང་ཡིད་རྟོན་རུང་བའི་བྱང་ས་དང་ལྟན་པ་
ཞིག་ངེས་པར་རྒྱ་དགོས་ཀྱི། རང་གི་ཡིན་སྟོང་ཀྱི་སློབ་ཅམ་ལ་བརྟེན་
པ་ནི་འགན་མི་འཁུར་བའི་བྱ་བ་ཉེས་ཆབས་ཆེ་བ་ཞིག་གོ། །གལ་ཏེ་
མི་མང་པོས་སོ་སོའི་ས་ནས་ཚུལ་སྒྲིག་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། དོན་
པན་ཚུན་འགལ་བ་མེད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། བྱང་པར་རྒྱ་ཤེས་བྱ་ཀྱན་
འདུས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བཞིན་བྱ་འགལ་བ་འབྱུང་ཉེ་བས་ཞིབ་པར་
བརྟགས་ནས། ཚིག་མཛོད་གཅིག་གི་མགོ་མཇུག་ཀྱན་ཏུ་འགལ་མེད་
གཅིག་གུར་བྱ་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ་བཀོལ་བ་དེ་བའི་བྱང་ཚུལ་ནི། དང་པོ་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་
ཀྱིས་ཚིག་མཛོད་ལས་ཐ་སྟོན་གང་རུང་ཞིག་འཛོལ་བ་ན། རྒྱས་བྱང་

དུའི་ནང་ཆོགས་མེད་དུ་རྟེན་སྐབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། འདི་ནི་ཆོག་
 མཛོད་ཀྱི་འཆོལ་བྱར་སོགས་བསྐྱིག་ཚུལ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན། གཉིས་
 པ་བཅའ་བུའི་རྩ་ཆོག་དེ་རྟེན་པ་ན། དེའི་དོན་དེ་ལས་སྤྱོད་པའི་སྒོ་
 གས་རྟོགས་སྐབ་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། འདི་རྩ་ཆོག་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་
 ཚུལ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན། མདོར་ན་ཐ་སྟངས་འཆོལ་བ་དང་དོན་
 རྟོགས་པ་ལ་ཇི་ལྟ་ཇི་ལྟར་ཐུར་ཞིང་སྟབས་བདེ་བ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་
 ཆོག་མཛོད་ཀྱི་དགེ་མཆོན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་ནོ།།

གསུམ་པ་བྱད་གཞི་ལུས་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། གཙོ་གཞིའི་ནང་
 འོན་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་དང་། རྩོམ་གཞིའི་གྲུབ་ཚུལ་ལོ། དང་པོ་ལ་གསུམ་
 རྟེ། དང་པོ་སྤྱི་ཁོག་གི་གཞི་བྱོན་ནི། ཚ་ཚོག་གི་གྲངས་ཀྱི། འགྲེལ་ཚོག་
 རྒྱས་བསྟུས། དཔེར་བརྗོད་མང་ཁྱད་། འོན་མཚུངས་དང་འོན་ལྟར་
 གི་ཚོག་ཡོད་མེད་དང་། ལྟེན་གྲངས་སོགས་གཞི་བྱོན་ཆོད་དང་ལྟན་
 པའོ། །གཉིས་པ་སྤྱི་ཁོག་བཀོད་བསྟེན་ནི། བསྟུ་བྱའི་ཚ་ཚོག་ཅི་ཡིན།
 ཚོམ་བསྟེན་བྱ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ། འགྲེལ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་པ་གང་ཡིན།
 བརྟག་རིས་དང་བྱུར་བཀོད་ཅི་ཡིན། ཚ་ཚོག་འཚོལ་ཚུལ་སོགས་
 གཏན་ཁེལ་གྱི་བཀོད་བསྟེན་ཅན་ནོ། །

གསུམ་པ་སྤྱི་ཁོག་བྱང་གཤིས་ནི། ཆོག་མཛོད་ཚུལ་བཞིག་བྱ་ཚུལ་གྱི་
 རྒྱ་ཚུལ་བྱང་ཆོས་ཏེ། ཆོག་མཛོད་གྱི་བཛོད་བྱ་སོ་སོའི་མཆོམས་དབྱེ་
 དང་སྡེབ་སྒྲིག། ཡིག་གཟུགས་ཆེ་ཆུང་། ཆོན་མདོག་སྡེབ་སྒྲིག། དེབ་ཁ་
 ཆེ་ཆུང་། རྒྱབ་ཤོག་རྩས་འཁོད། ཤོག་བྱའི་རྣམ་པ་སོགས་གྱི་བྱང་པར་
 རོ།།

གཉིས་པ་སྟོན་གཞིའི་གྲུབ་ཚུལ་ནི། དེ་པ་སྟོན་གཞིའི་གྲུབ་ཚུལ་ཞེས་
པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རགས་པའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་སྤྱི་རྣམས་ཀྱི་བརྟ་

འཕྲིན་གཉིས་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་སྟེ། རགས་པའི་གྲུབ་ཚུལ་ནི་ཚིག་
 མཛོད་ཀྱི་གཞུང་དོན་དངོས་ཡིན་ལ། དེ་ནི་སྤྱི་བའི་གྲུབ་ཚུལ་གྱི་སྟོང་
 མང་པོ་ལས་གྲུབ་པ་ཞིག་ཡིན། སྤྱི་རོལ་གྱི་བརྗོད་འཕྲིན་ཞེས་པ་ནི།
 ཚིག་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་དོན་ལ་གཞིགས་འདེགས་བྱེད་པའི་བརྗོད་
 དོན་གཞན་པ་རྒྱལ་སྟེ། གཞུང་དོན་གྱི་སྟོན་ཏུ་ཡོད་པའི་སྐད་དོན་
 གྱི་སྟོན་དང་། གཞུང་དོན་གྱི་མཇུག་ཏུ་ཡོད་པའི་ཟུར་བཞོད་དང་།
 བར་ཏུ་ཡོད་པའི་བར་བཅུག་རིམ་བཅས་ཡིན་ནོ།
 འདི་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྐད་དོན་ནི། ཁ་བྱང་ལྡེབ་
 མ་དང་། པར་དབང་ལྡེབ་མ། མིང་དགོད་ལྡེབ་མ། དྲིན་ལྷའི་ལྡེབ་མ།
 དཀར་ཆག། སྤང་གཞི། མགོ་བརྗོད་། འདྲེན་བརྗོད་། བཞོལ་ཚུལ། བསྐྱིག་
 རྟེན་ས། མཚོན་རྟགས་གསལ་བཤད་བཅས་ལས་གྲུབ་པའོ།
 དེ་རྒྱལ་སྟེ། ཁ་བྱང་ལྡེབ་མའི་དོན་སྟེ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་མིང་དང་།
 གཙོ་སྐྱིག་པའི་མིང་། དཔེ་སྐྱུན་ཁང་གི་མིང་། དཔེ་སྐྱུན་ཏུ་མཛོད་
 བཅས་སྟེ། པར་དབང་ལྡེབ་མའི་དོན་སྟེ། གནང་བ་མེད་པར་ཚིག་
 མཛོད་ཀྱི་ཡི་གེ་དང་རིམ་སྟེ། གཞན་གྱིས་དཔར་བསྐྱུན་བྱེད་མི་
 ཚིག་པ་སྟེ། དྲིན་ལྷའི་ནང་ཏུ་ཚིག་མཛོད་ཚུལ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་
 ལ་དངོས་སམ་བརྒྱད་ནས་རོགས་བྱས་པ་རྒྱལ་སྟེ། ལ་བཀའ་དྲིན་ཆེ་
 ཞེས་ལྟ་བུ་སྟེ། འདི་ལ་ལྡེབ་མ་ལོགས་སྟེ། བ་མེད་པར་མགོ་བརྗོད་ཀྱི་
 མཇུག་ཏུ་བྲིས་ཀྱང་ཚིག་གོ། དཀར་ཆག་གི་རྗེས་སྟེ། མགོ་བརྗོད་དམ་
 སྤང་གཞི་སྟེ། དེའི་ནང་ཚིག་མཛོད་ཚུལ་བསྐྱིག་གི་དམིགས་ལྟུང་
 དང་། ཁ་སྐྱོགས་ལྟུང་གྱི་བཞོལ་བདག་གང་ཡིན། ཚུ་ཚིག་གི་གྲངས་
 ཀའམ་ཁེབས་ཆད། བཤེར་སྟོག་བྱ་ཚུལ་སྟེ།
 འདྲེན་བརྗོད་ཅེས་པ་ནི། སྤང་གཞི་དང་མགོ་བརྗོད་ལས་འཕྲོས་པ་

ལྟ་བུའི་བརྗོད་བྱ་སྟེ། ཚུལ་སྤྲིན་པའི་དམིགས་འདུན་དང་ཚུལ་བསྤྲིན་བྱ་བ་བསྟུབ་ཚུལ་དང་། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཁ་གཏད་སྟུགས་དང་བྱེད་ཅུས། ཤེས་བྱ་སོགས་དང་། ཚིག་མཛོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་འཕེལ་རིམ་གསལ་བར་བརྗོད་པའོ།

མཚོན་ཉགས་གསལ་བཤད་ནི། སལ་ཆེར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འབྲེལ་བའི་ནང་དུ་བཀོལ་བའི་མཚོན་ཉགས་རྣམས་ཀྱི་གོ་དོན་བཀྲལ་བ་སྟེ། ཁ་ཅིག་གིས་འདི་མཚུག་དུ་བཀོད་པའང་ཡོད་དོ།

བཀོལ་ཚུལ་གྱི་ནང་དུ་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་གྲུབ་ཚུལ་དང་། བྱེད་ཅུས། བཀོལ་སྤངས་སོགས་བདེ་སྟག་དུ་ཤེས་པ་ལ་ཐད་ཀར་ཕན་པ་ཡོད་པའི་གསལ་བཤད་བྱ་དགོས་ཤིང་། བྱེད་པར་དུ་གང་ཞིག་བཅའ་དགོས་པའི་ཚིག་དེ་ཉིད་བདེ་ལྟར་དུ་རྟོག་པའི་ཐབས་གང་ཡིན་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། བྱེད་ཅུས་མང་པོ་ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ལ་ནི། བཀོལ་ཚུལ་གསལ་བཤད་འདི་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

གཉིས་པ་གཞུང་གི་དོན་ལ་གཉིས་ཏེ། རགས་པའི་གྲུབ་ཚུལ་དང་། སྤྱི་བའི་གྲུབ་ཚུལ་ལོ། །དང་པོ་རགས་པའི་གྲུབ་ཚུལ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་གི་ལུས་ཀྱིས་པོ་སྟེ། བརྗོད་བྱའི་སྟོང་པོ་ཤིང་གི་སྟོང་པོ་ལྟ་བུ་ཡིན། ལུས་འདིའི་ཆགས་ཚུལ་ནི། མིང་གི་ངོ་བོར་གྲུབ་པའི་ཡི་གེ་དང་། ཡི་གེ་འགའ་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་། མིང་ལས་གྲུབ་པའི་ཆོག། ཚིག་འགའ་ལས་གྲུབ་པའི་ཆོག་ཆོན་བཅས་ཐ་སྟངས་རིགས་བཞི་པོ་དཔྱུས་གཅིག་དུ་བསྤྲིགས་པ་ལས་གྲུབ་པ་ཡིན་ཞིང་། བསྤྲིན་ཚུལ་ནི། ཐ་སྟངས་ཀྱི་གཞུགས་དང་། སྟོན་དོན་ཏེ་གསུམ་པོ་གང་རུང་གི་སྟོན་པ་བསྤྲིགས་པ་སྟེ། དང་པོ། ཡིག་གཞུགས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྤྲིགས་པ་ནི། མ་བའི་

གསལ་བྱེད་གྱི་གཟུགས་མཚུངས་པ་རྣམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིག་
 པ་དང་དབྱིན་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་དང་། རྒྱ་ནག་གི་
 སྡོན་གྱི་ཚིག་མཛོད་དག་གི་ཐོག་མའི་ཡིག་གཟུགས་མཚུངས་པ་
 རྣམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཙ་བའི་ཡི་གེའི་སྒྲ་
 མཚུངས་པའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་ནི། རྒྱ་ནག་
 གི་དེང་སང་གི་ཚིག་མཛོད་མང་པོ་ལྟ་བུ་དང་། ཡི་གེའི་སྒྲ་གཟུགས་
 གཉིས་ཀ་མི་མཚུངས་ཀྱང་བཟོད་བྱའི་དོན་སྟོགས་མཚུངས་པ་སྟེ། མེ་
 རྟག་དང་། སིལ་རྟག། རི་དྲགས་གྱི་སྐྱར་སོགས་རིགས་མཐུན་པ་
 རྣམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྒྲིགས་པ་སྐད་ལྡན་ཤན་སྒྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་
 ལྟ་བུ་ལོ།

གཉིས་པ་སྐ་བའི་བྱབ་ཚུལ་ནི། རགས་པའི་བྱབ་ཚུལ་གྱི་སྒྲུམ་གཞིའི་
 བར་ན་གནས་པའི་ཙ་ཚིག་སོ་སོ་དང་དེ་རྣམས་ཀྱི་འགྲེལ་བ་སོགས་
 ཀྱི་བྱབ་ཚུལ་ལོ། །འདི་ལ་རིམ་པ་གཉིས་སུ་དབྱེར་ཡོད་དེ། ཙ་ཚིག་གི་
 གཟུགས་དང་སྒྲ་རིམ་བཞིན་དགོད་པ་དང་། ཚིག་དོན་ལེགས་པར་
 དགོལ་བའོ། །དང་པོ། ཙ་ཚིག་ནི་སྐ་བའི་བྱབ་ཚུལ་གྱི་ཚོམ་གཞི་ཡིན་
 པས་ཐོག་མར་འགོད་དགོས། དེའི་འཕྲོས་སུ་དེ་ལ་གཟུགས་མི་འདྲ་
 བའི་འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཡོད་ན་དེ་དགོད། གཟུགས་མི་འདྲ་བ་ཞེས་པ་
 རྒྱ་ཡིག་གི་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་ལ་བྲི་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།
 དེའི་འཕྲོས་སུ་སྒྲ་གདངས་མཚོན་ཉགས་ཡོད་ན་དེ་དགོད།

འདི་རྒྱ་ཡིག་དང་། དབྱིན་ཡིག། ཉི་ཉོང་གི་ཡི་གེ་ལ་སྒྲ་གདངས་
 མཚོན་བྱེད་གྱི་མཚོན་ཉགས་ལེགས་སུ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་ཡིན། དེའི་རྗེས་
 སུ་མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག། རྒྱ་ཚིག་སོགས་ཚིག་གཤིས་མཚོན་
 ཉགས་དགོད། དེ་ནས་ཁ་སྐད་དང་བརྗེད་སོགས་ཀྱི་མཚོན་ཉགས་

ཡོད་ན་དེ་དགོད། དེའི་འཕྲོས་སུ་འགྲེལ་བ་དགོད། དེའི་རྗེས་སུ་
དཔེར་བཅོལ་དགོད། དེའི་རྗེས་སུ་ཚིག་འགྲེལ་གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་
པ་ཡོད་ན་དེ་དགོད། དེའི་རྗེས་སུ་ཚིག་ཁྲུངས་འབྲི་ན་དེ་དགོད་
དགོས་སོ། །

དེ་དག་ཀྱང་ཡི་གེའམ་མཚོན་རྟགས་དང་། ཡིག་གཟུགས་ཕྱ་རགས།
ཁ་དོག་མི་འདྲ་བ་སོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ཅ་ཚིག་དང་འགྲེལ་བའི་
དོན་རྣམས་མ་འདྲེས་པར་བལྟས་པ་ཙམ་གྱིས་རྟེན་ཐུབ་ཅིང་གོ་སླ་
བ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

གསུམ་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་མཐུག་གི་དོན་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཟུར་
བཀོད་རྣམས་ཏེ། འདི་ནི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཁ་བསྐང་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ།
མགོ་བཅོལ་དང་། བསྐྱིག་སྟངས། གཞུང་དོན་དག་ལས་ལོགས་སུ་
ཟུར་པའི་བཅོལ་བྱ་ཞིག་ཡིན་ལ། གཞུང་དོན་ལས་འཕྲོས་པ་ལྟ་བུ་
ཞིག་ཀྱང་ཡིན་ནོ། །ཚིག་མཛོད་གཅིག་གིས་ཟུར་བཀོད་ཀྱི་རྣམ་
གྲངས་ཅི་ཙམ་ཞིག་བསྟུ་བ་ལ་ངེས་པ་གཏན་ཁེལ་བ་ཞིག་མ་མཐོང་
མོད། ཚིག་མཛོད་རྣམས་ལས་ལྟ་བུ་གས་བཅུ་ཕྱག་གཅིག་ལྟ་བུ་གི་
བར་ཅི་རིགས་པ་ཞིག་བསྟུས་འདུག་གོ།

ཟུར་བཀོད་ཀྱི་ནང་དོན་ནི། གཙོ་བོ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་དོན་ཏུ་
དངོས་སུ་མ་བསྟུས་ཤིང་། གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་བཙལ་
དགོས་པའི་རྒྱུ་མཁོའི་ཤེས་བྱ་དག་རེའུ་མིག་ཏུ་བཀོད་པ་ཞིག་རྟེ།
གཙོ་བོ་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་ཟུར་བཀོད་དང་། སྐད་ཡིག་ཟུར་
བཀོད་དེ་རིགས་གཉིས་སུ་སྤང་བ་ལས། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་
མཛོད་ཀྱིས་སྐད་ཡིག་ཟུར་བཀོད་ཆེར་མི་སྤུད་ཀྱང་། སྐད་ཡིག་ཚིག་
མཛོད་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་བཅོལ་བྱ་ཅན་གྱི་ཟུར་བཀོད་མང་

པོ་བསྐྱུས་སྤང་ངོ་། །གང་ལྟར་བྱུང་བའོད་འདིས་ཀྱང་སྒྲིག་པ་པོ་
རྒྱལ་ལ་པན་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པས་མཐོང་ཆེན་བྱ་རིགས་པ་ཞིག་གོ།
དེ་དག་གིས་ཚིག་མཛོད་ཅིག་གི་ལུས་ཀྱི་ལ་པོའི་ཐོག་མཐའ་བར་
གསུམ་གྱི་བྱ་བ་ཚུལ་རྒྱལ་པ་བསྟན་པ་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་ཞར་བྱང་ལ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་མིང་ལ་དབྱེད་
པ་ནི། བོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་རྒྱལ་ལས་འགའ་ཞིག་གི་མཆན་ལ་མིང་
མཛོད་ཅེས་སྒྲུས་ཤིང་། ལ་ལ་ཞིག་གི་མཆན་ལ་ཚིག་མཛོད་ཅེས་
བཞོད་པར་སྤང་ན། འདི་གཉིས་ལས་གང་དོན་ལ་གནས་ཤེ་ན། སྤྱིར་
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚ་བའི་ཐ་སྟད་ལ་མིང་ཁོ་ན་ལས་ཚིག་མེད་པའང་
ཡོད་དེ། དཔེར་ན། མི་མིང་ཚིག་མཛོད་དང་། ས་མིང་ཚིག་མཛོད།
གཞུང་མིང་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུའོ། །དེ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཁོ་ན་ལས་མིང་
གི་ཐ་སྟད་མེད་པའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། གཏམ་དཔེའི་ཚིག་མཛོད་
ལྟ་བུའོ། །

གཞན་ཚིག་མཛོད་པལ་མོ་ཆེ་ཞིག་གི་ནང་དུ་མིང་དང་ཚིག་གཉིས་
ཀ་ཡོད་དོ། །དེས་ན་མིང་མཛོད་དང་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་གང་བཞོད་
ཀྱང་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་པར་སེམས་ཏེ། མིང་མཛོད་ཅེས་བཞོད་
ཀྱང་མིང་ཞེས་པ་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་ལྷན་ཕྱེས་པའི་མིང་ཁོ་ན་ལ་མི་
གོ་བར་མིང་གིས་མཆོན་ནས་ཐ་སྟད་སྤྱི་ལ་གོ་བ་ཡིན་ཏེ། ལང་ཀར་
གཤེགས་པ་ལས། མིང་ནི་བཞོད་པར་མ་བྱས་ན། །འཛིག་རྟེན་ཐམས་
ཅད་ཚྭངས་པར་འགྱུར། །དེ་བས་ཚྭངས་པ་བསལ་བའི་ཕྱིར། །མིང་དུ་
གདགས་པར་བྱ་བ་ཡིན། །ཞེས་དང་། མིང་དང་མཆན་མ་ཀྱན་རྟོག་
ནི། །རང་བཞིན་གཉིས་ཀྱི་མཆན་ཉིད་དོ། །ཞེས་གསུངས་པའི་སྐབས་
ཀྱི་མིང་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་གོ་ཚུལ་ལྟ་བུའོ། །

ཡང་ཚིག་མཛོད་ཅེས་བཞོད་ཀྱང་ཚིག་ཅེས་པ་མིང་ཚིག་གཉིས་ཀྱི་
ཟླས་ཐྱེས་པའི་ཚིག་ཁོ་ན་ལ་གོ་མི་དགོས་པར་ཚིག་ཅེས་པས་མཚོན་
ནས་ཐ་སྟད་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བ་ཡིན་ཏེ། ཟུང་ན་ལས་འདས་པ་ཆེན་
པོའི་མདོ་ལས། ཚིག་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་ནི་བྱང་ཆུབ་སེམས་
དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་ཚོས་གཅིག་ལའང་མིང་རྣམ་པ་སྟ་
ཚོགས་སུ་བཏགས་ནས་བསྐྱལ་བ་ཚད་མེད་པའི་བར་དུ་བཞོད་ཀྱང་
མི་རྒྱུགས་ཀྱི། ཞེས་དང་། ཚིག་སོ་སོ་ཡང་དག་པར་ཤེས་པ་ནི་བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་སེམས་དཔའ་ཆེན་པོས་མིང་དང་ཚིག་རྣམས་ཤེས་
ཀྱང་དེ་ལ་ཆགས་པ་མེད་དོ། །

ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་དུ་ཚིག་ཅེས་བཞོད་ཀྱང་དོན་ལ་མིང་དང་
ཚིག་ཐམས་ཅད་ལ་གོ་བ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་སྤྱིར་མིང་མཛོད་དང་ཚིག་
མཛོད་གང་བཞོད་ཀྱང་དོན་ལ་འགལ་བ་མེད་ཅིང་། དེང་སང་ཚིག་
མཛོད་ཅེས་བཞོད་པ་ཅུང་ཟད་མང་ཞིང་གྲགས་ཆེ་བས་དེ་ལྟར་དུ་
བཞོད་ཀྱང་འཐད་པ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་ཚིག་མཛོད་དང་དག་ཡིག་གི་བྱང་པར་ནི། རྒྱ་ནག་གི་
མཁས་པ་འགའ་ཞིག་ན་རེ། དེ་གཉིས་ཀྱི་བྱང་པར་ནི། དག་ཡིག་གིས་
བསྟུ་བྱ་གཙོ་བོ་ནི། ཡི་གེའམ་སྐྱ་རྒྱུ་ཐ་སྟད་དེ། དཔེར་ན། རི། རྒྱ། མི།
རྩ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དག་ཡིན་ཏེ། སྤྱིར་བཏང་དུ་ཡི་གེ་གཉིས་ཡན་ཆད་
ལས་ཀྱབ་པའི་ཐ་སྟད་གཉེན་བཤེས། མེ་འཁོར། རྒྱག་འགའ་ལྟ་བུ་
འདྲེས་སྤྱིར་ཐ་སྟད་དང་ཚིག་ཚན་དག་སྟུང་པར་མི་བྱེད་ཅིང་། ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་བསྟུ་བྱའི་གཙོ་བོ་ནི། ཚིག་ཡིན་གྱི་ཡི་གེ་མིན། འོན་ཀྱང་ཡི་
གེ་འགའ་ཞིག་ནི་ཚིག་ཀྱང་ཡིན་པས་གཏན་ནས་མི་བསྟུ་བའང་མིན་
ཞེས་ཟེར་རོ། །

རང་རེ་བོད་ཀྱི་ལྷགས་ལའང་རྟོག་ལོ་རྩ་བའི་དག་ཡིག་ཉེར་མཁོ་
 བསྟུས་པ་ལས། བ་བདུག་ག་གདུག་ས་སྟུག་ནམས། སྟོན་དང་སྟུལ་
 དང་མཛེས་ཉེན་མོངས། ཁེས་དང་། དས་འཕུལ་དཔུང་དང་ས་
 བཏགས་སྟུང། ཤེས་པའི་ཡུལ་དང་ལོངས་སྟོང་དོ། །
 ཁེས་དང་། ས་པཎ་གྱི་དག་པར་བྱེད་པའི་ཐེབ་སྟུར་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོ་
 ལས། རྩམ་བྱ་རྩམ་སྟུར་ས་རྩམ་ཡིན། རྩལ་ཆ་དག་ནི་ས་རྩལ་ལ། །
 རྩག་ཁྲག་རྩག་ནི་ར་རྩག་ཡིན། ཁེས་དང་། ས་པཎ་གྱི་དག་ཡིག་ཉེར་
 མཁོ་བསྟུས་པ་ཐེབ་སྟུར་ཡིད་བཞིན་ནོར་བུ་ལས། འཛིན་པའི་འཆང་
 ནི་འ་ཡིས་འཕུལ། བྱར་དུ་འཕྱང་པ་པ་འཕྱང་ཡིན། ཡུ་མར་ར་ནི་ར་
 རྒྱང་སྟེ། བ་བྱ་མཁའ་ལ་འཕྱར་བའི་བྱ། ཁེས་པ་ལྟ་བུ་དག་ཡིག་མང་
 པོའི་ནང་དུ་ཡི་གེ་རེ་རེའི་དག་ཆ་སྟོན་པར་སྤང་མོད། དཔལ་ཁང་ལོ་
 རྩ་བའི་དག་སྟོན་ལས། གྲུབ་མཐའ་གྲུབ་ཐོབ་གངས་མེད་གྲོལ། །
 རལ་གྱི་གྲོ་གས་གྱིལ་ཁེས་གྲགས། ཁེས་དང་། དེའི་འགྲེལ་བ་ལས།
 གྲུབ་མཐའ་ནི་ནང་པ་དང་ཕྱི་རོལ་བ་སོ་སོའི་ཆོས་ལྷགས་གྲུབ་པའི་
 མཐའ་སྟེ་ཁེས་དང་། གྲུབ་ཐོབ་ནི་མཚོག་དང་ཐུན་མོང་གི་དངོས་
 གྲུབ་ཐོབ་པའི་གང་ཟག། གངས་མེད་ནི་བཙུངས་པའི་གངས་མཐའ་
 མེད་པ། ཁེས་དང་། པཎ་ཆེན་བསོད་ནམས་རྒྱལ་རྒྱལ་གྱིས་མཛད་
 པའི་བཟའི་བྱེ་བྲག་རྒྱལ་པར་དབྱེ་བའི་ཆོག་ལེའུར་བྱས་པ་སྟེ་བའི་
 རྒྱན་ལས། བསོད་ནམས་རྒྱས་པའི་རྒྱ་མཚོ་ཆེ། རྒྱ་སྐར་རྒྱལ་ལ་སྟུ་
 བལྟམས་ཤིང་། རྒྱ་ཆེན་ཆོས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་འཕྱར། ཁེས་སོགས་
 གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟུར་ཡི་གེ་གཉིས་ཡན་ཆད་ཅན་གྱི་ཐ་སྟོང་གྲང་
 མང་པོ་སྤང་ཞིང་། དེ་དག་གི་འང་བསྟན་བྱའི་གཙོ་བོ་སྐབས་སུ་བབ་
 པའི་ཡི་གེ་གཅིག་ཡིན་པར་འདུག་མོད། གང་ལྟར་ཡང་། ཡི་གེའི་དག་

ཆ་ཚལ་རུ་བཏོན་ནས་བཟོད་པའི་ཡོ་བྱད་དཔེ་ཆ་དེ་དག་ཡིག་དང་།
གོང་རུ་སྤྲུལ་པ་བཞིན་རུ། མིང་དང་ཚིག་ཐོར་བྱ་པ་དག་གི་བཟོད་
དོན་ནམ་འཇུག་ཚུལ་སོགས་ཚལ་རུ་བཏོན་ནས་སྟོན་པའི་ཡོ་བྱད་
དཔེ་ཆ་དེ་ཚིག་མཛོད་ཅེས་བཟོད་ན་འབྲང་པར་སེམས་སོ། །

གཉིས་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བྱང་བ་བཟོད་པ་ནི། དེ་ཡང་སྤྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་
ལོ་༤༠༠༠་ནས་༡༧༥༠་བར་རུ་དབྱས་ཤར་གྱི་ས་ཆ་ད་ལྟའི་ཨི་རག་(Iraq
伊拉克)ཀྱལ་ཁབ་ཀྱི་གནས་སུ་འཛམ་གླིང་གི་ཆེས་སྤུ་བའི་ཤེས་རིག་གི་
འབྱུང་གནས་སུ་གྱུར་པའི་ཡུལ་གྱི་ཞིག་ཡོད་དེ། དེའི་མིང་ལ་མེ་ལྷོ་ས་
པི་ཐེ་མི་ཡ་ (Mesopotamia) 美索不达米亚ཞེས་བྱ། དེའི་དོན་ནི་ཆུ་
གཉིས་བར་གྱི་ས་ཞེས་པ་སྟེ། ཆུ་གཉིས་ནི། ཡོས་ལྷི་རེ་ཐེ་སི་Euphrates
幼发拉底ཞེས་པ་དང་ཐེ་གི་རེ་སི་Tigris 底格里斯ཞེས་པ་དེ་གཉིས་
ཡིན། ཆུ་དེ་གཉིས་བར་གྱི་ཡུལ་གྱི་ལ་བྱང་གི་ཕྱོགས་སུ་ཨ་ཁ་ཏའི་
Akkadia མི་རྒྱལ་ས་གནས་ཤིང་། ལྷོ་ཕྱོགས་པར་སེག་གི་མཚོ་ཁྲག་དང་
ཉེ་བ་ན་སོས་མེར་ (Sumer) ཀྱི་མི་རྒྱལ་ས་གནས་སོ། །

སྤྱི་ལོ་སྟོན་གྱི་ལོ་༣༥༠༠་ཙམ་ན་སོས་མེར་གྱི་མི་འདི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་
འཛམ་གླིང་གི་ཡི་གེ་ཆེས་སྤུ་ཤོས་ཡིག་མགོ་ལེབ་མོ་གཟེར་མའི་མགོ་
ལྟ་བུ་ཅན་གྱི་ཡི་གེ་གཟེར་ཡིག་ཅེས་པ་དེ་གསར་གཏོད་བྱས། དེར་མ་
ཟད་སྟོན་གྱི་དང་། དཔེ་མཛོད་ཁང་། གནམ་རིག། ས་ཁམས། ཕྱིས་
རིག། ལོ་རྒྱུས་སྟོན་ངག། བྱིམས་ཡིག་སོགས་འཛམ་གླིང་ཤེས་རིག་གི་
ཆེས་སྤུ་ཤོས་རྒྱལ་ས་བསྟན།

སྤྱི་ལོའི་སྟོན་གྱི་ལོ་༢༥༤༠་ཙམ་གྱི་རུས་སུ་བྱང་ཕྱོགས་ཨ་ཁ་ཏའི་མི་
རྒྱལ་ས་ཀྱིས་གཡུལ་བཀྱས་ནས་སོས་མེར་གྱི་ཡུལ་གྱི་རྒྱལ་ས་དབང་རུ་
བསྟན། ཨ་ཁ་ཏ་དང་སོས་མེར་གྱི་མི་རྒྱལ་ས་པན་ཚུན་བརྩམ་འཕྲོད་

པས་ཨ་ཁ་ཏའི་མི་རྒྱལ་ས་ཀྱིས་སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་ཐོ་
བསྒྲིགས། འདི་འཛམ་གླིང་གི་ད་ལྟ་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཟིན་པའི་ཚིག་
མཛོད་རྒྱལ་ས་ཀྱི་ནང་ནས་ཆེས་ཐོག་མ་ཡིན་པར་བཤད་དོ།

དེ་ནས་སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་༡༠༠༠་ཙམ་གྱི་དུས་སུ་རྒྱ་གར་གྱི་མིས་རིག་
བྱེད་གྱི་གཞུང་ལས་བྱུང་བའི་ཐ་སྟད་གོ་དཀའ་བ་རྒྱལ་ས་སྤྱི་གས་
གཅིག་དུ་བསྒྲིགས་ནས་དཔེ་ཆ་བཅོས། འདི་ནི་རྒྱ་གར་གྱི་ཚིག་
མཛོད་བསྒྲིག་པའི་ཐོག་མ་ཡིན་ཞེས་བཤད་དོ།

དེ་རྗེས་སུ་རྒྱ་ཡིག་གི་གཞུང་ཨིར་ཡ་ཧཱ་ཤེས་པ་བྱུང་། འདི་ལ་ཚྱུ་མ་
པའི་དུས་དང་ཚྱུ་མ་པ་པོའི་མིང་གསལ་བར་མ་བཞོད་པས་བྱུང་བའི་
དུས་ཚོད་ཞིབ་ཐོ་ཤེས་དཀའ། འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་མཁས་པ་རྒྱལ་ས་
ལ་ཅུང་ཟད་གསལ་ཆེ་བ་ནི། སྤྱི་ལོའི་སྔོན་གྱི་ལོ་༤༠༣་ནས་༥༥༡་གི་
བར་དུ་བྱུང་བའི་ཀུན་གོ་战国དུས་སྐབས་ཀྱི་མཚུག་ཙམ་ནས་བྱུང་
བར་སྐྱབ་བ་དེ་ཡིན། གཞན་འདོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་བཅུ་ལྷག་ཅིག་
འདུག། རྒྱའི་མཁས་པ་པལ་ཆེ་བས་འདི་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་
ཐོག་མ་ཡིན་ཞེས་ཟེར།

འོན་ཀྱང་རྒྱ་ནག་གི་སྤྱང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་མཁས་པ་ཨོ་ཡང་
ཤེལ་欧阳修ཞེས་པས་གཞུང་འདི་སྟན་ངག་ལ་སློབ་གཉེར་བྱེད་པ་
དག་གིས་སྟན་ངག་གི་བཟང་འགྲེལ་དུ་བྱས་པ་ཞིག་ཡིན་པར་འདུག་
ཅས་བཤད། ད་ལྟའི་མཁས་པའི་ཁྱོད་ནའང་དེ་ལྟར་དུ་འདོད་པ་
ཡོད་དེ། གཞུང་འདི་བསྟན་བཅས་ཀྱི་མཆན་འགྲེལ་ཙམ་ཡིན་གྱི། ད་
དུང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྒྱལ་པར་མ་གྲུབ་པས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་མངལ་གྱི་
གནས་སྐབས་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།

དེས་ན་རྒྱ་ནག་གི་ཚོད་མེད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ནི། ཡི་གའི་རྒྱལ་བཤད་འཇ

文解字ཅེས་པ་འདི་ཉིད་དེ། འདི་ནི་རུས་རབས་༥་པའི་སྟོན་དེ། སྤྱི་ལོ་
 ༡༥༡་ལོར་ལེགས་པར་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ། བྱོན་ཡི་གེ་༡༠༠༠་ལྟག་བསྟུས་
 ཤིང་། དེ་ལ་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་བྱས་པ་ཞིག་གོ།
 ལོ་༡༡༠༠་ཙམ་གྱི་སྟོན་རུ་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་བྱང་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་
 ཟུང་ཟད་འཕྱི་ནའང་ད་ལྟ་ཡར་རྒྱས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བ་ཞིག་གོ།
 དེ་ནས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བྱང་བ་བཟོད་པར་བྱ་བ་
 ལ་གསུམ་སྟེ། རུས་རབས་༥་པ་དང་༡་པ་སོགས་ལོ་༡༠༠༠་གི་སྟོན་རུ་
 བྱང་བའི་བོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དང་། རུས་རབས་༡༠་པ་ནས་༡༩་པ་
 ཡན་གྱི་ལོ་༡༠༠༠་གི་ནང་རུ་བྱང་བའི་ཚིག་མཛོད་དང་། རུས་རབས་
 ༢༠་པ་ཚུན་ཆད་རུ་བྱང་བའི་ཚིག་མཛོད་དོ།
 དང་པོ་ནི། ལོ་༡༠༠༠་ལྟག་གི་སྟོན་རུ་བྱང་བའི་བོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ད་
 ལྟ་དངོས་སུ་མཇུག་རྒྱུ་ཡོད་པ་རྒྱག་མཐོང་སྟེ། དང་པོ་ནི། དམ་པའི་
 ཚིག་ལས་བྱང་བའི་སྐད་བྱེ་བྲག་རུ་བཤད་པ་འབྲིང་པོའམ་སྐྱ་སྐྱོར་
 བམ་པོ་གཉིས་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འདི་ནི་བཅད་པོ་བྲི་ལྡེ་སྟོང་བཅན་གྱི་
 བཀའ་ལ་བརྟེན་ནས་ལྷ་ལྡན་རྩི་ན་མི་ཏེ་སོགས་རྒྱ་གར་གྱི་པརྟེ་ཏ་
 རྣམས་དང་། རྩ་རྟེ་ཏ་སོགས་བོད་ཀྱི་མཁན་པོ་རྣམས་དང་། རྩ་ན་
 སེ་ན་སོགས་ལོ་ལྷ་མཁན་པ་རྣམས་གདན་ཐོག་གཅིག་རུ་འཛོམས་
 བས་སྟོན་གྱི་ལོ་པཎ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་ལས་མི་
 བཅོས་སུ་མི་རུང་བ་རྣམས་བཅོས། མིང་གསར་རུ་གཏན་ལ་པབ་པ་
 རྣམས་སྐྱ་མའི་ཐོག་རུ་བསྐྱན་ཏེ། རྗེས་སུ་ལོ་ལྷ་བ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཁོ་
 བ་བཞིན་གཅིག་གྱུར་རུ་བསྐྱར་དགོས་པ་ལས་གང་བྱང་རུ་བསྐྱར་མི་
 ཚིག་པར་བཀས་བཅད་ཅིང་དེ་དག་ཡི་གེར་བཀོད་པའོ། །ཚིག་མཛོད་
 འདིའི་ཚིག་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་ནི། རྒྱལ་པོས་བཀས་བསྐྱལ་ཞིང་མཁས་

པ་མང་པོ་མཉམ་རུ་འཛོགས་ནས་གྲོས་བྱས་ཏེ། གཏན་ལ་ཕབ་པ་
 ཞིག་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། སྐད་གསར་བཅད་ཀྱི་མིང་སྟོན་མ་ཐོགས་པ་
 དང་། གཏན་ལ་མ་ཕབ་པ་ལས་མཁས་པ་རྣམས་འཛོགས་ཏེ། མིང་རུ་
 བཏགས་ཤིང་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། ལྟ་བཅད་པོ་བྲི་ཁྲེ་སྲོང་བཅན་གྱིས་
 བསྐུལ་ནས། བཀས་བཅད་མི་བཅོས་པར་བཞག་པ་ཞིས་དང་། ཕོ་
 བྲང་འོན་ཅང་དོར། བོད་དང་རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཐམས་ཅད་གྱིས་
 ཚོས་སྐད་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། རྗེ་སྟོན་མོལ་ནས་རིག་ཟིག་རུ་མཛད་པ་
 ཞིས་གསུངས་པ་ལྟར་རོ། །

དེས་ན་འདི་ནི་བོད་བཅན་པོ་རྒྱལ་ཁབ་གྱིས་གཞུང་གིས་མཁས་མང་
 མཉམ་འདུས་གྱིས་ཚུམ་བསྐྱིག་བྱས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྟེ། འདིའི་
 དབུ་ན་སྐྱ་བསྐྱར་གྱི་ཅ་དོན་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་
 གསུངས་ཡོད་པས། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་རྣམས་གྱིས་ངེས་པར་ཤེས་
 དགོས་པ་ཞིག་ལོ།

ཚིག་མཛོད་འདི་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་
 མཛོད་ད་ལྟ་དངོས་སུ་མཐོང་རུ་ཡོད་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སྤ་ཤོས་
 ཀྱི་གས་ཡིན་ཏེ། ད་ལྟའི་བར་རུ་ལོ་༡༩༠༠་ཙམ་ཞིག་སོང་འདུག།
 འདིའི་ནང་ན་མིང་གི་སྟེ་ཆན་༧་དང་། ཁྱོན་ཐ་སྟད་༧༥་ཙམ་ཞིག་
 འདུག། དེ་དག་ཐ་སྟད་ཀྱི་ཐོ་བསྐྱིགས་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་འགྲེལ་བ་
 དང་བཅས་པ་ཡོད་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆད་ལྟན་ཞིག་རུ་སྤང་སྟེ།
 དཔེར་ན། བེ་རྩ་༣་ཞིས་བྱ་བ། མི་ཤི་བའི་རོའི་ནང་རུ་གདོན་ལྷགས་
 ཏེ། གཞོད་པར་བྱེད་པས་ན་རོ་ལངས་ཞིས་བྱ། ཞིས་དང་། སྐྱུ་ནི་
 རུས་གསུམ་གྱི་གཟུགས་བཟང་ངན་ཆེ་སྤ་ཡོད་དོ་ཅིག་གཅིག་རུ་
 བསྐྱས་པའི་མིང་སྟེ་གཟུགས་ཀྱི་ཕུང་པོ་ཞིས་བྱ། ཞིས་དང་། ལྟ་ནི་

འཕགས་པ། ས་ཏུ་ནི་བདེན་པ་སྟེ། སྤྱག་བསྐལ་དང་ཀུན་འབྱུང་དང་
འགོག་པ་དང་ལམ་བཞི། ཇི་ལྟར་འཕགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བདེན་པར་
གཟིགས་པ་དེ་བཞིན་དུ། སོ་སོའི་སྐྱེ་བོས་ཕྱིན་ཅི་ཡིག་དང་བཅས་
པས་བདེན་པར་མི་མཐོང་བས་འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་ཞེས་བྲ།
ཞེས་གསུངས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། ཙ་བའི་ཐ་སྟད་རྒྱ་བོད་ཤན་སྤྱར་དང་། ཙ་
བ་སོ་སོར་འགྲེལ་བ་ཚད་དང་ལྡན་པ་བོད་ཡིག་གིས་བྲིས་སོ། །འགྲེལ་
བ་བོད་ཡིག་གིས་བྲིས་པ་ནི། གློག་པ་པོ་གཙོ་བོ་བོད་ཡིན་པའི་རྒྱ་
མཚན་གྱིས་ཡིན་པར་སེམས་སོ། །

སྤྱིར་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ལ་གསུམ་དུ་ཡོད་པར་གསུངས་ཏེ། དེ་ཉིད་
ལས། མ་རྩ་བྱུང་ཏེ་བྲག་དུ་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་པོ། མ་རྩ་བྱུང་ཏེ་བྲག་
བྲག་དུ་རྟོགས་བྱེད་འབྲིང་པོ། ཀླུ་བྱུང་ཏེ་བྲག་དུ་རྟོགས་བྱེད་
ཆུང་བྲ། བ་ཙ་བྱུང་ཏེ་སྐད་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་འདི་ནི་འབྲིང་པོའོ་
ཞེས་གསུངས་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གཉིས་པ་ནི། བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་ཆེན་མོ་སྟེ། འདི་ལ་ཐ་སྟད་ཀྱི་སྟེ་
ཚན་༡༧༥་ཡོད་ཅིང་། བྱོན་ཐ་སྟད་༡༡༡༥་ཡོད། དེའི་ནང་དུ་མིའི་རིམ་
པའི་མིང་༡༥༡། མིའི་རིགས་སྟེ་ཚོགས་༡༧། བ་མ་ལ་སོགས་པ་གཉིན་
བཤེས་ཀྱི་མིང་༤༧། ལུས་དང་ལུས་ཀྱི་ཡན་ལག་ལ་སོགས་པའི་མིང་
༡༩༣། ལུས་སྤྱ་འགྱུར་བའི་རིམ་པའི་མིང་༥། རྣ་ཚོད་ཀྱི་རིམ་པའི་མིང་
༡༡། སྐས་པ་དང་ན་བའི་རྣམ་པའི་མིང་༡༧། ལུལ་ཀྱི་མིང་༩༥། རིའི་
མིང་༢༠། རྒྱ་མཚོའི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་དང་རྒྱ་དང་སྤྱིང་ལ་སོགས་
པའི་མིང་༩༡། ཤིང་གི་མིང་༤༡། རུད་འགྲོའི་སྐྱེ་གནས་སྤྱ་གཏོགས་པའི་
མིང་༡༤༧། རིག་པའི་གནས་བཙེ་བརྒྱད་ཀྱི་མིང་༡༥། བཟོའི་གནས་
དང་སྐྱ་ཙལ་ལ་སོགས་པའི་མིང་༩༤། རོལ་མོའི་ཆ་བྱད་ཀྱི་མིང་༡༡། སྤྱ་

དབྱངས་ཀྱི་མིང་༡། གར་ཐབས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་མིང་༡༠། བྲམ་བེའི་
གཙུག་ལག་དང་ལས་ཀྱི་མིང་༡༡། བཤར་དང་གནས་ལ་སོགས་པའི་
མིང་༡༩༣། ཤིང་རྩ་ལ་སོགས་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཡོ་བྱད་དུ་མའི་མིང་
༡༥། འབྲུ་སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་མིང་ ༢༥། རུས་སྟོན་ཀྱི་མིང་༧། ཞོ་མར་དང་
བས་སྟོན་ཀྱི་མིང་༤༡། འཚོ་ཆས་ཀྱི་སྟུན་མིང་༤༧། གོས་ཀྱི་མིང་༥༥།
འཚོག་ཆས་དང་ཡོ་བྱད་ཀྱི་མིང་༢༡། ཚོན་ཀྱི་མིང་༢༥། རིན་པོ་ཆེ་
དང་ནོར་བུ་དང་གསེར་དཔུལ་ལ་སོགས་པའི་མིང་༥༥། རུང་ལ་
སོགས་པའི་མིང་༤། རྒྱན་ཀྱི་མིང་༤༡། གོ་མཚོན་ཀྱི་མིང་༣༥། མེ་རྟོག་
སྒྲ་ཚོགས་ཀྱི་མིང་༡༡། མེ་རྟོག་གི་རྩ་བ་ལ་སོགས་པའི་མིང་༢༠། མེ་
རྟོག་གི་ཡོན་ཏན་ཀྱི་མིང་༥། སྟོས་ཀྱི་རྣམ་པའི་མིང་༡༩་སོགས་ཐ་སྟོད་
ཏ་ཅང་དགོས་མཁོ་ཆེ་བ་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་སྒྱུ་བོད་ཤན་སྒྱུར་བྱས་
ནས་བསྒྲིགས་པའི་ཚིག་མཛོད་རིན་ཐང་དང་བུལ་བ་ཞིག་གོ།

གསུམ་པ་ནི། ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་བརྗེད་བྱང་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འདི་
ནི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་དཔལ་བཅེགས་རྟེན་ཏ་ལ་སོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་
མཛོད་པའོ།

བཞི་པ་ནི། ཚོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཚུང་དུ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། ལྷ་སྟོན་དཔལ་
བཅེགས་ཀྱིས་མཛོད་པའོ།

ལྔ་པ་ནི། བརྗེད་ག་གི་ལྡེ་ལུ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་སྟེ། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུ་སྒྲ་བ་
དཔལ་བཅེགས་དང་ལྟོག་རོ་སྒྲའི་སྒྲུལ་མཚན་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཞལ་སྒྲ་
ནས་མཛོད་པ་ཚིག་ཀྱང་ཡང་རིན་ཐང་ཆེ་བ་ཞིག་གོ།

དུག་པ་ནི། མིང་དོན་བརྗེད་སྟོད་རྣམ་ལྔ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ། འདི་ནི་ལོ་རྒྱུ་
བོ་རོ་ཅ་ནས་མཛོད་པའི་སྟུན་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས།
དེ་ལ་བརྗེད་སྟོད་རྣམ་པ་ལྔ། སྟེ་ཚན་མིང་དོན་བརྗེད་སྟོད་དང་། རྒྱ་སྒྲ་དང་།

མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་དང་། །གཤམ་ཡིག་མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་དང་། །དོ་བོ་
མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་དང་། །བཟང་ངན་མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་དོ། །ཅེས་
གསུངས་པའི་དོན་ཚན་ལཱའི་སྒྲོ་ནས་གསོ་བ་རིག་པའི་ཆེད་བཀོལ་ཐ་
སྟོད་༤༠༡་ལ་འགྲེལ་བ་མཛད་ཅིང་། དེའི་ནང་ནས་ཐ་སྟོད་༡༣༤་ལ་རྒྱ་
བོད་ཤུག་སྒྱུར་བྱས། ཐ་སྟོད་༡༡་གི་གཤམ་པ་མངོན་དུ་སྤྱད་ནས་བཀྲལ།
མཐུག་བྱང་དུ་འང་། སྤུན་ཡིག་མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་འདི། །སྟོབ་དཔོན་
བེ་རོ་ཅ་ན་ཡིས། །བོད་སྤུན་ཚོངས་པའི་དོན་ཕྱིར་བཀོད། །ཤེས་ཆུང་ཐེ་
ཚོམ་སེལ་བར་ཤོག།

ཅེས་སྤུན་ཡིག་གི་མིང་དོན་བརྟན་སྤྱད་པ་ཡིན་པར་གསུངས་པས་ཐ་
སྟོད་༡་ཅང་ཉུང་ཡང་དོ་བོའི་ཆ་ནས་གསོ་བ་རིག་པའི་ཚིག་མཛོད་
ཆུང་དུ་ཞིག་དུ་མངོན་ནོ། །

གཉིས་པ་རུས་རབས་༡༠་པ་ནས་༡༩་པའི་བར་དུ་བྱང་བའི་ཚིག་
མཛོད་༡་ཅང་མང་ཡང་འདིར་འགའ་ཞིག་བཛོད་ན། ཚིག་གི་གཏིར་
ཞེས་བྱ་བ་ནི། རུས་རབས་༡༣་པའི་ནང་དུ་འཇམ་མགོན་ས་སྐྱ་པརྟེ་
༡་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་མངོན་བཛོད་འཆི་མེད་མཛོད་ལས་
སྐབས་དང་པོ་ཅམ་བསྐྱར་ཞིང་དེའི་ཐོག་དུ་བོད་སྐད་ཅི་རིགས་པ་
བསྟན་ནས་བཅུམས་པ་ཞིག་ཤོ།

བརྟན་གསར་རྟེང་གི་རྣམ་པར་དབྱེ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རུས་རབས་༡༣་
པའི་ནང་དུ་དབུས་པ་སྟོ་གསལ་ཚོད་པའི་སང་གས་མཛད་པའོ། །

བོད་ཀྱི་སྐད་ལས་གསར་རྟེང་བརྟན་ཁྱད་པར་ལེགས་པར་བཤད་པ་
ལི་ཤིའི་གྱུར་ཁང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ཞ་ལུ་ལོ་ཆེན་ཆོས་སྐྱོང་བཟང་པོའི་
སྟོབ་མ་སྐྱེགས་སྟོན་རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས་གྱིས་མཛད་པའོ། །

གསར་རྟེང་གི་བརྟན་རྣམ་དབྱེ་ལེགས་པར་བཤད་པ་གསུང་རབ་ཀུན་

ལ་ལྟ་བའི་སྒྲོན་མེ་ཞེས་བྱ་བ་ལེགས་སྦྱར་གྱི་མཆན་བྱ་ཅན་ནི། སྒྲོགས་སྒྲོན་གྱི་རྗེས་སུ་འབྲངས་ནས་ཨ་མེས་ཞབས་རག་དབང་ཀྱན་དགའ་བསོད་ནམས་ཀྱིས་མཛད་པའོ།

མདོན་བཛོད་གྱི་བསྟན་བཅོས་འཆི་བ་མེད་པའི་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་ཡར་ལུང་ལོ་ལྔ་བ་གྲགས་པ་རྒྱལ་མཆན་གྱིས་བསྦྱར་བའོ།

འདི་ལ་རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་འགོས་ལོ་ལྔ་བ་དགེ་སློང་གླེ་རྣམ་པ་ལ་སྟངས། རྒྱ་དཔེ་དང་འབྱུར་རྟིང་ལ་གཏུགས་ཏེ་འབྱུར་བཅོས་མཛད་ཅིང་། སྐད་རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་སི་དུ་པཎ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་གྱིས་རྒྱ་གཞུང་རྒྱལ་དང་བསྟན་ནས་གཏན་ལ་པབ་པ་སྟེ། འདི་ལ་ཀྱན་མཁུན་མི་པམ་རིན་པོ་ཆའི་ཞལ་སྡེ་ནས། མདོན་བཛོད་གྱི་བསྟན་བཅོས་འཆི་མེད་མཛོད་ཉིང་ཆད་ཐུབ་གྱི་གཞུང་ཡིན་ཞིང་། དེར་རྒྱལ་བའི་གསུང་རབ་གྱི་བརྗོད་རྒྱལ་སྐར་དུ་མེད་ཀྱང་། སྦྱར་མིང་སྟེ་ཚིགས་གྱི་མདོན་བཛོད་ཤིན་དུ་རྒྱས་པ་ཡིན་ནའང་། གཞུང་འདི་ཉིད་སྐར་གསར་མའི་ལོ་ལྔ་འགས་བསྦྱར་བ་ལའང་ཅུང་ཟད་མ་རྟོགས་པའི་ཆ་རྒྱལ་ཅི་རིགས་བྱང་མོད་གྱི། བྱིས་སུ་བརྗོད་སྟངས་རིག་པའི་གནས་ལ་འགྲན་ལྷ་དང་བྲལ་བ་སི་དུ་གཙུག་ལག་ཆོས་གྱི་སྐད་བས་རྒྱ་འགྲེལ་རྒྱལ་དང་བསྟན་ནས་ལེགས་པར་གཏན་ལ་པབ་པའི་བསྟན་བཅོས་ལེགས་བཤད་སྟོན་བརྒྱ་འབྱེད་པའི་ལྡེ་ཁྲུ་མིག་ཅེས་བྱ་བ་ཡིད་བརྟན་ཆེ་ཞེས་གསུངས་སོ།

སྐད་དོད་གཅིག་གིས་དོན་དུ་མར་འཇུག་པའི་མདོན་བཛོད་ནོར་བུའི་ཕྱིང་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། ལ་ལྟ་ལོ་ལྔ་བ་དགེ་སློང་རྣམ་པ་ལ་སྟངས། སྐར་འབྱུར་གྱི་འཆི་མེད་མཛོད་ལ་སོགས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་བོད་སྐད་ལ་མི་

མཁོ་བའི་རྟགས་ངོས་འཛིན་པའི་ཚིག་ལ་སོགས་པ་བོར། བཤད་གཞིར་
རྒྱ་སྐད་སོར་འཛིག་དགོས་པ་དང། སྐད་དོད་མ་རྟེན་པ་རྣམས་སོར་
བཞག་སྟེ་བསྐྱར་ཅིང་ཁྲུས་ཏེ་དག་པར་བཀྲིས་པ་ཞིག་གོ།

འཆི་བ་མེད་པའི་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆེར་འགྲེལ་པ་འདོད་འཛོའི་བ་མོ་ཞེས་
བྱ་བ་ནི། དཔལ་ལྷ་ལཱའི་བཅུན་པ་འགོས་ལོ་ལྷ་བ་གསུམ་པ་དག་སྟོང་
རྟམ་པ་ལ་རྟ་བྱས་བསྐྱར་བའོ།

མངོན་བཛོད་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་མཁས་པའི་ན་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རུས་
རབས་༡༤་པའི་ནང་དུ་རིན་སྐྱབས་པ་དག་དབང་འཛིག་གྲགས་ཀྱིས་
མཛོད་པའོ།

གངས་ཅན་གྱི་བརྟ་གསར་རྟེང་ལས་བརྩམས་པའི་བརྟ་ཡིག་སྟོ་གསལ་
མགྲིན་རྒྱན་ཞེས་བྱ་བ་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་བྱོན་པའི་སོག་
པོ་ལ་ལག་ཤ་དག་དབང་བསྟན་དར་གྱིས་མཛོད་པའོ།

ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ལེགས་སྐྱར་གྱི་སྐད་བོད་ཀྱི་བརྟ་ཀ་ལའི་ཕྱིང་
བསྐྱེགས་ངོ་མཆར་ནོར་བུའི་དོ་ཤལ་ཞེས་བྱ་བའི་སྐ་བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་
ཚིག་མཛོད་འདི་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་མདོ་མཁར་ཞབས་
བྱང་ཆེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱིས་མཛོད་དེ། བོད་ཡིག་ཀ་ལའི་གོ་རིམ་
བཞིན་དུ་བསྐྱེགས་ནས་དེ་ལ་ལེགས་སྐྱར་གྱི་ཐ་སྟོད་ཤན་སྐྱར་བྱས་པ་
ཞིག་སྟེ། གཞུང་གི་མཆུག་ཚུལ་དུ་བོད་ཀྱི་བརྟ་ཀ་ལའི་ཕྱིང་བར་གོ་
རིམ་ངེས་པར་བྱས་ཏེ་ཕྱི་ཆོན་དུ་བྱས་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་ནོ།

འཆི་མེད་མཛོད་ཀྱི་གཞུང་ལ་བརྟེན་ནས་ལེགས་པར་སྐྱར་བའི་སྐད་
ཀྱི་མིང་དང་རྟགས་ཀྱི་འཇུག་པ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་བསྟན་བཅོས་
ལེགས་བཤད་སྟོ་བརྒྱ་འབྱེད་པའི་ཕྱི་མིག་ཅེས་བྱ་བའི་སྐ་བོད་ཤན་
སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་སི་དུ་

པཌ་ཆེན་བསྟན་པའི་ཉིན་བྱེད་ཀྱིས་བཙམས་ཏེ། མཆུག་ཚོམ་དུ།
གངས་རིའི་ཁྲོད་འདིར་འཆི་མེད་སེང་གའི་གཞུང་། །གཞུང་དོན་རི་
བཞིན་སྒྲ་བ་ཁོ་བོ་ཙམ། །ཡིན་མིན་རིགས་པའི་ལམ་ལ་ཆེར་སྐྱབས་
པའི། །གཟུ་བོའི་སྒོ་ཙན་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མཁྱེན། །ཞེས་ཉིད་ཀྱི་
གཞུང་ལ་གདེང་འཛིག་མཐོན་པོ་གནང་བ་ཞིག་གོ།

སྐད་ལྟ་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་ཕྱང་སྐྱ་
རོལ་བའི་རྩོམས་གཙོ་བོ་མཛད་ནས་བོད་དང་། སོག་པོ། མན་ཐུ། ལུ་
གར། རྒྱ་བཅས་མི་རིགས་ལཱ་འི་སྐད་ཤན་སྐྱར་ནས་བསྒྲིགས་པའི་སྐད་
མང་ཚིག་མཛོད་ཅིག་གོ།

བརྟ་གསར་རྩིང་གི་བྱང་པར་སྟོན་པ་གསར་བུའི་སྒོ་གྲོས་སྐྱེད་བྱེད་
ཅས་བྱ་བ་ནི། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་དབྱངས་ཙན་གྲུབ་པའི་རྩོ་
རྩེས་མཛད་པའོ།

གཞན་ཡང་རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་བོད་སྐད་དང་ཨི་ཐ་ལའི་སྐད་
ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱང་བྱུང་ལ། རུས་རབས་༡༥་པའི་ནང་དུ་བོད་
དབྱིན་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་དང་། སོག་བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་
མཛོད། ལུ་ཅུ་སུ་དང་བོད་སྐད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད། བོད་དང་ལྷ་
རན་སི་དང་ལ་ཐིན་བཅས་སྐད་གསུམ་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱང་
བྱུང་ངོ་།

གསུམ་པ་རུས་རབས་༢༠་པ་ཚུན་ཆད་དུ་བྱུང་བའི་ཚིག་མཛོད་ནི།
སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་རབ་གསལ་ནོར་བུའི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བའི་སྐ་
བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ནི། རུས་རབས་༢༠་པའི་མགོར་
འཇམ་མགོན་མི་པམ་རིན་པོ་ཆེས་མཛད་པའོ།

བརྟ་དག་མིང་ཚིག་གསལ་བ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། སྤྱི་ལོ་༡༩༥༩་ལོར་དགེ་

བཤེས་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་ཚྱུ་མཛོད་པའོ། །

བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། གྲང་ཡིན་མེད་པའི་མཁས་པ་མཁུ་ལྷན་གྱིས་གཙུག་ལྷན་གྱིས་བྲིས་ཏེ། ༡༩༥༡ལོ་ཙམ་ནས་ཚྱུ་མཛོད་ཀྱི་བྲིས་བྲིས་ཏེ། ལོ་རབས་༡༠་པའི་མཇུག་ཏུ་གྲུབ་ལ། བྱོན་ཙམ་ཚིག་༥༣༠༠༠་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་ཞིག་གོ།

རྒྱ་བོད་ཤུན་ཀྱིས་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ནི། ཐོག་མར་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༤ལོ་ནས་བཟུང་ཐ་སྟོན་གསར་བསྐྱེད་ཅེས་པ་བོད་སྐད་དང་རྒྱ་སྐད་གཉིས་ཤུན་ཀྱིས་པའི་དེབ་ཚུང་དུ་ཁ་ཤས་བཏོན། ཙམ་ཚིག་ཐམས་ཅད་སྤྲིད་གཞུང་གི་བཀོལ་རྒྱའི་ཐ་སྟོན་ཤུག་ཡིན། དེ་རྗེས་༡༩༥༤ལོར་སྤྱི་མ་རྒྱལ་གྱི་ནང་དོན་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེད་ནས་རྒྱ་བོད་ཤུན་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་དེབ་ཚུང་དུ་ཞིག་བསྐྱེད་སོ། །

དེ་ནས་༡༩༥༥ལོ་སྤྱི་མ་ལས་ཚུང་ཟད་རྒྱས་པ་ཞིག་དཔེ་བསྐྱེད་བྲིས་ཏེ། རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་སུ་བོད་ཡིག་ལ་བསྐྱེད་བཅོས་བྲིས་ནས་བྱེད་འབྲེལ་གྱི་སྒྲ་ཐམས་ཅད་གིས་དང་གི་གཉིས་ཀྱིས་ཚིག་པར་བྲིས་ནས་གཞན་རྣམས་དོར་བས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཁ་བྱང་ལའང་རྒྱ་བོད་ཤུན་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཅེས་བྲིས་སོ། །

༡༩༩༡ལོར་སྤྱི་ཚིག་མཛོད་ལ་ཁ་སྒྲོན་བྲིས་ཤིང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་སུ་བསྐྱེད་བཅོས་ནས་ཙམ་ཚིག་གི་བརྒྱུད་ལྷག་ལ་འགྲེལ་བ་མེད་པ་ཞིག་དཔེ་བསྐྱེད་བྲིས་སོ། །

བོད་རིག་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཤེས་བྱ་རབ་གསལ་ཞེས་བྱ་བ་ནི། དུང་དཀར་སློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱིས་ཚྱུ་མཛོད་མཛོད་དེ། ཙམ་ཚིག་༡༤༠༠༠་ལྷག་ལ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱས་པ་བྲིས་པ་ཞིག་གོ། །བརྒྱ་བཀོལ་གསེར་གྱི་མེ་ལོང་ཞེས་བྱ་བ་ནི། བཅོན་ལྷ་དག་དབང་ཚུལ་བྲིམས་

ཀྱིས་ཚྭ་བསྐྱིག་མཛོད་པའོ།

གཞན་ཡང་སྡོན་དང་ད་ལྟར་བྱང་བའི་ཚིག་མཛོད་ཤིན་ཏུ་མང་སྟེ།
འདིར་རེ་རེ་ནས་མ་སྤྲོས་ཏེ། འདི་དག་ལས་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཚིག་
མཛོད་ཅེས་པའི་མིང་དངོས་སུ་མེད་ཀྱང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དོན་ཚང་
བ་ཤ་སྟག་ཏུ་སྤྲང་ངོ་།།

གསུམ་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་བཤད་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་
བྱེད་པའི་ཐོག་མར་འཛམ་བུ་སྤྱིར་གི་ད་ཡོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དག་གི་
དབྱེ་བ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་དེ་གལ་ཆེ་སྟེ། རང་གི་བསྐྱིག་བྱའི་ཚིག་
མཛོད་དེ་དེ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྱོད་ནས་གང་རུང་ཞིག་གམ་དེ་དག་ལས་
གཞན་པའི་གསར་གཏོད་ཀྱི་རྒྱུ་པ་ཅན་ཞིག་ཡིན་གཏན་འཁེལ་བྱ་
དགོས་ལ། དེ་ཡང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་དག་གི་སོ་སོའི་བྱེད་
ལས་སམ་དགོས་པ་ཤེས་དགོས། ལར་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱེད་པའི་
སྐབས་སུ་སྟོག་པ་པོ་སུ་དག་ལ་དམིགས་པ་དང་། དགོས་མཁོ་གང་
ཞིག་བསྐྱང་བའི་ཕྱིར་རུ་ཡིན་པ། སྐད་ཡིག་ལ་ཞབས་ཏོག་ཅི་ཞིག་
བསྐྱབ་སྐྱབ་པ་སོགས་ནི་ཐོག་མར་བསམ་དགོས་པའི་དོན་གལ་ཆེ་བ་
དག་ཡིན་ནོ།།

ཚིག་མཛོད་ལ་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཚུལ་ཀྱི་རྒྱུ་གཞི་གནད་འདིར་ཐོག་མར་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་པ་པོ་ནི། ཟུ་རུ་སུའི་མཁས་པ་ཤེར་པ་L. V. Shcherba
ཞེས་པ་འདི་ཉིད་དེ། ཁོས་༡༩༥༠ལོར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་དབྱེ་ཚུལ་
ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ་རིགས་དབྱེ་བའི་སྟོལ་བྱས། དེའི་ཕྱིས་སུ་རྒྱབ་
ཕྱོགས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོས་འདིའི་སྒྲིལ་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་ཏེ། རིགས་
དབྱེ་ཚུལ་མང་པོ་བྱང་། ཟུ་ནག་ཏུ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ལ་ཞིབ་
འཇུག་བྱེད་པ་ནི། ༡༩༥༠ལོར་གཟེད་བྱང་སྟེ། ལང་ཏི་ཁྱིན་王德春ཞེས་

པས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་བཙོང་པ་ཞེས་པའི་ཚྭ་ཡིག་གིས་པ་
ནས་བྱང་བ་ཡིན་པར་སྤང་། རིགས་དབྱེ་ཚུལ་འདི་ལ་མཁས་པ་སོ་
སོའི་དབྱེ་ཚུལ་རུང་ཟད་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་སྤྲས་མོད། ད་ལྟའི་བར་རྒྱ་
ཀླུ་སྤྱིའི་ཐུན་མོང་རྒྱ་ཁས་ལེན་པའི་གཅིག་གྱུར་གྱི་འདོད་ཚུལ་ཞིག་
བྱུང་མེད་པར་སྤང་ངོ་།།

དབྱེ་ཚུལ་དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བསྟུས་ནས། འདིར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་
ཚུལ་ལ་རེ་ཞིག་བརྒྱ་རྟེ། དང་པོ་བཙུལ་རུང་གི་ཆ་ཚིག་མང་ཉུང་གི་
སྟོ་ནས་དབྱེ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་རྒྱས་པ་དང་། འབྲིང་པོ། བསྟུས་པ་
གསུམ་རྟེ། དེ་གསུམ་གྱི་ཆད་ལ། དབྱེན་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ལ་སྤྱིར་
བཏང་གི་དབང་རྒྱ་ན། བསྟུས་པ་ལ་ཆ་ཚིག་གི་བྲི་ཀ་ཙམ་དང་། འབྲིང་
པོ་ལ་བྲི་༤ རྣམ་པ་ཙམ། རྒྱས་པ་ལ་བྲི་ཀ་ནས་༢༥ ཙམ་ཡིན་པར་
བཤད་ལ། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་སྤྱིག་གི་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་དབང་རྒྱ་ན།
བསྟུས་པ་ལ་ཆ་ཚིག་བྲི་ཀ་ནས་༣ བར། འབྲིང་པོ་ལ་བྲི་༦ ཙམ། ཆེན་
པོ་ལ་བྲི་༡༠ རྣམ་པ་༢༠ ཙམ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།།

ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྒྱས་པ་བསྟུས་སམ་ཆ་ཚིག་མང་ཉུང་འདི་ཅི་འདོད་
འདོད་བཞིན་བསྟུ་རྒྱ་མ་ཡིན་ཏེ། ཚིག་མཛོད་བསྟུས་པའི་ཆ་ཚིག་ནི།
གཙོ་བོ་དཀྱིལ་སྟོང་ཐ་སྟངས་ཡིན་ལ། འབྲིང་གི་ཆ་ཚིག་ནི། གཙོ་བོ་
རྒྱན་བཀོལ་ཐ་སྟངས་དང་། རྒྱས་པའི་ཆ་ཚིག་ནི། ཐ་སྟངས་ཐམས་ཅད་
ཡིན། དབྱེན་ཡིག་ལ་མཚོན་ན། དཀྱིལ་སྟོང་ཐ་སྟངས་༢༠༠༠ ཙམ་དང་།
གཞི་རྩའི་ཐ་སྟངས་༣༠༠༠ རྣམ་པ་༥༠༠༠ ཡིན་ཞེས་དང་། གལ་ཏེ་ཆེས་
རྒྱན་བཀོལ་གྱི་ཐ་སྟངས་༡༠༠༠ ཙམ་ཤེས་ན། ཡི་གེ་ཆད་ལྟན་ཅན་གྱི་
ཚྭ་གང་ཡིན་ཡང་དེའི་༢༥% ཤེས་ཐུབ་པ་དང་། ༣༠༠༠ ཤེས་ན་ཚྭ་
ཡིག་གི་ནང་དོན་༧༥% ཤེས་ཐུབ་ཅེས་ཟེར་རོ།། སྤྱིར་སྤྲད་ཡིག་གང་

ལའང་དགྱིལ་སྟིང་ཐ་སྟང་དང་། གཞི་ཅའི་ཐ་སྟང་། རྒྱུན་བཀོལ་ཐ་
སྟང་། ཆེད་བཀོལ་ཐ་སྟང་རྣམས་སྲུ་དབྱེར་ཡོད་པས་བོད་ཡིག་ལའང་
སྟང་གི་ཕུང་པོ་བཟོས་ནས་འདི་ལྟར་དབྱེ་བ་འབྱེད་ཐུབ་ན་ཏེ་ཅང་
དགོས་པ་མང་པོ་ཡོད་པར་སྟང་ངོ་། །

དེ་ལ་དགྱིལ་སྟིང་ཐ་སྟང་ཅས་པ་ནི། བཅ་རྒྱུན་གྱི་སྟང་ཆའི་ནང་དུ་
འབྱུང་གངས་ཏེ་ཅང་མང་ཞིང་། བྱེད་རུས་མང་བ། གྲུབ་ཚུལ་རྟོག་
འཛིང་ཅན། ཐ་སྟང་གཅིག་ལ་དོན་མང་པོ་དང་ལྡན་པ་ཤིན་དུ་མང་
བ། ཚིག་གཞན་དང་ཐེབ་པའམ་ཚིག་སྐྱབ་པའི་རུས་པ་ཤིན་དུ་ཆེ་བ།
ཚུམ་གཤིས་སྣ་ཚོགས་པ་དང་འཕྲོད་པའི་ཐ་སྟང་རྣམས་སོ། །གཞི་
ཅའི་ཐ་སྟང་ཅས་པ་ནི། དགྱིལ་སྟིང་ཐ་སྟང་ལ་ལྟོས་ན་འབྱུང་གངས་
སོགས་ཅུང་ཟད་ཞན་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས་མོད། སྟང་རིགས་དེ་སྟེ་
བའི་མི་ཐམས་ཅད་གྱི་བཅ་རྒྱུན་གྱི་སྟང་ཆའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱུན་པར་འབྱུང་
བ་དང་། གནའ་ནས་ད་ལྟའི་བར་བར་མ་ཆད་དུ་བཀོལ་བས་བརྟན་
པོ་ཡིན་པ། ཐ་སྟང་གསར་པ་སྐྱབ་པའི་རུས་པ་ཆེ་བ་སྟེ། བྱེད་པར་གྱི་
ཚོས་གསུམ་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གོ། །དགྱིལ་སྟིང་ཐ་སྟང་རྣམས་ཀྱང་
འདིའི་ནང་དུ་འདུའོ། །

གཉིས་པ་སྟང་རིགས་ཀྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་བ་ནི། སྟང་རྒྱུང་དང་། སྟང་
གཉིས་ཤན་སྐྱར། སྟང་མང་ཤན་སྐྱར་གསུམ་སྟེ། སྟང་རྒྱུང་ནི་སྟང་
རིགས་གཅིག་ལས་བརྒྱལ་བའི་ཚིག་མཛོད་དང་། སྟང་གཉིས་ནི་
སྟང་རིགས་གང་དུང་གཉིས་ཀྱི་ཅ་ཚོག་ཤན་སྐྱར་བྱས་པ་དང་། སྟང་
མང་ཤན་སྐྱར་ཞེས་པ་ནི། སྟང་རིགས་གང་དུང་གསུམ་ཡན་ཆད་
ཤན་སྐྱར་བྱས་པའོ། །

གསུམ་པ་བསྟུ་བྱའི་ཐ་སྟང་རྣམས་ཀྱི་རུས་ཀྱི་སྟོན་ནས་དབྱེ་བ་ནི། ལ་

རྒྱས་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད་དང་། རྒྱས་མཉམ་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད་
གཉིས་ཏེ། དེ་ལ་ལོ་རྒྱས་ཐ་སྟད་ཅེས་པ་ནི། ལོ་རྒྱས་ཀྱི་རྒྱས་ཡུན་རིང་
པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་ཐ་སྟད་རྣམས་ཀྱི་ཚིག་ཁྲུངས་དང་།
འཕེལ་རྒྱས། འགྱུར་བ། བཀོལ་ཚུལ་དང་། ཐ་སྟད་གསར་པ་རྣམས་
གསར་དུ་བྱུང་ཚུལ། རྩབ་ཚུལ་སོགས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་རྣམས་རིམ་བཞིན་
དུ་བཀོད་པ་སྟེ། མདོར་ན། ཐ་སྟད་རྣམས་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་
བཛོད་པ་ཞིག་ཡིན་དགོས།

ཚིག་མཛོད་འདིའི་བཀོལ་བའི་སྐད་རྒྱ་རྣམས་ནི་འདས་པའི་རྒྱས་ཀྱི་
ཡིག་ཐོག་གི་ཐ་སྟད་རྣམས་ཡིན་པས་བརྟེན་གྱི་བཛོད་ཚུལ་
རྣམས་ཀྱང་བསྟུན་དགོས། ཚིག་ཁྲུངས་ཚིག་མཛོད་ཀྱང་འདིའི་ཁོངས་
སུ་འདུ་བ་ཡིན་ཏེ། ཚིག་ཁྲུངས་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ནི། གཙུག་པོ་ཐ་
སྟད་རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུངས་དང་བྱུང་རྒྱས་ནམ་ཡིན་ཅད་གཙོད་
བྱས་ནས་རྫོང་པར་བྱེད་པ་ཞིག་སྟེ། འདི་གཉིས་ལ་ཁྲུང་པར་ཕྱན་བྱ་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི། ལོ་རྒྱས་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་ཐ་སྟད་ཀྱི་འགྱུར་ལྷོག་གི་ལོ་
རྒྱས་ཚུལ་འདོན་བྱེད་ཅིང་། ཚིག་ཁྲུངས་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་ཐ་སྟད་
རྣམས་ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུངས་ཚུལ་འདོན་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །ཚིག་མཛོད་
འདིས་ཐ་སྟད་རྫོང་པ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་ཅུང་ཟད་གསར་པ་རྣམས་
ཀྱི་འབྱུང་ཁྲུངས་ལའང་དོ་སྟོང་བྱེད་དོ། །

རྒྱས་མཉམ་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ནི། བསྟུ་བྱའི་ཐ་སྟད་རྣམས་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་ཚུལ་འདོན་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ཅིང་། རྒྱས་སྐབས་
གང་རུང་ཞིག་གི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱས་མཉམ་ཀྱི་ཐ་སྟད་རྣམས་
བསྟུས་པ་ལས་བཅམས་པའི་ཚིག་མཛོད་དེ། ཐ་སྟད་རྣམས་ཀྱི་འཕེལ་
རྒྱས་ཀྱི་ལོ་རྒྱས་བཛོད་མི་དགོས་པས་སྟུན་མོང་གི་ཚིག་མཛོད་

རྣམས་འདིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན། འདིར་རུས་མཉམ་ཞེས་པ་
དེང་སྐབས་ཁོ་ན་ལ་གོ་མི་དགོས་པར་རུས་སྐབས་གང་རུང་གཅིག་
ཡིན་པས་ཆོག་སྟེ། རུས་སྐབས་དེའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྟངས་
བཟོན་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

བཞི་པ་མཚུངས་བྲིས་ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད་དང་གཏུན་ཁེལ་ཅན་གྱི་
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི།

ཚིག་མཛོད་ཚུལ་སྒྲིག་པས་སྐད་ཡིག་བཀོལ་ཚུལ་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ལས་
མཚུངས་བྲིས་ཐ་སྟངས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དང་གཏུན་ཁེལ་ཐ་སྟངས་ཀྱི་ཚིག་
མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། དང་པོ་མཚུངས་བྲིས་ཐ་སྟངས་ཅས་པ་ནི། ཐ་
སྟངས་རྣམས་ཀྱི་གནས་སྟངས་རི་ལྟར་མངོན་པ་ལྟར་དེ་ལ་བསྐྱར་
བཅོས་མ་བྱས་པར་སོར་བཞག་ཏུ་བྲིས་པ་ཡིན། གཏུན་ཁེལ་ཐ་སྟངས་
ཅས་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚུལ་སྒྲིག་པའམ་སྐད་ཡིག་ཆེད་མཁས་པས་
བཟླ་བ་དཔྱད་བྱས་ཏེ། རྩ་མཆན་ངེས་ཅན་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་ཡིག་
གི་རྣམ་པ་ཡང་དག་པ་དང་བཀོལ་ཚུལ་གྱི་ངེས་སྟོན་གཏུན་
འབབས་བྱས་པ་ཡིན། འོན་ཀྱང་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་དེ་ལྟས་
འཛིག་གི་སྟོན་ནས་བཞག་པ་ཅུལ་ཡིན་གྱི། མཐའ་གཅིག་ཏུ་མཚུངས་
བྲིས་ཅན་དང་གཏུན་ཁེལ་ཅན་ནི་མེད་པར་ཤེས་དགོས་སོ། །

ལྷ་པ་གོ་དོན་ཚིག་མཛོད་དང་འབྱུང་སྐབས་ཚིག་མཛོད་ནི།

ཚིག་མཛོད་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྱད་པར་ལ། གོ་དོན་ཚིག་མཛོད་ནི། ཐ་
སྟངས་གང་རུང་གི་དོན་མི་ཤེས་པའི་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ལ་དེའི་གོ་དོན་
བཀའ་ནས་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ཅུལ་ཞིག་ལས། ཐ་སྟངས་དེའི་འཇུག་
ཚུལ་ལས་ཐ་སྟངས་དེ་ལ་བརྟེན་ནས་ཚིག་སྐབས་ཚུལ་ཞིབ་པར་མ་
བཤད་པ་ཞིག་ཡིན། འདིས་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ལ་རྟོགས་དཀའ་བའི་

ཐ་སྙད་གི་དོན་འགྲེལ་བའི་ཕྱིར་ན་ཨང་འགོ་ལ་ཚིག་མཛོད་ཅེས་ཀྱང་
བྱ་ལ། ཐ་སྙད་གི་འཇུག་ཚུལ་ཞིབ་པར་མ་བཟོད་པས་ཚིག་མཛོད་
ལྟོད་པོ་ཞེས་ཀྱང་བྱ་སྟེ། སྟོལ་རྒྱུན་གི་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་པལ་ཆེ་
བ་འདིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་སོ།

འབྲུང་སྐབ་ཚིག་མཛོད་ནི། སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཡིག་སྟོབ་
སྟོང་དང་། སྟོབ་མཛོད། ཚུལ་འབྱེ། ཡིག་བསྐྱར། བྱང་པར་དུ་ཚིག་གསར་
པ་འབྲུང་བའམ་སྐབ་པར་བྱེད་པའི་ཆེད་དུ་བྱས་པ་སྟེ། ཙ་ཚིག་གི་
དོན་བཀལ་བ་ཙམ་དུ་མ་བཟད། དེའི་འཇུག་ཚུལ་ཀྱང་ཞིབ་པར་
འཆད་དེ། དེའི་ཕྱིར་འདི་ལ་ཚིག་མཛོད་གི་མ་པོ་ཞེས་བྱ་ལ། ཙ་ཚིག་
ལ་བཞེན་ནས་ཚིག་སྐབ་ཚུལ་བཤད་ཡོད་པས་ཨང་སྟོག་ཚིག་མཛོད་
ཅེས་ཀྱང་བྱ་ལ། སྐད་ཡིག་སྟོབ་སྟོང་གི་ཆེད་དུ་བྱས་པ་ཡིན་པས་སྟོབ་
སྟོང་གི་རྣམ་པ་ཙན་གི་ཚིག་མཛོད་ཅེས་ཀྱང་བྱའོ། །རྒྱ་ནག་དུ་ཚིག་
མཛོད་གི་རིགས་འདི་བཀོལ་ནས་ལོ་ ༣༠ ཙམ་ལས་སོང་མེད་ཅེས་
ཟེར་རོ།

བྱག་པ། སྐྱིར་བཏང་ཚིག་མཛོད་དང་ཆེད་གཉེར་ཚིག་མཛོད་ནི།
ཚིག་མཛོད་གི་རྣམ་པའི་བྱབ་ཁོངས་གི་དབང་དུ་བྱས་ནས་སྐྱིར་
བཏང་ཚིག་མཛོད་དང་། ཆེད་གཉེར་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ།
ཚིག་མཛོད་དེ་གཉིས་ནི། ཐུན་མོང་དགོས་ཆེད་དང་ཐུན་མིན་དགོས་
ཆེད་གི་ཕྱིར་དུ་བྱས་པ་ཡིན། དེ་ལས་སྐྱིར་བཏང་ཚིག་མཛོད་ནི། སྟོག་
པ་པོ་བྱངས་གི་དབང་དུ་བྱས་པ་ལས་དམིགས་བསལ་བ་ལ་
དམིགས་པ་མེད་ཅིང་། བཟོད་བྱའང་སྐད་ཡིག་སྐྱིའི་བཀོལ་སྤངས་
ཙམ་ཞིག་གཙོ་བོ་བྱས་ནས་བསྒྲིགས་པ་ལས་ཚན་པ་དམིགས་བསལ་
བ་བཟོད་པ་མེད། དེའི་ཕྱིར་ནམ་རྒྱུན་གི་འཚོ་བའི་ནང་བཀོལ་ཆེད་

མཐོ་ཞིང་སྟོག་པ་པོ་དགུས་མ་རྒྱལ་ལ་དངོས་བཞོལ་གྱི་དོན་སྦྱང་
ལྟན་པའི་ཐ་སྟངས་རྒྱལ་མཉམ་ཅི་རྒྱས་ཀྱིས་བསྟུས་ནས། དེ་རྒྱལ་མཉམ་གྱི་གོ་དོན་
སོགས་འཚོལ་བཤེར་བྱལ་པར་བྱས་ནས་བསྒྲིགས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

ཆེད་གཉེར་ཚིག་མཛོད་ནི། རིག་གཞུང་གྲེ་བྲག་པ་ལ་ཆ་རྒྱས་ཡོད་པའི་
སྟོག་པ་པོ་སྟོར་གཅིག་གི་དགོས་མཁོའི་ཆེད་དམ་ཐ་སྟངས་དམིགས་
བསལ་བ་ཆོ་གཅིག་གི་ཕྱིར་དུ་ཚོམ་བསྒྲིག་བྱས་པ་ལས་ཐ་སྟངས་སྦྱིའི་
ཆེད་དུ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། གསོ་རིག་ཚིག་མཛོད་དང་དངོས་ཁམས་རིག་
པའི་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུ་ལ་ཆེད་ལས་ཆེད་གཉེར་ཚིག་མཛོད་དང་།
སྐད་ཡིག་གི་ཆ་ཤས་གཅིག་ཆེད་དུ་སྟོན་པ་བྱ་ཚིག་ཚིག་མཛོད་དང་།
དོན་མཚུངས་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུ་ལ་སྐད་ཡིག་ཆེད་གཉེར་ཚིག་མཛོད་
གཉིས་སུ་བྱུང་ཞིང་། དེ་གཉིས་ཀས་རང་རང་གི་བཙོན་བྱ་དང་འབྲེལ་
བའི་ཐ་སྟངས་རྒྱལ་མཉམ་ལས་གཞན་པ་མི་སྤྱད་དོ། །

བདུན་པ། སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་དང་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་
ནི།

གཙོ་བོ་ཐ་སྟངས་ཀྱི་དོན་འགྲེལ་ཚུལ་གྱི་སྟོན་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་
དང་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། དེ་ལས་དང་པོ་
སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ནི། གཙོ་བོ་ཚ་ཚིག་གི་ཐ་སྟངས་དེའི་ཚོད་བྱེད་
མིང་གི་ཆ་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་ལས་བཙོན་བྱ་དོན་གྱི་ཆ་ལ་
འགྲེལ་བཤད་མི་བྱེད་པ་སྟེ། ཐ་སྟངས་ཀྱི་གོ་དོན་དང་འཇུག་ཚུལ་སོགས་
ཀྱི་ཤེས་བྱ་རྒྱལ་མཉམ་བཙོན་བྱེད་པ་ཞིག་ཡིན། དཔེར་ན། བཟའ་བ།
ཉལ་བ། འགྲོ་བ། འདུག་པ་ལྟ་བུའི་ཐ་སྟངས་རྒྱལ་མཉམ་བསྟུས་ནས་དེ་
རྒྱལ་མཉམ་གྱི་གོ་དོན་དང་ཐ་སྟངས་དེ་དག་རི་ལྟར་འཇུག་ཚུལ་ལ་འགྲེལ་
བ་སྟེ། བསྟུས་ཅི་བྱེད་པའོ། །དེས་ན་སྟོབ་མའི་ཚིག་མཛོད་དམ་སྟོབ་སྟོང་

ཚིག་མཛོད་སྐད་མང་པོ་ཞིག་འདིའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་ཡིན། བོད་
ཀྱི་ཚིག་མཛོད་རྒྱལ་སྤྱི་ནང་ནས་བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་དང་
བརྟུ་འགྲོལ་གསེར་གྱི་མེ་ལོང་སྐད་མང་པོ་ཞིག་འདིའི་ཁོངས་སུ་
གཏོགས་པ་ཡིན། འདི་ལ་དབྱེ་བ་སྤྲུལ་ཆོག་སུ་མ་ཡོད་དོ།

ཤེས་བྲུག་ཀྱང་འདུས་ཚིག་མཛོད་ནི། ཅ་ཚིག་གི་ཐ་སྟངས་དེའི་བསྟན་
དོན་དུ་གྱུར་པའི་བརྟུ་བྱ་དངོས་པོའི་ཆ་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་པ་
ལས་མིང་གི་ཆ་ལ་འགྲེལ་བཤད་མི་བྱེད་པ་སྟེ། བརྟུ་བྱའི་དངོས་པོ་
དེའི་དོ་བོ་དང་། བྱེད་ཆོས། རྒྱ་ཆ། བྱུང་ཚུལ། བྱེད་ལུས། བཞེལ་སྟེད་
སྐད་ཀྱི་གསལ་བར་རྟོག་པར་བྱེད་པ། དཔེར་ན། མིའི་མིང་དང་། སའི་
མིང་། ཚེ་ཤིང་གི་མིང་། འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་མིང་། ཡོ་བྱེད་ཀྱི་མིང་སྐད་ཀྱི་ཚིག་
པོ་བརྟུ་བྱའི་དོན་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་དགོས་པའི་རིགས་སུ་གྱུར་པའི་ཐ་
སྟངས་རྒྱལ་སྤྱི་ནང་དེ་ལ་འགྲེལ་བ་ཞིབ་ཐུས་སུ་བྱེད་པའོ།

དེས་ན་ཐ་སྟངས་ལ་ལ་ཞིག་འགྲེལ་ཚུལ་གྱི་བྱེད་པར་ལས་ཚིག་མཛོད་
གཉིས་ཀ་གང་གི་ཚུགས་སུ་འདྲེན་གཏོགས་ཚིག་པར་འགྱུར་ཏེ། མིང་གི་
དོན་ཅུང་འགྲེལ་ན་སྟངས་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚུགས་དང་། མིང་དེས་
གང་བསྟན་པའི་དོན་ཞིབ་དུ་འགྲེལ་ན་ཤེས་བྲུག་ཀྱང་འདུས་ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་ཚུགས་སུ་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ།

ཤེས་བྲུག་ཀྱང་འདུས་ཚིག་མཛོད་ལ་ཆེད་ཆོད་སྦྱི་དང་བྱེ་བྲག་སོ་སོའི་
བརྟུ་བྱ་ཅན་ཡོད་དེ། ཆེད་ཆོད་བྱེ་བྲག་པ་ནི་དཔེར་ན། གསོ་རིག་
ཤེས་བྲུག་ཀྱང་འདུས་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུའོ།

བོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་རྒྱལ་སྤྱི་ནང་ནས་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་
མོ་ལྟ་བུ་ཡིན། འོན་ཀྱང་འདིའི་བརྒྱ་ཆའི་ཟིན་ཆ་དང་ལ་ཞིབ་ཆ་དགོས་
ཏེ། རྒྱུ་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དུ་འདྲེན་ཤེས་བྲུག་ཀྱང་འདུས་ཚིག་

མཛོད་ཀྱི་བརྗོད་བྱའི་ཆ་རྒྱུ་མ་ཡིད་པས་འདི་གཉིས་ཙུ་བ་ནས་མ་
འདྲེས་པ་ཞིག་མི་འོང་མོད། འདྲེས་ཚད་༤༠%ལས་མ་བཟུལ་ན་སྒྲོན་
མེད་ཅིང་། གལ་ཏེ་དེ་ལས་བཟུལ་ན་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་དང་ཤེས་
བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་གཉིས་ཀ་ཡིན་པའི་སྤྱོད་སྤྱོད་བསྟུན་ཚིག་
མཛོད་རྒྱ་འབྱུར་བའམ་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་རྒྱ་འབྱུར་བ་
ཡིན་ནོ། །ཚིག་མཛོད་ཐམས་ཅད་ཀྱང་འདི་གསུམ་གྱི་ཁོངས་སུ་འདུས་
ཏེ། རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་དང་། བརྗོད་བྱའི་དོན་ལ་
འགྲེལ་བ་བྱེད་པ། དེ་གཉིས་འདྲེས་པར་གྱུར་པ་སྟེ། གསུམ་པོ་ལས་
གཞན་མེད་པའི་སྤྱོད་རོ། །

བརྗོད་པ་སྤྱི་སྐད་ཚིག་མཛོད་དང་ཡུལ་སྐད་ཚིག་མཛོད་ནི།
བཀོལ་ཡུལ་སྤྱི་དང་བྱེ་བྲག་གི་དབང་གིས་སྤྱི་སྐད་དམ་ཚད་ལྡན་ཐ་
སྐད་ཚིག་མཛོད་དང་ཡུལ་སྐད་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། དང་པོ་
སྤྱི་སྐད་ཚིག་མཛོད་ནི། གཙོ་བོ་མི་རིགས་གང་རུང་ཞིག་གིས་ཐུན་
མོང་རྒྱ་བཀོལ་བའི་ཐ་སྐད་དམ་མི་རིགས་དེས་ཚད་ལྡན་རྒྱ་བཙེ་བའི་
ཐ་སྐད་བསྟུས་ནས་ཚོམ་བསྐྱིག་བྱས་པ་སྟེ། སྤྱིར་བཏང་རྒྱ་ཡུལ་སྐད་ཐ་
སྐད་མི་བསྟུ་བ་ཞིག་ལོ། །

གཉིས་པ་ཡུལ་སྐད་ཚིག་མཛོད་ནི། གཙོ་བོ་ཡུལ་བྱེ་བྲག་པའི་ཐ་སྐད་
བསྟུས་ནས་ཚོམ་བསྐྱིག་བྱས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྟེ། བོད་ཀྱི་ཚིག་
མཛོད་རྒྱམས་ལས་ལྟ་སའི་ཡུལ་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཅིས་པ་དང་ཨ་
མདོའི་ཡུལ་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཅིས་པ་ལྟ་བུའོ། །

དགུ་པ། བསྐྱིགས་མའི་ཚིག་མཛོད་དང་བསྐྱུར་མའི་ཚིག་མཛོད་ནི།
སྐད་རིགས་གཞན་ལས་བསྐྱུར་མ་བསྐྱུར་གྱི་དབང་གིས་བསྐྱིགས་མའི་
ཚིག་མཛོད་དང་བསྐྱུར་མའི་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། དང་པོ་

བསྐྱིགས་མའི་ཚིག་མཛོད་ནི། སྐད་རིགས་གཅིག་ལས་ཚྭ་བསྐྱིག་
བྱས་པའི་ཚིག་མཛོད་དེ། ཚྭ་ཚིག་བསྐྱུ་བ་ནས་འགྲེལ་བའི་བར་གྱི་བྱ་
བ་ཐམས་ཅད་ཚྭ་བསྐྱིག་མི་སྣ་རྣམས་ཀྱིས་གསར་ཚྭ་བྱས་པ།
དཔེར་ན། དགེ་བཤེས་ཚོས་གྲགས་ཀྱིས་ཚྭ་བསྐྱིག་མཛོད་པའི་ཚིག་
མཛོད་བརྒྱ་དག་མིང་ཚིག་གསལ་བ་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་བསྐྱུར་མའི་ཚིག་མཛོད་ནི། མ་ཡིག་སྐད་རྒྱུང་ཚིག་མཛོད་
ལས་བསྐྱུར་ནས་བསྐྱིགས་པ་སྟེ། གལ་ཏེ་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་
བསྐྱུར་ན། འགྲེལ་གཉིས་ཚིག་མཛོད་ཅེས་ཀྱང་བྱ་ལ། ཚིག་མཛོད་
འདི་གཉིས་དང་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐད་རྒྱུང་ཚིག་མཛོད་དང་སྐད་
གཉིས་ཤན་སྐྱུར་ཚིག་མཛོད་ནི་དོན་གཅིག་གོ།

བརྒྱ་པ། བྱིས་པའི་ཚིག་མཛོད་དང་དར་མའི་ཚིག་མཛོད་ནི།
སྟོག་པ་པོའི་ན་ཚོད་ཀྱི་དབང་གིས་བྱིས་པའི་ཚིག་མཛོད་དང་དར་
མའི་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། བྱིས་པའི་ཚིག་མཛོད་ལ་སྟོབ་
རྒྱུང་ཚིག་མཛོད་དང་སྟོབ་འབྲིང་ཚིག་མཛོད་གཉིས་སུ་ཡོད་ལ། བྱིས་
པའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ནི། ཐ་སྙད་རྣམས་སྟོ་ཞིབ་མོས་བདམ་
ལེན་བྱས་པ། ཚྭ་ཚིག་ལ་རིམ་པ་མཐོ་དམན་གསལ་པོ་ཡོད་པ། ཡིག་
གཞུགས་མངོན་གསལ་ཅན། སྟོ་སྟོ་ཞིང་ཆོར་སྤང་འདྲ་མིན་གྱིས་
ཁངས་པའི་འགྲེལ་ཚིག་དང་། བྱིས་པ་རྣམས་དགའ་བའི་བར་བརྒྱག་
རིམ་ཏུ་མ་ཡོད་པ་དང་། ཁྱད་པར་དུ་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཚིག་གི་
དོན་ངེས་སྟོ་བ་དང་ཐ་སྙད་འཛིན་བདེ་བ་སོགས་སྐད་ཡིག་སྟོབ་
སྟོང་ལ་སྦྱལ་འདེད་ཀྱི་རུས་པ་འཐོན་པ་ཞིག་གོ།

དར་མའི་ཚིག་མཛོད་ནི། སྟོབ་ཆེན་སྟོབ་མ་སོགས་མི་དར་མ་རྣམས་
ཀྱིས་བཀོལ་བར་བྱ་བ་སྟེ། སྟོང་དུ་སྒྲས་པའི་ཚིག་མཛོད་གཞན་དག་གོ།

དེ་མིན་བརྗེད་རྒྱུ་ཚིག་མཛོད་དང་། བྱ་ཚིག་ཚིག་མཛོད། བྱ་འོངས་ཐ་
སྟེད་ཚིག་མཛོད། ཚིག་གསར་ཚིག་མཛོད། གཏམ་དཔེ་ཚིག་མཛོད།
ཚིག་ཁུངས་ཚིག་མཛོད། རྡོ་མཚུངས་ཐ་སྟེད་ཚིག་མཛོད་སོགས་ཡོད་
མོད། རྡོ་ལ་གོང་གི་དེ་དག་གི་ནང་དུ་འདུས་ཤིང་། གཞན་ཡང་བྱ་
ཐོག་ཚིག་མཛོད་དང་། སྟོག་རྒྱལ་ཚིག་མཛོད་ཀྱང་ཡོད་དོ།

བཞི་པ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་དངོས་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
ཚིག་མཛོད་གསར་པ་ཚྭ་བསྐྱེག་བྱ་ཚུལ་བཤད་པ་དང་། ཚྭ་བསྐྱེག་
བྱས་ཐོག་པའི་ཚིག་མཛོད་ལ་བཟོ་བཅས་བྱ་ཚུལ་བཤད་པ་ལོ།

དང་པོ་ལ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་སྦྱར་བཤད་པ་དང་། སྐད་
ཡིག་ཚིག་མཛོད་དང་། ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད། སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་
ཚིག་མཛོད་གསུམ་གྱི་ཚྭ་བསྐྱེག་བྱ་ཚུལ་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ལོ།

དང་པོ་ལ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བའི་གོམ་རིམ་སྦྱར་བཤད་པ་
དང་། བྱེ་བྲག་སོ་སོར་བཤད་པ་ལོ།

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚྭ་བསྐྱེག་བྱེད་པ་པོ་ལ་ལྷན་དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་
དང་། ཚྭ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བའི་གོམ་རིམ་དངོས་སོ།

དང་པོ་ལ་གཉིས་ཏེ། བསམ་པའི་ཆ་རྒྱུན་དང་། རིག་གནས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ནོ།

དང་པོ་ནི། སྟོན་གྱི་ཚིག་མཛོད་མང་པོ་ཞིག་མི་སྤེད་ཀྱིས་བསྐྱེགས་
པར་སྤང་ཞིང་། དེང་སང་གི་ཚིག་མཛོད་རྩལ་ཟད་ཆེ་བྲས་རྣམས་ནི་
ཚོགས་པས་བསྐྱེགས་པ་ཡིན། ཚོགས་པ་ལ་ཁག་གཉིས་སུ་སྤང་སྟེ།
གཅིག་ནི་ཆེད་ལས་ཚྭ་བསྐྱེག་པ་དང་། གཞན་ནི་སྟེ་ཚོགས་ཀྱི་མི་
གཞིགས་འདེགས་བྱེད་མཁན་ནོ། །དེ་ལས་ཆེད་ལས་ཚྭ་བསྐྱེག་པ་ལ་
ཆེད་དགོས་པའི་ཆ་རྒྱུན་རྣམས་ལས། དང་པོ་བསམ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ནི།
ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་ལ་འབད་པ་མཐར་ཕྱིན་པ་བྱེད་པའི་

བསམ་པ་བརྟན་པོ་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ཡང་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་
 ལས་ཀ་འདི་ཞིབ་ཆ་ཆེ་ཞིང་། དཀའ་ཚོགས་ལྷན་པ། རུས་ཡུན་རིང་བ།
 རྒྱ་ཆ་ཏ་ཅང་མང་པོ་འཛོལ་སྟོག་དགོས་པ་སོགས་སྤེལ་ཉོག་པའི་བྱ་
 བ་མང་པོ་ཞིག་ཉིན་རྟག་པར་བསྐྱར་བསྐྱོས་གིས་བསྐྱབ་དགོས་པས་
 རྒྱན་འབྱོར་དཀའ། དེས་ན་ཚོས་ལུགས་གྱི་དད་པའམ་མི་རིགས་གྱི་
 ལྷག་བསམ་མཁ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་
 དགའ་བ་ལྟ་བུས་ཀུན་ནས་བསྐྱབས་པའི་བསམ་པ་འགྱུར་བ་མེད་པ་
 ཞིག་ཡོད་དགོས་ཀྱི། གཞན་དུ་རང་གི་འཚོ་བའི་སྤྱིར་དུ་ལས་ཀ་
 འཛོལ་བའི་འདུ་ཤེས་པལ་བ་ཅེས་གྱིས་ཞུགས་ན་བར་མཆོམས་ནས་
 འདོར་བར་འགྱུར་ཏེ་མཐར་འབྱོལ་དཀའོ།

དེ་ལ་རུས་ཡུན་ཏ་ཅང་རིང་བ་ཞེས་པ་ནི། འཛམ་གླིང་གི་ཚིག་མཛོད་
 ཚོད་ལྷན་རྣམས་ནི་ནམ་རྒྱུན་ཐོག་མའི་འཆར་གཞིའི་རུས་ཚོད་ལས་
 བཟུལ་ནས་ཡུན་རིང་པོར་འགོར་བར་འདུག་སྟེ། དཔེར་ན། སྤང་རབ་
 དབྱིན་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ (The Oxford English Dictionary)
 ཞེས་བྱ་བ་སྤྱི་ལོ་ ༡༨༥༧ ལོར་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱས། ཐོག་མའི་འཆར་གཞི་ལོ་
 ༡༩ ཡིན་ཡང་དོན་ལ་ ༡༩༢༩ ལོར་དཔར་བསྐྱབ་བྱས་ཏེ། བྱིན་ལོ་ ༧༩
 འགོར། ཏེན་མག་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བ་ཐོག་མའི་འཆར་
 གཞི་ལོ་ ༡༩ ཡིན་ཡང་དོན་ལ་ལོ་ ༥༩ འགོར། ཏོ་ལན་སྐད་ཚིག་མཛོད་
 ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བའི་འཆར་གཞི་ལོ་ ༢༥ ཡིན་ཡང་དོན་ལ་ལོ་ ༥༥
 འགོར། སི་ཕེས་དན་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཞེས་བྱ་བའི་འཆར་གཞི་
 ལོ་ ༡༩ ཡིན་ཡང་དོན་ལ་ལོ་ ༥༥ འགོར་བ་ལྟ་བུ་དང་། རྒྱ་ནག་གི་དེང་
 རབས་རྒྱ་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཅེས་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་འབྲིང་གས་ཤིག་
 ཡིན་ཡང་ ༡༩༥༩ ལོར་མགོ་བཙུམས་ནས་ ༡༩༧༩ ལོར་དངོས་སུ་དཔར་

བསྐྱུན་བྱས་པའི་བར་དུ་ལོ་༢༠་འགོར་བ་ལྟ་བུའོ། །
 སྤང་རབ་དབྱིན་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚྭ་སྒྲིག་པའི་ནང་ནས་མི་མང་
 པོ་ཞིག་གིས་ལོ་༢༠་འཕ་༣༠་ཙམ་གྱི་བར་དུ་ལས་ཀ་སྦྱབ་ཅིང་། མི་ལྔ་
 སྟག་ཙམ་ཞིག་གིས་ལོ་༤༠་ལྷག་དང་། ད་དུང་ལོ་༤༥་རིང་ལ་ལས་
 འགན་སྦྱབ་མཁན་གྱི་མི་ཡང་འདུག་གོ། །
 གཉིས་པ་རིག་གནས་ཀྱི་ཆ་རྒྱུན་ལ་བཞི་ཉེ། དང་པོ་ནི། མ་མཐར་ཡང་
 སློབ་ཆེན་གྱི་དངོས་གཞིའི་ཆོན་ཁག་མཐར་ཕྱིན་པའམ་དེ་དང་དོད་
 མཉམ་པའི་རིག་གནས་ཀྱི་ཚུ་ཆོད་ཅིག་དགོས་ཏེ། ཐོག་མའི་རྒྱ་ཆ་ལ་
 ཞིབ་འཇུག་དང་། དབྱེ་ཞིབ། སྒྲི་བསྟུས་བགྱིས་ཏེ། དགོས་ངེས་ཀྱི་གྲུབ་
 དོན་གཏན་ལ་འབབས་པ་དང་། ཡོངས་སུ་གྲུབ་ཟིན་པའི་ཡིག་ཆའི་
 དོན་ལ་ངོས་འཛིན་དང་གཤིབ་བསྟུར་བྱས་ནས་སྤང་དོར་ལེགས་
 པར་བྱེད་ཐུབ་པའི་རུས་པ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་སོ། །
 གཉིས་པ་ནི། ཚྭ་བསྒྲིག་བྱ་བའི་ཚིག་མཛོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཆེད་ལས་
 ཤེས་བྱ་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཉེ། དཔེར་ན། བོད་ཡིག་གི་སྐད་ཡིག་ཚིག་
 མཛོད་ཅིག་སྒྲིག་ན། བོད་ཀྱི་སྐུམ་རྟགས་དག་གསུམ་དང་། བརྟ་
 གསར་རྟེང་། མངོན་བརྟེན་རིག་པ་བཅས་ལེགས་པར་ཤེས་པ་དང་།
 དེ་བཞིན་དུ་གསོ་རིག་དང་། བཟོ་བྱ་ཉིད་རིག་པ་སོགས་ཀྱི་ཚིག་
 མཛོད་ཡིན་ན། དེ་དང་དེའི་ཤེས་ཡོན་ལེགས་པོ་ཡོད་དགོས་སོ། །
 གསུམ་པ་ནི། ཚྭ་རིག་གི་ཚུ་ཆོད་མཐོན་པོ་ཡོད་པ་ཉེ། ཚིག་མཛོད་
 ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ནི། གཞུང་གཞན་གྱི་ཚིག་རྣམས་ལས་ཀྱང་ཡང་དག་པ་
 དང་། དོན་གསལ་བ། གོ་སླ་བ། སྒྲོས་གཙང་བ་སོགས་སྦྱོན་མེད་ཅིང་
 ཆོད་དང་ལྡན་པ་ཞིག་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ། །
 བཞི་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་དོན་ལེགས་པར་ཤེས་པ་ཉེ། ཚིག་

མཛོད་ཚཱ་བསྐྱིག་བྱ་བའི་ཐབས་ཚུལ་རྣམས་ཡང་དག་པར་ཁོང་ཏུ་
ཆུད་པ་ཞིག་དགོས་ཀྱི། དེ་མ་ཤེས་ན་ཆོག་མཛོད་ཚད་ལྡན་ཞིག་ཚཱ་
བསྐྱིག་བྱ་ཐབས་མེད་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ཚཱ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་གོམ་རིམ་དངོས་ལ་གསུམ་སྟེ། གོམ་
པ་དང་པོ་གྲ་བསྐྱིག་གི་རྒྱས་སྐབས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་གསུམ་ལས། དང་པོ་
ཚཱ་བསྐྱིག་གི་དམིགས་ཡུལ་སོགས་གཏན་འབེབས་བྱ་བ་ནི། ཆོག་
མཛོད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དང་། རིགས། ཞབས་ཕྱི་བསྐྱབ་ཡུལ་གྱི་སྟོག་པ་
པོ་གང་དག་ཡིན་པ་སོགས་གཏན་འབེབས་བྱ་བ། ཅ་ཆོག་བཏུ་ཚུལ་
དང་། འགྲེལ་བ་བྱེད་ཚུལ། བསྐྱིག་ཚུལ་སོགས་ལ་ཞིབ་སྟོལ་གཏན་
འབེབས་བྱའོ།

གཉིས་པ། བསྐྱོས་མི་ལྟན་ཆོགས་སམ་ཚཱ་སྐྱིག་མགོ་བྲིད་ཆན་ཆུང་
དང་། ཚཱ་སྐྱིག་མི་སྣ་དང་གཞོགས་འདེགས་མི་སྣ་དག་བསྐྱིག་
འཇུགས་བྱ་སྟེ། ཆོག་མཛོད་ཆེ་གས་ཚཱ་སྐྱིག་བྱེད་པ་ལ་ཚཱ་སྐྱིག་
བསྐྱོས་མི་ལྟན་ཆོགས་ལོགས་སུ་ཡོད་དགོས།

ཆོག་མཛོད་ཆུང་ཏུ་ཚཱ་སྐྱིག་བྱེད་པ་ལ་འདི་ལོགས་སུ་མི་དགོས།
དེའི་ལས་ཀ་ནི། ཆོག་མཛོད་ཚཱ་བསྐྱིག་གི་ཁ་སྐྱོགས་གཏན་ཁེལ་བྱ་
བ་དང་། ཚཱ་སྐྱིག་གི་རྒྱས་ཤུགས་སོ་སོ་ཅ་འཇུགས་དང་ཉིན་རྒྱུན་གྱི་
ལས་ཀ་ལ་མགོ་བྲིད་བྱེད་པ་དང་། ཆོག་ཆོ་རྣམས་མགོ་ནས་མཇུག་
བར་ཆོང་སྟོག་དང་མཐར་མ་ཚཱ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་པའོ། ཚཱ་སྐྱིག་
བསྐྱོས་མི་ལྟན་ཆོགས་ཀྱི་ནང་ཏུ་གཙོ་སྐྱིག་པ་དང་གཙོ་སྐྱིག་པ་
གཞོན་པ་བསྐོ་དགོས། བསྐྱོས་མི་རྣམས་ཀྱི་བསམ་ཚུལ་ལ་མི་མཐུན་
པ་བྱུང་བའི་ཆོ་གཙོ་སྐྱིག་པ་ལ་ཐག་གཅོད་པའི་དབང་ཆ་ཡོད།
བསྐྱོས་མི་ལྟན་ཆོགས་འདིའི་འོག་ཏུ་ཆེད་ལས་ཚཱ་སྐྱིག་མི་སྣ་དང་

གཞིགས་འདེགས་པ་འགའ་ཞིག་ལས་གྲུབ་པའི་ཚྭ་སྒྲིག་ཚན་རྒྱུ་ཡོད་དེ། དེ་དག་གིས་ཚྭ་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་དངོས་སུ་སྦྱབ་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་མི་མང་ན་ཚན་ཁག་མང་པོར་བཞོས་ཏེ། དོན་ཚན་སོ་སོ་ནས་ཚྭ་བསྒྲིག་བྱས་ན་ཚིག་པས་དེ་དག་ལེགས་པར་བཞོད་བསྒྲིག་བྱ་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་རྒྱ་ཆ་སྟེ། ཚ་ཚིག་བརྟུ་ཡུལ་དང་། འགྲེལ་བའི་ཁྲུངས་གརྟགས་ཡུལ་གྱི་ཡིག་ཆ་སོགས་ལེགས་པར་བསགས་ནས་མ་ཆང་བ་མེད་པར་བྱའོ། །

ཤོམ་རིམ་གཉིས་པ་ཚྭ་བསྒྲིག་གི་རྩམ་སྐབས་ཀྱི་བྱ་བ་ནི། འདི་ལ་དོན་བཞི་སྟེ། དང་པོ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚ་ཚིག་བརྟུས་ནས་གཏན་ཁེལ་བྱ། གཉིས་པ། དཔེ་ཚྭ་སང་བསྒྲིག་བྱ་བ་སྟེ། ཚ་ཚིག་གི་ནང་ནས་གང་འཆམས་ཤིག་ཁོལ་རྟུ་ཐུང་ནས་སྤར་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ཚིག་མཛོད་བསྒྲིག་ཚུལ་གྱི་ཞིབ་སྟོལ་ལ་གཞི་བྱས་ནས། ཚོད་ལྟའི་ཕྱིར་རྟུ་དཔེ་གཞིའི་ཚྭ་ཡིག་རྟུམ་བྱ་གཅིག་བསྒྲིག་དགོས།

ཚོད་ལྟའི་དཔེ་གཞི་འདིའི་དགོས་པ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ། དཔེ་ཚྭ་དེའི་ཐོག་ནས་སྤར་ཚྭ་བསྒྲིག་ཞིབ་སྟོལ་དེ་ཉིད་འགྲིག་མིན་དང་ཆད་ལྟག་ཡོད་མེད་དང་བསྒྱུར་བཅོས་དགོས་མིན་ལེགས་པར་བཟག་པར་བྱ་བ་དང་། གཉིས་པ། དཔེ་ཚྭ་དེ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་མདུན་སར་ཐུལ་ནས་དགོངས་འཆར་བསྟུ་བར་བྱ་བ་དང་། གསུམ་པ། དཔེ་ཚྭ་ལེགས་པར་གཏན་ལ་ཕབ་གྲུབ་ནས་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་སྒྲིག་པ་དག་ལ་སྤྲད་དེ། དེ་ལ་དཔེར་བྱས་ནས་ཚྭ་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་གཅིག་ཕྱར་དང་ཆད་ལྟན་འོང་བར་བྱེད་པའོ། །དཔེ་ཚྭ་དེ་ཉིད་དེབ་རྟུ་བཅོས་ནས་སྒྲི་ཚིགས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོའི་མདུན་རྟུ་ཐུལ་ནས་

དགོངས་འཆར་རྒྱ་ཆེར་བསྟུན་ཏེ། དགོངས་འཆར་དེ་དག་སྟོགས་སྟོམ་
བྱས་ནས་ཚཱ་བསྐྱིག་བྱེད་ཐབས་སམ་ཞིབ་སྟོལ་ལ་བསྟུར་བཅས་
དགོས་པ་ཡོད་ན་བསྟུར་བཅས་ལགས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ་ཚཱ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་དངོས་སུ་བསྟུབ་པ་
ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཐོག་མའི་མ་ཟེན་དངོས་སུ་ཚཱ་བསྐྱིག་བྱེད་པ་སྟེ།
ཚིག་མཛོད་ཆེན་པོ་རྒྱལ་ས་ལ་སྟེ་ཁག་གམ་མི་སྟེར་སོགས་གཞོགས་
འདེགས་ཆོན་རྒྱུ་མང་པོས་སོ་སོ་ནས་ཚཱ་བསྐྱིག་བྱས་ཤིང་། ཚཱ་
བསྐྱིག་མགོ་བྲིད་ཆོན་རྒྱུ་གིས་དེ་དག་ལ་འབྲེལ་བ་བྱས་ཏེ། བསྐྱིགས་
ཟེན་པ་རྒྱལ་ས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟུ་བ་དང་། གནད་དོན་གང་ཡོད་
ཐག་གཅོད་བྱ་བ་དང་། སྐབས་སྐབས་སུ་བཤོ་སྟེང་གི་ཚོགས་འདུ་
འཚོགས་པ་སོགས་ཀྱི་བྱ་བ་སྟུབ་པ་དང་། ཡང་ན་ཚཱ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་
ཐམས་ཅད་ཚཱ་བསྐྱིག་ཆོན་རྒྱུ་རང་གིས་སྟུབ་ཅིང་། དམིགས་བསལ་
ཀྱི་ཚིག་དག་ཆེད་ལས་ཀྱི་མཁས་པ་ལ་བརྟན་ནས་གཏན་འབེབས་བྱ་
དགོས་སོ། །

དེ་ལ་སྟེ་ཚོགས་ཀྱི་གཞོགས་འདེགས་ཞེས་པ་ནི། དཔེར་ན། རྒྱ་སྐད་ཀྱི་
ཐ་སྟད་རྒྱ་མཚོ་ཞེས་པ་ཚཱ་བསྐྱིག་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ཡོངས་ནས་
ལས་ཁུངས་༡༥༠་ལྷག་ཅིག་གིས་མཉམ་སྟུབ་བྱས་པ་དང་། སྤང་རབ་
དབྱེན་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་བདུ་བ་ལ་སྟོག་པ་པོ་༡༠༠༠་ལྷག་
གིས་རོགས་བྱས་པ་ལྟ་བུ་སོ། །

བཞི་པ་མ་ཟེན་ལ་བཟོ་བཅས་དང་གཏན་ཁེལ་བྱ་བ་ནི། མ་ཟེན་ལ་ཞུ་
དག་ནན་ཟབ་བྱས་ཏེ། ཡི་གེ་ལ་སྤི་སྟོན་དང་། བྱང་དོན་ལ་ཞིབ་
བཤེར་གཏན་འབེབས། ཕན་ཚུན་འགལ་མེད། བོད་འོག་གཅིག་གྱུར་
བཅས་གཟབ་ནན་དུ་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ཟེན་པའི་རྗེས་སུ་གཙོ་

སྒྲིག་པའམ་དེས་བསྐྱོས་པའི་རིམ་པ་མཐོ་བའི་ཚན་རྒྱུད་གིས་ཚན་
ཁག་སོ་སོས་ཚྩོམ་བསྒྲིག་བྱས་པའི་མ་ཚྩོམ་རྣམས་དགུས་གཅིག་ཏུ་
བསྒྲིགས་ཤིང་མགོ་ནས་མཇུག་གི་བར་ཏུ་རྫོགས་པར་བསྐྲུགས་ནས་
ལྷ་དག་ནན་ཟབ་ཀྱིས་ཐ་མའི་གཏན་འབེབས་བཟུངས་ནས་པར་གཞི་
བསྒྲིག་པར་བྱའོ།

སྒྱིར་ཡི་གེ་ལྷ་དག་བྱེད་ཚུལ་ལ། བོད་བཅད་པོའི་དུས་སུ་ཐེངས་
གསུམ་ཡན་ཆད་རེ་ལྷ་དག་བྱེད་པར་སྤངས་སྟེ། བཅད་པོའི་བླ་འབུམ་
དུ་སྐབས་མང་པོ་ཞིག་ན། ག་གེ་མོ་ཞིག་གིས་ལྷས། ག་གེ་མོ་ཞིག་གིས་
ཡང་ལྷས། ག་གེ་མོ་ཞིག་གིས་སུམ་ལྷས་ཞེས་འབྱུང་བས། ལྷས་དང་།
ཡང་ལྷས། སུམ་ལྷས་ཞེས་ལྷ་དག་ཐེངས་གསུམ་གྱི་རིམ་པ་དང་མིང་
གསལ་བར་སྤྲས་པའི་སྒྱིར་རོ། །དེ་བཞིན་དུ་དེང་སང་དཔེ་ཆའི་མ་
ཚྩོམ་ལྷ་དག་བྱེད་པ་ནའང་། ཐོག་ལྷས་དང་། བསྐྱར་ལྷས། མཐའ་ལྷས་
ཞེས་ལྷ་དག་ཐེངས་གསུམ་དུ་བྱེད་དོ།

ཚིག་མཛོད་ལ་ནི་དེ་གསུམ་པོ་འགོ་ངེས་དགོས་པར་མ་ཟད་རེ་རེ་
སྐབས་སུ་མ་མཐའ་ལན་གཉིས་ལན་གསུམ་ཡན་ཆད་ཀྱི་བར་ཏུ་
དག་བཅོས་ལེགས་པར་བྱས་ཏེ། དཔར་བསྐྱུན་བྱས་ཟིན་པའི་རྫོགས་སུ་
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དུ་ནོར་བ་འབུམ་ཆ་༤་མན་ཆད་དམ་ཅི་ལྟར་
མང་ཡང་ཁྲི་ཆ་༡་ལས་མ་བརྒལ་བ་བྱེད་དགོས། དེ་ལས་གཞན་དུ་ན་
ཆད་མཐུན་གྱི་ཐོན་རྫོགས་སུ་མི་འགྱུར་བས་དཔེ་ཆོང་ཁང་ངམ་དཔེ་
ཁྲོམ་དུ་བཅོང་མི་རུང་བར་བཤད་དོ།

གོམ་རིམ་གསུམ་པ་དཔར་བསྐྱུན་གྱི་དུས་སྐབས་ཀྱི་བྱ་བ་ནི། ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་ཐ་སྟད་འཛུལ་བྱར་དང་། ཟུར་བཀོད། མགོ་བརྗོད། བསྒྲིག་
སྟངས་སོགས་ཆ་ཆང་གྲུབ་ནས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་ལ་གཏད་ཅིང་། དཔེ་

སྐྱེན་ཁང་གིས་ཁྱེད་ག་བཟོ་བཅས་བྱས་ན། དེའི་བསམ་འཆར་ལ་དོ་
སྤང་བྱ་བ་དང་བཅས་དགོས་རིགས་བཅས་པ་སོགས་ཀྱིས་མཆུག་
བྱུང་པར་བྱ་བའོ།

གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་སོ་སོར་བཤད་པ་ལ་ཙུ་བ་དང་འགྲེལ་བ་གཉིས་
ལས། དང་པོ་ཙུ་ཚིག་ལ་བཞི་རྟེ།

དང་པོ་ཙུ་ཚིག་བསྟུ་བ་ནི། དེ་ལྟར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་རྣམས་
ལགས་པར་ཁོང་དུ་ཆུད་ཅིང་། གྲོག་པ་པོ་གང་ཞིག་གི་ཆེད་དུ་དང་།
དམིགས་ཡུལ་གང་ཞིག་གི་སྤྱིར་དུ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་དེ་དག་
ལས་རིགས་གང་ཞིག་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱ་བ་གཏན་ཁེལ་བྱས་ཏེ། དངོས་
སྲུ་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་དངོས་གཞིའི་ལས་ལ་འཆུག་པར་བྱའོ། །བྱ་བ་དེའི་
ནང་ནས་ཐོག་མར་གལ་ཆེ་བའི་གཞི་རྩའི་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཙུ་
ཚིག་བསྟུ་བར་བྱ་བ་འདི་ཡིན། ཚིག་མཛོད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ཐ་
སྟོང་ཡིན་ནོ་ཅོག་བསྟུ་བྱས་པ་ཞིག་མེད་པས་ཐ་སྟོང་རྣམས་ལས་
བཟང་བས་ནས་བསྟུ་དགོས།

དེ་ཡང་ཙུ་ཚིག་ཅི་འདྲ་ཞིག་བསྟུ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་གང་
ཞིག་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱ་བ་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཏེ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་
དེ་ཉིད་དང་འཛམས་པའི་ཙུ་ཚིག་བསྟུ་དགོས་པའི་སྤྱིར། དཔེར་ན།
གསོ་རིག་ཚིག་མཛོད་བསྐྱིག་ན་གསོ་རིག་གི་ཐ་སྟོང་བསྟུ་དགོས་པ་
ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་ཐ་སྟོང་གང་ཞིག་ཚིག་མཛོད་དུ་བསྟུ་བའི་རིན་ཐང་
ཡོད་མེད་དེ་ཚིག་མཛོད་དེ་ཉིད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དང་རིགས་གང་
ཡིན་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲུང་དོར་བྱ་དགོས། སྤྱིར་ཐ་སྟོང་གང་ཞིག་ཡིན་
ཡང་རང་དོས་ནས་རིན་ཐང་མེད་པ་ཞིག་མི་སྤྱིད་ཀྱང་། ཚིག་མཛོད་
བྱེ་བྲག་པ་ལ་ལྟོས་ན་བསྟུ་བའི་རིན་ཐང་མེད་པར་མ་ཟད་བསྟུ་མི་

རུང་བའང་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ཚིག་གསར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་
བརྟེན་ཆེད་ལ་བསྟུ་བའི་རིན་ཐང་མེད་པ་དང་། གཏམ་དཔེ་ཚིག་
མཛོད་ཏུ་གཏམ་དཔེ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྟངས་བསྟུ་མི་རུང་བ་ལྟ་བུའོ། །
དེས་ན་ཞིབ་མོས་སྒོས་དབྱེད་དེ་ཚུལ་བཞིན་ཏུ་འཇུག་དགོས་པ་ལས་
ལག་སྟེ་གར་བབ་མི་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་གི་ལས་ཀའི་རྩ་
དོན་མེད་ཏུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ནོ། །

ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་བསྟུ་ཡུལ་ནི། ཕྱེད་པ་རིམ་བྱོན་གྱིས་བཅུམས་
པའི་དཔེ་ཆ་རྒྱལ་ས་དང་། བྱེད་པར་ཏུ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཐ་
སྟངས་རྒྱལ་ས་ནི་དཔེ་ཆ་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར་མང་ཚོགས་ཀྱི་དག་
ཐོག་ནས་བསྟུ་དགོས་པས་ཐ་སྟངས་གང་ཞིག་བསྟུ་རུང་མི་རུང་གི་དབྱེ་
མཚམས་དང་རྩ་དོན་གསལ་པོ་ཤེས་དགོས་སོ། །

འོ་ན་རྩ་དོན་ཏུ་ཡོད་ཅེ་ན། རྩ་ཚིག་བསྟུ་བའི་ཆེ་ཅིས་ཀྱང་གཟབ་ནན་
བྱ་དགོས་པའི་རྩ་དོན་དགུ་ཡོད་དེ། དང་པོ་དོན་དངོས་དང་མཐུན་
པར་བསྟུ་བའི་རྩ་དོན་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་པ་དག་གི་ཐ་སྟངས་
ཐམས་ཅད་ལ་ངེས་པར་ཏུ་སྟོན་ལྟར་ལྟར་གིས་མ་བསྟུ་བའི་ཡིད་གྱིས་
དོན་དངོས་ལ་ཇི་ལྟར་གནས་པ་བཞིན་དུང་པོར་བལྟ་དགོས་ཏེ། ཐ་
སྟངས་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་དོན་ལེགས་པར་སྟོན་ཅུས་ཕྱིན་གསར་རྟེན་
ཐམས་ཅད་ལ་མཐོང་ཆེན་བྱ་ཞིང་། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དམིགས་ཡུལ་དང་
མཐུན་མིན། སྟོན་པ་པོའི་དགོས་མཁོ་སྟོང་བུབ་མིན་སོགས་དངོས་
དོན་ལ་ཇི་ལྟར་གནས་པ་བཞིན་ཏུ་སྒྲུང་དོར་བྱ་དགོས་པ་ལས། རང་
གི་འདོད་མོས་ཅམ་གྱིས་ཐག་གཅོད་མི་བྱ་སྟེ། དེ་ལྟར་བྱས་ན་ཚིག་
མཛོད་ལ་ཆད་སྟོན་འབྱུང་བར་འགྱུར་བའི་སྲིང་རོ། །

གཉིས་པ་ཡོངས་བྱབ་ཅན་བསྟུ་བའི་རྩ་དོན་ནི། རྩ་དོན་འདི་ནི་གཙོ་

བོ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་དཀྱིས་མའི་དབང་དུ་བྱས་པ་སྟེ། སྐད་ཡིག་
དེ་ཉིད་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པའི་མི་རྣམས་ལ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའམ་
ཀུན་གྱིས་ཁས་ལེན་པའི་ཐ་སྟད་ཡིན་པ་སྟེ། མི་སྤྱིར་རམ་ཚོགས་པ་
ཆུང་དུའི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་ཡུལ་ཉི་ཆོ་བ་དང་དུས་ཉི་ཆོ་བའི་ཐ་སྟད་
རྣམས་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དུ་བསྟུ་མི་འོས་པས། གཙུ་བོ་མི་མང་
བྱེད་ཀྱིས་དང་དུ་ལེན་མིན་དང་། ཡོངས་ཁྱབ་དུ་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་
བྱེད་མིན་ལ་བསམ་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་དམིགས་སྟོགས་ཅན་བསྟུ་བའི་ཚ་དོན་ནི། དམིགས་ཡུལ་
དང་། རིགས། རྟོག་པ་པོའི་བྱད་པར་ལས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཁ་གཏད་
ཡུལ་གྱི་སྟོགས་ཀྱང་མི་འདྲ་ཞིང་། དེའི་དབང་གིས་ཚ་ཚིག་བསྟུ་བའི་
བྱད་ཁོངས་སམ་དམིགས་ས་གཙུ་བོ་འང་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།
དཔེར་ན། ཐུན་མོང་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་གཙུ་བོ་མང་ཚོགས་སྤྱིས་ཡོངས་
གྲགས་སུ་ཁས་ལེན་པའམ་བྱད་ཆེ་བའི་ཐ་སྟད་ལ་དམིགས་ནས་བསྟུ་
བ་དང་། ཆེད་ལས་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་རང་རང་གི་ཆེད་བཀོལ་ཐ་སྟད་
ལ་དམིགས་ནས་བསྟུ་བ་ལས་རང་གི་ཆེད་ཆོན་དང་འབྲེལ་བ་མེད་
པའི་ཐ་སྟད་མི་བསྟུ་བ་ལྟ་བུ་སྟེ། མདོར་ན། ཚིག་མཛོད་རང་རང་གི་
ཆེད་དམིགས་ཀྱི་བཛོད་བྱ་གང་ཡིན་དང་མཐུན་པའི་ཐ་སྟད་བསྟུ་
བར་བྱ་བའོ།

བཞི་པ་ཆོད་ལྡན་བསྟུ་བའི་ཚ་དོན་ནི། ཐ་སྟད་ཆོད་ལྡན་ཞེས་པ་ནི།
ཡུལ་དུས་གང་དུ་སྐད་དེ་སྟུ་བའི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཐུན་མོང་དུ་ཁས་
ལེན་པ་སྟེ། ཡི་གེའི་གཟུགས་དང་། དག་ཆ། ཚིག་གི་གྲུབ་ཚུལ་སོགས་
ཡོངས་གྲགས་སུ་ཆོད་དང་ལྡན་པར་འདོད་པ་རྣམས་དང་། གཞན་
ཡང་སྐད་རིག་པའི་ཆེད་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་ཀྱི་དངོས་ཡིད་

གནས་ཚུལ་ལ་གཞིགས་ནས་ཆེད་དུ་གཏན་ཁེལ་བྱས་པའི་ཆད་ལྡན་
བརྒྱ་ཆད་དག་ཀྱང་ཡིན་ནོ། སྦྱིར་ཚིག་མཛོད་དུ་བསྟུ་བྱའི་ཚ་ཚིག་ལ་
མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག། རྒྱུ་ཚིག་སོགས་ལས་གཞན་གཏན་འཇགས་
ཚིག་ཆེན་ལྷག་བསམ་རྣམ་དག། ཁ་ཞིག་ཉིས་མེད་ཅེས་པ་ལྟ་བུ་དང་།
གཏམ་དཔེ་དག་ཀྱང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཆད་ལྡན་དག་ཅི་རིགས་
པ་བསྟུ་བྱ་དོ།།

ལུ་པ་རྒྱ་མཚན་ཅན་བསྟུ་བའི་ཚ་དོན་ནི། རྗེས་གྲུབ་ཀྱི་ཚིག་གསར་པ་
ཡིན་ན། བཏགས་པའི་རྒྱ་མཚན་གསལ་པོ་དང་མ་ནོར་བ་ཡོད་པ་སྟེ།
དེང་སང་བཟོ་ལས་དང་ཆོན་རིག་གི་ལག་ཚུལ་ལ་བརྟེན་ནས་བྱ་བ་
དང་དངོས་རྣམས་རྗེ་མང་དང་། རྗེ་ཞིབ། རྟོག་འཛིང་རྗེ་ཆེན་མེ་ཆེར་
འགྲོ་བའི་སྐབས་འདི་ན། རྗེ་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་རྣམས་ལ་འང་རྒྱ་མཚན་
ཡང་དག་དང་། ཞིབ་ཆགས་ཡོད་དགོས་ཀྱི། གཞན་དུ་པན་ཚུན་
འདྲིས་ནས་བརྒྱ་ཆད་ཀྱི་རྣམས་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ། དེས་ན་ཡོངས་
སུ་གྲགས་ཐེན་པ་རྣམས་ནི་རྗེ་ལྟར་གྲགས་པ་བཞིན་དུ་བསྟུས་པས་
ཚིག་ཀྱང་། གསར་པ་རྣམས་ལ་ཞིབ་དུ་བཏགས་ནས་སྤང་དོར་བྱ་བ་
ལས་ཐོས་ཐོས་རིག་རིག་ཐམས་ཅད་བསྟུ་བར་མི་བྱའོ།

དུག་པ་མང་བསྐྱར་ཅན་བསྟུ་བའི་ཚ་དོན་ནི། མང་བསྐྱར་ཅན་གྱི་ཐ་
སྟོད་ཅེས་པ་ནི། ཁ་ཐོག་གམ་ཡིག་ཐོག་དུ་ཡང་ཡང་འབྱུང་བའི་ཐ་
སྟོད་དེ། རྒྱུ་བཀོལ་གྱི་རིགས་སུ་གཏོགས་པ་དག་ཡིན། དེ་དག་ནམ་
རྒྱུ་གྱི་སྒྲ་བཙོན་ནང་དུ་བྱགས་ཁྱེན་ཆེ་བ་དང་བརྒྱ་ཆད་ཀྱི་གོ་ཐོབ་
མཐོ་བའི་རིགས་དག་ཡིན་པས་ཅིས་ཀྱང་བསྟུ་བྱ་བ་དགོས། གལ་ཏེ་
མང་བསྐྱར་ཅན་གྱི་ཐ་སྟོད་དག་བསྟུ་མ་བྱུབ་ན། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཆད་
རྒྱུ་དུ་འགྱུར་བས་དོ་སྤང་བྱ་དགོས། ཐ་སྟོད་མང་བསྐྱར་ཅན་ཡིན་

མིན་ནི། སྐད་རྒྱའི་མཛོད་དང་། ཅིས་འཕྲུལ་ལག་རྩལ། ཚྭ་སྒྲིག་པའི་
སྐད་ཡིག་གི་ཉམས་སྦྱང་བཅས་ལ་བརྟེན་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པར་
བྱའོ། །

ཚིག་མཛོད་འབྲིང་པོ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱོད་དམ་གཞུང་དུ་ཡང་ཡང་
འབྲུང་བའི་ཐ་སྟད་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱེད་ཅིང་། བལ་ཆེར་ཐ་སྟད་ཅུང་
ཟད་མང་བསྐྱར་ཅན་རྣམས་བསྟུ་ཞིང་། རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མང་
བསྐྱར་ཅན་མིན་པའི་ཐ་སྟད་དག་ཀྱང་སྟུང་པར་བྱེད་དོ། །

བདུན་པ་བརྟན་པོ་ཡིན་པ་བསྟུ་བའི་རྩ་དོན་ནི། ཐ་སྟད་བརྟན་པོ་
ཞེས་པ་ནི། དུས་ཡུན་རིང་པོ་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཡང་ཡང་བྱུང་བའི་ཐ་
སྟད་དེ། གསར་དུ་བྱུང་བའི་ཐ་སྟད་ལ་ལ་ཞིག་དུས་སྐབས་གཅིག་གི་
ནང་དུ་མང་བསྐྱར་གྱི་ཆད་ཉ་ཅང་མཐོ་ཡང་དུས་སྐབས་དེ་ཚྭ་གས་
པའི་རྗེས་སུ་མི་བཀོལ་ཞིང་། དེར་མ་ཟད་གསེས་འདོར་བྱེད་པའང་
ཡོད། གལ་ཏེ་ཐ་སྟད་འདི་རིགས་བསྟུ་རྒྱ་མང་ན་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བཀོལ་
སྤྱོད་རིན་ཐང་ཡུན་དུ་མི་གནས་པས་གཟབ་པར་བྱའོ། །

ཐ་སྟད་མང་པོ་ཞིག་ནི་གསར་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ཡང་རིམ་གྱིས་བརྟན་
པོར་ཆགས་ནས་བརྟུ་སྤྱོད་ཀྱི་ནང་ནས་རང་ས་ཟིན་པར་འགྱུར་བ་
ཡིན། དེས་ན་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་སྒྲིག་པས་ནམ་རྒྱུན་སྐད་ཡིག་གི་འཕེལ་
རྒྱས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་ནས་ཚིག་གསར་གྱི་ཆོ་སྟོན་
བརྟན་མིན་ལ་དབྱུང་དཔག་ཞིབ་དུ་བྱས་ནས་སྤང་དོར་བྱ་དགོས།
འོན་ཀྱང་ཚིག་གསར་རྣམས་ཚིག་མཛོད་དུ་མི་བསྟུ་བར་དབྱུང་པ་
ཡུན་རིང་ཆེས་ན་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་དུས་རབས་ཀྱི་རྗེས་མི་སྤྱོད་པས་
མཐའ་གཉིས་སུ་མ་སྤུང་བ་ཞིག་དགོས་སོ། །

བརྟན་པ་སྤྱོད་ཅུས་ཅན་བསྟུ་བའི་རྩ་དོན་ནི། རྒྱབ་ཅུས་ཅན་ཞེས་པ་

ནི། བ་སྟེད་གཞན་གྱི་མགོ་མཐའ་ལ་སྐྱར་ན། ཚིག་ཏུ་ཅང་མང་པོ་
འབྱུང་རུང་བ་སྟེ། འབྱུག་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཅན་གྱི་བ་སྟེད་དེ་དག་ཅི་རུས་
གྱིས་ཚིག་མཛོད་ཏུ་བསྟུ་དགོས། དཔེར་ན། བཟོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གཞན་
དང་བསྟེབས་ན། ཤིང་བཟོ། རྩོམ་བཟོ། ལྷགས་བཟོ། འདམ་བཟོ། ལྟ་བཟོ།
རྩ་བཟོ། གོས་བཟོ། ལག་བཟོ། འཕྲུལ་བཟོ་སོགས་ཚིག་མང་པོ་སྟུབ་
པའི་རུས་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དག་ཡིན། ཚིག་འདི་ལྟ་བུ་དག་
ལས་བྱུབ་པའི་མིང་ལྟ་བཟོ། རྩ་བཟོ་ལྟ་བུ་རྣམས་ནི་ཚིག་མཛོད་ཏུ་
བསྟུ་དགོས་ཤིང་། ལྟ་སྟུ་བཟོ། རྩ་མ་བཟོ་ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་རྣམས་ནི་
དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ལ་སྐྱར་ནས་བསྟུ་མི་རུས་ཤིང་བསྟུ་ཡང་མི་
དགོས། དེར་མ་ཟད་བསྟུས་ན་ཉོག་པའི་སྟོན་ཏུ་འབྱུར་བས་མི་བསྟུ་
སྟེ། གཞི་རྩའི་ཚིག་འགའ་ཞིག་ལ་སྐྱར་ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ན།
གཞན་རྣམས་ལ་སྟོག་པ་པོ་རང་རང་གིས་དོན་གྱིས་གོ་ཞིང་སྐྱར་ཤེས་
པའི་ཕྱིར་རོ།

དགུ་པ་སྟབས་བདེ་ཅན་བསྟུ་བའི་རྩ་དོན་ནི། བ་སྟེད་སྟབས་བདེ་
ཅན་ཞེས་པ་ནི། སྟོས་གཙང་བ་དང་། བཟོད་བདེ་བ། བཏགས་པའི་རྒྱ་
མཆོན་ལེགས་པོ་ཅན་གྱི་བསྟུས་མིང་རྣམས་ཏེ། དཔེར་ན། སྟོག་ཤུགས་
བྱ་བ་ཞེས་པ་བསྟུས་ནས་སྟོག་བྲ། སྟོག་རུས་ཆད་ཁྲ་ཞེས་པ་བསྟུས་
ནས་སྟོག་ཁྲ། རྒྱངས་འཁོར་འབབ་ཚིགས་ཞེས་པ་བསྟུས་ནས་འཁོར་
ཚིགས། རྒྱངས་འཁོར་བཤམས་སྟོན་ཞེས་པ་བསྟུས་ནས་འཁོར་
བཤམས་ལྟ་བུའི་མིང་རྣམས་ནི། མི་པལ་ཆེར་གྱིས་དང་རུ་ལེན་ཅིང་
ཅུང་ཟད་བཏྲན་པོ་ཡིན་ན་བསྟུ་བར་བྱ་སྟེ། མི་མང་ཆེ་བ་ཡི་གེ་མང་
པོ་ཅན་གྱི་མིང་རིང་པོ་རྣམས་ལ་མི་སྟོ་ཞིང་བསྟུས་མིང་སྟབས་བདེ་
བ་ལ་དགའ་བའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་ལྟར་ཙ་ཚིག་བསྟུ་བའི་ཙ་དོན་དེ་རྣམས་ལེགས་པར་ཁོང་ཏུ་ཆུད་
པར་བགྱིས་ནས་དེ་དག་གཞིར་བབྱང་སྟེ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་གང་
ཡིན་པ་དེ་ལ་འོས་ཤིང་འཆམས་པའི་ཐ་སྟད་རྣམས་སྟོ་ཞིབ་མོས་
བསྟུས་ནས་གཟེད་བྱ་བ་འོག་མ་ལ་འཇུག་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ་ཙ་ཚིག་དག་བསྒྲིག་བྱ་བ་ནི། ཙ་ཚིག་གང་དགོས་ཐམས་
ཅད་བསྟུས་ནས་དངོས་སུ་ཚིག་མཛོད་ཏུ་འཇུག་པའི་སྐབས་སུ་ཙ་
ཚིག་རྣམས་ལ་དག་བསྒྲིག་བྱ་དགོས། དེ་ལ་དག་བསྒྲིག་ཅེས་པ་ནི། ཙ་
ཚིག་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ཚིག་རྣམས་ལ་
དབྱེ་བསྟུ་དང་གཙུ་པལ་གྱི་རྣམ་གཞག་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་སྟེ། དབྱེ་
ཞེས་པ་ནི། ཡི་གའི་གཟུགས་དང་སྒྲ་གཅིག་ཀྱང་དོན་མི་གཅིག་པ་
ཡིན་ན་ཐ་དད་ཏུ་དབྱེ་སྟེ། ཙ་ཚིག་གཉིས་སུ་བྱས་ནས་སོ་སོར་གཞག།
གལ་ཏེ་ཡི་གའི་གཟུགས་དང་སྒྲ་མི་གཅིག་ཀྱང་དོན་གཅིག་པ་ཁོ་ན་
ཡིན་ཆེ་ཐམས་ཅད་དོན་གཅིག་པོ་དེའི་ཁོངས་སུ་བསྟུ་བར་བྱ་ལ།
གཅིག་ཏུ་བསྟུས་ཆེ་ཙ་ཚིག་དག་ལ་གཙུ་པལ་གྱི་དབྱེ་བ་འབྱུང་བས་
གཙུ་པོ་གང་ཡིན་པ་དེ་ལ་འབྲེལ་བཤད་བྱ་ཞིང་། པལ་བ་ལ་ལོགས་
སུ་འབྲེལ་བཤད་མི་དགོས་པས་གཙུ་པོའི་ཙ་ཚིག་དེར་སྟོས་ཞེས་ཁ་
འཁེན་པ་ཡིན། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་གང་ཡིན་དང་མཐུན་པའི་ཐ་
སྟད་ཀྱི་བརྒྱ་ཆའི་གྲངས་ཟིན་ཆད་འགྲིག་མིན་དང་། སྐད་ཡིག་ཚིག་
མཛོད་ལ་སྒྱུར་བཏང་ཏུ་ཙ་ཚིག་གི་ནང་ཏུ་རང་རྩ་བུ་པའི་སྟོ་ནས་
དོན་མི་སྟོན་པའི་ཚིག་སྟད་ལྟ་བུ་མི་བསྟུ་ཞིང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་
གཏན་འཇགས་ཚིག་ཆན་དང་། གཏན་དཔེ་སོགས་འབོར་ཆད་འོས་
འཆམས་ཤིག་བསྟུས་ན་ཚིག་པས་དེ་དག་གི་གྲངས་ཀ་མང་ཉུང་འོས་
འཆམས་ཡིན་མིན་སོགས་ཞིབ་ཏུ་བརྟགས་ནས་ཚིག་མཛོད་ཏུ་

དངོས་སུ་གཞུག་པར་བྱའོ།

གསུམ་པ་ཙུ་ཚིག་གི་ཚིག་གཤིས་གང་ཡིན་བརྟགས་ཏེ་མཆན་མ་གདབ་པ་ནི། ཚིག་གཤིས་ཞེས་པ་ནི་ཚིག་དེའི་ངོ་བོ་མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག་སོགས་གང་ཡིན་པ་སྟེ། ཙུ་བའི་ཐ་སྟངས་དེ་མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག། རྒྱ་ཚིག་སོགས་གང་ཡིན་བརྟགས་ཏེ་དེ་དང་དེའི་མཆན་མ་དགོད་པར་བྱ་སྟེ། དབྱེ་བ་འབྱེད་ཚུལ་འདི་ནི། ལུ་བ་སྟོགས་ནས་དར་བའི་དང་སང་གི་ལུགས་ཤིག་སྟེ། རྒྱ་ནག་ལ་སྟོན་མེད་ཀྱང་དུས་ཕྱིས་སྤྱི་ལོ་༡༩༥༥ལོར་མ་ཅན་ཀྱང་马建忠ཞེས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་ལུ་བ་སྟོགས་ཀྱི་བརྗོད་པ་དཔེ་བྱས་ཏེ། རྒྱ་ཡིག་གི་བརྗོད་པ་རིག་པའི་གཞུང་གསར་དུ་བཅུ་མས་པས་དེ་ཉིད་བརྗོད་ཀྱི་གཞུང་ཐོག་མར་གྱུར་པ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ། འོད་ཡིག་ལའང་སྐར་ན་སྐར་བྱུང་དུ་ཡོད་ཅིང་དག་ཡིག་གསར་བསྐྱེགས་སུ་སྐར་ནས་སྐར་ཡོད་དོ།

བཞི་པ་བརྗོད་ཀྱིང་དང་ཁ་སྐད་སོགས་ཀྱི་མཆན་མ་གདབ་པ་ནི། ཙུ་བའི་ཐ་སྟངས་དེ་བརྗོད་ཀྱིང་སོགས་གང་ཡིན་བརྟགས་ཏེ་དེའི་མཆན་མ་དགོད་པར་བྱ་སྟེ། འདི་ལ་ཁ་སྐད་དང་། ཡིག་སྐད། ལུ་ལ་སྐད། ཁྱོད་ཚིག། བརྗོད་ཀྱིང་། ལེགས་སྐྱར། རྒྱ་ནག། སོག་པོ། དབྱིན་ཇི་སོགས་སྤྱི་འོངས་ཀྱི་ཚིག། ཚིག་ཚིག། ཆན་རིག། མཆན་ཉིད་རིག་པ། གསོ་རིག། བསྟོད་ཚིག། སྐད་ཚིག། གུས་ཚིག་སོགས་གང་ཡིན་གསལ་པོར་སྟེན་ནས་དེ་དག་མཆན་པའི་མཆན་མ་སྟེ། དཔེར་ན། ཁ་སྐད་ལ། ཁ། བརྗོད་ཀྱིང་ལ། རྒྱ་བྱུང་དང་། མཆན་མ་གཞན་དང་ནོར་དོགས་ཅན་ལ་ཁ་གསལ་པོར་དགོད་པར་བྱ་སྟེ། འདིས་ཙུ་ཚིག་བཞེད་ཚུལ་རྟོགས་པ་ལ་ཕན་པ་ལེགས་པོ་ཡོད་དོ།

གཉིས་པ་འགྲེལ་བ་གཏན་ལ་དབབ་པ་ལ་སྒྲོན་འགྲོ་དང་། དངོས་
གཞི་གཉིས་ལས། དང་པོ་ལ་བཞི་སྟེ།

དང་པོ་ཙ་ཙ་ཚིག་གི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དབྱེ་བ་ནི། དེ་ལྟར་ཙ་ཙ་ཚིག་
རྣམས་ལ་དག་བསྐྱིག་བྱས་ནས་ཚིག་མཛོད་རྩ་དངོས་སུ་བརྒྱུག་སྟེ།
ཙ་ཚིག་རེ་རེ་བཞིན་རྩ་འགྲེལ་བ་བྱ་དགོས་ལ། དེའི་སྒྲོན་འགྲོ་ལ་ཙ་
ཚིག་རེ་རེ་བཞིན་རྩ་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་རྩ་ཡོད་ཞིབ་རྩ་བརྟགས་
ནས་མ་ལུས་པར་སོ་སོར་དགར་དགོས། ཐ་སྙད་པལ་ཆེ་བ་ཞིག་དོན་
མང་པོ་ལ་འཇུག་སྟེ། སོ་སོའི་གདོད་མའི་ཚིག་དོན་རྣམ་གཅི་པོའི་
ཚིག་དོན་ལས་གཞན་འཕྲོས་པའི་དོན་དང་དཔའི་དོན་ལྟ་བུ་མང་པོ་
ཡོད་ཆོག། དེའི་ཕྱིར་དོན་མང་པོ་ཅན་གྱི་ཐ་སྙད་རྣམས་ལ་དོན་གྱི་
རྣམ་གྲངས་བརྒྱ་ཕྱག་ལྟ་བུ་ལ་ཡོད་པའང་སྲིད་པས། རྣམ་གྲངས་དེ་
རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་མ་ལྟག་པར་བྱ་དགོས། དེ་ལྟར་ཙ་ཙ་ཚིག་གི་དོན་གྱི་
རྣམ་གྲངས་རྣམས་སོ་སོར་དབྱེ་བ་ནི། འགྲེལ་ཚིག་གི་མང་གཞི་
བཏིང་བ་ཡིན་ནོ།

ཙ་ཚིག་གི་ཚིག་དོན་རྣམ་གྲངས་དབྱེ་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་སྐད་
རྒྱའི་དངོས་དཔང་ལ་བརྟེན་པ་ནི། སྐད་རྒྱའི་མཛོད་དམ་སྐད་གྱི་
ཕུང་པོ་ཆེན་པོ་ཡོད་ན་དེའི་ནང་གི་དངོས་དཔང་ལ་བརྟེན་ནས་ཙ་
ཚིག་གཅིག་ལ་ཚིག་དོན་དབྱེ་བ་རྩ་ཡོད་ལེགས་པར་རྟོགས་ཐུབ་སྟེ།
དེ་ཡང་རྩིས་འཕྲུལ་ལག་རྩལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་རྒྱའི་མཛོད་ནང་
རྩ་ཡོད་པའི་ཙ་ཚིག་དེ་ཉིད་དང་འགྲེལ་བ་ཡོད་པའི་ངག་ཐམས་
ཅད་འཆོལ་བྱར་གྱིས་སྦྱགས་གཅིག་རྩ་བསྟུས་ནས། ཚིག་གོང་འོག་གི་
སྐབས་ལ་བརྟགས་ཏེ་དོན་གང་དག་ལ་འཇུག་པ་གཏན་འཁེལ་བྱེད་
པ་ཡིན། གལ་ཏེ་སྐད་རྒྱའི་མཛོད་རྒྱུ་ཡིན་ན་ཐ་སྙད་གྱི་འཇུག་

ཚུལ་ཐམས་ཅད་རྟོགས་མི་བྱུང་པོ། །སྐད་རྒྱའི་མཛོད་དང་ཅིས་
འཕྲུལ་གྱི་ལག་རྩལ་དར་བའི་རྗེས་ནས་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་སླིག་བྱེད་
ཚུལ་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་བྱུང་སྟེ། དེང་སང་བྱུང་སྟེགས་ཀྱི་ཚིག་
མཛོད་ཚོམ་སླིག་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཐབས་འདི་ལ་བརྟེན་ནས་དབྱེ་བར་
འདུག་གོ།

གཉིས་པ་ཚིག་གི་སྤྲིའི་སྐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟེགས་བཙལ་བྱ་བ་
ནི། གལ་ཏེ་སྐད་རྒྱའི་མཛོད་ཆེན་པོ་མེད་ན། ཐ་སྐད་དེའི་འཇུག་ཚུལ་
ད་སྟོན་ཡོངས་སུ་ཤེས་ཟིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་སྟེགས་བཙུབ་བྱ་བ་
དང་། སྐད་ཡིག་ཆེད་མཁས་ཀྱི་ཚོམ་སླིག་པ་དག་གི་པ་སྐད་ཀྱི་
ཉམས་སྟོང་དང་། གནའ་དེང་གི་ཡིག་ཆའི་ཕྱད་པོ་ཆེན་པོ་རྣམས་ཀྱི་
ནང་ནས་ཐ་སྐད་དེ་ཉིད་ཅིས་འཕྲུལ་གྱིས་ཞིབ་འཆོལ་བྱས་ཏེ། འོན་
ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཏུ་ལ་འཇུག་པ་བརྟགས་ནས་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱ།
འོན་ཀྱང་ཚིག་འོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་ཀྱང་མ་ལྟས་པར་བསྟུ་བྱུབ་
པ་ནི་དཀའ་ཞིང་། བྱད་པར་ཏུ་འཇུག་པ་རྒྱ་རྒྱུད་བ་དང་གནའ་ཏུས་
ཀྱི་ཚིག་འོན་རྣམས་ནི་དེ་བས་ཀྱང་དཀའ་བར་སྤང་ངོ་།

གཉིས་པ་ཙ་ཙ་ཚིག་གི་འོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་བསྟུ་ལེན་བྱ་ཚུལ་ནི། ཙ་
ཚིག་གི་འོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དག་ལེགས་པར་དབྱེ་ཟིན་ནས། དེ་དག་
ལས་ཅི་ཅམ་ཞིག་རང་གི་བརྩམ་བྱའི་ཚིག་མཛོད་ནང་ཏུ་དངོས་སུ་
བསྟུ་ལེན་བྱ་བ་ལ་བསམ་དགོས། ཚིག་འོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་དག་
ལས་གང་ཞིག་ཚིག་མཛོད་ཏུ་སྟུང་མི་སྟུང་ནི། བསླེག་བྱའི་ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་དམིགས་ལྷུལ་དང་། རིགས་གང་ཡིན། གློག་པ་པོ་སུ་ཡིན་
བཅས་ལ་བསྟུན་ནས་ཐག་གཅོད་པ་ཡིན་ཏེ། ཚིག་མཛོད་ཤིན་ཏུ་
རྒྱས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། ཐ་སྐད་ཐམས་ཅད་ཙ་ཙ་ཚིག་ཏུ་སྟུང་ཅིང་། དེ་

བཞིན་ཏུ་ཙྰ་ཚིག་གི་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱང་ཐམས་ཅད་སྟུང་
 པར་བྱེད་དོ། །ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན་རང་གི་ཆེད་ཚན་གྱི་
 བྱལ་ཁོངས་ནང་གི་ཚིག་དོན་ཐམས་ཅད་སྟུང་ཅིང་། རང་གི་ཆེད་
 ཚན་དང་འབྲེལ་བ་མེད་པ་རྣམས་མི་སྟུང་། ཚིག་མཛོད་ཚུང་འབྲིང་
 དག་གིས་རྒྱན་བཀོལ་གྱི་ཚིག་དོན་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱས་ཏེ་སྟུང་པར་
 བྱེད་དོ། །

གསུམ་པ་ཙྰ་ཚིག་གི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དག་གི་བསྐྱིག་རིམ་བསྐྱིག་
 ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་དངོས་སུ་ཚིག་
 མཛོད་ཏུ་བསྟུས་ནས། ཙྰ་ཚིག་གི་རྗེས་སུ་གོ་རིམ་བཞིན་ཏུ་བསྐྱིག་
 པར་བྱ་དགོས།

དེ་ལ་གོ་རིམ་བསྐྱིག་ཚུལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་
 བསྐྱིག་པ་ནི། ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་དག་བྱུང་སྐྱེའི་ཏུས་ཀྱི་
 རིམ་པ་ལྟར་ཏུ་བསྐྱིག་པ་སྟེ། ལོ་རྒྱུས་ཆེས་སྐྱབ་དང་པོ་དང་ཅུང་
 ཟད་ཕྱི་བ་རྣམས་གཉིས་པ་སོགས་སུ་བསྐྱིག་པ་ཡིན། འདི་ལ་དོན་གྱི་
 གཙོ་པལ་གང་ཡིན་བསམ་མི་དགོས་ཏེ། ཚིག་དོན་རྣམས་བྱུང་སྐྱེ་
 ཕྱི་རིམ་པ་ལྟར་བསྐྱིགས་པས་ཚིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །བསྐྱིག་ཚུལ་འདི་
 ལོ་རྒྱུས་ཐ་སྟོན་གྱི་ཚིག་མཛོད་རྒྱས་པ་དང་མཚུངས་བྲིས་ཚིག་
 མཛོད་ཀྱི་ཚིག་དོན་གོ་རིམ་བསྐྱིག་ཚུལ་ལ་འཚམས་པ་ཡིན་ནོ། །

གཉིས་པ་བསྐྱུར་གྲངས་ཀྱི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྐྱིག་པ་ནི། ཚིག་དོན་གྱི་
 རྣམ་གྲངས་གང་ཞིག་ཡང་ཡང་འབྱུང་བའི་མང་བསྐྱུར་ཅན་རྣམས་
 སྟོན་དང་། བསྐྱུར་གྲངས་ཉུང་བའི་དོན་རྣམས་རྗེས་སུ་བསྐྱིག་པ་སྟེ།
 འདི་ལ་འང་བསྐྱུར་གྲངས་མང་ཉུང་སོ་ནའི་གོ་རིམ་ལས་གཞན་ལ་
 བསམ་མི་དགོས་སོ། །

གསུམ་པ་རྒྱ་མཚན་གྱི་གོ་རིམ་ལྟར་བསྒྲིག་པ་ནི། འོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དེ་
དག་ལས་ཙུ་ཚིག་གང་གི་གདོད་མའི་དོན་དང་། གཞི་ཚའི་དོན་གང་
ཡིན་པ་སྟོན་དང་། དེ་ལས་འཕྲོས་པའི་དོན་རྣམས་རྗེས་སུ་རིམ་པ་
བཞིན་དུ་བསྒྲིག་པར་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་སྤང་མོང་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན་
ཚིག་དོན་གྱི་གཙུག་པ་ལ་དང་ཙུ་བ་དང་ཡན་ལག་གི་དོན་གང་ཡིན་གྱི་
རྣམ་གཞག་སྒྲིག་ལྟར་བྱ་ཞིང་། ཆེད་ལས་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན་ནི། ཆེད་
ལས་ཀྱི་ཚིག་དོན་རྣམས་གཙུག་པ་ལ་མཁུ་གཞི་ཚའི་ཚིག་དོན་དུ་བྱ་ལ་
གཞན་རྣམས་པ་ལ་བའམ་ཡན་ལག་གི་གནས་སུ་གཞག་དགོས་པ་དོན་
གྱིས་ཐོབ་ཅིང་། ཆེད་ལས་ཚིག་དོན་ལའང་དུ་མ་ཡོད་ན་གདོད་མའི་
དོན་ཡིན་མིན་སོགས་ཀྱི་གོ་རིམ་བཞིན་དུ་བསྒྲིག་པར་བྱའོ།

དངོས་བཀོལ་བདེ་བའི་དབང་དུ་བྱས་ན། གཞི་ཚའི་ཚིག་དོན་ཐོག་
མར་གཞག། རྒྱན་བཀོལ་གྱི་ཚིག་དོན་རྒྱན་བཀོལ་མ་ཡིན་པའི་ཚིག་
དོན་གྱི་སྟོན་དང་། དཀྱིས་མའི་ཚིག་དོན་ཆེད་ལས་ཚིག་དོན་གྱི་སྟོན་
དང་། ད་ལྟའི་ཚིག་དོན་གནའ་དུས་ཚིག་དོན་གྱི་སྟོན་དུ་གཞག་ཅིང་།
པན་ཚུན་འབྲེལ་བ་ཅན་གྱི་ཚིག་དོན་ཡིན་ན་མཉམ་དུ་གཞག་པར་
བྱའོ།

བསྒྲིག་ཚུལ་གྱི་གོ་རིམ་གསུམ་པོ་འདི་རྣམས་གང་ཡིན་ཡང་སྟོག་པ་པོ་
ལ་ལྟོས་ན། ཤིན་དུ་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། གོ་རིམ་འདི་དག་ལ་བརྟེན་
ནས་བལྟས་པ་ཅམ་གྱིས་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་རྣམས་ལས་ལོ་རྒྱུས་
གང་སྟོན་དང་། རྒྱན་བཀོལ་གང་ཡིན། གཙུག་པ་ལ་ཅི་ལྟར་ཡིན་པ་རྣམས་
བདེ་སྒྲིག་དུ་རྟོགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། འཚོལ་ཏུ་ཅང་བདེ་བའི་ཕྱིར་
རོ། །འོན་ཀྱང་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལོ་རྒྱུས་སྟོན་གྱི་
སོགས་བརྟག་དགོས་ན་ཚུམ་སྒྲིག་པ་དག་ལ་ཤིན་དུ་དཀའ་བའི་ལས་

སྤྱི་མཐུན་དོ། །གོ་རིམ་བསྐྱིག་ཚུལ་དེའང་ཚིག་མཛོད་གཅིག་གི་ཚ་ཚིག་
ཡོངས་རྫོགས་ཀྱི་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་གོ་རིམ་
བསྐྱིག་སྤྲངས་གཅིག་གྱུར་དང་། དེ་ལྟར་བསྐྱིགས་ཡོད་པའི་གནས་
ཚུལ་གསལ་བཤད་མ་བྱས་ན། རྟོག་པ་པོས་ཀྱང་ཅི་ཞིག་གི་གོ་རིམ་
ཡིན་རྟོགས་དཀའ་བར་མངོན་ནོ། །

བཞི་པ་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་སོ་སོ་མཚོན་ཚུལ་ནི། དེ་ལྟར་ཚ་ཚིག་
གི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དག་གོང་དུ་བཤད་པའི་གོ་རིམ་དེ་རྣམས་
ལས་གང་རུང་ཞིག་གི་སྟོན་མ་འདྲེས་པར་བཀོད་དེ། བཟླ་བ་དེ་བའི་
ཆེད་དུ་སོ་སོའི་མགོར་གོ་རིམ་མཚོན་པའི་ཨང་གྲངས་འདི་^{① ② ③} ལྟ་
བུ་དག་གདབ་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་འགྲེལ་བ་བྲི་ཚུལ་དངོས་ལ་ལྟ་སྟེ། འགྲེལ་ཚིག་དང་། དཔེར་
བཞིན། བར་བརྟག་གི་རི་མོ། འགྲེལ་བ་གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་པ།
འགྲེལ་བའི་བཀོལ་ཚིག་འགའ་ཞིག་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ནི། གོང་དུ་བཤད་པ་དེ་དག་གིས་འགྲེལ་བའི་སྟོན་འགྲོ་
རྣམས་སོང་ནས། ཚ་ཚིག་ལ་འགྲེལ་བ་བྲི་ཚུལ་དངོས་ནི། ཚིག་མཛོད་
ཚཱ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་གཙོ་གནད་ཀྱི་ལས་ཀ་སྟེ། ཚིག་མཛོད་ཅིག་གི་
སྤྱི་མཐུན་གྱི་བཟང་དེ་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་སྤྱི་མཐུན་ཀ་ལ་རག་ལས་ཤིང་།
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྒྲ་སྟོག་ཡིན་ཞེས་ཀྱང་
ཟེར་བར་འདུག་པས་ཅིས་ཀྱང་གཟབ་ནན་བྱ་དགོས། ཚིག་མཛོད་
མང་པོ་ཞིག་གི་མ་རྟོགས་པ་དང་ལོག་པར་རྟོག་པའི་སྟོན་རྣམས་
ཀྱང་གཙོ་བོ་འགྲེལ་བའི་སྟོན་ནས་བྱང་འདུག་ལ། དེའི་དབང་གིས་མི་
མང་པོ་ལ་ཤུགས་སྒྱུར་མི་ལེགས་པ་འཐེབ་པར་འགྱུར་བས་དེས་པར་
དུ་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་ཏེ། འདི་ནི་ཚིག་མཛོད་ཚཱ་བསྐྱིག་པ་ཞིག་གི་མ་

མཐའི་བསྐྱེད་བྱའང་ཡིན་པ་ཤེས་པར་བྱའོ། །

ཆོག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་བྲི་ཚུལ་ལ་གཉིས་སྣང་སྟེ། ཐ་སྙད་གཞན་གྱིས་འགྲེལ་བ་དང་། རང་དོན་བཀའ་ནས་འགྲེལ་བའོ། །

དང་པོ་ནི། དགོལ་བྱ་ཙུང་བའི་ཐ་སྙད་དེ་འགྲེལ་བྱེད་གོ་སླ་བའི་ཐ་སྙད་གཞན་པ་ཞིག་གིས་འགྲེལ་བ་སྟེ། གཉིས་ཀའང་ཐ་སྙད་ཙམ་དུ་འདྲ་ནའང་འགྲེལ་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་ཙུང་ཆོག་ལ་སྟོས་ན། དེ་བས་གོ་སླ་བའམ་དེང་སང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་ཐ་སྙད་ཡིན་པས་འགྲེལ་བའི་གོ་ཚད་དེ། དཔེར་ན། ངག་སྒྲོན་འགྲེལ་བ་བདུད་རྩི་དགའ་སྟོན་ལས། གོ་ཆ་ནི་ཁྲབ། ཆིབས་པ་ནི་བཞོན་པ། མཇུག་མ་ནི་རྩ་མ་ཞེས་དང་། པཌ་ཆེན་ཤུག་མཆོག་ལྡན་གྱི་ཆོས་ལ་འཇུག་པའི་སྟོ་ལས། ག་གོན་ཞེས་པ་ཉུང་མའི་མིང་། ཤོར་མ་ཞེས་པ་རྩོམ་མིང་། །ད་བྱིད་ཅས་པ་རྩལ་པ་སྟེ། ཞེས་པ་སོགས་བོད་ཀྱི་གཞུང་རྣམས་སུ་མང་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གི་གནའ་དེང་གཉིས་ཀའི་ཆོག་མཛོད་ནའང་མང་དུ་སྣང་ངོ་། །

གཉིས་པ་ནང་དོན་བཀའ་ནས་འགྲེལ་བ་ནི། རྩོད་བྱེད་ཐ་སྙད་ལ་འགྲེལ་བ་མདོར་བསྟུས་ཙམ་བྱེད་པ་སྐད་ཡིག་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་དང་། བརྩོད་བྱའི་དོན་ལ་འགྲེལ་བ་ཞིབ་རྒྱས་སུ་བྱེད་པ་ཤེས་བྱ་ཀྱན་འདུས་ཆོག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་བྱེད་ཚུལ་སོགས་འོག་དུ་འབྱུང་བ་རྣམས་སོ། །

གཞན་ཡང་རི་མོ་ཁོ་ན་ལ་བརྟེན་ནས་འགྲེལ་ཚུལ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་དེ། རི་མོའི་རྒྱས་པས་རྩ་ཆོག་གི་དོན་གོ་བས་འགྲེལ་བའི་བྱ་བ་བྱེད་པའོ། ། ཆོག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ནི། འགྲེལ་བ་གཞན་ལས་ཀྱང་ཞིབ་ཆ་དང་དག་ཆ་ཚད་ཉ་ཅང་མཐོན་པོ་དགོས་པས་ཆོག་རེ་རེ་བཞིན་དུ་ལེགས་

པར་བརྟགས་ནས་འཇུག་པར་བྱ་ཞིང་། བྱད་པར་དུ་འོག་ནས་འབྱུང་བའི་ཚ་དོན་བརྟུ་གཅིག་པོ་འདི་དག་གཞིར་བཟུང་ནས་བྲི་བར་བྱའོ། དང་པོ་དོན་གནས་ཀྱི་ཚ་དོན་ནི། སྤྱིར་སྤྲ་རྒྱུ་མས་བཟོད་འདོད་ཀྱི་རྗེས་སུ་འབྲང་བ་ཡིན་ཡང་། ཡོངས་སུ་གྲགས་ཟིན་པའི་སྤྲ་རྒྱུ་མས་ནི་གང་ཅུང་ཅུང་དུ་འཇུག་པ་མ་ཡིན་པར་བཟོད་བྱའམ་ཚིག་དོན་གཏན་ཁེལ་ཅན་ཡོད་པས་དེ་དང་མཐུན་པར་འགྲེལ་དགོས། དེ་ཡང་ཚ་བའི་ཚིག་དེས་དོན་གང་ཞིག་བསྟན་ཡོད་ཀྱང་དེ་ཉིད་དངོས་ཡོད་ཀྱི་གནས་ཚུལ་ལ་རྩི་ལྟར་ཡིན་པ་དེ་ལྟར་དུ་དྲང་པོར་བཟོད་དགོས་པ་ལས། རང་གི་འདོད་པ་ཉི་ཆེ་བ་ཅམ་ཞིག་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་དོན་དང་མི་མཐུན་པར་བཀྲལ་ན། མི་པལ་ཆེ་བས་ཁས་མི་ལེན་པས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དོན་ལ་ཐུན་མོང་གི་ཡིད་ཆེས་བརྟག་པར་འགྱུར་ཞིང་། དེར་མ་ཟད་ཡུལ་དུས་སྤྱོད་ཀྱི་རེ་བའི་བསམ་པ་དང་བསྟན་ནས་བྲིས་པའི་ཚིག་མཛོད་དག་གིས་ཕྱིས་སུ་རང་གིས་བྱས་པའི་འགྲེལ་བ་ལ་བསྟུར་བཅོས་ཡང་ཡང་བྱེད་དགོས་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ།

དཔེར་ན། དེང་རབས་ཀྱི་སྐད་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ ༡༩༥༥ ལོ་དང་ ༡༩༥༩ ལོའི་པར་གཞི་ལས། དབུལ་པོ་ཞེས་པའི་ཚ་ཚིག་གི་འགྲེལ་བ་ལས། པལ་ཆེར་སྤྱི་ཚོགས་རྒྱུ་མས་ཀྱི་དུས་སུ་བཟུ་གཞིག་བྱ་ཡུལ་གྱི་ངལ་རྩལ་མི་དམངས་ལ་གོའོ་ཞེས་བྲིས། ཡང་ ༡༩༩༩ ལོའི་བཟོ་བཅོས་བྱས་པའི་པར་གཞི་ལས། དབུལ་པོ་ཞེས་པའི་ཚ་ཚིག་དེ་ཉིད་འགྲེལ་བ་ན། དབུལ་པོ་ངས་ཀྱི་མའོ་ཞེས་བསྟུར་བཅོས་བྱས་པ་ལྟ་བུའོ། །ཡང་ཚིག་མཛོད་མི་འདྲ་བས་བྱས་པའི་འགྲེལ་བའང་མི་འདྲ་བ་བྱུང་སྟེ། མ་ཚ་ཅན་ཞེས་པའི་ཚ་ཚིག་འགྲེལ་བ་ན། སྤྱང་རབ་ཚིག་མཛོད་གསར་མ་ལས། མ་ཚ་རིང་ལྷགས་ཀྱི་ཚ་དོན་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། མི་སྐྱེར་གྱི་ཡོངས་

སྒྱུད་ཀྱིས་བཟོ་ཚོང་ལས་རིགས་སུ་མ་དངུལ་བཞག་སྟེ། ཁེ་འཕྲོག་
པར་བྱེད་པའི་མིའི་ཞེས་སྟུགས། དེང་རབས་ཟུ་སྐད་ཚིག་མཛོད་པར་
གཞི་ཡ་པ་ལས། ཚ་ཚིག་དེ་ཉིད་འགྲེལ་བ་ན། མ་ཚ་བདག་གིར་འཛིན་
ཅིང་། བཟོ་པའི་ལྷག་བྱུང་ངལ་ཚོལ་བསྐྱ་གཞིག་བྱས་ནས་ལྷག་བྱུང་
རིན་ཐང་འཕྲོག་པར་བྱེད་པའི་མིའི་ཞེས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའོ། །

དེས་ན་ཡུལ་དུས་སོ་སོའི་རིག་གནས་དང་། ཆབ་སྲིད། ཚོས་ལུགས་ཀྱི་
དབང་གིས་སྟོགས་ལྷུང་ཅུང་ཟད་ཀྱང་མེད་པའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་
ཡོངས་གྲགས་སུ་དཔར་བསྐྱུན་བྱ་བ་ནི་ལས་སྤྱོད་ཞིག་མིན་ཡང་ཅི་
ལུས་ཀྱིས་དངོས་ཡོད་གནས་ཚུལ་གྱི་རང་བཞིན་བཛོད་པ་ལ་འབད་
པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་སྟོགས་མང་པོ་ནས་བལྟ་བའི་ཚ་དོན་ནི། ཚ་ཚིག་རེ་རེ་
བཞིན་ནང་དོན་གྱི་རིམ་པ་མང་པོ་ལ་བསམ་པ་དང་། སྟོགས་དུ་མ་
ནས་བལྟ་བ། སྒོ་ཀྱན་ནས་བརྟགས་ཏེ་ཚིག་དོན་རྣམས་ལྷག་ལུས་
མེད་པར་ཞིབ་དུ་འགྲེལ་དགོས་ཀྱི། ཚིག་དོན་གྱི་སྟོགས་གཅིག་ཅུ་
བཀྲལ་ཏེ། དེས་ཚིག་ཤེས་པར་བྱས་ནས་གཞན་རྣམས་འདྲོར་བར་མི་
བྱ་ཞིང་། དགོས་པ་དམིགས་བསལ་བ་མེད་ན་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་
གངས་གང་ཡིན་ཡང་རང་དགར་འདྲོར་བར་མི་རུང་ངོ་། །

གསུམ་པ་སྤྱོད་བསྟུས་གསལ་གསུམ་གྱི་བྱུང་ཚོས་ལཱ་པའི་ཚ་དོན་ནི།
དེ་ལ་སྤྱོད་བའི་བྱུང་ཚོས་ནི། འགྲེལ་ཚིག་དུ་བཞོལ་བའི་ཐ་སྟོད་ཐམས་
ཅད་ངེས་པར་དུ་དགོལ་བའི་ཚ་ཚིག་ལས་གོ་སྤྱོད་བ་ཡིན་དགོས། དེས་
ན་འགྲེལ་ཚིག་དུ་ཐ་སྟོད་གོ་དཀའ་བའི་རིགས་མི་འབྱུང་བ་ལ་གཟབ་
ནན་བྱ་དགོས་ཏེ། གཞན་དུ་འགྲེལ་བ་ལའང་འགྲེལ་བ་གཞན་དགོས་
པས་སྟོག་པ་པོ་ལ་ཤིན་དུ་སྦྱབས་མི་བདེ། དེའི་ཕྱིར་རྒྱུ་སྟོགས་ཀྱི་

གཙོ་རྒྱུ་ཚིག་མཛོད་དག་གི་འགྲེལ་ཚིག་ཏུ་གོ་སླ་བའི་རྒྱུ་བཀོལ་ཐ་
སྟངས་༡༠༠༠་ནས་༣༠༠༠་ཙམ་ཞིག་བཀོལ་བར་སྤང་ངོ་། །མདོར་ན། མི་
ཕལ་བ་རྒྱམས་ཀྱིས་ཀྱང་དོན་གོ་རུས་པའི་རྒྱུ་བཀོལ་ལམ་གཞི་རྩའི་
ཚིག་རྒྱམས་བཀོལ་ནས་བྱི་དགོས་སོ། །

བསྟུས་པའི་བྱང་ཚས་ནི། དགོས་མེད་ཀྱི་ཚིག་ཉྱག་མི་བསྐྱེ་བ་དང་།
སྤྱིར་བཏང་ཏུ་རྒྱས་བཤད་སྟོས་བཅས་མི་བྱེད་པ་སྟེ། ཚིག་བསྟུས་ཀྱང་
དོན་ཚང་བ། ཡིག་གྲོན་ཉུང་ཡང་ཆད་སྟོན་མེད་པ། སྟོས་གཙང་ཞིང་
འཛིན་བདེ་བ་ཞིག་དགོས་ཏེ། འགྲེལ་བ་རྒྱས་ཆེས་ན་ཤེས་བྱ་ཀྱན་
འདུས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་སུ་འགྱུར་རོ། །གསལ་བའི་བྱང་ཚས་ནི།
འགྲེལ་ཚིག་གང་ཡིན་ཡང་བཟོད་བྱའི་དོན་རྒྱམས་ཁ་གསལ་པོའི་སྟོ་
ནས་སྟོན་ཐུབ་པ་སྟེ། ཚིག་ཉྱག་ཉྱག་མང་ཡང་དོན་ཅི་ཡིན་གྱི་ཐེ་ཚོམ་
མི་ཆོད་པའི་མོག་མོག་པོར་མ་སོང་བ་ཞིག་གོ། མདོར་ན། གོ་སླ་བའི་
ཐ་སྟངས་ཀྱིས་གོ་དཀའ་བའི་ཐ་སྟངས་འགྲེལ་བ་དང་། གྲགས་ཆེ་བའི་ཐ་
སྟངས་ཀྱིས་གྲགས་ཆུང་བའི་ཐ་སྟངས་འགྲེལ་བ་དང་། རྒྱུ་བཀོལ་གྱི་ཐ་
སྟངས་ཀྱིས་རྒྱུ་བཀོལ་མ་ཡིན་པའི་ཐ་སྟངས་འགྲེལ་བ་ལས། བསྟོགས་
ནས་བཀལ་ན་སྟོན་ཏུ་འགྱུར་རོ། །

བཞི་པ་ནང་འཁོར་གྱི་རྩ་དོན་ནི། ནང་འཁོར་ཞེས་པ་ནི། འགྲེལ་ཚིག་
གི་ནང་ཏུ་གལ་ཏེ་གོ་དཀའ་བའི་ཐ་སྟངས་ཅིག་མི་བཀོལ་ཀ་མེད་བུང་
ན། དེ་ཉིད་ཚིག་མཛོད་རང་གི་རྩ་ཚིག་གི་ནང་ནས་ངེས་པར་ཏུ་
འཚོལ་ཐུབ་པར་མ་ཟད། དེ་ལ་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་ཡོད་དགོས་
ཏེ། ཚིག་མཛོད་གཞན་ལ་བརྟེན་མི་དགོས་པར་རང་ཉིད་ཀྱིས་རང་
ཉིད་འགྲེལ་ཐུབ་པ་ཞིག་གོ། །ཞིབ་ཆ་འདི་མ་སོན་པའི་དབང་གིས་
ཚིག་མཛོད་མང་པོ་ཞིག་གི་འགྲེལ་ཚིག་གི་ནང་ན་ཡོད་པའི་ཚིག་གོ་

དཀར་བ་འགའ་རེ་རང་གི་རྩ་ཚིག་གི་ནང་ནས་འཛོལ་མི་ཐུབ་པར་
སྤང་ངོ་།།

ལུ་པ་ཁོངས་དང་བཅས་པའི་རྩ་དོན་ནི། དཔྱེལ་བྱའི་དོན་དེ་གང་རུ་
གཏོགས་པའི་ཁོངས་སམ་རིགས་དེའི་ངོ་བོ་ཐོག་མར་བསྟན་ཏེ། དེ་
ནས་ཁོངས་སུ་གཏོགས་བྱའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཚས་ཁོངས་
གཏོགས་ཀྱི་དངོས་པོ་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་རྣམས་གསལ་བཤད་བྱེད་
པ་སྟེ། དཔེར་ན། དེང་རབས་བོད་སྐད་ཤུར་མིང་མཛོད་ལས།
ཐེའུ་འོ་འཐུང་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། བྱི་དབྱིབས་མི་དང་ཅུང་
ཟད་འདྲ་ཞིང་ལྷན་ལ་སྤྱས་ཁོངས་པ། སྤྱི་མདོག་ཁམ་པའམ་ཐལ་
མདོག། རྩལ་བདེ་ཞིང་ཤིང་འབྲས་དང་སྡོ་ཆལ་བྱ་སྡོང་འབྲུ་སྟེན་
སོགས་ཁ་ཟས་སུ་བྱེད་པ་ཞིག་གོ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འོ་འཐུང་སྟོག་
ཆགས་ཀྱི་རིགས་ཤིག་སྟེ། ཞེས་རིགས་སམ་གང་རུ་གཏོགས་པའི་ཁོངས་
བསྟན་པའི་སྡོ་ནས་འགྲེལ་ཞིང་། བྱི་དབྱིབས་མི་དང་ཅུང་ཟད་འདྲ་
ཞེས་སོགས་ཀྱིས་འོ་འཐུང་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ནང་ནས་གཞན་དང་མི་འདྲ་
བའི་བྱང་ཚས་བསྟན་པའི་སྡོ་ནས་བཀྲལ་བ་ལྟ་བུ་འོ།།

དུག་པ་ཕྱིལ་པོའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་རྩ་དོན་ནི། དཔྱེལ་བྱའི་དོན་དེ་
དངོས་པོ་གང་གི་བྱང་ཚས་སུ་གྱུར་པའི་བྱང་གཞི་དེའི་ངོ་བོ་ཐོག་
མར་བསྟན་ཏེ། དེ་ནས་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྱང་ཚས་རྣམས་གསལ་
བཤད་བྱེད་པ་སྟེ། དཔེར་ན། སྟོག་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་འབྱིན་པའི་
སྟོན་མ་སྟེ། དབྱིབས་རིལ་ཅིང་འོད་མདོག་དཀར་པོ་ཅན་ཞེས་པ་ལྟ་
བུ་དང་། སྟོག་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་འབྱིན་པའི་སྟོན་མ་སྟེ། བཀའ་
དབྱུགས་ཐུང་བའི་ཤེལ་སྤྱག་སྡོང་རྒྱང་གི་ནང་རུ་དཔུལ་ཚུ་སྤྱགས་
ཤིང་འོད་འཛེར་བའི་རྣམས་བྱག་པས་སྟོག་འོད་དང་འབྲད་ཆེ་གསལ་

ཞིང་འཛེར་བ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དང་། གྲོག་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་འབྱིན་
 པའི་སྒྲོན་མ་སྟེ། ཡུ་བ་རིང་པོའི་ཚེར་སྤྲད་དེ་ལམ་ཁར་བཅུགས་པ་
 ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། གྲོག་སྒྲོན་མི་འདྲ་བ་གསུམ་གྱི་འགྲེལ་བ་ལ་མཚོན་ན།
 གྲོག་ལ་བརྟེན་ནས་འོད་འབྱིན་པའི་སྒྲོན་མ་སྟེ་ཞེས་ཐོག་མར་བྱང་
 གཞིའི་ངོ་བོ་གྲོག་སྒྲོན་ལ་འགྲེལ་བ་བྱས་ཤིང་། དེ་ནས་དབྱིབས་རིལ་
 ཅིང་འོད་མདོག་དཀར་པོ་ཅན་ཞེས་པ་སོགས་ཀྱིས་འོད་དཀར་གྲོག་
 སྒྲོན་དང་། ཉི་འོད་གྲོག་སྒྲོན། ལམ་སྒྲོན་བཅས་ཀྱི་སོ་སོའི་བྱང་ཚས་མི་
 འདྲ་བ་དག་བསྟན་ནས་གསལ་པོར་བཤད་པ་ལྟ་བུ་འོ། །

དེ་བཞིན་རུ་དཔེར་ན། རིའི་འགྲེལ་བར། གླམ་སའི་ངོས་ནས་འབྱུར་རུ་
 ཐོན་པའི་ཆའོ་ཞེས་པ་ལས། གླམ་ས་ཞེས་པ་ནི་བྱང་གཞི་དང་། འབྱུར་
 རུ་ཐོན་པའི་ཆ་ཞེས་པ་ནི་བྱང་ཚས་ཏེ། བྱང་གཞི་གླམ་ས་བརྗོད་པས་
 རི་དེ་གླམ་སའི་ཆ་ཤས་ཤིག་ཡིན་པ་ཤེས། བྱང་ཚས་འབྱུར་རུ་ཐོན་པ་
 བརྗོད་པས་རི་དེ་གླམ་སའི་ས་དབྱིབས་གཞན་དང་མི་འདྲ་བ་ཞིག་
 ཡིན་པ་ཤེས་ལུས། ཡང་རྒྱང་གི་འགྲེལ་བར། ས་ངོས་དང་པལ་ཆེར་
 མཉམ་པར་རྒྱ་བའི་མཁའ་དབྱགས་སོ་ཞེས་པ་ལ། མཁའ་དབྱགས་
 ཞེས་པ་བྱང་གཞི་དང་། ས་ངོས་དང་མཉམ་པར་རྒྱ་བ་ཞེས་པ་ནི་
 བྱང་ཚས་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་འོ། །

དེ་ལྟར་བསྟན་ན་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་བྱང་
 ཚས་མི་འདྲ་བ་དག་ཤེས་པར་མ་ཟད། དངོས་པོ་དེ་གང་གི་བྱི་བྲག་
 གམ་ཆ་ཤས་སུ་གྱུར་པའི་སྤྱིའམ་ཆ་ཤས་ཅན་གྱི་རྣམ་པ་རྒྱལ་པོ་
 དེའང་ཤེས་པར་འགྱུར་བའི་དགོས་པ་ཡོད་དོ། །

བདུན་པ་དམིགས་སྟོགས་ཅན་གྱི་རྩ་དོན་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་མི་
 འདྲ་བའི་དབང་གིས་སོ་སོའི་འགྲེལ་བའི་དམིགས་པའི་སྟོགས་ཀྱང་མི་

འདྲ་སྟེ། དཔེར་ན། སྡོ་ཚལ་ལྟ་བུ་དངོས་པོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་གསོ་རིག་
 ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་སྒྲུན་གྱི་སྟོགས་ནས་འགྲེལ་བ་བྱེད་ཅིང་། སྦྱར་བཏང་
 ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་བཟའ་བའི་སྟོགས་ནས་འགྲེལ་བ་དང་། ཤེས་བྱ་ཀྱན་
 འདུས་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་བཙུག་བྱའི་དོན་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་དང་།
 སྤུང་མོང་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་ཚོད་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྙད་ལ་འགྲེལ་བ་
 བྱེད་པ་ལས་བཙུག་བྱའི་དོན་ལ་ཆེད་གཉེར་གྱིས་འགྲེལ་བ་མི་བྱེད་པ་
 ལྟ་བུ་དང་།

དེ་བཞིན་རྩ་ཆུ་ལྟ་བུའི་དངོས་པོ་གཅིག་ལའང་སྟོགས་རྩ་མ་ནས་གོ་
 དོན་མི་འདྲ་བ་འབྱུང་ཚིག་པས། ཚིག་མཛོད་རང་རང་གི་དམིགས་
 སྟོགས་དང་མཐུན་པར་འགྲེལ་བར་བྱེད་དེ། སྤུང་མོང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་
 འགྲེལ་བ་ལས། གཙང་པོ་དང་། མཆོའུ། རྩ་མཆོའི་ནང་གི་རང་བྱུང་རྩ་
 གྲུབ་པའི་གཤེར་བའོ་ཞེས་དང་། རྩས་འབྱུར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་
 ལས། ཉའི་དབྱང་འདྲེས་རྩས་ (H_2O) རྟེ། རྩས་འབྱུར་འདྲུ་རྩས་སུ་
 ཡོངས་ཁྲབ་རྩ་བཀོལ་བ་ཞིག་གོ་ཞེས་དང་།

དངོས་ཁམས་རིག་པའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། དྲངས་གཙང་
 གི་སྐབས་དང་རྒྱན་བྱོད་ཀྱི་འོག་རྩ་དྲངས་གསལ་དང་། བཞོག་མེད།
 རོ་མེད་ཀྱི་གཤེར་གཟུགས་ཞིག་སྟེ། འབྲུགས་ཚད་སེ་བྱོད་རྩ་ $0^{\circ}C$
 དང་། ཁོལ་ཚད་སེ་བྱོད་རྩ་ $100^{\circ}C$ ཡིན་ཞེས་དང་། རྩེ་དངོས་རིག་
 པའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ལས། རྩེ་དངོས་དག་གི་འཚོ་གནས་ལ་
 དེས་པར་དགོས་པའི་གཤེར་ཏེ། བྱད་པར་རྩ་མིའི་ལུས་ལས་རྩལ་རྩ་
 ཐོན་པ་དང་གཅིན་བཏང་བས་རྩའི་ཆ་ཉམས་པར་གྱུར་པ་གསོ་བར་
 བྱེད་པ་དང་། བརྒྱད་རྩེལ་བ། ལུས་ནང་གི་སྟིགས་མ་གཙང་སེལ་བྱེད་
 པ། ལུས་བྱོད་ཚད་སྟོམ་བྱེད་པ་སྟེ། བྱ་བ་དེ་དག་ཐམས་ཅད་དེ་ལ་

བརྟེན་ནས་བྱེད་དགོས་པའི་ཞེས་འགྲེལ་བར་བྱེད་དེ། མདོར་ན། ཚིག་
མཛོད་རང་རང་གི་ཆེད་དུ་དམིགས་པའི་སྟོགས་དེ་ཙམ་དུ་བརྟོན་
ནས་བཤད་ཅིང་། སྟོགས་གཞན་རྣམས་བཏང་སྟོངས་སུ་བྱེད་པ་ཡིན་
ནོ། །

བརྒྱད་པ་པན་ཚུན་བརྩེ་རུང་གི་ཙ་དོན་ནི། འགྲེལ་བའི་ཚིག་གིས་ཙ་
བའི་ཚིག་གི་ཆབ་བྱེད་ཐུབ་པས་ཙ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་པན་ཚུན་བརྩེ་
རུང་བ་སྟེ། འགྲེལ་བའི་ཚིག་རྣམས་ཐུང་ཞིང་སྟོས་གཙང་ལ་ཙ་ཚིག་
གི་ཚིག་གཤིས་དང་མཐུན་པས་སྐབས་སྐབས་སུ་ཙ་ཚིག་གི་ཆབ་རུ་
བཞག་ཀྱང་ཚིག་པའོ། །དེ་ཡང་མིང་ཚིག་གི་ཚིག་ཐུང་རུས་མིང་ཚིག་
འགྲེལ་བ་དང་། བྱ་ཚིག་གི་ཚིག་ཐུང་རུས་བྱ་ཚིག་འགྲེལ། རྒྱན་ཚིག་
གི་ཚིག་ཐུང་རུས་རྒྱན་ཚིག་འགྲེལ་བ་སྟེ། ཙ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་གཤིས་
མཐུན་དགོས། འདི་ནི་སྟོལ་རྒྱན་གྱི་ལུགས་ལས་གོ་དོན་ཚིག་མཛོད་
ཀྱི་གཞི་ཙའི་ཙ་དོན་ཞིག་སྟེ། སྟོལ་རྒྱན་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ཀྱིས་བམ་
ཆད་ཆུང་བའི་ཕྱིར་དུ་ཁ་གསལ་གོ་བདེའི་ཚིག་ཐུང་གིས་འགྲེལ་བར་
བྱེད་པའི་ལུགས་ཏེ། དེང་སང་གི་ཚིག་མཛོད་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་འདི་
ལྟར་བྱེད་པར་མ་ངེས་སོ། །

དགུ་པ་པན་ཚུན་དགོལ་བྱ་འགྲེལ་བྱེད་དུ་མ་གྱུར་པའི་ཙ་དོན་ནི། ཙ་
ཚིག་གི་ཐ་སྟངས་གཉིས་པན་ཚུན་དགོལ་བྱ་འགྲེལ་བྱེད་དུ་གྱུར་པ་སྟེ།
ཉི་མ་ཞེས་པའི་ཙ་ཚིག་གི་འགྲེལ་བར་འོད་སྟོང་ཅན་ཞེས་དང་། འོད་
སྟོང་ཅན་ཞེས་པའི་ཙ་ཚིག་གི་འགྲེལ་བར་ཉི་མ་ཞེས་བྲིས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
ཐ་སྟངས་དེ་གཉིས་གཅིག་གི་དོན་ཤེས་པ་གཅིག་ཤོས་ལ་སྟོས་པས་
མཐར་གཉིས་ཀ་ཤེས་ཐབས་བྲལ་བ་ལྟ་བུ་འོ། །

བརྒྱ་པ་ཙ་ཚིག་གི་ཐ་སྟངས་འགྲེལ་ཚིག་རུ་མ་ཤོར་བའི་ཙ་དོན་ནི།

གང་དགོལ་བར་བྱ་བའི་ཚ་བའི་ཐ་སྟད་དེ་ཐ་སྟད་དེ་རང་གི་འགྲེལ་བའི་ནང་དུ་ཐད་ཀར་མི་བྲི་བ་སྟེ། ཐ་སྟད་གང་ཡིན་ཡང་རང་གིས་རང་ཉིད་འགྲེལ་མི་རུས་པས་དེ་ཐད་ཀར་བྲིས་ན་དོན་གོ་བ་ལ་གནོད་པའི་སྲིད་ཏེ། དཔེར་ན། སླིང་རྩེ་ཞེས་པའི་ཚ་ཚིག་གི་འགྲེལ་བར། སེམས་ནང་དུ་སྟེས་པའི་སྟིང་རྩེའོ་ཞེས་བྲིས་ན། སྟིང་རྩེ་ཞེས་པའི་དོན་ཅི་ཡིན་མི་ཤེས་པ་ལྟ་བུའོ། །

གཞན་ཡང་དཔེར་ན། དེང་རབས་ཀྱི་སྟད་ཚིག་མཛོད་ལས། སྐྱར་ཚལ་ཞེས་པའི་འགྲེལ་བར། ཚལ་དཀར་སོགས་བསྟུན་ནས་སྐྱར་པོར་གྱུར་པ་ལ་སྐྱར་ཚལ་ཞེས་བྱའོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འགྲེལ་བའི་ནང་དུ་ཚ་ཚིག་ཐོན་པ་མང་པོ་ཞིག་སྤང་བ་དེ་དག་ཀྱང་དོན་གོ་བ་ལ་མི་གནོད་ཀྱང་ཚིག་མཛོད་ཅིག་གི་འགྲེལ་བ་ལ་སྟོས་ན་དགོས་མེད་ཀྱི་ཚིག་ལྟག་ཡིན་པས་སྟོན་དུ་གྱུར་པ་ཡིན། དེས་ན་དེང་རབས་བོད་སྟད་ཤན་སྐྱར་མིང་མཛོད་ལས། སྐྱར་ཚལ་གྱི་འགྲེལ་བར། ཚལ་དཀར་སོགས་སྟོ་ཚལ་རྣམས་བསྟུན་ནས་སྐྱར་ལངས་པར་བྱས་པའི་ཚོད་མ་ཞིག་གོ་ཞེས་པ་ལྟར་དུ་བྱ་དགོས་སོ། །

བརྩ་གཅིག་པ་ཚ་འགྲེལ་གྱི་ཚིག་གཤིས་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པའི་ཚ་དོན་ནི། ཚ་བའི་ཐ་སྟད་ཀྱི་ཚིག་གཤིས་མིང་ཚིག་ཡིན་ན། འགྲེལ་བའི་ནང་དོན་ཡང་མིང་ཚིག་ཡིན་དགོས། དེ་བཞིན་དུ་བྱ་ཚིག་དང་རྒྱ་ཚིག་སོགས་ཀྱང་ཚ་འགྲེལ་མི་འགལ་བ་བྱ་དགོས་ཀྱི། ཚ་བ་རྒྱ་ཚིག་ཡིན་ན་འགྲེལ་བ་བྱ་ཚིག་གི་དོན་ཅན་བྱས་ན་སྟོན་དུ་འགྱུར་བ་ཡིན་པས་འདི་ལ་ཞིབ་ཆ་ཐོན་དགོས་སོ། །

སྐྱར་འགྲེལ་བ་གང་ཡིན་ཡང་རང་བཞིན་གཏན་འབེབས་ཀྱི་ཚིག་གམ་ངེས་ཚིག་ཅིག་ཐོག་མར་བཙོན་དགོས། དེ་ལྟར་བྱས་ན། ལྟོག་པ་

པོ་དག་གིས་ཤེས་པར་འདོད་པའི་ཚིག་གི་དོན་ལྟར་དུ་རྟོགས་པའི་
དགོས་པ་ཡོད་དེ། དཔེར་ན། ཉི་མ་ལ་ཡ་ཞེས་པའི་རྩ་ཚིག་འགྲེལ་བ་
ན། འཛམ་གླིང་གི་ཆེས་མཐོ་བའི་རི་རྒྱད་དེ། ཞེས་འགྲེལ་ཚིག་གི་ཐོག་
མར་བཞེད་པ་ལྟ་བུའོ།

འདི་ལ་རང་བཞིན་གཏན་འབེབས་ཀྱི་ཚིག་ཅེས་བྱ་སྟེ། དོན་དེའི་ངོ་
བོའམ་རང་བཞིན་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་སྟོན་པའི་ཕྱིར་རོ། དེའི་རྗེས་སུ་
ཅི་ཅམ་རན་པའི་བྱད་ཆོས་རྣམས་བསྟན་པར་བྱ་དགོས། དེ་ལས་
གཞན་དུ་ཚིག་མཛོད་འགའ་ཞིག་ལས། བཤོ་མཚུག་ཅི་ཡང་མེད་པར་
རི་ཞིག་གོ། རྒྱ་ཞིག་གོ། ཤིང་གི་རིགས་ཤིག་གོ་ཞེས་བྲིས་པ་ལྟ་བུའི་
འགྲེལ་བ་དག་ལ་ནི་དགོས་པ་ཆེར་ཡོད་པར་མ་མཐོང་ངོ་།

གཞན་ཡང་འགྲེལ་ཚིག་གི་གོང་འོག་ཐམས་ཅད་རྩ་བའི་ཆ་ནས་ཅི་
ལྟས་ཀྱིས་གཅིག་གྱུར་བྱ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། དེང་རབས་རྒྱ་སྐད་ཚིག་
མཛོད་ལས་ཁ་དོག་རྣམས་འགྲེལ་བ་ན། དམར་པོ། བྲག་གམ་སེ་
འབྱུང་མེ་ཏོག་གི་མདོག་ལྟ་བུ་སེར་པོ། གསེར་ལུང་མེ་ཏོག་གམ་ལུམ་
པ་ཉི་དགའི་མདོག་ལྟ་བུ། སྟོན་པོ། གནམ་དྲངས་པའི་སྐབས་ཀྱི་ནམ་
མཁའི་མདོག་ལྟ་བུ། དཀར་པོ། བ་མོའམ་ཁ་བའི་མདོག་ལྟ་བུ།

ནག་པོ། སོལ་བའམ་སྐྱག་གི་མདོག་ལྟ་བུ། ཞེས་འགྲེལ་ཚུལ་གཅིག་
གྱུར་ལེགས་པོ་བྱས་འདུག་པ་ལྟ་བུའོ།

གཞན་རྒྱ་ཡིག་གི་དག་ཡིག་རྒྱུང་དུ་འགའ་ཞིག་ལས། དམར་པོ། སྐབ་
པའི་མཆོལ་མདོག། སེར་པོ། ཁ་དོག་ལྷའི་ཡ་གྲལ།

སྟོན་པོ། རམས་ཀྱིས་བཙོས་པའི་མདོག་དང་། གནམ་དྲངས་པའི་
སྐབས་ཀྱི་ནམ་མཁའི་མདོག་ལྟ་བུ། དཀར་པོ། ཁ་བ་དང་འོ་མ་ལྟ་བུའི་
མདོག། ནག་པོ། ཁ་དོག་གི་རིགས་ཤིག། ཅེས་འགྲེལ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་སྐྱ་

ཚིག་པ་བྱས་པ་ནི། གཅིག་གྱུར་གྱི་ཐང་ལ་དོ་སྤང་བྱ་མ་ཅུས་པ་སྟེ།
 འདི་ལྟ་བུའི་འགྲེལ་ཚུལ་ནི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྒྲིམ་དུ་འགྱུར་རོ།
 གཉིས་པ་འགྲེལ་ཚིག་གི་ཆ་ཤས་དཔེར་བཅོལ་བཞི་སྟེ། དང་པོ་
 དཔེར་བཅོལ་གྱི་དགོས་པ་ནི། སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་རྒྱུ་ལས་ཀྱི་ནང་
 ལས་བམ་ཆང་ཤིན་ཏུ་རྒྱང་བའི་འབྲེལ་བའི་ཚིག་མཛོད་ལས་གཞན་
 པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་འགྲེལ་བའི་ནང་དུ་དཔེར་བཅོལ་ཡོད་དགོས། དེའི་
 རྒྱ་མཚེན་ནི། ཐ་སྟད་དེ་དོན་དེ་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་འཇུག་པར་དངོས་སུ་
 བདེན་དཔང་བྱེད་ཐུབ་པ་དང་། གལ་ཏེ་དཔེར་བཅོལ་དེ་ལྟ་བུ་ཅན་
 གྱི་ཡིག་ཐོག་ནས་དྲངས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། ལྟ་བུ་གྱི་དུས་སྐབས་དེ་ན་
 ཐ་སྟད་དེ་དོན་དེ་ལ་འཇུག་པའང་ཞར་ལ་ཤེས་པར་འགྱུར་པ་དང་།
 རྟོག་པ་པོས་ཐ་སྟད་དེའི་འཇུག་ཚུལ་དཔེར་བཅོལ་ལས་དངོས་སུ་
 མཐོང་ནས་ངོ་འཕྲོད་པར་འགྱུར་པ་དང་། སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་
 ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན། མ་ཡིག་ལས་བསྐྱར་བའི་ཐ་སྟད་དེ་དཔེར་བཅོལ་
 དུ་བཅུག་ནས་གོང་འོག་གི་ཚིག་གཞན་དང་འབྲེལ་མཉན་བཞག་ན།
 བསྐྱར་ཚུལ་ལེགས་ཉེས་གསལ་པོར་ཤེས་པར་འགྱུར་བའོ།
 གཉིས་པ་དཔེར་བཅོལ་གྱི་ཆང་གཞི་ནི། དོན་ལ་ལེགས་པར་འབྲེལ་བ་
 དང་། ཐ་སྟད་འཇུག་ཚུལ་གསལ་བར་བྱེད་པའི་ཅུས་པ་ཡོད་པ། རྫོང་
 བྱེད་ཀྱི་ཚིག་མགོ་མཇུག་ཆ་ཆང་བ། བཅོལ་བའི་དོན་མ་རབས་དང་
 ཕྱིན་ཅི་ལྟ་པ་མ་ཡིན་པ་ཞིག་དགོས་སོ།
 གསུམ་པ་དཔེར་བཅོལ་གྱི་འབྲུང་ཁུངས་ནི། བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་
 སོགས་གནའ་བོའི་དཔེ་ཆ་རྒྱུ་ལས་དང་། ཉེ་རབས་དང་དེང་རབས་
 གྱི་ཚོམ་ཡིག་ཆང་ལྟར་རྒྱུ་ལས་དང་། སྐད་རྒྱུའི་མཛོད་ལས་དྲང་བར་བྱ་
 ཞིང་། གལ་ཏེ་དེ་དག་ལས་མ་རྟོག་ན་ཚོམ་སྒྲིག་པ་རང་གི་པ་སྐད་ཡིན་

ཆོ་བདག་ཉིད་ཀྱི་ཉམས་སྤྱོད་ལ་བརྟེན་ནས་བཞག་ཀྱང་རུང་ངོ་། །
 བཞི་པ་དཔེར་བཞིན་ཀྱི་གངས་ཀ་ནི། སྤྱིར་བཏང་ལ་ཆོག་མཛོད་རྒྱས་
 པ་རྣམས་ན། རྟོན་གཅིག་ལ་དཔེར་བཞིན་བཞི་ལྔ་ཙམ་རེ་དང་། འབྲིང་
 པོ་རྣམས་ན་གཉིས་གསུམ་རེ་དང་། རྒྱུ་རྒྱ་རྣམས་ན་གཅིག་གཉིས་
 ཙམ་རེ་དང་། ཏ་ཅང་རྒྱུ་རྒྱ་འབྲེར་བདེ་ཆོག་མཛོད་རྣམས་ལ་དཔེར་
 བཞིན་མེད་དོ། །

འབྲེར་བདེའི་ཆོག་མཛོད་ལས་གཞན་རྣམས་ལ་རབ་ན་ཆོག་དོན་ཀྱི་
 རྣམ་གངས་རེ་རེ་ལ་དཔེར་བཞིན་རེ་རེ་དགོས་ཤིང་། གལ་ཏེ་ཆོག་
 མཛོད་ཀྱི་ཐེབ་གངས་ལ་ཆོད་འཛིན་ནན་མོ་དགོས་ཆོ། མ་མཐའ་
 ཆོག་དོན་ཀྱི་རྣམ་གངས་གཙོ་བོ་དག་ལ་དཔེར་བཞིན་ཡོད་དགོས།
 རྟོན་གཅིག་ལ་དཔེར་བཞིན་འགའ་ཞིག་ཡོད་ན། ཆོག་ཐུང་རྒྱ་རྣམས་
 སྟོན་དང་རིང་པོ་རྣམས་རྗེས་སུ་གཞག་དགོས་ཏེ། དཔེར་བཞིན་ལ་
 ཆོག་རི་ལྟར་མང་བ་བཞིན་རུ་ཆོག་དོན་ཀྱི་བཞིན་བྱ་དང་ཁ་ཐག་རིང་
 བའི་ཕྱིར་རོ། །

ལོ་རྒྱུས་ཆོག་མཛོད་དང་སྐད་ཡིག་ཆོག་མཛོད་རྒྱས་པ་ཡིན་ན་དཔེར་
 བཞིན་ཀྱི་ལུང་ཁྲུངས་ཀྱང་བཞིན་དགོས་ཤིང་། རྒྱུ་འབྲིང་རྣམས་སུ་
 ལུང་ཁྲུངས་མི་བྱི་བའམ་ཚོམ་སྒྲིག་པ་རང་གིས་དཔེར་བཞིན་བསྒྲིགས་
 ཏེ་བཞག་ཀྱང་ཆོག་གོ། མི་དང་། ས་ཆ། ཡོ་བྱད་སོགས་དངོས་རྗེས་ཀྱི་
 མིང་དང་། སྐད་ཡིག་ཆོག་མཛོད་རུ་བྱང་བའི་རྒྱན་བཀོལ་ཆོན་ཚལ་ཀྱི་
 བརྟེན་ཆད་སོགས་འཇུག་ཚུལ་གོ་སྟེ་བའི་ཐ་སྐད་རྣམས་ལ་དཔེར་
 བཞིན་མ་བཀོད་ཀྱང་ཆོག་ལ། ཆོག་མཛོད་གཅིག་གི་ནང་ནས་ཀྱང་
 ཆོག་དོན་ཐམས་ཅད་ལ་དཔེར་བཞིན་དགོས་པའི་ངེས་པ་མེད་དེ།
 ཆོག་མཛོད་རྒྱུ་འབྲིང་རྣམས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་གོ་སྟེ་བའི་ཆོག་དོན་

འགའ་རེ་ལ་དཔེར་བཅོལ་མེད་ཀྱང་ཚིག་ལ། ལག་ལེན་ཐོག་ནས་
ཀྱང་དེ་ལྟར་བྱེད་པར་སྒྲུབ་རྒྱུ་རོ།།

གསུམ་པ་འགྲེལ་ཚིག་གི་ཁ་གསལ་བར་བརྟུག་རིམ་ནི། ཚིག་མཛོད་
ཀྱི་འགྲེལ་བའི་ནང་དུ་བརྟུག་པའི་དངོས་རྣམས་ཀྱི་དབྱིབས་རིམ་ར་
བྲིས་པའམ་འདྲ་པར་ཚོན་ལྷན་ཚོན་མེད་གང་རུང་སྟེ། འདིའི་དགོས་
པ་ནི། འགྲེལ་ཚིག་གིས་ཚོད་མི་རྒྱས་པའམ་མི་གསལ་བ་ཁ་གསལ་
པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་ཏེ། དངོས་རྣམས་འགའ་ཞིག་གི་དབྱིབས་སམ་གྲུབ་
ཚུལ་དེ་ཚིག་གིས་ཇི་ལྟར་བཅོལ་ཀྱང་གོ་དོན་རགས་པ་ཅུང་ལས་
གསལ་པོ་ཤེས་མི་རྒྱས་པ་ཡོད་པས། དེ་ལ་རིམ་བཞུན་ན་གསལ་
བར་ཤེས་ཤིང་། འགྲེལ་བའི་ཚིག་ཚོགས་མང་པོ་མི་དགོས་པས་སྟོག་
པ་པོ་དང་སྒྲིག་པ་པོ་གཉིས་ཀ་ལ་སྟབས་བདེའོ།

རིམ་ནི་ཚིག་མ་ཡིན་པས་ཚིག་མཛོད་ནང་དུ་བརྟུག་པར་མི་བྱ་ཞེས་
འཇམ་སྒྲིང་གི་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོའི་སྤྱུ་རྒྱུ་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་
རྣམས་ཀྱིས་མི་བཀོལ་མོད། དེང་སང་གོང་སྒྲུས་ཀྱི་དགོས་པ་དེ་དག་
མཐོང་ནས་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བརྟུག་རིས་ཚོན་ལྷན་ཇི་
བས་ཇི་མང་དུ་འགྲོ་བཞིན་སྒྲུབ་རོ། །རིམ་བརྟུག་ཚུལ་ནི། འགྲེལ་
བའི་ནང་དུ་བརྟུག་པ་དང་། ལྷེབ་མའི་ཤོག་མཐར་བརྟུག་པ། ལྷགས་
སུ་ལྷེབ་མ་གཅིག་བརྟུག་པ་དག་ཡོད་དོ།

བཞི་པ་འགྲེལ་བ་གཞན་ལ་ཁ་འཕངས་པ་ནི། ཚ་ཚིག་གི་ནང་ན་ཡིག་
གཟུགས་དང་སྒྲ་གདངས་མི་འདྲ་ནའང་ནང་དོན་གཅིག་ཡིན་པ་
མང་པོ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་རེ་རེ་བཞིན་འགྲེལ་བཤད་བྱས་ན་བསྐྱར་
བཞོས་ཀྱི་སྒྲོན་དང་། དགོས་མེད་དུ་དེབ་ཆད་ཇི་ཆེར་འགྱུར་བས་
གཞན་དུ་བཀྲལ་བྱིན་པ་ལ་ཁ་འཕངས་ཏེ། དེར་བལྟ་བར་བསྐྱལ་

དགོས། ཁ་འཕེན་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཡོད་དེ། དངོས་དང་དོན་གྱིས་ཁ་
འཕེན་པའོ།

དང་པོ་དངོས་སུ་ཁ་འཕེན་པ་ནི། ཚ་ཚིག་གཙོ་བོ་གཅིག་ལ་འགྲེལ་
བཤད་བྱས་ཏེ། དེ་དང་དོན་མཚུངས་པ་གཞན་དག་གི་འགྲེལ་བའི་
སྐབས་སུ་ཐ་སྟད་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་ལྟོས་ཞེས་དེར་བལྟ་བར་དངོས་སུ་
བསྐྱུལ་བ་དང་། ཡང་ཚ་ཚིག་དེར་ད་དུང་དོན་གཞན་པ་ཡོད་ཅིང་།
དེ་ཚ་ཚིག་གཞན་གྱི་འགྲེལ་བའི་སྐབས་སུ་བཤད་ཡོད་ན། གཞན་
ཡང་དེར་ལྟོས་ཞེས་དོན་གཞན་ཡོད་པར་བལྟ་བར་བསྐྱུལ་མ་བྱེད་
པ་དང་། ཡང་ན་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་བསྒྲིག་གི་མཚོན་ཉགས་རྣམས་
ལས་སྐར་མའི་ཉགས་གྱིས་མཚོན་པར་བྱས་ཀྱང་ཚིག་གོ།

གཉིས་པ་དོན་གྱིས་ཁ་འཕངས་པ་ནི། ཚ་ཚིག་འགའ་ཅའི་འགྲེལ་བའི་
སྐབས་སུ་ཐ་སྟད་ག་གེ་མོ་ཞིག་གི་བསྟུས་མིང་དང་འདས་པའམ་མ་
འོངས་པ་སོགས་དང་། འབྲི་ཚུལ་གཞན་ཡིན་ཞེས་བརྗོད་པ་རྣམས་
ཏེ། ཐ་སྟད་དེ་དང་དོན་གཅིག་པར་བསྟན་པས་དོན་གྱིས་དེ་ལ་ཁ་
འཕངས་པ་ཡིན་ནོ། །དེ་ལྟར་ཁ་འཕངས་པ་ན། ཁ་འཕེན་ཡུལ་གྱི་ཐ་
སྟད་དེ་ཚིག་མཛོད་རང་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་འགྲེལ་བ་དང་བཅས་པ་
ངེས་པར་དུ་ཡོད་དགོས་སོ། །

ལྷ་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བའི་བཀོལ་ཚིག་འགའ་ཞིག་བཤད་པ་ནི།
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བའི་ནང་དུ་ཉག་པར་འབྱུང་བའི་ཚིག་འགའ་
ཞིག་ཡོད་དེ། སྤྱི། བྱེ། དམིགས། སལ། རྒྱུ། དཔེ། མཚུངས། གཅིག། ཞིབ་
རྣམས་ཏེ། སྤྱི་ཞེས་པ་ནི། ཚ་ཚིག་གང་ཞིག་གི་ཡིག་ངོས་ཀྱི་བསྟན་
དོན་ལས་དོན་གྱི་འཇུག་པ་བྱབ་ཆེ་ན། དོན་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་སྤྱིར་
འཇུག་ཅེས་བརྗོད་པར་བྱ་སྟེ། དཔེར་ན། རྩ་མ་ཞེས་པ་ཐོག་མར་རྩ་

མཁན་གྱིས་འདམ་ལས་བཅོས་པའི་སྔོན་བྱད་ཅིག་གི་མིང་ཡིན་ཡང་།
ད་ལྟ་དེ་དང་འདྲ་བའི་སྔོན་བྱད་འདམ་ལས་བཅོས་པ་མ་ཡིན་པ་དག་
ལའང་གྲགས་ཏེ། ཏ་ཡང་རྩ་མ། ཟངས་རྩ་ཞེས་བཞིན་པ་ལྟ་བུ་དང་།
བྱིས་པ་ཞེས་པ་མིའི་སྤྱ་གུའི་མིང་ཡིན་ཡང་གསུང་རབ་ལས་སོ་སོའི་སྐྱེ་
བོ་སྐྱེ་ལའང་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ།

བྱེ་བྲག་གམ་དམིགས་ཞེས་པ་ནི། ཡང་ཙ་ཚིག་གང་ཞིག་གི་ཡིག་ངོས་
བསྟན་དོན་ལས་དངོས་ཀྱི་འཇུག་པ་བྲབ་ཆུང་ན། དམིགས་གྱིས་འཇུག་
ཅས་བཞིན་པར་བྱ་སྟེ། དོན་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་དམིགས་གྱིས་འཇུག་ཅས་
པའམ། དོན་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་བྱེ་བྲག་ཏུ་འཇུག་ཅས་བཞིན་པར་བྱ་སྟེ།
དཔེར་ན། ལྷ་ལྷན་གཙུག་ལག་ཁང་ཞེས་བཞིན་ཆོ། ལྷ་ས་ན་གཙུག་
ལག་ཁང་མང་པོ་ཡོད་ཀྱང་རྩོ་བོ་ཤུག་ལུ་ནི་བཞུགས་པའི་ར་ས་འཕྲུལ་
སྤང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་ལ་དམིགས་གྱིས་འཇུག་པ་ལྟ་བུའོ།

དེ་དག་ནི་ཡིག་ངོས་ཀྱི་བསྟན་དོན་དང་དངོས་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ལ་བྲབ་
ཆེ་ཆུང་གི་བྲད་པར་ཡོད་པ་སྟོན་པའི་ཚིག་གོ།

ཕལ་ཞེས་པ་ནི། ཕལ་ཆེ་བ་དོན་གང་ཞིག་ལ་འཇུག་ན། ཕལ་ཆེ་བ་ག་གེ་
མོ་ཞིག་ལ་འཇུག་ཅས་དང་། རྒྱན་ཞེས་པ་ནི། བམ་རྒྱན་དོན་གང་ཞིག་
ལ་འཇུག་ན། རྒྱན་པར་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་འཇུག་ཅས་བཞིན་པར་བྱ།
དཔེ་ཞེས་པ་ནི། དོན་གང་ཅུང་ཞིག་གི་དཔེ་ཡིན་ན། དོན་ག་གེ་མོ་
ཞིག་གི་དཔེའོ་ཞེས་བཞིན།

མཚུངས་ཞེས་པ་ནི། ཙ་ཚིག་གང་ཞིག་གི་དོན་གཞན་དང་མཚུངས་
ཤིང་། མཚུངས་ཡུལ་དེ་ཉིད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་ཞིབ་ཅིང་རྒྱས་པ་ཞིག་ཡིན་
ན། ག་གེ་མོ་ཞིག་དང་མཚུངས་ཞེས་དེར་བལྟ་བར་བསྐྱུལ་བའོ།

གཅིག་ཅས་པ་ནི། ཙ་ཚིག་གཞན་དང་སྒྲི་ཀུན་ནས་དོན་གཅིག་པ་

ཡིན་ན། ག་གེ་མོ་ཞིག་དང་གཅིག་གོ་ཞེས་དེའི་འགྲེལ་བ་དང་དོན་གཅིག་པར་སྟོན་པའོ།

ཞིབ་ཅེས་པ་ནི། ཚ་ཚིག་གཞན་དང་དོན་གཅིག་ཅིང་གཞན་དེའི་འགྲེལ་བ་ཞིབ་མོ་ཡིན་ན། རང་གི་འགྲེལ་བ་སྤྲོ་བསྟུས་ཅམ་བྱས་ཏེ། ག་གེ་མོ་ཞིག་ན་ཞིབ་བོ་ཞེས་པའམ་ཞིབ་པར་ག་གེ་མོ་ཞིག་ལ་བཏྲ་ཞེས་བཞེད་པར་བྱའོ།

དེ་བཞིན་དུ་བསྟུས་མིང་། སལ་མིང་། རྒྱན་མིང་། སྤྱི་མིང་། འདུས་མིང་། མིང་རྒྱུང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་འདི་དག་ཀྱང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བར་རྒྱན་དུ་འབྱུང་བའི་ཐ་སྟངས་ཡིན་ཏེ། ག་གེ་མོའི་བསྟུས་མིང་དོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་གང་ལ་གང་བབ་ཀྱི་སྐབས་དང་སྦྱར་རོ། །འདི་དག་གི་སྐབས་སུ་དོ་སྦྱང་བྱ་དགོས་པ་ཞིག་ལ། ཚིག་འདི་དག་ནི་དགོས་ངེས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཀོལ་བར་བྱ་བ་ཡིན་གྱི། གཞན་དུ་འདི་ལྟར་དངོས་སུ་མ་སྦྱས་ཀྱང་དོན་གྱིས་གོ་བ་རྣམས་ཀྱི་སྐབས་སུ་ནི། ག་གེ་མོའི་མིང་དོ། །ག་གེ་མོ་ལ་འཇུག་གོ། ག་གེ་མོ་ལ་གོའོ་ཞེས་བཞེད་པར་མི་བྱ་སྟེ། དགོས་མེད་ཀྱི་ཚིག་ལྟག་མོ་ཡིན་པས་འགྲེལ་ཚིག་ཉོག་པར་འགྱུར་བའི་སྦྱར་རོ། ། དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་སྤྱིའི་རྣམ་གཞག་གནད་བསྟུས་ཏེ་བཤད་ཟིན་ཏོ། །

ད་ནི་གཉིས་པ་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པ་ལ་གསུམ་སྟེ། སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་དང་། ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད། ཤན་སྦྱར་ཚིག་མཛོད་བཤད་པའོ། ། དང་པོ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ལ་གཉིས་ཏེ། གང་བཅམ་པར་བྱ་བའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཅམ་བཤད་པ་དང་། ཚུམ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་དངོས་བཤད་པའོ། ། དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དོ་བོ་ནི། སྐད་ཡིག་གང་ཞིག་གི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་དོན་གོ་བ་

ཅམ་མམ་ཐ་སྟད་ཀྱི་འཇུག་ཚུལ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཚམ་བསྐྱིག་བྱས་
ཤིང་། གཙུ་བོ་རྫོང་བྱེད་ཚིག་གི་ཆ་བསྐྱར་བའམ་འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་སྐོ་
ནས་གཏན་ལ་འབབས་པ་ཚུལ་འདོན་བྱེད་པའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་
རིགས་ཤིག་གོ།

དེ་ལ་དོན་གོ་བ་ཅམ་དང་འཇུག་ཚུལ་ཤེས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཞེས་པ་ནི།
གོང་དུ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ་བཤད་པའི་གོ་དོན་ཚིག་
མཛོད་དང་། འབྱུང་སྐབས་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་དེ་གཉིས་ཡིན་ལ། གཙུ་
བོ་རྫོང་བྱེད་ཚིག་གི་ཆ་ལ་ཞེས་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བའི་ནང་
ཚན་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་དང་ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་
གཉིས་ལས་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་ལྟར་རོ།
གཉིས་པ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་ནི།

སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་འདི་ནི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་
ཞིག་ཡིན་ཏེ། སྐར་བཤད་པའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དབྱེ་བ་མང་པོ་ཞིག་
འདིའི་ནང་དུ་འདུ་སྟེ། མཚུངས་བྱིས་ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད་དང་གཏན་
ཁེལ་ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད། ལོ་རྒྱུས་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད་དང་དུས་

མཉམ་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད། སྤྱི་སྐད་ཚིག་མཛོད་དང་ཡུལ་སྐད་ཚིག་
མཛོད། གཞན་ཡང་བརྗེ་རྟེན་ཚིག་མཛོད། བྱ་ཚིག་ཚིག་མཛོད། སྤྱི་
འོངས་ཐ་སྟད་ཚིག་མཛོད། ཚིག་གསར་ཚིག་མཛོད། ཚིག་ཁྱུངས་ཚིག་
མཛོད་སོགས་ཏེ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་འདིའི་དབྱེ་བ་ཡིན་ནོ། །དུས་

ཤར་དང་། རྒྱ་གར། རྒྱ་ནག། བོད་བཅས་འཛམ་བུ་གླིང་དུ་ཆེས་སྤུ་
བར་བྱུང་བའི་ཚིག་མཛོད་དག་ཀྱང་འདིའི་ཁོངས་སུ་འདུས་སོ། །

གསུམ་པ་སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དགོས་པ་ནི། དངོས་ཀྱི་དགོས་པ་
ནི་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་ཚིག་ལ་མི་ཚོངས་པའི་ཕྱིར་དུ་ཡིན་

ཏེ། ཐ་སྐད་གང་ཞིག་གི་དོན་མི་གོ་བའམ་དེའི་འཇུག་ཚུལ་མི་ཤེས་
 པའི་སྟོག་པ་པོ་རྒྱུ་ལ་ཚིག་མཛོད་འདིས་དེ་དག་བདེ་སྟག་ཏུ་
 སྟོན་པར་བྱེད་པའི་ཕྱིར་རོ། །བརྒྱད་པའི་དགོས་པ་ནི་ཚིག་དང་
 འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་སྣ་ཚོགས་པ་ཞིག་སྐྱབ་པའི་ཆ་རྒྱུན་ཏུ་འགྱུར་
 བའོ། །

གཉིས་པ་ཚོམ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་དངོས་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། རྒྱ་ཆ་
 བཅའ་བསྟུ་བྱ་བ་དང་། བསྟུས་ནས་ཚོམ་བསྐྱིག་བྱ་བའོ། །དང་པོ་རྒྱ་
 ཆ་བཅའ་བསྟུ་བྱ་བའང་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་བཅའ་བྱའི་རྒྱ་ཆ་ནི། རྒྱ་
 ཆ་བཅའ་ཞིང་བསྟུ་བ་འདི་ནི་ཚོམ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་ཐོག་མ་ཡིན་ལ།
 ཆེས་གལ་ཆེ་བའང་ཡིན་ཏེ། རྒྱ་ཆ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་མེད་ན་
 ཚོམ་བསྐྱིག་པ་འགའ་ཞིག་གིས་འདང་བརྒྱབ་པ་ཅམ་གྱིས་ནི་ཚིག་
 མཛོད་ཚད་ལྡན་ཞིག་བསྐྱིག་དགོས་ན་ཏ་ཅང་དཀའ་བའི་གནས་སུ་
 སྤང་། དེའི་ཕྱིར་སྤང་རབ་དབྱེན་སྤང་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ཚོམ་
 བསྐྱིག་གི་སྐབས་ཐོག་མར་ལོ་༢༣་རིང་ལ་རྒྱ་ཆ་བཅའ་བསྟུ་བྱས་པ་
 ལྟ་བུའོ། །

རྒྱ་ཆ་རི་ལྟར་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་དེ་ལྟར་ཏུ་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་སྐྱ་ཞིང་
 བྱང་དོན་མ་ཞོར་བ་འོང་བ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱ་ཆ་ལ་གཉིས་ཏེ། ལག་མ་བརྒྱད་པའི་རྒྱ་ཆ་དང་ལག་བརྒྱད་རྒྱ་ཆའོ། །
 དང་པོ་ནི། དེ་སྟོན་གཞན་གྱི་ཚིག་མཛོད་སོགས་སུ་མ་བཞེད་པ་ཐོག་
 མའི་རྒྱ་ཆ་རྒྱུ་ཏེ། འདི་ལ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་ཡོད་པ་དང་། དག་ཐོག་ཏུ་
 ཡོད་པ་གཉིས་ཡོད་དོ། །ལག་བརྒྱད་རྒྱ་ཆ་ནི། ད་སྟོན་ཚིག་མཛོད་
 གཞན་པ་སོགས་སུ་བཞེད་ནས་དཔར་བསྐྱུན་བྱས་ཟིན་པ་སྟེ། ཐོག་མའི་
 རྒྱ་ཆ་མ་ཡིན་པ་རྒྱུ་ལོ། །དེ་ལས་ཆེས་དོ་སྤང་ངམ་གཅིག་ཆེན་བྱ་

དགོས་པ་ནི་རིགས་དང་པོ་ཉིད་ཡིན་ཏེ། གཞན་དུ་ཚིག་མཛོད་གཞན་པ་རྣམས་ན་སྒར་ནས་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན་པ་རྣམས་དཔེ་བཟུས་ནས་རྒྱབ་ཤོག་དང་མིང་བརྟེན་པ་ཅིམ་ལ་དོན་ཅི་ཡང་མེད་དོ།

དེ་ལ་ལག་མ་བརྒྱད་པའི་ཡིག་ཐོག་གི་རྒྱ་ཆ་ནི། གནའ་བོའི་དུས་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་བྱང་བའི་མཁས་པ་རིམ་བྱོན་རྣམས་ཀྱི་བརྟེན་ཆ་ཚོས་ཡིད་ཉོན་དུ་རྩད་བ་རྣམས་ན། ད་སྔོན་ཚིག་མཛོད་གང་གིས་ཀྱང་མ་བསྟུས་པའི་ཐ་སྟངས་འབོར་ཆེན་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཡིན་ལ། ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་དགོལ་བྱའི་གཙོ་བོའང་འདི་རྣམས་ཡིན་ཏེ། གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གཞུང་འདི་རྣམས་གྲོག་པའི་ཆེ་དོན་མི་ཤེས་པའི་ཐ་སྟངས་དང་འཕྲད་པ་ན་ཚིག་མཛོད་ལས་ཤེས་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།

དེ་ཡང་བརྟེན་ཆ་ཚོས་ཀྱི་རིགས་བརྒྱ་ལྷག་དུ་མའམ་སྟོང་དུ་མ་ལས་ཐ་སྟངས་བདུ་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། སྒང་རབ་དབྱིན་སྒང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་རྣམས་བརྟེན་ཆ་ཚོས་ཀྱི་རིགས་ལྷ་སྟོང་ལྷག་ལས་བདུས་པ་ལྟ་བུའོ།

ཁྱད་པར་དུ་སྒང་རྒྱང་སྒང་ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཕལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་ནི། བརྟེན་ཆ་ཚོས་ཀྱི་རིགས་སྤྱ་ཚོགས་པ་ལས་ཐ་སྟངས་བདུ་དགོས་ཏེ། ཚོས་ལྷགས་དང་། ཚོང་ལས། ཚོམ་རིག། ཚོན་ཆ་ལ། གསར་འགྱུར་སོགས་ཐོགས་སོ་སོ་ནས་ཅི་ལྟས་ཀྱིས་མ་ཆང་བ་མེད་པར་བྱ་དགོས་སོ།

ལག་མ་བརྒྱད་པའི་དག་ཐོག་གི་རྒྱ་ཆ་ནི། ལུ་ལ་མི་རྣམས་ཀྱི་དག་ན་རྒྱན་པར་བཀོལ་ཀྱང་ཚིག་མཛོད་གང་གིས་ཀྱང་བསྟུ་མ་ལུས་པའི་ཐ་སྟངས་འབོར་ཆེན་ཡོད་པ་རྣམས་ཡིན་ཏེ། ཐ་སྟངས་དེ་རྣམས་ས་གནས་སོ་སོར་དངོས་སུ་སོང་ནས་བསྟུ་བ་དང་། དེ་རྣམས་ཀྱི་དོན་གང་ཡིན་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ། ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་གཏན་ཁེལ་ལྟར་ཚིག་མཛོད་དུ་

བསྟུ་བར་བྱ་བ་རྣམས་སོ། །

གཉིས་པ་ལག་བརྒྱད་རྒྱ་ཆ་ནི། ཚིག་མཛོད་དམ་དག་ཡིག་རྣམས་སུ་
གཏན་ལ་ཕབ་ནས་དཔར་བསྐྱབ་བྱས་ཟིན་པའི་སྒྲིང་དང་། གཞན་ཡང་
བརྟེན་སྟོན་གྱི་དབྱེད་ཚུལ་ཐོར་བྱ་རྣམས་དང་། གནའ་དཔའི་ཚིག་འགྲེལ་
ལྟ་བུ་དག་ཏུ་གཏན་ལ་ཕབ་ཟིན་པའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་ཏེ། མདོར་ན་
དངོས་སུ་ཚིག་མཛོད་ཏུ་བསྒྲིགས་ཟིན་པའམ་མ་བསྒྲིགས་ཀྱང་བྱུང་སྟེ།
འགྲེལ་བཤད་བྱས་ཟིན་པའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་སོ། །

གཉིས་པ་རྒྱ་ཆ་དེ་དག་བསྟུ་ཚུལ་ནི། ཐོག་མར་ཐ་སྟངས་ཅི་ལྟ་བུ་ཞིག་
བསྟུ་འམ་མི་བསྟུ་ནི། བསྒྲིག་བྱའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་དང་རྒྱས་བསྟུས་
ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན་ལོ་རྒྱས་ཐ་སྟངས་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཡིན་
ན། ལོ་རྒྱས་ཐོག་ཏུ་བྱུང་བའི་བཅའ་སྟོན་ཆོས་གལ་ཆེན་ནམ་ཆབ་བྱེད་ཀྱི་
རྒྱས་པ་ཡོད་པའི་དཔེ་ཆ་ཐམས་ཅད་ལས་ཐ་སྟངས་བརྟུ་དགོས་ལ། རྒྱས་
མཉམ་ཐ་སྟངས་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཡིན་ན། རང་གི་བྱུང་ཁོངས་སུ་ཚུད་
པའི་དཔེ་ཆ་ཅམ་ལས་བརྟུས་ན་ཚིག་གི། ལོ་རྒྱས་ཐོག་ཏུ་བྱུང་བའི་དཔེ་
ཆ་ཐམས་ཅད་ལས་བརྟུ་མི་དགོས་པ་ལྟ་བུ་ལོ། །

བྱུང་པར་བྱ་སྟངས་རིགས་དེའི་ནང་ཏུ་བྱུང་རྒྱ་ཆེ་བ་དང་། རྒྱས་སྟེན་ཆེ་
བ། བརྟེན་སྟོན་གྱི་རིན་ཐང་ཆེ་བའི་དཔེ་ཆ་རྣམས་ལས་བརྟུ་བར་བྱ་
དགོས་སོ། །

བརྟུ་ཚུལ་གྱི་ལག་ལེན་དངོས་ནི། སྟོལ་རྒྱན་གྱི་ལྷགས་ལ་ཚིག་མཛོད་ལ་
ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཐ་སྟངས་ཐམས་ཅད་ཐོག་མར་ཤོག་བྱང་གི་ཐོག་ཏུ་
བརྟུས་བཤུ་བྱ་དགོས། དེའི་ཕྱིར་བྱ་ཐོག་མར་གང་དག་ལས་ཚིག་བརྟུ་
བའི་དཔེ་ཆ་གཏན་འབེབས་བྱ་དགོས། དཔེར་ན། གསོ་རིག་གི་ཆེད་
ཆེན་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཡིན་ན། གསོ་རིག་གི་གཞུང་གང་དག་ལས་ཐ་

སྟད་བདུ་བར་བྱ་བ་གཏན་འཁེལ་བྱ་དགོས་པ་ལྟ་བུའོ། །
 བདུས་བཤུ་བྱ་ཚུལ་ལ་རྣམ་པ་གཉིས་ཡོད་དེ། འཚོལ་བྱར་གྱི་རྣམ་པ་
 དང་། གདམ་གསེས་གྱི་རྣམ་པའོ། །
 དང་པོ་འཚོལ་བྱར་གྱི་རྣམ་པ་ཞེས་པ་ནི། དཔེ་ཆ་གཅིག་གི་ནང་དུ་
 ཡོད་པའི་ཚིག་ཡོངས་སུ་རྫོགས་པ་བྱང་བུའི་ཐོག་དུ་བདུས་བཤུ་བྱས་
 ཤིང་། དེ་ནས་ཚིག་དེ་དག་གི་ཁྲོད་དུ་ཡོད་པའི་ཡི་གེ་རྒྱང་པའམ་
 འབྲེས་ཚིག་རྣམས་སྟོགས་གཅིག་དུ་བསྟུས་ནས་གོ་རིམ་ལྟར་དུ་
 བསྒྲིགས་ཏེ། འཚོལ་བྱེད་གྱི་བྱ་ར་བྱེད་པ་སྟེ། འཚོལ་བའི་ཆོ་བ་ཡི་གེའི་
 བྱ་ར་དེ་ཉིད་བཅའ་ན། ཡི་གེ་དེ་ཉིད་དཔེ་ཆ་དེའི་ནང་དུ་ཁྱོན་ལན་
 གངས་ཅི་ཅམ་བྱང་བ་དང་། ལན་རེའི་སྤྱིའི་ཚིག་ཅི་ཡིན་ཐམས་
 ཅད་གསལ་པོར་ཡོད་པས་ཡི་གེའི་འབྲུང་ཆད་དང་འཇུག་ཚུལ་རྣམས་
 བདེ་སྲུག་དུ་རྫོགས་པར་འགྱུར་རོ། །
 གལ་ཏེ་ཚུམ་པ་པོ་གང་རུང་ཞིག་གམ་གཞུང་གང་རུང་ཞིག་ལ་
 དམིགས་པའི་ཆེད་གཉེར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྒྲིག་ན་ཚུལ་འདིའི་སྟེ་
 བྱས་ཐ་སྟད་བདུ་དགོས། ཚིག་མཛོད་ཆེན་པོའི་རིགས་ལ་མིས་འཚོལ་
 དགོས་ན་ཆོགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བས་སྟོགས་དཀའ་ཡང་ད་ལྟ་ཅིས་འཕུལ་
 གྱིས་འཚོལ་བ་དང་སྒྲིག་པར་བྱེད་ཆོག་གོ། །
 གཉིས་པ་གདམ་གསེས་གྱི་རྣམ་པ་ནི། བསྒྲིག་བུའི་ཚིག་མཛོད་གྱི་
 རིགས་དང་ཆེ་ཆུང་ལ་བསྟུན་ནས་རང་ལ་དགོས་མཁོ་ཡོད་པའི་ཐ་
 སྟད་ཅམ་ཞིག་གདམ་གསེས་གྱིས་བདུས་བཤུ་བྱེད་པ་སྟེ། འདི་ནི་ཚིག་
 མཛོད་པལ་ཆེ་བས་ཐ་སྟད་བདུ་ཚུལ་གྱི་ཐབས་གཙ་བོ་ཡིན། ཆེད་
 གཉེར་གྱི་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ལ་ཐབས་འདི་ལེགས་ཏེ། རང་ལ་མི་
 མཁོ་བ་རྣམས་དང་པོ་ནས་མ་བདུས་ན་ཆོག་པའི་ཕྱིར་རོ། །གཞན་

ཡང་དཀའ་ཆོགས་དང་རྒྱས་ཆོད་ཀྱི་གོན་ཅུང་ཟད་ཆུང་བ་དང་། མི་
མཁོ་བའི་ཐ་སྟད་མང་པོ་མི་འབྱུང་བ་སྟེ་ལེགས་པའི་ཆ་ཡོད་མོད།
གདམ་གསེས་བྱེད་ཚུལ་ལ་མི་སོ་སོའི་བསམ་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་
ཅིང་། རྟོ་མི་མཉམ་པའི་དབང་གིས་ཆད་ལྷག་འབྱུང་བ་རྟག་པར་
ཡོད་པས་ཐ་སྟད་གང་ཞིག་བརྟུ་དགོས་པ་དང་མི་དགོས་པའི་ཆད་
གསལ་པོ་ཡོད་དགོས། ཐ་སྟད་གང་ཡིན་ཡང་རང་གི་བསམ་ཚུལ་
ཅམ་ལ་བརྟེན་ནས་རང་དགར་འདོར་མི་རུང་ངོ་།།
བྱང་བུའི་རྣམ་པའི་འདྲ་དཔེ།

དབུ་ཡིག		ཙ་ཚིག	
ལྷང་ ཁྱུངས	གཞུང་མིང།	ཚུམ་པ་པོ།	
	པར་གཞི།	དེབ།	ལེབ། རྩེབ། སྤེང་།
ལྷང་ འདྲེན།			
བྱུང་ མཆན།			

བྱང་བཅོ་པ།

བསྐྱར་ལྷ་བ།

བྱང་བུ་བཅོ་ཚུལ་ནི། དཔེ་ཆ་རྩིལ་པོ་ཞིག་རྒྱུ་བྱུང་གཏུབས་ནས་
བྱང་བུ་མང་པོའི་ཐོག་རྒྱ་རེ་རེ་བཞིན་དགོད་དགོས། བྱང་བུའི་ཐོག་
རྒྱ་བཞོད་པའི་བརྗོད་བྱ་ལ་དོན་གསུམ་ཆང་དགོས་ཏེ། དང་པོ། ཙ་
བའི་ཚིག་དང་། གཉིས་པ། ཙ་ཚིག་དེའི་གོང་འོག་རྒྱ་གནས་པའི་ལྷང་
གི་ཚིག་ཆ་ཆང་དང་། གསུམ་པ། ལྷང་ལྷངས་ཞིབ་གསལ་དང་ལྷན་

པའོ།

བྱང་བྱའི་ཐོག་ཏུ་འགོད་པ་ན། ལྷང་ཚིག་ལ་ཆད་ལྷག་མེད་པ་དང་།
རང་བཟོས་གྱིས་བསྐྱར་བཅོས་མི་བྱ་བར་མ་དཔེ་ཅི་བཞིན་ཏུ་འགོད་
པ་དང་། ལྷང་ཁྱུངས་ཀྱི་དཔེ་ཆའི་པར་གཞི་དང་། དེབ་གྲངས། ལེའུ།
ལྷེབ་གྲངས། ཡིག་འབྲེལ་གང་ཏུ་ཡོད་པ་བཅས་གསལ་པོར་འགོད་
དགོས་སོ། ། ལྷང་འབྲེན་པ་ན། ཚ་ཚིག་གང་ཏུ་བྱང་བའི་གོང་འོག་གི་
ཚིག་ཆ་ཆར་དྲང་དགོས་ཏེ། ཚིག་མི་ཆར་བ་དང་བཟོད་བྱ་མ་ཚྭ་གས་
པ་བར་ནས་དུམ་གཅོད་བྱས་ཏེ་དྲངས་ན། ཚ་ཚིག་གི་བཟོད་དོན་
ནམ་འཇུག་ཚུལ་ལེགས་པར་མི་ཤེས་པས་ཚོམ་བསྒྲིག་གི་བྱ་བ་ལ་
དཀའ་ངལ་འབྱུང་བའམ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དོན་ལ་ནོར་བ་སྐྱེད་སྲིད་
པའི་ཕྱིར་རོ། །

ཡང་ཚ་ཚིག་གི་དོན་གོ་བ་དང་འཇུག་ཚུལ་ཤེས་པ་ལ་དགོས་པ་མེད་
པའི་གོང་འོག་གི་ཚིག་མང་པོ་བདུ་བར་མི་བྱ་སྟེ། ཉམ་པར་འགྱུར་
བའི་ཕྱིར་རོ། ། མདོར་ན་ཅི་ཅམ་ཞིག་བདུ་དགོས་པའི་ཆད་བྱང་བྱ་
བཟོ་མཁན་གྱིས་ལེགས་པར་ཤེས་དགོས་སོ། ། གལ་ཏེ་བྱང་བྱ་བཟོ་
མཁན་ལ་ལྷང་ཚིག་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པའི་གོ་རྟོགས་སམ་བསམ་
ཚུལ་འདོན་རྒྱ་ཡོད་ན་བྱར་མཆན་གྱིས་ཁྱུངས་སུ་བྱི་བར་བྱ་སྟེ། ཚིག་
མཛོད་ཚོམ་བསྒྲིག་གི་སྐབས་སུ་ཕན་པ་ཡོད་པའི་ཕྱིར་རོ། །

རྒྱ་ཆ་བདུ་བའི་བྱ་བ་འདི་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེ་བས་ཚོམ་སྒྲིག་པ་མི་ཉུང་
ཅམ་གྱིས་འགྲུབ་དཀའ་བས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ནས་རང་འདུན་པ་
བསྐྱུས་ནས་དེ་དག་ལ་བཅོལ་ཡང་ཚིག་སྟེ། སྤང་རབ་དབྱིན་ཡིག་
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྒྱ་ཆ་བདུ་བའི་སྐབས་སུ་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ནས་མི་༡༠༠༠་
ལྷག་བསྐྱུས་ནས་དེ་རྣམས་ལ་བདུར་བཅུག་པ་ལྟ་བུའོ། །

སྒྲིལ་རྒྱུ་གི་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་སྐབས་སུ་འདི་ལྟ་བུའི་བྱང་
བྱ་ཏེ་ཅང་སོན་ཆེན་པོ་བཟོ་བར་སྤང་སྟེ། དཔེར་ན། སྤང་རབ་དབྱིན་
སྤང་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་སྐབས་སུ་བྱང་བྱ་ས་ཡ་ལྟ་
ཅམ་བཟོས་ཤིང་། དེ་ལས་ས་ཡ་གཅིག་དང་འབྲུམ་བརྒྱད་ཅམ་ཚིག་
མཛོད་དུ་བརྟུག་པ་དང་། དེང་རབས་རྒྱ་སྤང་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ལ་
ཐོག་མའི་སྐབས་སུ་ཚྭ་ཚིག་གི་ཡ་ལྟ་ག་ལས་མེད་ཀྱང་དེ་ལ་བྱང་བྱ་ས་
ཡ་ཀྱ་ལྟ་ག་བཟོས་པ་ལྟ་བུའོ། །འོན་ཀྱང་དེང་སང་ནི་སྤང་གི་ཕྱང་པོ་
དང་ཅིས་འབྲུལ་གི་སྟེ་ཆས་ལ་བརྟེན་ནས་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱེད་
པས་ཤོག་བྱང་བཟོ་མི་དགོས། སྤང་གི་ཕྱང་པོའི་སྟོར་ལ་བརྟེན་པར་
བྱ་བ་མང་བས་གཞན་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ། །

གཉིས་པ་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་དངོས་སུ་སྐྱབ་པ་ནི། སྤར་ནས་བརྟུས་
ཏེ་ག་བསྐྱིག་བྱས་ཟིན་པའི་བྱང་བྱའི་ངོས་ཀྱི་ཐ་སྤྱད་དེ་རྣམས་ལ་
གཞི་བྱས་ནས་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་བསྐྱབ་དགོས། དེ་ཡང་སྤང་ཡིག་
ཚིག་མཛོད་ནི་རྫོང་བྱེད་གི་ཐ་སྤྱད་ཉིད་ལ་འབྲེལ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་
པས་ཚྭ་ཚིག་གི་ཐ་སྤྱད་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་བརྟེན་སྟོན་སྟོར་གི་བརྟེན་
བྱ་རྣམས་གསལ་བར་སྟོན་དགོས་ཏེ། ཐོག་མར་ཚྭ་ཚིག་གང་ཡིན་པ་
བཀོད།

དེའི་རྗེས་སུ་དཔེར་ན་རྒྱ་ཡིག་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། གཞུགས་འགྱུར་གི་བྱི་
ཚུལ་མི་འདྲ་བ་དང་། སྤྱ་གདངས་བསྐྱུག་ཚུལ། ཚིག་གཤིས་ཐོགས་
སྤར་སྟེའི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་བཞིན་དུ་དགོད་པར་བྱ་ཞིང་། བོད་
ཡིག་ལྟ་བུ་ཡིན་ན་དུས་གསུམ་གི་དབྱེ་བ་དང་། བྱ་བྱེད་ཐ་དད་ཡིན་
མིན་ལྟ་བུ་དག་དགོད། སྤང་རིགས་གང་ཡིན་ཡང་དོན་མཚུངས་པ་
ཅན་གི་མཚུངས་ཚིག་དང་། དོན་སྟོག་པ་ཅན་གི་སྟོག་ཚིག་ཐོགས་

དང་། འགྲེལ་བཤད། དཔེར་བཞིན་སོགས་བཅུ་གཉི་ཚོག་མཛོད་ཀྱི་
 རིགས་དང་རྒྱས་བསྟུས་དང་བསྟུན་ནས་ཇི་ལྟར་འོས་ཤིང་འཆམས་
 པ་བཞིན་ཏུ་བཀོད་དེ་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱ་དགོས།

སྒྱིར་གོ་དོན་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན་ཚིག་དོན་ཅམ་ཞིག་འགྲེལ་བ་དང་།
 འབྲུང་སྐབ་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན་ཐ་སྟངས་ཀྱི་དོན་འདིའོ་ཞེས་བཤད་པ་
 ཅམ་གྱིས་མ་ཆད་པར་དེའི་འཇུག་ཚུལ་ཞིབ་ཏུ་བཤད་དགོས་པའང་
 སྤར་སྤྲས་པ་ལྟར་རོ།

གཉིས་པ་ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱ་ཚུལ་བཤད་པ་ལ་
 གཉིས་ཏེ། གང་བཅུ་པར་བྱ་བའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་
 ཅམ་བཤད་པ་དང་། ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་དངོས་བཤད་པའོ།

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། རོ་བོ་དང་། དབྱེ་བ། དགོས་པའོ། དང་པོ་
 ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རོ་བོ་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དངོས་དང་
 ཞར་བྱང་རོ།

དང་པོ་ནི། ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ནི། རྣམ་དོན་རིག་པ་
 དང་། གསོ་བ་རིག་པ། དངོས་ཁམས་རིག་པ་ལྟ་བུ་རིག་ཆོན་གཅིག་
 གམ་ཏུ་མའི་ཆེད་བཀོལ་གྱི་ཐ་སྟངས་རྣམས་སྟོགས་གཅིག་ཏུ་བསྟུས་
 རྣམ་དེ་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྟེ། གསོ་བ་རིག་པའི་
 ཚིག་མཛོད་དང་། ཆད་མ་རིག་པའི་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུའོ། ཆེད་ཆོན་
 ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཀྱབ་ཚུལ་ནི། ཚིག་མཛོད་དཀྱིལ་མ་རྣམས་དང་སྒྱིར་
 འདྲ་ཞིང་། སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱར་གྱི་ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་རྣམས་
 ལ་ཚྭ་ཚིག་ཤན་སྒྱར་ཅམ་ལས་འགྲེལ་བ་མེད་པ་དང་། འགའ་རེ་ལ་
 འགྲེལ་བ་ཉུང་ཅམ་རེ་བྱས་པ་ཡོད་དོ།

གཉིས་པ་ཞར་བྱང་ནི། ཆེད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་དང་། ཤེས་བྱ་ཀུན་

འདུས་དཔེ་ཆ་དང་། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་གསུམ་གྱི་བྲད་
 པར་ནི། ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ནི་གོང་དུ་སྟུན་པ་ལྟར་ལ། ཤེས་བྱ་
 ཀུན་འདུས་ཀྱི་དཔེ་ཆ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟར་དུ་བསྒྲིགས་
 པའི་དབྱུང་བསྐྱར་ཡིག་ཆ་ཆེན་པོ་ཞིག་སྟེ། རིག་ཚན་སོ་སོའི་ཆེད་
 བཞུགས་བཟང་ཆད་དང་། གལ་ཆེ་བའི་མིང་ཚིག་རྣམས་བསྟུས་ཏེ། གོ་
 རིམ་ལྟར་བསྒྲིགས་ནས་དེ་ལ་མ་ལག་ཆང་བའི་འགྲེལ་བའམ་གསལ་
 བཤད་ཞིབ་མོ་བྱས་ཤིང་། ལུང་ཁྲུངས་ཀྱི་དཔེ་ཐོ་བྱར་དུ་བཞག་པ་
 ཞིག་གོ།

ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ནི། ཅ་ཚིག་པལ་ཆེར་ཤེས་བྱ་ཀུན་
 འདུས་དཔེ་ཆ་དང་འདྲ་ཞིང་། འགྲེལ་བཤད་རྣམས་ཤེས་བྱ་ཀུན་
 འདུས་དཔེ་ཆ་ལ་སྟོན་ན་ཅུང་ཟད་ཅུང་བ་སྟེ། སྤྱི་བསྟུས་ཀྱི་བཤད་པ་
 ཅམ་ལས་མ་ལག་ཆང་བའི་འགྲེལ་བ་ཞིབ་རྒྱས་མི་བྱེད་པ་ཞིག་གོ །
 དེས་ན་སྤྱི་མ་འདི་གཉིས་ཀྱི་བྲད་པར་ནི། རོ་བོ་དང་ཅ་ཚིག་རྣམས་
 པལ་ཆེར་མཚུངས་ཀྱང་། ཆེ་ཆུང་དང་འགྲེལ་བའི་རྒྱས་བསྟུས་མི་
 མཚུངས་པའོ། རྒྱབ་སྟོགས་སུ་ཀུན་འདུས་དཔེ་ཆ་ལ་ཀུན་འདུས་ཚིག་
 མཛོད་ཅེས་མིང་བཏགས་པའང་ཡོད་པས་འདི་གཉིས་ལ་དབྱེ་
 མཚམས་གསལ་པོ་མེད་ཅེས་རྒྱ་ནག་གི་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་སྤྱི་བ་
 འགའ་ཞིག་བཟུང་།

གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཆེད་ལས་ཀྱི་ཚན་པ་གཅིག་ཁོ་ནའི་ཐ་སྟངས་
 བསྟུས་པའི་ཚན་རྒྱུད་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དང་། ཚན་པ་གཉིས་ཡན་
 ཆད་བསྟུས་པའི་ཚན་མང་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དང་། ཚན་པ་གཅིག་
 གི་ཆ་ཤས་གཅིག་ཅམ་བསྟུས་པའི་ཡན་ལག་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་

དང་། རིག་ཚན་གཅིག་གམ་འགའ་ཞིག་གི་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་བརྗེ་ཆད་
 ཐམས་ཅད་བསྟུས་པའི་ཞིབ་རྒྱས་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དང་། བརྗེ་
 ཆད་ཉུང་ཤས་ཅམ་བསྟུས་པའི་མང་གཞིའི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཅེས་
 བྱ་བ་རྣམས་སྤྱོད་ཅིང་། སྐད་རིགས་ཀྱི་སྐོ་ནས་དབྱེ་ན་སྐད་རྒྱུ་
 དང་། སྐད་གཉིས་ཤུར་སྐད་མང་ཤུར་བཅས་སྤྱོད། ད་
 དྲུང་མིའི་མིང་ཁོ་ན་སྟུང་པའི་མི་མིང་ཚིག་མཛོད་དང་། སའི་མིང་ཁོ་
 ན་སྟུང་པའི་ས་མིང་ཚིག་མཛོད། དཔེ་ཆའི་མིང་ཁོ་ན་སྟུང་པའི་དཔེ་
 མིང་ཚིག་མཛོད། བརྗེ་ཆད་ཁོ་ན་སྟུང་པའི་བརྗེ་ཆད་ཚིག་མཛོད་ཀྱང་
 ཡོད་དོ།

འདི་དག་ཀྱང་མི་རིགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་སོགས་སྟུགས་
 མང་པོ་ནས་དགོས་གཤམ་ཆེན་པོ་ཡིན་ཡང་། ད་ལྟའི་བར་དུ་བོད་ལ་
 འདི་སྐོར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆད་ལྟན་ཤིན་ཏུ་ཉུང་ངོ་།

གསུམ་པ་དགོས་པ་ནི། གཙུ་བོ་ཆེད་ཚན་དེའི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་
 ལས་ཀ་པ་དང་སློབ་གཉེར་པ་སྟེ། དམིགས་བསལ་གྱི་སྟོག་པ་པོ་སྐོར་
 གཅིག་དང་། གཞན་ཡང་ཆེད་ཚན་དེའི་ཁོངས་སུ་མི་གཏོགས་ཀྱང་
 ཆེད་ཚན་གྱི་ཐ་སྟངས་དང་འཕྲད་ཅིང་དེའི་དོན་ཤེས་པར་འདོད་
 པའི་སྟོག་པ་པོ་དཀྱིས་མ་དག་གིས་ཆེད་ཚན་གྱི་ཐ་སྟངས་རྣམས་ཀྱི་
 དོན་ཤེས་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་ལས་ཀ་ལ་སྟབས་བདེ་བའི་སྒྱུར་དུ་
 ཡིན་ནོ།

དེས་ན་སྟོག་པ་པོའི་དགོས་མཁོ་དང་བསྟུན་ནས་ཆེད་ཚན་དེའི་ཐ་
 སྟངས་རྣམས་ལ་སྦྱར་བཏང་གི་འབྲེལ་བ་ཅམ་ལས་ཤེས་རིག་གི་ཆ་མང་
 པོ་མི་སྟོན་པའི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་པལ་བ་དང་། ཤེས་རིག་གི་ཆ་
 ཟབ་ཅིང་རྒྱས་པ་སྟོན་པའི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཁྱད་པར་བ་གཉིས་

སུ་ཡོད་ཅིང་། ཤེས་རིག་གི་ཆ་ཅི་ཙམ་ཞིག་སྟོན་པ་ནི། གྲོག་པ་པོའི་
ཡོན་ཚད་དམ་དགོས་མཁོ་ལ་གཞིགས་ནས་སྤྱི་སྟོན་ལེགས་པར་བྱ་
དགོས། ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དང་། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད།
ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་དཔེ་ཆ་འདི་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་རིག་གི་བཟོད་བྱ་
མང་པོ་སྟོན་ཞིང་། བཅའ་སྤྱོད་པས་གྲོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་
བསམ་སྟོབས་པཅས་ལ་ཕན་པ་ཏུ་ཅང་ཆེན་པོ་ཡོད་དོ།

རང་རེ་བོད་ལ་ཚིག་མཛོད་སྤྱི་མ་འདི་གཉིས་ཀྱི་སྐོར་ད་དུང་ཆེད་
ལྷན་ཞིག་སྤྲིན་ཐུབ་མེད་པ་ནི་ཕངས་སེམས་ཆེ་ལ། མ་འོངས་པར་
སྟོང་ཆ་ཁ་གསལ་ལེགས་པོ་འོང་བའི་རེ་བའང་ཤིན་ཏུ་ཆེའོ།

གཉིས་པ་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་དངོས་བཤད་པ་ལ་ཚ་ཚིག་དང་
འགྲེལ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་ཚ་ཚིག་ནི།

ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བསྟུ་བྱའི་ཚ་ཚིག་ནི། མདོར་བསྟུས་ན་རིགས་
ཆེན་པོ་གསུམ་སྟེ། ཆེད་མིང་དང་། བརྗེ་ཆད། ཆེད་ལས་ཐ་སྟད་
རྣམས་སོ། །དེ་ལས་ཆེད་མིང་ཞེས་པ་ནི། དངོས་པོ་གང་རུང་ཞིག་གི་
སྐོར་ཁོ་ནའི་མིང་རུ་བྲགས་པ་སྟེ། མིའི་མིང་དང་། སའི་མིང་། རྩའི་
མིང་། དཔེ་ཆའི་མིང་། ལས་ཁུངས་ཀྱི་མིང་། རྟོན་ཞུམ་གྱི་མིང་སོགས་
མཐུག་ཏུ་དེ་དང་དེའི་མིང་ཞེས་བཟོད་རུང་དེ་རྣམས་སོ། །བརྗེ་ཆད་
ཅས་པ་ནི། ཆེད་ལས་ཀྱི་རྟོག་དོན་གང་རུང་ཞིག་སྟོན་པའི་ཐ་སྟད་དེ།
ཆེད་ལས་ཀྱི་རིག་ཚན་གང་རུང་ཞིག་གི་གཏན་འབེབས་ནན་མོ་ཅན་
ཀྱི་བཟོད་བྱ་སྟོན་པའི་ཆེད་བཀོལ་གྱི་ཚིག་གམ་ཚིག་ཚན་ཏེ། དཔེར་
ན། ཆབ་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ་ལས། ལྷག་བྱང་རིན་ཐང་། ཐོན་
སྐྱེད་འབྲེལ་བ་ཞེས་པའི་ཐ་སྟད་ལྟ་བུའོ། །ཆེད་ལས་ཀྱི་ཐ་སྟད་ཅས་པ་
ནི། སྤྱིར་བཏང་གི་མིང་དང་ཆེད་ལས་བརྗེ་ཆད་གཉིས་ཀའི་རང་

བཞིན་ལྟན་པ་ཞིག་སྟེ། རིག་ཚན་རིམ་པ་དང་པོ་འཕེལ་གཉིས་པ་སོགས་
སོ་སོ་ལ་དམིགས་བསལ་དུ་ཡོད་པའི་ཆེད་བཀོལ་གྱི་ཐ་སྟངས་རྣམས་སོ། །
རིག་ཚན་རིམ་པ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་ཞེས་པ་ནི། རིག་ཚན་གང་
ཞིག་གི་ཚན་པ་ཆེན་པོ་དང་དེའི་བྱེ་བྲག་ཆུང་དུ་འོ། །

ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དཀྱུས་མ་རྣམས་ཀྱིས་རང་ཚན་དང་གཞན་
ཚན་ཐུན་མོང་དུ་བཀོལ་བའི་རྒྱུ་བཀོལ་ཆེད་ལས་ཐ་སྟངས་འགའ་
རེ་འང་སྟུང་ཅིང་། ཆེད་ནན་མོ་ཅན་གྱི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་རྣམས་
ཀྱིས་ནི། རང་གི་རིག་ཚན་དེ་ཉིད་ལས་གཞན་པའི་ཐ་སྟངས་མི་སྟུང་དོ། །
སྐད་ཡིག་ཚིག་མཛོད་པལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱི་ཚོགས་འབྲེལ་འདྲིས་ནང་
དུ་བཀོལ་བཞིན་པའི་ཆེད་ཚན་གྱི་ཐ་སྟངས་ཅི་རིགས་པ་བསྟུང་གོས་
ཤིང་། ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་ནི་རང་གི་ཆེད་ཚན་དེར་གཏོགས་
པའི་ཆེད་ཚན་གྱི་ཐ་སྟངས་ཁོ་ན་ལས་གཞན་པ་སྟུང་མི་རུང་སྟེ། ཐ་སྟངས་
པལ་བ་མང་པོ་བསྟུས་ན་ཆེད་ཚན་གྱི་དོན་མེད་པར་འགྱུར་ཞིང་།
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་མིང་དོན་གཉིས་ཀྱང་འགལ་བར་འགྱུར་བའི་ཕྱིར་རོ། །
གཉིས་པ་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ།
འགྲེལ་བའི་སྟོན་འགྲོ་དང་། འགྲེལ་བ་དངོས་སོ། །དང་པོ་འགྲེལ་བའི་
སྟོན་འགྲོ་ཙུ་ཚིག་གི་ཚིག་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དབྱེ་བ་ནི། ཆེད་ཚན་
ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཙུ་ཚིག་གི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་དབྱེ་བའི་སྐབས་སུ་སྐད་
ཡིག་ཚིག་མཛོད་བཞིན་དུ་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཡོད་ཆེད་སོ་སོར་ཕྱལ་
ནས་འགྲེལ་བཤད་བྱེད་མི་དགོས་ཏེ། རང་གི་ཆེད་ཚན་གྱི་བཛོད་བྱ་
དང་འབྲེལ་བའི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཅམ་ཞིག་ལ་འགྲེལ་བཤད་བྱས་
པས་ཚིག་པའི་ཕྱིར་རོ། །ཆེད་ལས་ཀྱི་བརྟུ་ཆད་ལ་ནི། ཚིག་ཚོ་གཅིག་
ལ་རྟོག་དོན་རྒྱང་པ་རེ་རེ་ངེས་ཚིག་གི་སྟོན་སྟོན་པ་ལས། ཚིག་

དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་མང་པོ་དབྱེ་བ་བྱ་རྒྱུ་མེད་དོ། །

གཉིས་པ་འགྲེལ་བ་དངོས་བཤད་པ་ལ། སྤྱིར་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ལ་རིགས་གཉིས་ཡོད་དེ། ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་པལ་བ་དང་། ཤེས་རིག་ཅན་གྱི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དོ། །

སྤྱི་མ་ནི་གཙོ་བོ་ཐ་སྟོང་གྱི་དོན་ལ་གོ་བ་ལེན་པའམ་ཡིག་བསྐྱར་སོགས་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་ལ། སྤྱི་མ་ནི་སྤྱི་ཚོགས་འབྲེལ་འདྲིས་ལ་འབྲེལ་བ་མེད་པའི་ཆེད་ལས་གྱི་ཤེས་བྱ་སློབ་སྦྱོང་གི་སྤྱིར་ཡིན། དེས་ན་སྤྱི་མས་གཙོ་བོ་མིང་ཅན་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་ཅིང་། སྤྱི་མས་མིང་དེས་བསྟན་པའི་དོན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་ཡིན། དོན་གྱི་དངོས་པོ་ལ་འགྲེལ་བ་བྱེད་པ་ན། དོན་དེའི་རང་བཞིན། སྤྱིའི་རྣམ་པ། གྲངས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས། རིམ་འགྱུར། ལོ་རྒྱུས། དངོས་ཡོད་གྱི་བྱེད་ཀྱས་སོགས་གསལ་བར་སྟོན་དགོས་ཤིང་། དོན་རྒྱུན་ལྟ་བུ་ཡིན་ན། དེའི་འབྱུང་རྒྱུ། གྲུབ་ཚུལ། རྣམ་པ། རྒྱས་པ། ལོ་རྒྱུས། དངོས་ཡོད་གྱི་ཤུགས་རྒྱུན་སོགས་ཞིབ་པར་བཙུག་དགོས་སོ། །

གལ་ཏེ་རྩ་ཚིག་གཅིག་ལ་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་འགའ་ཞིག་ཡོད་ན། ཚན་རྒྱུང་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་དེ་རྣམས་ལས་རང་གི་ཆེད་ཚན་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ལ་འགྲེལ་བ་བྱ་ཞིང་། རང་གི་ཆེད་ཚན་དང་མ་འབྲེལ་བ་གཞན་དག་ལ་འགྲེལ་བ་བྱ་མི་དགོས། ཚན་མང་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་དམ་ཤེས་བྱ་ཀྱན་འདུས་ཚིག་མཛོད་ཡིན་ན། ཆེད་ཚན་གཞན་པའི་དོན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ལའང་འགྲེལ་བ་བྱ་དགོས་པའི་སྐབས་ཡོད་དེ། རང་གི་བསྟུ་བྱའི་ཆེད་ཚན་གྱི་དོན་དང་མཐུན་ནོ། །

སྐད་གཉིས་ཤན་སྤྱིར་གྱི་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་འགའ་རེ་ལ་ཐ་སྟོང་

གཉིས་ཤན་སྐྱར་བ་ཙམ་ལས་འགེལ་བ་མེད་པའང་ཡོད་དེ། ཚིག་མཛོད་རིག་པ་སྐྱར་བ་འགའ་རེས་དེ་དག་ནི་ཆོད་ནན་མོའི་ཐོག་ནས་བཤད་ན་ཚིག་མཛོད་དངོས་མིན་ཏེ། བ་སྐྱར་སྟོགས་བསྐྱེགས་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ཞེས་ཟེར་བའང་ཡོད་དོ། །དེས་ན་ཤེས་རིག་ཅན་གྱི་ཆོད་ཆོན་ཚིག་མཛོད་ཚུམ་སྐྱེག་པ་ལ་སྐྱུར་བརྟུན་དེ་རིག་པའི་ཤེས་ཡོན་ཡོད་དགོས་པར་མ་ཟད་ཆོད་ལས་གྱི་ཤེས་ཡོན་ཡང་ཡོད་དགོས་སོ། །གསུམ་པ་སྐྱར་གཉིས་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚུམ་བསྐྱེག་བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། གང་བཙུམ་པར་བྱ་བའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རྣམ་གཞག་མདོ་ཙམ་བཤད་པ་དང་། ཚུམ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་དངོས་རྒྱས་པར་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ངོ་བོ་ནི། བསྐྱར་བྱ་དང་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐྱར་ཡིག་གཉིས་སོགས་ཤན་སྐྱར་ནས་བསྐྱེགས་པའི་ཚིག་མཛོད་དོ། །གཉིས་པ་དབྱེ་བ་ནི། ཤན་སྐྱར་བྱའི་སྐྱར་ཡིག་གི་ཆ་ནས་དབྱེ་ན་སྐྱར་གཉིས་ཤན་སྐྱར་དང་། སྐྱར་མང་ཤན་སྐྱར་གཉིས་སུ་ཡོད་དོ། །གསུམ་པ་དགོས་པ་ནི། སྐྱར་རིགས་གཉིས་སོགས་པན་ཚུན་དུ་བརྟུན་འཕྲོད་པའི་བྱུར་རོ། །

གཉིས་པ་ཚུམ་བསྐྱེག་གི་བྱ་བ་དངོས་ལ་སྐྱུ་དང་། ཚུ་ཚིག་བསྐྱར་ཚུལ་བྱེ་བྲག་དུ་བཤད་པའོ། །

དང་པོ་སྐྱར་གཉིས་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱེག་བྱ་ཚུལ་ནི། སྐྱར་གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ནི། ཚིག་མཛོད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གལ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན་ཏེ། ལ་རྒྱས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན་ལ་༤༠༠༠་ལ་ཉེ་བའི་སྟོན་དུ་བྱང་བའི་མའི་རིགས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་ཐོག་མ་དེའང་སྐྱར་གཉིས་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་ཡིན་ལ། བོད་གངས་

ཅན་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཐོག་མའི་གས་སྐྱ་སྦྱར་བམ་གཉིས་ཀྱང་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཡིན། བྱང་པར་དུ་དང་སང་མི་རིགས་མང་པོ་ཕན་ཚུན་འབྲེལ་འདྲིས་རེ་མང་དུ་བྱུར་ཏེ།

དཔལ་འབྱོར་དང་། རིག་གནས། ཆབ་སྲིད་སོགས་ཀྱི་སྐོར་ལ་བརྗེ་སྒེལ་གྱི་བྱ་བ་མང་དུ་བྱུང་བ་ན། ཕན་ཚུན་བར་དུ་བརྟེན་སྦྱོར་པའི་སྐད་ཡིག་གི་དགོས་མཁོ་རེ་ཆེར་སོང་ཞིང་། དགོས་མཁོ་དེ་སྐོར་བ་ལ་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ནི་མེད་དུ་མི་བྱང་བ་ཞིག་ཡིན་པའི་སྲིད་རྒྱུ།

སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་རྣམ་གཞག་པལ་ཆེ་བ་ཚིག་མཛོད་སྦྱི་དང་འདྲ་ཞིང་། མི་འདྲ་ས་གཙོ་བོ་ནི་འདི་ལ་སྐད་རིགས་གཉིས་སོགས་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཅ་ཚིག་བསྐྱེད་ཚུལ་སོགས་སྦྱར་འདྲ་ཞིང་། གཙོ་བོ་མི་འདྲ་ས་ནི་ཡིག་བསྐྱར་གྱི་བྱ་བ་འདི་ཡིན། སྐད་རིགས་གཉིས་སོགས་ཡོད་པས་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་ལ་ལས་ཚོགས་ཆེ་ཞིང་། ཚྭ་བསྐྱིག་པའི་ཆད་གཞིའང་མཐོ་དགོས་ཏེ། སྐད་རིགས་གཉིས་སོགས་ལེགས་པར་ཤེས་དགོས་པའི་སྲིད་རྒྱུ།

སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་དེ་བསྐྱར་བྱ་སྐད་གཅིག་དུ་བསྐྱིགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཅིག་སྦྱར་བྱེད་སྐད་གཞན་ཞིག་གི་ཐོག་དུ་རི་མ་རི་བཞིན་དུ་བསྐྱར་བ་ཅམ་ལ་མི་བྱ་སྟེ། དེ་ནི་ཡིག་བསྐྱར་གྱི་བྱ་བ་ཅམ་ཞིག་ཡིན། དེས་ན་སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་དང་ཡིག་བསྐྱར་གྱི་བྱ་བ་གཉིས་ཀ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཡིན་ནོ།

ཤན་སྦྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཅ་ཚིག་བདུ་ཚུལ་ནི། སྐད་གཉིས་ཤན་སྦྱར་

རམ་སྐད་མང་ཤན་སྒྱར་གང་ཡིན་ཡང་རྩང་ཙ་ཚ་ཚིག་གི་ཐ་སྐད་བརྟ་
བའི་ཚོ། བསྐྱར་བྱའི་སྐད་རྟ་བསྐྱེགས་པའི་ཚིག་མཛོད་ཆོད་ལྷན་
གཅིག་གམ་རྟ་མ་གང་རྩང་ལས་སློག་པ་པོ་ལ་དགོས་པའི་ཐ་སྐད་
རྣམས་བརྟ་བར་བྱ་ཞིང་། དེ་ཡང་སྐད་རྩང་ཚིག་མཛོད་གཅིག་མང་
གཞི་བྱས་ཤིང་ཚིག་མཛོད་གཞན་གྱིས་ཁ་བསྐྱངས་ནས་བརྟས་ན་
ལེགས། གཞན་ཡང་ཙ་མ་ཡིག་དང་དཔེ་ཆ་སོགས་ཁྱངས་ཐུབ་དག་
ལས་བརྟས་ཀྱང་ཚིག་གོ།

གང་ལྟར་ཡང་བསྐྱེགས་བྱའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་རིགས་དང་། དམིགས་ལྷལ།
སློག་པ་པོའི་དགོས་མཁོ་བཅས་ལ་བསྟན་ནས་ཙ་ཚ་ཚིག་གི་ཐ་སྐད་བརྟ་
དགོས་པ་ཚིག་མཛོད་སྤྱིའི་འགོ་ལྷགས་ལྟར་བྱ་དགོས། སྤྱིར་བཏང་རྟ་
གཙོ་བོ་རང་སྟོགས་ཀྱི་སློག་པ་པོ་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན། གཞན་
སྟོགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱས་དང་། སྤྱི་ཚིགས་འཚོ་བ་སྟོན་པའི་ཐ་
སྐད་རྣམས་གཙོ་བོར་བརྟ་ཞིང་། རང་སྟོགས་ཀྱི་དེ་དག་ཁྱང་ཙ་མ་བྱ།
གལ་ཏེ་སློག་པ་པོ་གཙོ་བོ་གཞན་སྟོགས་ལ་དམིགས་པ་ཞིག་ཡིན་ན།
རང་སྟོགས་ཀྱི་རིག་གནས་ལོ་རྒྱས་དང་། སྤྱི་ཚིགས་འཚོ་བ་སོགས་
སྟོན་པའི་ཐ་སྐད་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱས་ནས་བརྟ་ཞིང་། གཞན་སྟོགས་
ཀྱི་དེ་དག་སྟོན་པའི་ཐ་སྐད་ཁྱང་ཙ་མ་བརྟ་བར་བྱ་སྟེ། བདོར་ན་
རིགས་པས་དབྱུང་དེ་གང་ལ་གང་དགོས་པ་རྣམས་གཙོ་བོར་བྱས་
ནས་བརྟ་དགོས་པ་དང་། ཚིག་མཛོད་རྒྱང་འབྲིང་དག་གིས་ནི་ཐ་
སྐད་ཆོད་ལྷན་ཁོ་ན་བསྐྱར་བ་སྐྱེད་རྩང་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྐབས་སུ་
བཤད་པ་བཞིན་རྟ་ཤེས་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་ཙ་ཚ་ཚིག་ཡིག་བསྐྱར་བྱ་ཚུལ་ལ་གཉིས་ཏེ། ཚིག་མཛོད་རིག་
པ་སྤྱིའི་ལྷགས་བཤད་པ་དང་། རང་གི་ཉམས་སྦྱང་བཞིན་པའོ། །དང་

པོ་ནི། ཚ་ཚིག་གི་ཐ་སྟངས་ལེགས་པར་བརྟུས་ཚར་ནས། ཡིག་བསྐྱར་བྱ་
 རྟེ། བསྐྱར་བྱའི་ཐ་སྟངས་རྣམས་དང་དོན་མཚུངས་པའི་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ཐ་
 སྟངས་འཚོལ་དགོས། སྐད་རིགས་མི་འདྲ་བ་གཉིས་ཀྱི་ཐ་སྟངས་ཕན་ཚུན་
 བར་དོན་མཚུངས་མི་མཚུངས་ལ་རྣམ་པ་གསུམ་རྒྱ་སྟངས་སྟེ། ཀུན་
 མཚུངས་དང་། རྒྱུགས་མཚུངས། མཚུངས་མེད་དོ། །

དེ་ལ་དང་པོ་ཀུན་མཚུངས་ཐ་སྟངས་ནི། ཐ་སྟངས་ཀྱི་དོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་
 དང་། བྱེད་རྒྱས་བྱབ་ཁོངས། བཀོལ་སྟངས་སོགས་སྟོ་ཀུན་ནས་
 མཚུངས་པ་སྟེ། དུལ་རྒྱས་གང་གི་སྐབས་སུའང་བསྐྱར་བྱའི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་
 ཚབ་ཏུ་བཞག་ན་དོན་ལ་འགྱུར་ཕྱོག་མི་འབྱུང་ཞིང་། ཚིག་སྦྱོར་ལ་མི་
 བདེ་བ་མེད་པ་ཞིག་གོ། །འདི་ལྟ་བུའི་ཐ་སྟངས་ནི་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་
 ཚུལ་བསྐྱིག་གི་སྐབས་སུ་ཆེས་དགོས་མཁོ་ཆེ་བ་ཡིན་ཡང་། ཆེད་མིང་
 དང་ཚན་རིག་ལག་རྩལ་སོགས་ཆེད་ལས་ཀྱི་བརྗོད་ཆད་དང་། ཆེད་
 བཀོལ་ཀྱི་མིང་དང་ཚིག་ལྟ་བུ་ཐ་སྟངས་དམིགས་བསལ་བ་རྣམས་ཀྱི་
 རྣམ་རྒྱུ་ཅུང་མང་ཅམ་འབྱུང་བ་ལས། གཞན་སྐྱབ་མོང་གི་ཐ་སྟངས་ཀྱི་
 ཁོད་ན་ཚིག་དོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མ་ལུས་པ་ཐམས་ཅད་ནས་ཐམས་
 ཅད་རྒྱ་མཚུངས་པའི་ཐ་སྟངས་ནི་ཤིན་ཏུ་རྙིང་དཀའ་བ་ཞིག་གོ།

གཉིས་པ་རྒྱུགས་མཚུངས་ཐ་སྟངས་ནི། བསྐྱར་བྱ་དང་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་
 རིགས་མི་འདྲ་བའི་ཐ་སྟངས་གཉིས་ཀྱི་བར་ན། ཚིག་དོན་དང་བྱེད་རྒྱས་
 བྱབ་ཁོངས་སོགས་ཀྱི་རྒྱུགས་འགའ་ཅམ་ཞིག་མཚུངས་ཀྱང་སྟོ་ཀུན་
 ནས་མཚུངས་པ་མ་ཡིན་པ་སྟེ། སྐད་གཉིས་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་ཚུལ་
 བསྐྱིག་གི་སྐབས་སུ་འདི་ལྟ་བུའི་ཐ་སྟངས་མང་པོ་དང་འཕྲད་པར་
 འགྱུར་རྟེ། ཐ་སྟངས་འདི་རིགས་དང་འཕྲད་ཆོ། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་འགྲེལ་
 ཚིག་གི་ནང་ན་ཟླ་བྱིམ་རྒྱ་གསལ་བཤད་ཀྱི་མཆན་བཏབ་ནས་ཁ་

གསལ་བྱ་དགོས་པར་བཤད་མོད། ཕན་གྱི་ཉམས་ལྗོངས་ལ་ནི། སྐབས་
འགར་སྐྱར་བྱེད་ཏུ་བྱུར་པའི་སྐད་གྱི་ནང་ཏུ་ཙུ་ཚེག་མི་འདྲ་བ་
གཉིས་སུ་མ་བྱས་ན་མཆན་ཅམ་གྱིས་དོན་ཆ་ཆང་མི་འབྲུབ་པའང་
འདུག་གོ། དེའི་ཕྱིར་ཡང་ན་འགྲེལ་བཤད་ནང་ཏུ་གསལ་བཤད་གྱི་
མཆན་འདེབས་པ་དང་། ཡང་ན་ཙུ་བའི་ཐ་སྐད་གཉིས་སུ་བསྐྱར་བ་
ལྟ་བུའི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་བསྐྱར་བྱ་དང་སྐྱར་བྱེད་གྱི་ཐ་སྐད་
གཉིས་གྱི་དོན་མཚུངས་པར་བྱ་དགོས་སོ།

གསུམ་པ་མཚུངས་མེད་ཐ་སྐད་ནི། སྤྱི་ཚོགས་དང་རིག་གནས་སོགས་
མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་བསྐྱར་བྱའི་སྐད་རིགས་གྱི་ཐ་སྐད་འགའ་རེ་
ལ་སྐྱར་བྱེད་གྱི་སྐད་གྱི་ནང་ཏུ་དོན་མཚུངས་པའི་ཐ་སྐད་གཏན་
ནས་མེད་པ་སྟེ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་མི་རིགས་སོ་སོ་ལ་ཐུན་མིན་གྱི་ཐ་
སྐད་ཡོད་པ་དང་། ཆོན་རིག་ལག་རྩལ་སོགས་ཆེད་བཞོལ་གྱི་བརྟ་
ཆད་དམ་བྱ་དངོས་གསར་པ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐ་སྐད་མ་ཆགས་པའི་དབང་
གིས་དོན་མཚུངས་པའི་ཐ་སྐད་མ་བྱུང་བ་སྟེ། འདི་ལ་དེང་སང་ལོ་རྒྱུ་
བ་མང་པོས་ཐ་སྐད་ཆད་སྟོང་ཞིས་ཟེར་ཏེ། ཆག་ལོ་རྒྱུ་བའི་རྒྱལ་ཐར་
ལས། མ་ཉི་པོད་སྐད་ཏུ་གཡག་ཤོད་ཅེས་པར་བསྐྱར་རམ་གཞན་
སྐད་དོད་མེད་ཅེས་གསུངས་ཞེས་པ་ལྟར་སྐྱར་བྱེད་གྱི་སྐད་གྱི་ནང་
ཏུ་བསྐྱར་བྱའི་ཐ་སྐད་དེའི་སྐད་དོད་མེད་པ་ཡིན་ནོ།

བྱད་པར་ཏུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐོག་ཏུ་བཞོལ་བྱུང་ཆེ་ཞིང་དེང་རབས་ཅན་
གྱི་བརྗོད་བྱ་ཏུ་ཅང་མང་བའི་དབྱིན་ཡིག་ལྟ་བུ་དང་བཞོལ་བྱུང་
ཆུང་ཞིང་དེང་རབས་གྱི་བརྗོད་བྱ་ཏུང་བའི་གངས་ཏུང་མི་རིགས་གྱི་
སྐད་གང་ཏུང་ལྟ་བུ་ཤན་སྐྱར་བྱས་ཆེ་འདི་འདྲའི་ཐ་སྐད་ཏུ་ཅང་
འཁོར་ཆེན་འབྱུང་བར་འབྱུར་ཞིང་། ལོ་རེ་བཞིན་ཏུ་ཆོན་རིག་ལག་

ཚལ་གྱི་བསྐྱིག་ཆས་དང་རིག་གནས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་གསར་པ་ཏེ་ཅང་
མང་པོ་འབྱུང་ལ། ལག་ཚལ་དང་བརྟེན་འཕྲིན་གསར་པ་དེ་དག་དང་
འབྲུང་ཆེ་རང་སྐད་ཀྱི་ནང་ནས་དོན་མཚུངས་པའི་ཐ་སྟད་མི་རྟོག་
ནས་ཡིག་སྐྱར་པ་དང་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་སྐྱིག་པ་རྣམས་ལ་དཀའ་
ཆོགས་ཆེན་པོ་འབྱུང་ངོ་།།

དོན་མཚུངས་པའི་སྐད་དོན་མ་རྟོག་པའི་ཆེ་ཐ་སྟད་གསར་བཟོ་བྱ་
དགོས་ཏེ། འདི་ནི་སྐད་གཉིས་ཤུག་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཚོམ་བསྐྱིག་
གི་སྐབས་སུ་བྱ་བ་ཏེ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན། ཐབས་ཚུལ་འདི་ལ་
བརྟེན་ནས་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཆད་སྟོང་དུ་གྱུར་པའི་ཀྱན་མཚུངས་
ཀྱི་ཐ་སྟད་གསར་བཟོ་བྱས་ནས་ཆད་སྟོང་གི་ཁ་བསྐང་དགོས་ཏེ། ཐ་
སྟད་གསར་བཟོ་བྱ་བའི་ཐབས་ཚུལ་འདིས་དེང་རབས་ཡིག་བསྐྱར་
ཀྱི་བྱ་བ་ལའང་རྒྱས་པ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཐོན་པར་སྤང་ངོ་།།

ཐ་སྟད་གསར་བཟོ་བྱ་ཚུལ་ནི། ཐོག་མར་བསྐྱར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྟད་
དེའི་བྱ་བ་ཚུལ་དང་། དོན་སྟོན་ཚུལ། ཚིག་གཤིས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་
རྣམས་ལ་ལེགས་པར་བརྟགས་ཤིང་། དེ་ནས་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ཀྱི་
ཁྱད་ཆོས་དེ་དག་ལའང་དེ་བཞིན་དུ་བརྟགས་ཏེ། བསྐྱར་བྱའི་ཐ་སྟད་
དེའི་ཆབ་ལེགས་པར་བྱེད་ཐུབ་པའི་སྟོན་མེད་ཀྱི་ཐ་སྟད་གསར་པ་
ཞིག་བཟོ་བཤོ།།འདི་ལ་ཞིབ་དུ་དབྱེ་ན་བརྒྱད་དེ། དང་པོ་དོན་གསར་
བཟོ་བྱ་བ་ནི། བསྐྱར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་དོན་སྟོན་ཚུལ་ལ་ལད་མོ་བྱས་ཏེ།
ཐ་སྟད་རྟོག་པ་ལ་དོན་གསར་པ་སྟོན་མ་བྱེད་པ་སྟེ། དབྱེན་ཡིག་གི་
star་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་明星ཞེས་པ་སྟོན་གཟུང་པ་སངས་ཀྱི་མིང་ཡིན་
ཡང་ཕྱིས་སུ་སྟོག་བརྟན་སོགས་ཀྱི་འབྲུབ་མཁན་སྐད་གསལ་ཅན་
རྣམས་ལ་གོ་བའི་དོན་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་གཅིག་བསྟན་པ་ལྟ་བུ་དང་།

བོད་སྐད་ལའང་རྗེ་ཙཱ་ཁ་པའི་རྣམ་ཐར་ལེགས་བཤད་ཀྱན་འདུས་
 ལས། གཉིད་སད་ནས་ཐོ་རངས་ཀྱི་ཆ་ལ་སྐར་ཆེན་ཤར་བ་དང་
 ལྟབས་གཅིག་ཏུ་བདེ་བར་འབྱུངས་ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་སྐར་ཆེན་
 ཞེས་པ་ཐོག་མར་གཟུང་པ་སངས་ལ་འདུག་ཀྱང་ད་ལྟ་སྟོག་བརྟན་
 སོགས་ཀྱི་འབྲུབ་མཁན་དང་ལྷན་ཅུལ་པ་སྐད་གཤམ་ཅན་རྣམས་
 ལའང་གོ་བ་ལྟ་བུ་ཡིན། ཐབས་འདིས་ནི་ཐ་སྐད་རྟོང་པ་ཞིག་ལ་དོན་
 གསར་པ་བྱིན་ནས་ཐ་སྐད་གསར་པའི་གོ་ཚོད་པར་བྱས་པའོ།
 གཉིས་པ་སྐྱ་གདངས་གསར་བཟོའམ་སོར་བཞག་བྱས་པ་ནི། བསྐྱར་
 བྱའི་ཐ་སྐད་ཀྱི་སྐྱ་གདངས་སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་ཡི་གེས་བྲིས་པ་སྟེ། དབྱིན་
 ཡིག་གི་radar་ལ་རྒྱ་ཡིག་གི་雷达་དང་cartoon་ལ་卡通་ཞེས་བྲིས་པ་
 ལྟ་བུ་དང་། བོད་སྐད་ལའང་པར་དང་ལོ་ལྔ་སོགས་སྐར་ནས་ཡོད་
 པ་དེ་དག་དང་། དེང་སང་དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་Xཡི་སྐྱ་རྒྱ་
 ཡིག་གིས་愛克斯་དང་། བོད་ཡིག་གི་ཨེ་ཁི་སི་ཞེས་བྲིས་པ་ལྟ་བུའོ།
 གསུམ་པ་སྐྱ་དོན་གཉིས་ཀ་གསར་བཟོ་བྱས་པའམ་སྟོན་གྱི་བཟོད་
 ཚུལ་ལྟར་ན་སྐྱ་སོར་བཞག་ལ་དོན་ཡང་ཡོད་པ་ནི། བསྐྱར་བྱའི་སྐད་
 ཀྱི་ཐ་སྐད་དེའི་སྐྱ་གདངས་དང་བཟོད་བྱའི་དོན་གཉིས་ཀ་སྐྱར་བྱེད་
 སྐད་ཀྱི་ཐ་སྐད་ཐོག་ཏུ་ལེགས་པར་ཐོན་པ་སྟེ། དབྱིན་ཡིག་གི་Pepsi
 cola ཞེས་པ་ལ་རྒྱ་ཡིག་གི་百事可乐་ཞེས་པ་དང་། བོད་སྐད་ཏུ་ཕུ་
 སིབ་ཁུ་ནག་ཅེས་བསྐྱར་བ་ལྟ་བུ་དང་། ཉི་ཉོང་གི་རྒྱངས་འཁོར་གྱི་
 རྟགས་མ་འདི་ NISSAN ཉི་བོང་ཞེས་བསྐྱར་ཏེ། བོད་སྐད་ཏུ་ཉི་ཉོང་
 རྟ་ཐོན་པའི་བོང་ཡིན་པར་གོ་ཞིང་། རྒྱ་ནག་གི་日产་ཞེས་པའི་དོན་
 ཡང་ཆང་ལ། དབྱིན་ཡིག་གི་NISSAN་ཞེས་པའི་སྐྱའང་ཡོད་པ་ཡིན་
 བོ།།

དེ་བཞིན་རུ་ཉི་ཉོང་གི་རྒྱུ་ལོར་རྟགས་མ་འདི་TOYOTAཐེའུ་
 ཡིག་རྟགས་ཞེས་བསྟུར་ཏི། རྟགས་མ་འདི་མེ་ཉོག་གི་ཐེའུ་དང་འདྲ་
 བའི་དབྱིབས་འཛོང་པོ་ཅན་གྱི་རི་མོ་གསུམ་ལས་ཀྱབ་ཅིང་། དེ་ལས་
 རི་མོ་སྤྱི་མ་འདིས་སའི་གོ་ལ་མཚོན། དེའི་ནང་ན་འཕྲེད་དང་ཐུར་རུ་
 ཡོད་པའི་རི་མོ་འཛོང་པོ་གཉིས་ལས་དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་གྱི་
 ཡི་གེ་T ཡིག་གི་དབྱིབས་ཅིག་ཀྱབ་པ་དེས་རྒྱུ་ལོར་བཟོ་མཁན་
 གྱི་སྤྱི་གཉེར་ཁང་མཚོན། དེ་ལ་བོད་སྐད་རུ་ཐེའུ་ཡིག་རྟགས་ཅེས་
 བཞོད་ཆོ། མེ་ཉོག་གི་ཐེའུ་ལྟ་བུའི་དབྱིབས་ལས་ཀྱབ་པའི་དབྱིན་
 ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ཐེའུ་Tཡིག་གི་རྟགས་མ་ཅན་ཞེས་པ་སྟེ། ཐེའུ་
 ཞེས་པ་དབྱིབས་འཛོང་པོ་ཅན་གྱི་དོན་དང་དབྱིན་ཡིག་གསལ་བྱེད་
 ཐེའུ་Tཡི་སྒྲ་གཉིས་ཀ་ཐོན་ཅིང་། ཐེའུ་ཡིག་རྟགས་ཞེས་པས་དབྱིན་
 ཡིག་གི་TOYOTAཞེས་པའི་སྒྲ་འང་ཐོན་པ་ལྟ་བུའོ།

བཞི་པ་སྒྲ་གདངས་སོར་བཞག་གི་ཐོག་ཏུ་དོན་ལྡན་སུ་ཁ་སྟོན་
 བྱས་པ་ནི། བསྟུར་བྱའི་ཐ་སྟོད་ཀྱི་སྒྲ་གདངས་ཀྱི་སྟེང་རུ་བཞོད་བྱའི་
 དོན་དེའི་མིང་སྒྲ་ཐབས་སུ་བསྟན་པ་སྟེ། ballet ཞེས་པ་ལ་ཟུ་སྐད་རུ་
 芭蕾舞དང་། བོད་སྐད་རུ་ཟུ་ལེད་ཞབས་བྲོ་ཞེས་པ་དང་། དེ་བཞིན་
 རུ་golf高尔夫球གོ་ལ་སྟོ་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དབྱིན་ཡིག་གི་སྒྲ་གདངས་
 ལད་བཟོའི་ཐོག་ཏུ་སྟེང་ཞབས་བྲོ། ཟུ་དང་སྟོ་ཞེས་དོན་གང་ཡིན་
 སྟོན་པའི་ཡི་གེ་སྒྲ་ཐབས་སུ་བསྟན་པ་ལྟ་བུའོ།

ལྷ་པ་དབྱིབས་དོན་སྟུར་བྱས་པ་ནི། བསྟུར་བྱ་དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་
 བྱེད་ཀྱི་དབྱིབས་ལས་བཏགས་པའི་མིང་ལྟ་བུ་སྟུར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་རུ་
 དབྱིབས་དེ་དང་མཚུངས་ཤིང་གོ་སྒྲ་བའི་དངོས་པོ་གཞན་གྱི་
 དབྱིབས་ལས་གསར་བཟོ་བྱེད་པ་སྟེ། U-shaped bolt, 马蹄形螺栓

པོད་སྐད་རྩ་རྒྱ་མིག་པོ་གཙུ་ཞེས་བསྟར་ན་ཚག་པ་ལྟ་བུ་སྟེ།
དབྱིན་ཡིག་གི་གསལ་བྱེད་ཀྱི་དབྱིབས་དེ་རྒྱའི་མིག་པ་དང་འདྲ་
བའི་ཕྱིར་རོ།

དུག་པ་ཆེད་མིང་སྐྱ་གསར་བཟོའམ་སོར་བཞག་གི་སྟེང་རྩ་ཐུན་མོང་
གི་མིང་དོན་སྟར་བྱས་པ་ནི། སལ་ཆེར་གསར་གཏོད་པ་སོགས་མིའི་
མིང་གིས་བཏགས་པ་སྟེ། Celsius scae, 摄氏温标སའི་དྲོད་ཐིག། ཅས་
པ་སི་ཐེས་དན་ཀྱི་གནམ་རིག་མཁས་པ་སེལ་སིས་ཞེས་པས་སྟོལ་
བཏོད་པས་དེའི་མིང་གི་ཆ་ཤས་ཀྱིས་བཏགས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། སེ་ཞེས་པ་
མི་དེའི་ཆེད་མིང་གི་ཆ་ཤས་གཅིག་སྐྱ་བསྟར་བྱས་པ་ཡིན་ལ། དེའི་
སྟེང་རྩ་ཐུན་མོང་གི་མིང་དྲོད་ཐིག་ཅས་པ་དོན་བསྟར་བྱས་པའོ།

བདུན་པ་ཆོང་རྟགས་སོགས་ལ་འབྱུང་ཡུལ་སོགས་ཀྱི་སྐའི་ཐོག་རྩ་
དོན་བསྟན་པ་ནི། པོར་ཏུ་bordeaux, 波尔多ཞེས་པ་སྐྱ་རེན་སའི་སྟོ་
ཕྱགས་ཀྱི་གོང་བྱིར་ཞིག་གི་མིང་ཡིན་ཡང་དེ་ནས་ཐོན་པའི་རྒྱུ་ཆར་
ལ་འཇུག་པས། དེ་བསྟར་བ་ན་པོར་ཏུ་རྒྱུ་ཆར་ཞེས་པ་དང་། དེ་
བཞིན་རྩ་འཇར་མན་ཀྱི་གོང་བྱིར་ཐུ་ཞེའུ་ཁུ་munich, 慕尼黑ཞེས་པའི་
མིང་དེ་ནས་ཐོན་པའི་སྤྱི་རག་ལ་གྲགས་པས་དེ་བསྟར་བ་ན་ཐུ་ཞེའུ་
ཁུ་སྤྱི་རག་ཅས་དང་པོ་སྐྱ་དང་དེ་ནས་དོན་ཐོག་རྩ་བསྟན་ནས་
བསྟར་དགོས། གཞན་རྩ་བསྟར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ལ་དེ་ལྟར་རྩ་མ་གྲགས་
པས་གོང་བྱིར་ཉིད་ལ་གོ་བར་འགྱུར་རོ།

བརྒྱད་པ་བཟོད་བྱ་དང་མཐུན་པར་མིང་གསར་རྩ་བཟོ་བ་ནི། སྟར་
བྱེད་ཀྱི་སྐད་ནང་རྩ་བསྟར་བའི་ཐ་སྟད་དེའི་བཟོད་བྱའི་དོན་མེད་
ཅིང་ཟོད་བྱེད་ཀྱི་མིང་ཡང་དངོས་སུ་གྲུབ་པ་ཞིག་མེད་ན། བསྟར་
བའི་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྟད་དེའི་བཟོད་བྱའི་དངོས་པོ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་ཐོའམ་

བྱེད་ལས་སོགས་ལ་གཞིར་བྱས་ནས་མིང་གསར་པ་བཟོ་དགོས་ཏེ།
དཔེར་ན། འཐེབ་གཞོང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། བོད་ལ་སྔོན་དུས་སུ་ཆེས་
འཕུལ་འཐེབ་གཞོང་གི་དོན་དང་མིང་གཉིས་ཀ་མེད་པས་བཟོ་ད་
བྱ་དེ་ཉིད་ཀྱི་ངོ་བོ་དང་མཐུན་པར་བོད་མིང་གསར་དུ་བཟོས་པ་
ལྟ་བུ་ལོ། །

ཡིག་བསྐྱར་གྱི་སྐབས་འདིར་དམིགས་བསལ་གྱིས་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་པ་
ཞིག་ཡོད་པ་ནི། སྐད་རིགས་གཉིས་ཀྱི་མིང་དང་ཚིག་པན་ཚུན་བསྐྱར་
བ་ན། མི་རིགས་གཉིས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་། གོམས་སྒོལ། རིག་གནས་ཀྱི་
རྒྱབ་སྐྱོངས་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་སྐྱ་རི་བཞིན་དུ་བསྐྱར་མི་རུང་བ་
ཡོད་དེ། དངོས་པོ་གཅིག་ཡིན་ཡང་བཟང་ངན་གྱི་མཚོན་དོན་མི་འདྲ་
བ་དང་། དཔེ་དོན་མི་འདྲ་བའི་དབང་གིས་གོ་དོན་གཞན་དུ་འགྱུར་
བས་གཟབ་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། ཚིག་དོན་གྱི་རྒྱ་ཁྱོན་མི་འདྲ་བ་ནི། མིང་
གཅིག་གི་དོན་གོ་ཡུལ་རྒྱ་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་སྟེ། དཔེར་ན། དཔུང་པ་
ཞེས་པ་སྐྱལ་པ་ནས་བྱ་མོའི་བར་དུ་འདོད་པ་དང་། སྐྱལ་པ་ནས་ལག་
མགོའི་བར་དུ་འདོད་པ་སྟེ་གོ་ཡུལ་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་དང་། ཐ་
སྙད་གཅིག་འགའ་རེས་སྒྱུ་ལ་གོ་བ་དང་འགའ་རེས་བྱེ་བྲག་ལ་གོ་བ་
ལྟ་བུ་ལོ། །

མཚོན་དོན་མི་འདྲ་བ་ནི། ཁ་དོག་དཀར་དམར་སེར་ལྗང་སོགས་དང་།
ཆེ་ཤིང་། སྒོག་ཆགས། གཟའ་སྐར། བྲངས་ཀ་སོགས་ལ་མི་རིགས་རང་
རང་གི་སྐད་ཀྱི་ནང་དུ་མཚོན་དོན་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་དང་། དེར་མ་
ཟད་པན་ཚུན་བཟང་ངན་གྱི་དོན་གོ་སྒྲིག་པའང་ཡོད་པས་སྐྱ་རི་
བཞིན་དུ་བསྐྱར་རུང་མིན་ལ་ལེགས་པར་བརྟག་དགོས་སོ། །

གོང་གི་བསྐྱར་ཚུལ་འདི་རྣམས་ནི། དེང་རབས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་རིག་

པ་ལས་བཤད་པའི་སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱུར་གྱི་ཐ་སྟད་བསྒྱུར་ཚུལ་ཡིན་
མོད། འོན་ལ་མང་པོ་ཞིག་ནི། ལོ་༡༠༠༠་ལྷག་གི་གོང་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་
བསྒྱུར་རིག་པའི་བཀའ་བཅད་སྐད་སྒྱུར་བཅ་གཉིས་ལས་གསལ་བར་
གསུངས་པ་དེ་དག་ཏུ་སྤང་སྟེ། དེ་ཉིད་ལས། དུལ་དང་སེམས་ཅན་
དང་། མེ་རྟག་དང་། ཚི་ཤིང་ལ་སོགས་པའི་མིང་བསྒྱུར་ན་ཡིད་གོལ་
ཞིང་ཚིག་མི་བདེ་བ་དང་། འོལ་སྒྱུར་བསྒྱུར་ཏུ་བྱང་ཡང་དོན་ཏུ་དེ་
ལྟར་ཡིན་ནམ་མ་ཡིན་གཏོལ་མེད་པ་རྣམས་ནི། མགོ་ལ་ཡུལ་ཞེས་མ།
མེ་རྟག་ཅེས་པ་ལ་སོགས་པ་གང་ལ་བྱ་བའི་མིང་ཞིག་སྒྲ་ཐབས་སུ་
སྟོན་ལ་རྒྱ་གར་སྐད་སོ་ན་ཞོག་ཅིག། ཅེས་དང་། སྐད་རྒྱུད་པ་བཤད་
མི་འཆོལ་བ་སྐད་བཞིན་ཏུ་བསྒྱུར་བར་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱང་སྐད་བཅོན་
པར་བགྱིས་ཏེ་མིང་ཏུ་བཏགས། སྐད་ཁ་ཅིག་དོན་བཞིན་ཏུ་གདགས་
པར་རིགས་པ་རྣམས་ཀྱི་དོན་བཅོན་པར་བགྱིས་ཏེ་མིང་ཏུ་བཏགས་
ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་རྣམས་སོ། །

གོང་ཏུ་སྐྱས་པའི་Pepsi cola དང་百事可乐ལ་སྐྱ་སིབ་ཁུ་ནག་ཅེས་པ་
ལྟ་བུ་ནི་བསྒྱུར་ཚུལ་གསར་པ་ལྟ་བུར་སྤང་ཞིང་། དེ་ནི་དམིགས་
བསལ་གྱི་ཐ་སྟད་འགའ་ཅམ་ལས་ཐམས་ཅད་དེ་ལྟར་ཏུ་བསྒྱུར་མི་
བདུབ་ལ། ཡིག་བསྒྱུར་གྱི་སྐབས་སུ་བཀོལ་བྱའང་ཉ་ཅང་ཆུང་བའི་
རིགས་ཤིག་ཡིན་པས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུ་བ་སྐད་མ་རྣམས་ཀྱིས་འདི་ཚུལ་ཏུ་
བཏོན་ནས་གསུངས་པ་མ་མཐོང་ངོ་། །

གཉིས་པ་རང་གི་ཉམས་མྱོང་བཟོད་པ་ནི། ད་ནི་ཚིག་གསར་བཟོའི་
སྐབས་སུ་ངས་པར་དོ་སྤང་དགོས་པའི་ཚུ་དོན་འགའ་ཞིག་རང་གི་
ཉམས་མྱོང་ལ་བརྟེན་ནས་བཟོད་པར་བྱ་སྟེ།

དང་པོ། ཡི་གེ་བྱང་བ་ནི། མིང་ཚིག་གསར་བཟོ་བྱེད་པའི་སྐབས་སུ་

ནན་ཟབ་བྱ་དགོས་པའི་དོན་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ནི། གསར་དུ་བཟོས་པའི་
ཐ་སྟད་ལ་ཅི་རུས་ཀྱིས་ཡི་གེ་ཁྱད་ཐབས་བྱ་བ་དེ་ཡིན། དེའི་རྒྱ་མཚན་
ནི་ཡི་གེ་ཁྱད་ན་སྟད་ཆའི་སྐབས་སུ་ཁ་ལ་བདེ་ཞིང་། ཡིག་བསྐྱར་གྱི་
སྐབས་སུ་ཡིག་ཚོགས་ཁྱད་བས་པན་པ་ཆེ། དེ་ཡང་ཡི་གེ་གཅིག་ནས་
བཞིའི་བར་དུ་བྱས་ན་སྒྱིར་བཏང་དུ་བྱུང་སྟེ།

དཔེར་ན། རྒྱངས་འཁོར་སོགས་ཀྱི་འཁོར་དང་། ཏྲ་བའི་བྲ། འཛིན་
ཡིག་གི་འཛིན་ལྟ་བུ་ཡི་གེ་གཅིག་ཅན་དང་། ཅིས་འཕྱུལ། འབྲུག་སྐམ།
དྲོད་སྟོམ་ལྟ་བུ་གཉིས་ཅན། གནམ་གྱུ་ཐང་། སྤང་ཀ་བེད། སྒྱག་ལོ་
ལྷང་། རྩོ་བཅའ་མེད། བརྟན་ལེན་འཕྱུལ། གཞུང་ལས་ཁང་། མཉམ་སྦྲོ་
ཁང་། ས་ཤོ་འཁོར་ལྟ་བུ་གསུམ་ཅན། དབུགས་ཤེད་བརྟག་ཆས། འོད་
རྒྱབས་ཐབ་ཀ། སྒོ་ཅིས་ཆོང་ར། རྩོ་སོལ་རྩོ་འཕྱུལ་ལྟ་བུ་བཞི་ཅན་ཏེ།
དེ་ལས་མང་ན་མི་བདེ་བས་དམིགས་བསལ་མ་གཏོགས་མི་གདགས།
དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་ཡི་གེ་གཅིག་དང་གཉིས་ཅན་རྣམས་ནི་ཤིན་ཏུ་
བདེ་བས་ཡིག་གྲངས་ལེགས་ཤོས་ཡིན།

ཡི་གེ་གསུམ་ཅན་ལ་གནམ་གྱུ་དང་། སྒྱག་ལོ། གཞུང་ལས་ལྟ་བུ་ཡི་གེ་
གཉིས་ཅན་གྱི་མིང་གི་རྩིས་སུ་ཐང་དང་། ལྷང་། ཁང་ལྟ་བུ་ཡི་གེ་
གཅིག་བསྟན་པ་དང་། ཡང་ན་ཀ་བེད་དང་། བཅའ་མེད་ལྟ་བུ་ཡི་གེ་
གཉིས་ཅན་གྱི་མིང་གི་སྟོན་དུ་སྤྱང་དང་། རྩོ་ལྟ་བུ་ཡི་གེ་གཅིག་བསྟན་
ནས་མིང་དུ་གྲུབ་པར་བྱས་ན་ཡི་གེ་གསུམ་ཡིན་ཡང་ཁར་བདེ་བས་
བྱང་། ཡི་གེ་བཞི་ཅན་ནི་བཛོད་བྱ་མང་པོ་ཅན་དང་། གཞན་དང་
ནོར་བ་འབྱུང་ཉེ་བའི་བྱ་དངོས་རྣམས་ལ་མི་འདོགས་ཀ་མེད་བྱང་ཆོ་
དེ་ལྟར་བྱ་བ་ལས་ཐབས་མེད་པ་ཡིན་གྱི། མང་ཞད་ཆེ་བས་ཅི་རུས་
ཀྱིས་ཁྱད་ཐབས་བྱ། དེས་ན་ཡི་གེ་མང་ཁྱད་གི་ཆ་ནས་བཤད་ན།

གཅིག་དང་གཉིས་ཅན་རབ་དང་། གསུམ་ཅན་འབྲིང་། བཞི་ཅན་ཐ་
མ། ལྷ་ཡན་ཆད་ཅན་སྒྱུར་བཏང་དུ་སྤང་བྱ་ཡིན་ཞེས་བཞོན་ན་
འཐད་པར་སེམས་སོ། །

འདྲིར་དུས་རབས་༢༠་པའི་དཀྱིལ་ཙམ་ནས་བྱང་བའི་རྒྱ་བོད་ཤན་
སྒྱུར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཁ་ཤས་ལས་བྱང་བའི་ཐ་སྟད་འགའ་ཞིག་དཔེར་
མཚོན་དུ་བསྟན་པར་བྱ་སྟེ། ༡༩༥༤་ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་
གིས་དཔར་བསྟན་བྱས་པའི་ཐ་སྟད་གསར་བསྒྲིགས་ཞེས་པའི་དེབ་
དང་པོ་འདི་ནི། དུས་རབས་༢༠་པའི་ནང་གི་བོད་གྱི་ཚིག་མཛོད་རྒྱ་
ནག་དང་བོད་སྐད་ཤན་སྒྱུར་ཅན་རྣམས་ལས་སྡེ་ཤོས་གྱི་གས་སུ་
སྤང་ཞིང་། ཚུམ་སྒྲིག་པའི་ཁྲོད་ན་སྟོལ་རྒྱན་རིག་གནས་ལ་རྒྱས་
མངའ་ལེགས་པོ་ཅན་གྱི་མཁས་པ་ཡོད་པར་སྤང་སྟེ། ཐ་སྟད་མང་པོ་
ཞིག་སྤྲོས་ཆོད་མཐོན་པོ་ཅན་དུ་བསྒྱུར་འདུག།

དཔེར་ན། 货车དོས་འཁོར། 货物税ཐོང་བྲལ་ཞེས་པ་སོགས་མང་ཞིང་།
༡༩༥༧་ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གི་དཔར་བསྟན་བྱས་པའི་ཐ་སྟད་
གསར་བསྒྲིགས་ཞེས་པ་དེབ་གསུམ་པ་ལས། 沙发ནེམ་བྲི་ཞེས་བསྟུར་།
དེ་རྗེས་༡༩༥༩་ལོར་ཚུམ་སྒྲིག་གི་མགོ་བཅུགས་ཤིང་༡༩༦༤་ལོར་མི་
རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་དཔར་བསྟན་བྱས་པའི་རྒྱ་བོད་ཤན་སྒྱུར་
གྱི་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ལས། 货轮ཐོང་གྲུ། 货样ཐོང་དཔེ། 货运ཐོང་
འདྲེན། 货真价实དདོས་ཡག་ཤོང་འཆམས་ཞེས་སུ་བསྟུར་བ་རྣམས་
ནི། ཡི་གེ་ཁྱད་ཞིང་། དོན་གསལ་བ། སྟོལ་རྒྱན་གྱི་བཞོན་ཚུལ་དང་
མཐུན་པའི་མིང་ལེགས་པོར་སྤང་མོད། འོན་ཀྱང་ཚིག་མཛོད་དེ་ཉིད་
ལོ་༣༠་ཙམ་གྱི་རིང་ལ་བསྟུར་བཅོས་མང་དུ་བྱས་ནས་མཐར་༡༩༩༡་
ལོར་མི་རིགས་དཔེ་སྟུན་ཁང་གིས་པར་བསྟན་བྱས་ཤིང་། ༢༠༠༧་ལོར་

བར་ཐངས་པ་པ་བརྒྱབ་ནས་ད་ལྟའི་བར་དུ་བཀོལ་བའི་རྒྱ་བོད་ཤན་
 སྐར་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ལས། 货轮 ཟླ་གཟིངས་ཞེས་བསྐྱར་
 ཞིང་སྐར་གྱི་ཟོང་གྱ་ཞེས་པ་དོར། 货物税 ལ་དང་ཚོང་ཟླ་
 གི་དབྱ་ལ་ཞེས་པ་ཁ་སྒོན་བྱས། 货样 ཚོང་ཟོང་མཚོན་དཔེ་ཞེས་
 བསྐྱར་ཞིང་ཟོང་དཔེ་ཞེས་པ་གཞི་ནས་དོར། 货运 དངོས་ཟླ་
 འདྲན་དང་ཟླ་འདྲན་ཞེས་བསྐྱར་ཞིང་ཟོང་འདྲན་དོར།
 货真价实 ཟླ་དག་ལ་རིན་གོང་འཆམ་པ་ཞེས་བསྐྱར་ཞིང་དངོས་
 ཡག་གོང་འཆམས་གཞི་ནས་དོར། 沙发 རྩ་འཛོལ་སྟན་རྒྱབ་བསྟེས་
 མ། འཛོལ་བྲི་ཞེས་བསྐྱར་ནས་ཞེས་བྲི་ཞེས་པ་དོར་བར་བྱས་སོ། །
 འདི་ནི་ལེགས་པ་མི་ལེགས་པར་བཅོས་པ་སྟེ། ཟོང་ཞེས་པ་ལོ་སྟོང་
 གཅིག་གི་ཡར་སྟོན་ནས་བཀའ་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སུ་བཀོལ་བའི་
 མིང་ཡིན་ལ། ཟོང་གྱ་ཞེས་བཟོད་ཚོ་ཟོང་འདྲན་པའི་གྱ་གཟིངས་ལ་
 བདེ་སྟག་དུ་གོ་ཞིང་བཟོད་བདེ་བའི་མིང་ཡིན། ཟླ་འདྲན་གྱ་
 གཟིངས་ཞེས་བཟོད་ཚོ་དོན་ལྟག་པོ་ཅི་ཡང་གོ་རྒྱ་མེད་པར་མ་ཟད།
 ཡི་གེ་ཇི་མང་དུ་བཏང་ནས་བཟོད་མི་བདེ་བ་དང་། ཟླ་ཅེས་པ་
 བསྟན་བཅོས་སྟེ་ལ་གྲགས་པའི་སྐད་མ་ཡིན་པས་གོ་བ་ལེན་ཇི་དཀར་
 བཏང་བའི་ཕྱིར་རོ། །
 དེ་བཞིན་དུ་ཚོང་ཟླ་གི་དབྱ་ལ་ཞེས་པ་ནི་འགྲེལ་བ་ཡིན་པ་ལས་
 རྩ་བའི་མིང་དུ་གྱུབ་པ་ཞིག་མིན། ཡིན་དུ་རྒྱག་ཀྱང་ཡི་གེ་ཇི་མང་དུ་
 བཏང་ནས་བཟོད་མི་བདེ་བར་བྱས་པ་གོང་དང་མཚུངས། ཚོང་ཟོང་
 མཚོན་དཔེ་ཞེས་པ་དང་དངོས་ཟླ་འདྲན་ཞེས་པ་འང་དེ་དང་
 འདྲ་སྟེ། མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བསྐྱར་བའི་མིང་ལེགས་པོ་རྣམས་དོར་
 ཞིང་། ཟོང་ཞེས་པའི་དོན་ལ་ཡང་གོ་བ་ཆ་ཚང་ཞིག་མ་སྤངས་པར་

གང་བྱུང་དུ་བཅོས་ནས་རྩེ་ངན་དུ་བཏང་བ་དང་། སྔ་སྔ་ཞེས་པ་ནི་
བསྐྱར་མ་ཤེས་ནས་སྒྲ་སོར་བཞག། འབོལ་སྟན་རྒྱབ་བསྟེས་མ་ཞེས་
པ་ཡི་གེ་མང་བས་བཙོང་མི་བདེ། དེས་ན་ཞེས་བྲི་ཞེས་བཙོང་བདེ་
ཞིང་དོན་དང་མཐུན་པ་དེ་དོར་ནས་བཙོང་མི་བདེ་བ་གསར་དུ་
བསྟན་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་མི་འོས་པ་ཞིག་གོ།

དེ་བཞིན་ལོ་འགའ་ཞིག་གི་སྔོན་དུ་ཁོ་བོས་ཨོ་སི་ཐཱ་ལི་ཡའི་སློབ་གྲྭ་
ཆེན་མོ་ཞིག་གི་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་༡༩༥༢་ལོར་པར་བའི་བོད་ཡིག་
གི་ཆགས་པར་ཞིག་བསྟུགས་པས་དེ་ནང་དུ། གསར་ཤོག། གནམ་
ཐང་། ལག་འབྱེར། རུལ་མཚོན། རྒྱངས་འཁོར་ཞེས་བྲིས་པ་མཐོང་སྟེ།
དེ་དག་ནི་ཡི་གེ་ཁྱུང་ཞིང་བཙོང་བདེ་བའི་ཐ་སྟངས་ཏེ་ཅང་ལེགས་པོ་
ཤ་སྟག་དུ་འདུག་གོ། ཐ་སྟངས་གསར་བསྒྲིགས་ཞེས་པའི་དབུ་ཆུང་འདི་
དག་ཕྱིས་སུ་ལག་སོན་བྱུང་ནས་བསྟུགས་པས་ཐ་སྟངས་མང་པོ་ཞིག་
ཁོ་བོ་ཅག་གིས་ཆོག་མཛོད་དུ་བསྐྱར་བ་དང་མ་བཤོས་གཅིག་མཐུན་
དུ་སོང་འདུག་པ་མཐོང་ངོ་།

གཉིས་པ་བཙོང་བདེ་བ་ནི། བཙོང་བདེ་བ་ཞེས་པ་ནི་ཁ་ནང་དུ་
བཤད་བདེ་བ་དང་སྟན་ཚུལ་སོགས་ཆོག་གི་ནང་དུ་སྒྱུར་བདེ་བ་
ཞིག་ཡིན་དགོས། ཐ་སྟངས་བཙོང་བདེ་པོ་མེད་ན་ཆོག་སྒྱུར་སྟན་མོ་
འོང་ཐབས་མེད་པར་མ་ཟད། ཐ་ན་སྟངས་ཆ་ཉན་བདེ་མོ་ཞིག་ཀྱང་
བཤད་ཐབས་མེད། དེས་ན་ཐ་སྟངས་གསར་པ་བཙོང་བ་ན་བཙོང་བདེ་
མིན་ལ་དོ་སྣང་ངེས་པར་བྱ་དགོས་ཏེ། བཙོང་བདེ་ན་ཀྱན་གྱིས་
བཀོལ་འདོད་པས་དུས་སྤང་དུའི་ནང་དུ་བྱབ་ཆེ་ཞིང་སྟོག་བརྟན་
པའི་ཐ་སྟངས་དུ་འགྱུར་ཞིང་། གལ་ཏེ་ཏེ་ཅང་བཙོང་མི་བདེ་བ་ཞིག་
ཡིན་ན་དོན་དང་མཐུན་ཡང་བཀོལ་མཁན་ཁྱུང་བས་བྱབ་གདལ་དུ་

འགོ་མི་ཐུབ། བཀོལ་བྱ་བ་རྒྱུ་ན་ཉམས་སྒྲ་བས་སྒྲིག་ཀྱང་མི་བརྟན་
ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་ནག་གི་ཆིང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་མཚུག་ཏུ་ཡན་ཕྱོད་ཡུལ་
ཞེས་པའི་རྒྱའི་ལོ་རྒྱུ་བ་མཁས་པ་ཞིག་གིས་རྒྱ་བོད་གསལ་ནས་ཡི་གེ་
མང་པོ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བསྟུར། འོན་ཀྱང་ཁོང་གིས་བསྟུར་བའི་ཐ་སྟངས་
མང་པོ་ཞིག་ཕྱིས་སུ་ཉམས་ནས་མེད་པར་གྱུར། དེའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ཉི་
ཉོང་གིས་བཅོས་པའི་ཐ་སྟངས་གསར་པ་རྣམས་རྒྱ་ནག་གིས་ཡོངས་
བྱུང་ཏུ་བཀོལ་བའི་དབང་གིས་རེད།

དཔེར་ན། ཁ་པར་གྱི་མིང་ལ་ཡན་ཕྱོད་ཡིས་ཉི་ལུ་རྒྱུ་ལོ་ལོ་ལོ་ལོ་
དབྱིན་ཇིའི་ཐ་སྟངས་འདི་telephoneསྒྲ་སོར་བཞག་བྱས། ཉི་ཉོང་གིས་
电话ཞེས་སྒྲ་ནས་མིང་བཅོས་ཡོད་པས། དེ་གཉིས་ཀ་རྒྱས་སྐབས་
གཅིག་ལ་རྒྱ་ཡིག་ནང་ཏུ་བཀོལ། རྒྱེས་ནས་ཉི་ལུ་རྒྱུ་ལོ་ལོ་
བཀོལ་མཁན་མེད་པར་གྱུར་ཏོ།

电话ཞེས་པ་འདི་ཉི་ཉོང་གི་སྐད་ཏུ་སྒྲ་སྒྲིག་ཚུལ་རྒྱ་སྐད་དང་མི་འདྲ་
མོད། ཡིག་གཟུགས་འདི་རང་འབྱེ། དོན་ཡང་ཁ་པར་ལ་གོ་བས་དེ་
ཉིད་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ནང་ཏུ་བཀོལ་ཆོ་ཡི་གེ་ཁྱུང་ཞིང་དོན་ལེགས་པར་
སྟོན་པའི་ཐ་སྟངས་ཞིག་ཡིན་པས་དེ་ཉིད་དར་བྱུང་ཏུ་སོང་བ་ཡིན། དེ་
བཞིན་ཏུ་ད་ལྟ་བཀོལ་བཞིན་པའི་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་སྒྲི་ཚོགས་དང་མིའི་
རིག་ཚན་རིག་སྒྲིལ་གྱི་མིང་དང་བརྟེན་ཆད་༡༠%ཙམ་ཞིག་ཉི་ཉོང་གི་
སྐད་ལས་བྱུང་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ།

བརྗོད་བདེ་མི་བདེ་ནི་ཡི་གེ་མང་ཁྱུང་ལའང་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་
པས་ཡི་གེ་ཁྱུང་ན་བརྗོད་བདེ་བ་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་དོ།

དེ་བཞིན་ཏུ་བོད་སྐད་ཏུ་འང་༡༩༥༤ལོའི་ཐ་སྟངས་གསར་བསྒྲིགས་ཀྱི་
ནང་ཏུ་电话ཁ་པར། སྒྲིག་སྐད་ཅེས་གཉིས་ཀར་བསྟུར། འོན་ཀྱང་

༡༩༥༤ལོའི་རྒྱ་བོད་ཤན་སྐྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཅེས་པ་ལས། ཁ་པར་
ཞེས་པ་ལས་སློག་སྐད་དོར། ༡༩༩༡ལོའི་རྒྱ་བོད་ཤན་སྐྱར་ཚིག་མཛོད་
ཅེས་པའི་ནང་དུ་ཁ་པར་དང་སློག་སྐད་གཉིས་ཀ་བཞག། འོན་ཀྱང་
ད་ལྟ་སློག་སྐད་ཅེས་པའི་ཐ་སྟད་དེ་ཉམས་ནས་རྫོང་མཁན་ཆེར་
མེད་པར་གྱུར་འདུག་གོ།

གསུམ་པ་དོན་ལ་གནས་པ་ནི། ཐ་སྟད་དེས་བརྗོད་བྱའི་དོན་དེ་མ་ཞོར་
བ་དང་། ཆ་ཆོང་བ། གསལ་བར་སྟོན་བྱབ་པ་སྟེ། གནའ་བོའི་དུས་སུ་
ངང་ངམ་ཤུགས་ཀྱིས་གྲགས་པའི་མིང་གི་དུ་མང་པོ་ཞིག་ནི་གྲུབ་
ཚུལ་ཏ་ཅང་སྤྱོད་པ་ཞིག་དུ་སྤང་སྟེ། ས་ཤོ་བྱེད་ཀྱི་འཛོར་ལ་ཤོ་མ་ཞེས་བྱ་
ཚིག་གཅིག་གི་རྗེས་སུ་མིང་མཐའ་མ་ཡིག་ཞིག་སྐྱར་ནས་གྲུབ་པ་ལྟ་བུ་
ཡིན། འོན་ཀྱང་ཕྱིས་སུ་བརྗོད་བྱ་མང་ཞིང་རྟོག་འཛོར་ལུན་པ་དག་
བྱུང་བའི་ཆོད་ན། རྫོང་བྱེད་ཀྱི་མིང་གི་གྲུབ་ཚུལ་ཡང་རྗེ་དཀའ་དུ་གྱུར་
ཏེ། རང་ངོས་ནས་དོན་སྟོན་པའི་ཡི་གེ་མང་པོ་མཉམ་དུ་མ་བསྒྲིགས་ན་
དོན་ལགས་པར་སྟོན་མི་བྱབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཆོས་ཀྱི་ཐ་སྟད་སངས་རྒྱས་
དང་། དཀོན་མཆོག་། བདེར་གཤེགས་ལྟ་བུ་དང་། ཆོན་རིག་གི་ཐ་སྟད་
སློག་སྐད་དང་། སློག་ཁྱར། འདུས་སྟོང་ལྟ་བུ་ལོ།

རི་ལྟ་རི་ལྟར་བརྗོད་བྱ་བྱ་ཆེ་ཞིང་སྤྲ་ཞིབ་དང་ལུན་པ་དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་
དེ་རྫོང་པའི་ཐ་སྟད་ལ་ཞོར་འཆུག་འབྱུང་ཉེ་བའང་ཆོས་ཉིད་ཡིན།
ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་བརྗོད་བྱ་ལགས་པར་སྟོན་དགོས་ན་ཡི་གེ་མང་བར་
འགྱུར་ཞིང་། ཡི་གེ་མང་ཆེས་ན་བརྗོད་མི་བདེ་བར་འགྱུར་བའང་
མདོན་སུམ་ཡིན། དེས་ན་དོན་ཐོབ་པོ་འང་སྟོན་ལ། ཡི་གེ་ཉུང་ཞིང་
བརྗོད་ཀྱང་བདེ་བ་ནི་བྱ་སྤྱོད་པ་ཞིག་མ་ཡིན་པས་ལོ་རྒྱ་བའི་ཕྱི་ཡང་
འཇལ་བའི་སྤང་ལྟ་བུ་ཡིན་ནོ། །ཁྱད་པར་དུ་དེང་གི་དུས་འདིར་བྱ་

དངོས་ཐམས་ཅད་རྒྱུ་གངས་ཇི་མང་དང་སྟོག་འཛིང་ཇི་ཆེར་འགྲོ་
བཞིན་པ་ཡིན་པས་དེ་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་བཟོ་བའི་ཆོ་ཞིབ་ཏུ་
བསམ་པར་བྱ་དགོས་ཀྱི། དེ་ལས་གཞན་ཏུ་ཡང་ན་ཞོར་བ་དང་།
ཡང་ན་ཕན་ཚུན་འདྲེས་ནས་དབྱེ་མཚམས་ཅི་ཡང་མེད་པ་ཞིག་ཏུ་
འགྱུར་བ་ཡིན། དེའི་སྤྱིར་བཏགས་གསར་པ་ལ་མིང་གསར་ཏུ་བཟོ་
བའི་ཆོ། ཐོག་མར་དོན་དེ་རང་གི་ཁོང་ཏུ་ལེགས་པར་ཆུད་པར་བྱས་
ཤིང་། དེ་ནས་གཟོད་དོན་དེ་དང་མཐུན་པའི་མིང་གདགས་དགོས་
ཀྱི། རང་དགར་གདགས་མི་རུང་ངོ་།།

བཞི་པ་སྟོལ་དང་མཐུན་པ་ནི། བསྐྱར་བྱའི་ཐ་སྟངས་གང་ཞིག་སྐྱར་བྱེད་
ཀྱི་སྐད་ཏུ་བསྐྱར་བ་ན། ཆོས་དང་ཆོས་ཅན་རྫོང་པའི་ཐ་སྟངས་དམ་ངོ་
པོ་དང་བྱད་པར་སྟོན་པའི་ཐ་སྟངས་སོགས་ནི། སྐྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་རང་
གི་ལུགས་སྟོལ་ལྟར་ཏུ་བསྐྱར་བར་བྱ་དགོས་ཀྱི། བསྐྱར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་གོ་
རིམ་ཇི་བཞིན་ཏུ་བསྐྱར་མི་དགོས་པ་དང་མི་རུང་བའང་ཡོད་པ་ལྟ་
བུ་སྟེ། དཔེར་ན། རྒྱ་ཆ་པོ་ལ་དབྱིན་སྐད་ཏུ། The hot water ཞེས་དང་།
ཟུ་སྐད་ཏུ་热水ཞེས་བྱད་པར་གྱི་ཆོས་ཆ་པོ་སྟོན་དང་བྱད་གཞི་རྒྱ་
ཇེས་སུ་ཡོད་ཀྱང་། བོད་སྐད་ཏུ་དེ་ལས་བསྒྲིགས་ནས་བྱད་གཞི་སྟོན་
དང་བྱད་ཆོས་ཇེས་སུ་སྟོན་དགོས་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། འདིས་མཚོན་ནས་
དོན་གཞན་རྒྱམས་ལའང་དེ་ལྟར་ཏུ་ཤེས་པར་བྱའོ།།

འདི་ནི་སྐྱ་སྐྱར་བམ་གཉིས་ལས། བསྐྱར་ན་བདེ་ཞིང་གོ་བ་བསྐྱེད་པ་
ཞིག་ཡོད་ན། ཆོགས་བཅད་ལ་ནི་ཅ་བ་བཞི་པའམ། རྒྱུ་པའང་རུང་
སྟེ། ཆོགས་སུ་བཅད་པ་གཅིག་གི་ནང་ན་གང་བདེ་བ་བསྐྱར་ཞིང་
སྐྱར་ཅིག །རྒྱང་པ་ལ་ནི་དོན་གང་བསྟེགས་པ་ཡན་ཆད་ཀྱི་ཆོག་དང་
དོན་གཉིས་ཀ་ལ་གར་བདེ་བར་བསྐྱར་ཞིང་སྐྱར་ཅིག །ཅིས་གསུངས་

པའི་དགོངས་པ་དང་སྟོགས་མཚུངས་པ་ཡིན་ནོ། ། བོད་སྐད་ལའང་
སྐབས་འགར་ནི་བཛོད་འདོད་ཀྱི་དབང་གིས་བྱང་ཚས་སྟོན་དང་
བྱང་གཞི་རྗེས་སུ་འབྱུང་བ་དཔེར་ན། སའི་གོ་ལའི་ཐོག་གི་རྒྱ་མཚོ་
མེད་པའི་སྒྲིང་དག་ལ་སྐམ་ས་ཞེས་པ་དང་། གྲིབ་མ་བསིལ་པོ་ལ་
བསིལ་གྲིབ། ཤིང་མཁེགས་པོ་ལ་སྤྲ་ཤིང་། ཆང་མངར་པོ་ལ་མངར་
ཆང་ཞེས་པ་ལྟ་བུ་དུ་མ་ཡོད་པས་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཟུང་བར་མི་
བྱུལ། །

ལྷ་པ་མིང་དུ་གྲུབ་པ་ནི། བསྐྱར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་མིང་གང་རུང་ཞིག་
བསྐྱར་བ་ན། རྒྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་དུའང་མིང་གི་རྣམ་པར་གྲུབ་དགོས་
ཏེ། གལ་ཏེ་བསྐྱར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་མིང་ཞིག་རྒྱར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་དུ་འགྲེལ་
བཤད་ལྟ་བུར་བྲིས་ན། སྐད་ཆ་དང་ཚུམ་ཡིག་གང་གི་ནང་དུའང་
བཀོལ་མི་བདེ་བའམ་བཀོལ་ཐབས་མེད་པས་དེ་འདྲའི་ཐ་སྙད་བཟོ་
བ་ལ་དགོས་པ་ཅི་ཡང་མེད་དོ། ། སྤྱིར་ཡི་གེ་མང་ཞིང་བར་དུ་ཚིག་
སྤང་བཞག་ན་མིང་གི་རྣམ་པ་མེད་པར་འགྱུར་ཏེ། དཔེར་ན། རྒྱ་བོད་
ཤན་རྒྱར་ཚིག་མཛོད་ལས། 惊喜འཇིགས་སྐྱག་དང་སྟོ་སྤང་གཉིས་
ལྟན། ཞེས་དང་། 惊愕དངངས་སྐྱག་སྤྱིས་ནས་ཉོན་འཁོར་བ་ཞེས་
དང་། 旌表 སྟོ་བོན་(བྱང)་བཀལ་བའམ་རྟ་བབས་བཅུགས་ཏེ་
བསྐྱགས་བཛོད་བྱེད་པ། ཞེས་པ་ལྟ་བུ་ནི། དོན་བསྐྱུ་མ་ཤེས་ནས་
འགྲེལ་བཤད་ཀྱི་རྣམ་པར་བྲིས་པ་སྟེ། ཤིན་ཏུ་བཀོལ་མི་བདེ་བ་ལྟ་
བྱུལ། །

དེས་ན་ཚིག་ཏུང་ཡང་དོན་ཆང་བ། དོན་བསྐྱུས་ཀྱང་བཛོད་བདེ་བ་
ཞིག་ཅ་དོན་དུ་གཟུང་དགོས་སོ། །

དུག་པ་འཕྲོད་རྒྱག་ཆེ་བ་ནི། ཐ་སྙད་གང་ཡིན་དེ་རང་གི་མ་ལག་

ནང་རྒྱ་གང་གི་སྐབས་སྤྱའང་འཕྲོད་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བ་ཞིག་སྟེ། སྡོམ་གྱི་
 རྒྱས་སྤྱ་རྟ་དང་སྤང་གིས་དྲངས་པའི་འགྲིམ་འགྲུལ་ཡོ་བྱད་ལ་ཤིང་རྟ་
 འཁོར་ལོ་ཞེས་བཀའ་དང་བསྟན་བཅོས་རྣམས་སྤྱ་གསུངས་ཤིང་། དེང་
 སང་མི་རྣམས་ཚིག་བསྟུན་ཤིང་བརྗོད་བདེ་བ་ལ་དགའ་བས་དེ་ལྟ་ན།
 རྟ་འཁོར་དང་སྤང་འཁོར་ཞེས་བསྟུར་དགོས།

བསྟུར་ཚུལ་དེ་ལས་འཕྲོས་ནས་ཆངས་འཁོར། མེ་འཁོར། སྤྱ་འཁོར།
 རྩོང་འཁོར། ཁྱོགས་འཁོར། ཁལ་འཁོར། ཁང་འཁོར། སྡོངས་འཁོར།
 མགོན་འཁོར། རྒྱ་འཁོར། འགྲན་འཁོར་སོགས་འཁོར་རིགས་རྩ་ཅང་
 མང་པོ་ཞིག་གི་མིང་རྟེན་པ་དང་། ཤིང་རྟ་ཞེས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་
 རྩལས་རྟ། འཕྲུལ་རྟ། སྟོག་རྟ་ལྟ་བུའི་མིང་ལེགས་པར་རྟེན་ཅིང་། དེ་
 བཞིན་རྒྱ་དབུལ་བྱང་སོགས་ཀྱི་མིང་གི་བྱར་བྱང་བྱ་ཞེས་པ། བསྐྱེ་
 འགོད་དབུལ་བྱང་། ཟླ་བྱང་། ལྷ་བྱང་། འཆར་བྱང་། སྤྱད་བྱང་། ལྷང་
 བྱང་། དྲན་བྱང་། རང་བྱང་། འཇུག་བྱང་། སྟོག་བྱང་ལྟ་བུ་ཐ་སྟད་མང་
 པོ་ལ་འཕྲོད་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་བས་མིང་བཟོ་ཚུལ་ལེགས་ཤོས་ཀྱི་གས་ཡིན་
 པ་ལྟ་བུའོ།

བདུན་པ་མ་འདྲེས་པ་ནི། བོད་གངས་ཅན་འདྲིར་གནའ་བོའི་རྒྱས་གྱི་
 ཐ་སྟད་རྩ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་ནི། གྲུབ་ཚུལ་ཤིན་ཏུ་སྤྲ་བ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་
 ན། སོ་ན་གནས་པའི་སོ་ལ་མིང་མཐའ་མ་ཡིག་སྟུར་བས་སོ་ན་གནས་
 པའམ་གསར་པའི་མིང་རྒྱ་བ་པ་དང་། ཟས་བཟ་བའི་བཟ་ལ་མའི་མིང་
 མཐའ་སྟུར་བས་བཟའ་བྱའི་མིང་རྒྱ་བ་པ་ལྟ་བུའོ། །སྐབས་དེ་ན་
 བརྗོད་བྱའང་ཁྱུང་ཞིང་རྗོད་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྟད་རྣམས་ཀྱང་སྟབས་བདེ་བ་
 ཡིན་ཡང་ཐ་སྟད་དེ་རྣམས་ཀྱིས་དོན་མ་འདྲེས་པར་སྟོན་ཅུས། ཕྱིས་སྤྱ་
 རིག་གནས་སྡོ་ཚོགས་པ་རིམ་གྱིས་དར་བ་ན། བརྗོད་བྱའི་དངོས་

པོ་འང་རྗེ་མང་དུ་གྱུར་ཞིང་དེའི་དབང་གིས་རྫོང་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་
 གངས་ཀ་རྗེ་མང་དང་གྲུབ་ཚུལ་ཡང་རྟོག་འཛིང་རྗེ་ཆེར་སོང་སྟེ།
 དཔེར་ན། མིག་ཤེས་ལྟ་བུ་མིང་ཚིག་གཉིས་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་དང་།
 བཙུན་འགྲུས་ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་གཉིས་ལས་གྲུབ་པའི་བྱ་ཚིག་དང་།
 དཀོན་མཆོག་ལྟ་བུ་ཚོས་རྫོང་པའམ་རྒྱུན་ཚིག་གཉིས་ལས་གྲུབ་པའི་
 མིང་དང་། བཙུན་ལྟ་བུ་ཚིག་དུ་མ་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་ལྟ་
 བུ་ཡིན། དེང་སང་ནི་དེ་བས་ཀྱང་བརྫོང་བྱེད་དོན་སྣ་ཚོགས་པ་ཏེ་
 ཅང་མང་ཞིང་། དེར་མ་ཟད་ལོ་རེ་ལས་ལོ་རེ་སྤང་ལ་ཤ་མོ་རྫོལ་བ་
 བཞིན་དུ་རྗེ་མང་དང་རྗེ་ཉེ་དུ་འགྲོ་བཞིན་པའི་སྐབས་ཡིན་པས།
 རྫོང་བྱེད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་རྒྱུ་ལྟར་བྱུར་ཕྱིན་པ་དང་གཞན་ལ་མ་
 འདྲེས་པ་བྱ་དགོས་ཀྱི། སྤྱགས་ཉེ་བ་ཙམ་དང་ཐུན་མོང་དུ་འཇུག་
 པའི་མིང་བཏགས་ན། བརྫོང་བྱ་གཞན་དང་འདྲེས་ནས་པར་ཡིན་
 ཚུར་ཡིན་ཁྲ་ལེབ་ཡུག་གཅིག་དུ་གྱུར་ནས་དོན་ཐིག་པོ་སྟོན་པའི་
 ལུས་པ་ཉམས་པར་འགྱུར་རོ།

སྤྱིར་གྲགས་ཟིན་པའི་ཐ་སྟངས་རྒྱུ་ལྟར་ན་ཐ་སྟངས་གཅིག་དོན་
 མང་པོ་ལ་འཇུག་པ་དུ་མ་ཡོད་ཅིང་། དེ་དག་སྐབས་ཐོབ་ཀྱིས་དོན་
 ལ་འཇུག་པས་སྟོན་མེད་ཀྱང་། དང་པོ་ནས་ཚིག་བྱུར་གྱི་དབྱེ་བ་
 འབྱེད་མ་ཤེས་པར་ཐ་སྟངས་མང་པོ་པར་ཡིན་ཚུར་ཡིན་དུ་བྱས་པ་ནི་
 ཞིབ་ཆ་མ་ཐོན་པའི་སྟོན་ཡིན་ནོ།

བརྒྱད་པ་ཚིག་གཤིས་གཅིག་པ་ནི། བརྒྱུར་བྱེད་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་དེ་
 མིང་ཚིག་དང་། བྱ་ཚིག། རྒྱུན་ཚིག་སོགས་ཚིག་གཤིས་གང་ཡིན་པ་དེ་
 ཉིད་རྒྱུར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་དུ་བརྒྱུར་བའི་ཐ་སྟངས་དེའི་ཚིག་གཤིས་ཀྱང་
 ཡིན་དགོས་ཏེ། དཔེར་ན། ས་རྒྱ་མི་རྒྱུད་ལྟ་བུ་བྱང་གཞི་སྟོན་པའི་

ཚིག་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་དང་། བཅན་པོ། མོད་པོ། རྣམ་པོ་ལྟ་བུ་བྱང་
ཚས་སམ་རྒྱལ་ཚིག་ལས་གྲུབ་པའི་མིང་དང་། འགྲེམ་སྟེལ། འགྲུལ་
བསྐྱོད། འགྲུལ་བསྐྱོད་ལྟ་བུ་བྱ་ཚིག་ལས་གྲུབ་པའི་བྱ་བའི་མིང་ལྟ་བུ་
གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྐྱུར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་དུ་བསྐྱུར་བ་ནའང་དེ་ལས་
གཞན་དུ་མ་སོང་བ་ཞིག་དགོས་པས་འདི་ལ་ཅིས་ཀྱང་ཞིབ་ཆ་དང་
དོ་སྣང་བྱའོ། ། གཞན་དུ་ཐ་སྟད་གཅིག་རྒྱང་པར་བཞག་ཆོ་འགྲིག་པ་
ལྟར་སྣང་ཡང་ཚིག་སྐྱུར་གྱི་ནང་དུ་བཅུག་ཆོ་མི་འགྲིག་པ་གསལ་
བར་མངོན་འོང་ངོ་། །

དེ་ལྟར་དངོས་རྣམས་དང་བྱ་བ་གསར་པ་ད་སྟོན་མིང་མ་ཆགས་པ་
རྣམས་ལ་མིང་གསར་དུ་བཅོ་བ་འདིས་ནི། སྐྱུར་བྱེད་ཀྱི་སྐད་ལ་ཐ་
སྟད་ཕུན་སུམ་ཚིགས་པར་འགྱུར་བ་དང་། བསྐྱུར་བྱའི་སྐད་ཀྱི་དོན་
གསར་པ་རྣམས་བདེ་ལྷག་དུ་སྟོན་པ། མི་རིགས་རང་གི་སྐད་ཀྱི་ཚས་
ཉིད་དང་མཐུན་པར་ཤེས་བྱ་གསར་པ་མང་པོ་བརྗོད་བྱུང་པ། རང་
གི་པ་སྐད་ཡུན་རིང་དུ་མི་ཉམས་པར་གནས་པ་སོགས་དགེ་མཚན་
མང་པོ་ཡོད་དོ། །གསར་བཅོས་ཀྱི་ཐ་སྟད་འགའ་རེ་ཐོག་མའི་དུས་སུ་
ཅུང་ཟད་བརྗོད་མི་བདེ་བ་ལྟར་ཡོད་ཀྱང་། རིམ་གྱིས་གོམས་ན་
བརྗོད་བདེ་བར་གྱུར་ཏེ། མི་རིགས་རང་གི་སྐད་ནང་དུ་འདྲེས་ནས་
ཡུན་རིང་པོར་བརྟུགས་ཀྱི་བྱ་བ་བྱེད་པ་ཡིན་ནོ། །

དེ་ཡན་ཆད་ཀྱིས་ཚིག་མཛོད་གསར་དུ་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱ་ཚུལ་རྣམས་
བཤད་ཟིན་ཏོ། །

གཉིས་པ་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱས་ཟིན་པའི་ཚིག་མཛོད་བཅོ་བཙས་བྱ་ཚུལ་
བཤད་པ་ལ་གཉིས་ཏེ། དང་པོ་བཅོ་བཙས་བྱ་བའི་དུས་ཚོད་ནི། ཚིག་
མཛོད་འབྲིང་གས་རྣམས་ལོ་༥་དང་། ཆེ་གས་རྣམས་ལོ་༡༠་ནས་བཅོ་

བཅས་བྱ་དགོས་ཏེ། གལ་ཏེ་དེའི་ནང་དུ་བཟོ་བཅས་མ་བྱས་ན། ཚིག་
མཛོད་ཀྱི་ཚོ་སྟོན་ཉམས་པར་འགྱུར་བ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་རོ། །གཙོ་བོ་རྒྱན་
ཚིག་མཛོད་རྣམས་ནི། ལོ་ ༡ རྣམས་ན་བར་དུ་བཟོ་བཅས་རེ་རེ་བྱེད་
པའང་ཡོད་ཅིང་། ༡་ཅང་རྒྱས་གསུམ་གྱི་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ནི་ལོ་ ༢༠
ཅམ་རེ་རྣམས་བཟོ་བཅས་བྱེད་པའང་སྤང་ངོ་། །

གཉིས་པ་བཟོ་བཅས་ཀྱི་ནང་དོན་ལ་བཞི་སྟེ། གྲང་བཅས་དང་།
གསར་བསྐྱར། བཅག་སྐྱར། ཆད་གསབ་བཅས་སོ། །དང་པོ་གྲང་
བཅས་ནི། ཚིག་མཛོད་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་ནང་དོན་གྱི་སྟོན་གང་
ཐད་ནས་ཀྱང་ནོར་འབྱུལ་གཅིག་ཀྱང་མི་འབྱུང་བ་ཞིག་མེད་དེ།
དབྱིན་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚིག་མཛོད་སྐད་གསུམ་ཅན་རྣམས་ཀྱི་
ནང་དུ་འང་ནོར་བ་དུ་མ་བྱུང་ཡོད། ནོར་བ་དེ་དག་གི་ནང་ནས་མང་
པོ་ཞིག་ཚིག་མཛོད་དཔར་བསྐྱར་བྱས་ཟིན་པའི་རྗེས་ནས་གཙོ་བོ་
མཐོང་བ་ཡོད་པས་དེ་དག་ཚིག་མཛོད་བཟོ་བཅས་ཀྱི་སྐབས་སུ་
ལེགས་པར་བཅས་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་གསར་བསྐྱར་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དོན་ལ་གསར་
བསྐྱར་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། སྤྱི་ཚིགས་དང་། ཆབ་སྲིད། དཔལ་
འབྱོར་གྱི་ཁོར་ཡུག་བཅས་ལ་འགྱུར་བ་རྒྱན་མི་ཆད་པར་འབྱུང་
བཞིན་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཏེ། ཚིག་མང་པོ་ཞིག་མི་རྣམས་ཀྱིས་
དོར་ནས་མི་བཀོལ་བ་དང་། རྒྱལ་ཁབ་སོགས་ཀྱི་མིང་འགྱུར་ནས་
སྤར་གྱི་དེ་མི་བཀོལ་བ། ཚིག་གི་དོན་འགྱུར་བ་དང་། གཞན་ཡང་
འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ཆེད་མཁས་པས་བསྟོན་མས་ཅིས་བྱས་ཏེ། ལོ་རེ་བཞིན་
དུ་ཚིག་གསར་པ་ ༡༥༠༠༠ རྣམས་ ༡༩༠༠༠ ཅམ་རེ་རེ་མང་དུ་འགོ་བཞིན་
ཡོད་ཅིས་ཟེར་བས་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དོན་ལ་ཐུ་མཐུད་དུ་གསར་

བསྐྱར་མ་བྱས་ན། རྟིང་པ་དང་རྗེས་ལུས་སུ་གྱུར་ནས་སློག་པ་པོའི་
དགོས་མཁོ་སྐྱོད་མི་ཐུབ་པའི་ཕྱིར་རོ། །

གསུམ་པ་བཅག་སྐྱང་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ཚིག་དོན་གཉིས་ཀ་
ཚགས་ལ་བཅགས་པ་བཞིན་དུ་གཙང་ཞིང་དག་པར་བྱ་བ་ནི། སྐྱིར་
ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་ཙུང་དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་མོད།
ལག་ལེན་གྱི་སྐབས་སུ་ཇི་བཞིན་དུ་མ་བྱང་བ་དུ་མ་ཡོད་སྲིད་པས་
དེ་དག་ལ་རྗེས་ནས་ཞིབ་བལྟ་དང་དྲངས་བཅག་བྱས་ཏེ། བཅུད་
ལེན་སྟིགས་འདོར་གྱིས་ཚིག་རྗེ་གཙང་དང་། དོན་རྗེ་དག། སྐྱོས་རྗེ་
ལེགས་སུ་གཏོང་དགོས་སོ། །

བཞི་པ་ཆད་གསབ་བྱ་བ་ནི། ཚིག་མཛོད་ཚུམ་བསྐྱིག་གི་སྐབས་སུ་
དུས་ཚོད་དལ། འགོ་གོན། མི་མ་འདང་བ་སོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ནང་
དོན་ཁ་མི་ཆང་བར་གྱུར་པ་དང་། ཡང་ན་ཚུམ་སྐྱིག་པས་གཟབ་ནན་
མ་ཐུབ་པའི་དབང་གིས་དགོས་ངེས་ཀྱི་ཚིག་གམ་དོན་ཆད་པར་གྱུར་
པ་ནམས་རྗེས་ནས་ཁ་གསབ་བྱས་ཏེ། རིམ་གྱིས་ཚིག་དོན་གཉིས་ཀ་
ཐུན་སུམ་ཚིགས་པར་བྱ་དགོས་སོ། །

ཅ་བའི་གསུམ་པ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་བྱེད་ལས་སོགས་བསྟན་པའི་སློ་ནས་
མཐུག་བསྐྱུ་བ་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་དགོས་པ་བཤད་པ་
ལ། ཚིག་མཛོད་བཟང་པོ་ཞིག་གི་དགོས་པ་ནི་རེ་ཞིག་བརྟུང་དེ། དང་
པོ་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོའི་སློ་འབྱེད་ཀྱི་ལྷུ་མིག་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་སྟེ།
གཞུང་ལུགས་གང་རུང་ཞིག་གི་སློབ་གཉེར་པའམ་སློག་པ་པོ་ཞིག་ལ་
མཚོན་ན། ཚིག་མཛོད་ནི་གཞུང་ལུགས་རྒྱ་མཚོ་ལྟ་བུའི་སློ་འབྱེད་བྱེད་
ཀྱི་ལྷུ་མིག་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། བསྐྱབ་བྱ་ཁོར་བུའི་སྤྱིང་དུ་བགོད་པའི་
ལམ་ཡིག་ལས། དོན་གྱི་རྒྱ་པོ་ཚིག་གི་འཁར་བ་ལ། །བརྟེན་ཕྱིར་ཞེས་

སོགས་གསུངས་པ་བཞིན་ཏུ་དོན་གོ་བ་ནི་ཆོག་ལ་རག་ལས་ཤིང་།
 ཆོག་མི་ཤེས་པ་ནི་ཆོག་མཛོད་ལས་ཤེས་པར་འགྱུར་བའི་སྲིད་རོ། །
 གཉིས་པ་སྐད་ཡིག་ཆོད་ལྷན་དང་གཅིག་གྱུར་ཏུ་བྱེད་པ་ནི། ཆོག་
 མཛོད་ཀྱི་ནང་ཏུ་ཐ་སྟངས་སོ་སོའི་སྒྲ་གདངས་སམ་གོ་དོན་གཏན་
 ཁེལ་བྱས་སྲིད་ཆད་མི་རིགས་ཕྱིལ་པོས་དེ་ལྟར་ཏུ་ལག་བསྟར་བྱ་
 དགོས་ཤིང་། དེ་བྱས་ན་རིམ་གྱིས་སྐད་ཡིག་དེ་ཆོད་ལྷན་དང་། དེར་
 མ་ཟད་ཆོད་གཞི་དེ་གཅིག་གྱུར་ཏུ་གྱུར་ནས་ཡུལ་གྱི་མཐའ་དབུས་
 ཐམས་ཅད་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་སྒྲ་ཤེས་ཤིང་དོན་གོ་བར་འགྱུར་བ་སྟེ།
 རང་ཅག་གི་བཀའ་བསྟན་གྱི་གཞུང་གི་ཐ་སྟངས་ལྟ་བུའོ། །
 འདི་དག་ཆོད་ཏེ་ཅང་མཐོན་པོའི་ཐོག་ནས་ཆོད་ལྷན་དང་གཅིག་
 གྱུར་ཏུ་གྲུབ་པ་ནི་སྒྲ་སྦྱོར་བམ་གཉིས་དང་བྱེ་བྲག་རྟོགས་བྱེད་
 སོགས་ཆོག་མཛོད་རྣམས་དང་། ཆོས་རྒྱལ་གྱི་བཀའ་བཅད་ཀྱི་བཀའ་
 དྲིན་ལ་བརྟེན་ནས་བྱང་བ་ཡིན་པ་ལྟ་བུའོ། །དེས་ན་ལོ་རྩ་བ་རྣམས་
 ཀྱིས་རང་རང་གི་མོས་པ་ལྟར་མི་བསྐྱུར་བར་ཆོག་མཛོད་དང་བསྟན་
 བས་གཅིག་གྱུར་གྱི་ལམ་ཏུ་འགོ་བ་ནི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ་བའི་ཆ་དོན་
 ཞིག་ཏུ་སྤང་ངོ་། །
 གསུམ་པ་རྟོན་མེར་ཅན་གྱི་ལན་སྟེར་བ་ནི། དཔེར་ན། མི་འགའ་ཞིག་
 ཐ་སྟངས་གཅིག་གི་སྒྲ་གདངས་སྟོག་ཚུལ་ལམ་དོན་གོ་བ་ལེན་ཚུལ་ལ་
 འདོད་པ་མ་མཐུན་ནས་ཚོད་པར་གྱུར་ཆོ། མཐར་ཆོག་མཛོད་ལ་
 གཏུགས་ནས་ཐག་གཅོད་དགོས་པ་ཡིན་ལ། ཆོག་མཛོད་ལེགས་པོ་
 ཤིག་ཡོད་ན། ཐམས་ཅད་ཡིད་རྟོན་མེར་བའི་ལན་སྟེར་སྟབ་པས་
 ཚོད་པའི་དོན་ཐག་ཆོད་པར་འགྱུར་རོ། །ཆུ་སྐད་དང་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་
 ཆོག་མཛོད་དག་ལ་སྒྲ་གདངས་སྟོག་ཚུལ་ཡང་ཡོད་པས་དེའང་ཐག་

ཚོད་ལ། བོད་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དག་ལ་ད་རུང་མེད་དོ། །

བཞི་པ་ཤེས་བྱ་སྣ་ཚོགས་སྟོན་པ་ནི། ཤེས་བྱ་ཀུན་འདུས་ཚིག་མཛོད་
དང་ཆེད་ཚན་ཚིག་མཛོད་རྣམས་ཀྱིས་ཤེས་བྱ་མང་པོ་སྟོན་ལ། སྐད་
ཡིག་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་ནང་དུ་འང་ཤེས་བྱ་ཅི་རིགས་པ་ཡོད་ཅིང་། ཤེས་
བྱ་དེ་རྣམས་གཞུང་གཞན་གྱི་ནང་ན་ཁ་ཐོར་དུ་གནས་པ་ཚིག་
མཛོད་ཀྱིས་སྟོན་གཅིག་དུ་བསྟུས་པར་མ་ཟད་བཅའ་ཤིན་དུ་སླ་
བར་བྱས་ཡོད་པས་ཚིག་མཛོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཤེས་བྱ་སྣ་ཚོགས་པ་
ཚོགས་ཆུང་དུས་ཤེས་པར་འགྱུར་རོ། །

ལྷ་པ་མི་དང་མིའི་བར་འབྲེལ་འཇུགས་པའི་ཟམ་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་པ་
ནི། སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱར་རམ་སྐད་མང་ཤན་སྒྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་
དག་ནི་མི་རིགས་གཞན་ནམ་མི་གཞན་ལ་འབྲེལ་བ་འཇུགས་པའི་
ལག་ཆ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། བར་མ་འཕྲོད་ན་འབྲེལ་བ་
འཇུགས་མི་རུས་པའི་ཕྱིར་རོ། །བར་ལེགས་པར་འཕྲོད་ན་རིག་གནས་
དང་ཚོང་ལས་སོགས་འབྲེལ་བ་སྣ་ཚོགས་པ་འཇུགས་རུང་བས་ཕན་
ཚུན་འབྲེལ་བ་བྱེད་པའི་ཟམ་པ་ལྟ་བུའོ། །

དུག་པ་རིག་གནས་དང་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་ཀྱི་ཁང་གཞིར་གྱུར་
པ་ནི། སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱར་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་མི་རིགས་གཞན་
པའི་བར་དུ་བར་སྟོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་རིག་
གནས་གསར་པ་ནང་འདྲིན་བྱེད་པ་དང་། ཚོང་འབྲེལ་དང་། ཡུལ་
སྐོར་སོགས་ཀྱིས་དཔལ་འབྱོར་ཡར་རྒྱས་སུ་གཏོང་བའི་ཁང་གཞིའི་
ཆ་ཁྱེན་དུ་འགྱུར་རོ། །གལ་ཏེ་གཞན་ལ་བར་སྟོན་གྱི་འབྲེལ་བ་བྱེད་
པའི་ལག་ཆ་ཅམ་ཡང་མེད་ན། རང་ཉིད་ཁེར་རྒྱུ་དུ་ལུས་ཏེ། འཛམ་
གླིང་གི་མཉམ་འབྲེལ་གྱི་བགོ་སྐལ་གང་ཡང་འཕྲོག་ཐབས་མེད་པའི་

ཕྱིར་རོ།

བདུན་པ་སྐད་ཡིག་གི་སྟོན་བརྟན་པར་བྱེད་པ་ནི། བ་སྐད་གང་ཞིག་
ཡིན་ཡང་སྐད་གང་ལས་བསྐྱུག་ཚུལ་དང་། བརྟན་སྟོན་གྱི་འཇུག་ཚུལ།
དོན་གྱི་གོ་བ་བཅས་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་ཚིག་མཛོད་གྱི་ནང་དུ་
བཅུག་ཕྱིན་ཆད་པོར་བརྟན་གྱི་འཇུག་བའམ་བརྟན་སྟོན་གྱི་ལུས་པ་
ཉམས་པ་མེད་དེ། ལམ་ཡང་བཀོལ་ཚིག་ཚིག་གྱི་ཡོད་ཅིང་། མང་
གཞིའི་བ་སྐད་རྣམས་མ་ཉམས་ན་བ་སྐད་དེ་དག་ལས་གྲུབ་པའི་
སྐད་ཡིག་ཀྱང་ཉམས་པ་མེད་པར་གནས་པ་ཡིན་ནོ།

ཤན་སྐར་ཚིག་མཛོད་གྱིས་མི་རིགས་གཞན་གྱི་སྐད་རིགས་ཀྱི་རྗེས་སུ་
མི་ལུས་པར་བྱེད་པ་དང་། ཚིག་གསར་ཚིག་མཛོད་གྱིས་དང་རབས་
ཅན་གྱི་སྐད་ཡིག་གི་གྲུབ་དུ་ཚུད་པར་བྱས་ནས་སྐད་ཡིག་གི་ཆེ་མག་
རྗེ་རིང་དུ་བསྐྱངས་པ་ཡིན་ནོ།

བརྟན་པ་ཤེས་ཡོན་པ་སྐྱེད་སྤང་བྱེད་པ་ནི། ཚིག་མཛོད་ནི་ཤེས་བྱ་
རབ་འབྱུངས་ཀྱི་བརྟན་བྱ་དང་རྟོག་བྱེད་གྱི་དོན་གང་མ་ཤེས་པ་དེ་
ཉིད་ཐད་ཀར་འདྲི་ཚིག་པའི་སྟོབ་དཔོན་བཟང་པོ་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན་
ཏེ། དེའི་ཕྱིར་སྐྱ་མེད་ཀྱི་དགོ་ཆུན་ཞེས་སུ་གྲགས། ཚིག་མཛོད་གཅིག་
གིས་མི་རབས་དུ་མ་སྐྱེད་སྤང་བྱེད་དེ། མི་རབས་དུ་མའི་སྟོབ་གཉེར་
པའམ་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཚིག་མཛོད་གཅིག་ལ་བརྟེན་ནས་ཚིག་
དོན་གྱི་འགགས་མང་པོ་ལས་བཟུལ་བ་དང་། ཡང་མི་གཅིག་གི་ཆེ་
གང་པོ་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་སྐྱེད་སྤང་བྱེད་དེ། སྟོབ་ཚུང་གི་སྟོབ་མ་ནས་
ཞིབ་འཇུག་པ་དང་རབ་འབྱུངས་པའི་བར་དུ་རང་རང་གི་སྐབས་ཀྱི་
ཚིག་མཛོད་ལ་བརྟེན་ནས་ཚིག་དང་དོན་གྱི་གནད་མ་ཤེས་པ་ཤེས་
པར་བྱེད་དགོས་པའི་ཕྱིར་རོ།

གཉིས་པ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བའི་ཁྱད་ཆེར་བཤད་པ་ནི།
 ཡི་ཐ་ལའི་སྐད་རིག་པའི་མཁས་པ་དང་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་པ་སི་
 ཁ་ལེས་ཀྱིས་Joseph Justus Scaliger (1540-1609) ཞེས་པས་ཡུན་
 རིང་དུ་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་བསྐྱབས་པའི་ཉམས་ཐུང་
 གྲས་པ། གལ་ཏེ་ནག་ཉེས་སྒྲུབས་པས་ཉེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་ན།
 དེ་ལ་སློག་ཆད་གཅོད་མི་དགོས་ལ། བཅན་ཐབས་ཀྱིས་ངལ་ཚྭ་
 བྱེད་དུ་འཇུག་ཀྱང་མི་དགོས་ཏེ། ཚིག་མཛོད་སྐྱིག་དུ་བརྒྱུག་ན་དེས་
 ཚིག་སྟེ། ལས་ཀ་འདིའི་ནང་དུ་མཐར་གཅོད་དང་སྟུག་བསྐྱེད་ཐམས་
 ཅད་འདུས་པའི་ཕྱིར་རོ་ཞེས་ཟེར།

ཀྱང་གོའི་སྐད་རིག་པའི་མཁས་པ་དང་ཚྭ་བསྐྱིག་དང་དཔར་སྐྱབ་
 མཁས་པ། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་ཉམས་ཐུང་སྟུག་པོ་ཅན་ཁྱི་
 ཡན་(陈原1918-2004) ཞེས་པས་སྐྱས་པ། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་
 གི་བྱ་བ་ནི་མི་ཞིག་གི་བསྐྱབ་བྱ་མ་ཡིན་ཏེ། འཕགས་པ་ཞིག་གི་བསྐྱབ་
 བྱ་ཡིན་ཞེས་ཟེར་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ནི་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་
 འདི་ཉ་ཅང་སྟུལ་བསྐྱེད་ཅན་ཞིག་དང་། དཀའ་བའི་ཆད་ཅིག་དུ་
 བྱེད། ཡང་ཨ་རིའི་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་པ་ཉལ་པོར་ཐེ་(J.R.Hulbert)
 ཞེས་པས་སྐྱས་པ། ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་བྱེད་པ་ལས་སྦྱིད་པའི་སེམས་
 རྟགས་ངལ་ཚྭ་ཞིག་ཡོད་པ་ཁོ་བོས་མི་ཤེས་སོ་ཞེས་སོགས་ཟེར་ཏེ།
 བྱ་བ་འདི་ཤིན་དུ་སྦྱིད་པོ་ཞིག་དུ་ངོས་འཛིན་བྱས་འདུག་གོ།

ཁོ་བོ་ནི་ད་ལྟའི་བར་དུ་ལོ་འཁོར་༡༥་ཡུན་ལ་རིན་མེད་དུ་ཚིག་
 མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་གི་བྱ་བ་བསྐྱབས་ཤིང་ད་དུང་ཡང་རེ་ཞིག་ཟུ་
 མཐུད་དུ་སྐྱབ་བྱས་པའི་རེ་བ་བཅངས་ཡོད། འདས་པའི་ལོ་༡༥་ལ་
 ཕྱིར་འདང་ཞིག་བསྐྱབ་སྟེ་དང་མོར་བཤད་ན། བྱ་བ་འདི་ཞིབ་ཚིགས་

ཆེ་ལ་ཆོད་གཞི་མཐོ་བ། འགོར་ཡུན་རིང་ལ་གྲུབ་འབྲས་ཉུང་བ། རིག་
 པ་སྒྲིམ་པ་དང་ཆོད་སེམས་བརྟན་པ་གཉིས་ཀ་དགོས་པ་སོགས་དཀའ་
 ཚོགས་ཏེ་ཅང་ཆེ་བའི་ལས་ཀ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་སྒྲིམ་མེད་རེད། དེས་ན་
 བྱ་བ་རང་གི་ངོ་བོ་ནི་བདེ་སྦྱིད་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངེས་པ་
 མེད། འོན་ཀྱང་དེས་སྟུག་བསྐལ་སྦྱེད་མི་སྦྱེད་ནི་རང་རང་གི་སེམས་ལ་
 རག་ལས་པར་སྤང་སྟེ། ཁོ་བོ་ལ་ནི་སྟུག་སྤང་དང་སྟན་སྤང་ཐེངས་
 གཅིག་ཀྱང་མ་བྱུང་། དེར་མ་ཟད་ནམ་རྒྱུ་ཚིག་གསར་པ་ལགས་པོ་རེ་
 བཟོ་ཐུབ་ན་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་སྦྱེ་བཞིན་ཡོད་དོ།

གསུམ་པ་འབྱུང་འབྱུར་གྱི་རེ་ཞུ་གསུམ་ལས། དང་པོ་ནི། འདས་པའི་ལོ་
 ༡༠༠༠་ལྷག་གི་རིང་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རིམ་བྱོན་གྱིས་མཛོད་པའི་
 སྐད་གཉིས་ཤན་སྒྱར་དང་སྐད་རྒྱུད་གི་ཚིག་མཛོད་ཏེ་ཅང་མང་པོ་
 ཞིག་བཞུགས་པ་ནི་ཤིན་ཏུ་རྗེས་སུ་ཡི་རངས་པ་དང་བཀའ་དྲིན་ཞུ་
 འོས་པ་ཞིག་རེད།

འོན་ཀྱང་བོད་གངས་ཅན་ལ་སྔོན་རྒྱུན་གྱི་རིག་གཞུང་བཟང་གིས་མི་
 ལངས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་རྗོད་བྱེད་ཐ་སྟོད་ཏེ་ཅང་མང་པོ་
 ཞིག་ད་དུང་ཚིག་མཛོད་ཀྱིས་གཏན་ལ་ཕབ་མ་ཐུབ་པས་སྒོག་པ་པོ་
 རྣམས་གོ་དཀའ་བའི་ཐ་སྟོད་དང་འཕྲད་པ་དང་། ལོ་སྟོང་སྟག་མང་པོའི་རིང་
 ལ་འཕེལ་རྒྱས་སུ་བྱུང་བའི་དམངས་ཁོད་ཀྱི་ཐ་སྟོད་ཤིན་ཏུ་མང་པོ་
 ཞིག་ཚིག་མཛོད་དུ་བསྟུ་མ་ཐུབ་པ་དང་། དེའི་དབང་གིས་ད་ལྟའི་ཚིག་
 མཛོད་རྣམས་ཀྱི་ནང་ན་ནམ་རྒྱུན་གྱི་འཚོ་བའི་སྟུགས་ལ་བཀོལ་ཚིག་
 པའི་ཐ་སྟོད་ཉུང་དྲགས་པས་འཚོ་བའི་བརྗོད་གཞི་ཅན་གྱི་ཚོམ་ཡིག་
 གམ་སྦྱང་སོགས་བྲི་བ་ན། ཆོད་ལྷན་གྱི་ཐ་སྟོད་མི་རྟོག་པས་དོན་ངེ་

བཞིན་ཏུ་རྫོད་མི་ཐུབ་པ་དང་། བྱད་པར་ཏུ་རིག་གནས་གསར་པ་
དང་། བྱ་བ་གསར་པ། ཡོ་བྱད་གསར་པ། འཚོ་བ་གསར་པའི་སྐྱོར་ལ་
བཀོལ་བའི་ཐ་སྟོན་ཆད་སྟོང་ཏུ་གྱུར་པས་སྐད་ཡིག་གི་འཚོ་གནས་
ལ་ཉེན་ཁ་ཆེན་པོ་ལྡངས་པ་སོགས་གནས་ཚུལ་ཚབས་ཆེན་མང་པོ་
ཡོད་པ་ནི་མངོན་སུམ་པ་འདི་ག་ལགས།

དེ་དག་ཐམས་ཅད་ཚིག་མཛོད་གཅིག་ཕྱས་སྐྱབ་ཐུབ་པ་ཞིག་ཡིན་
པའི་ངེས་པ་མེད་ཀྱང་། ཚིག་མཛོད་ནི་དེ་དག་སྐྱབ་པའི་ཆ་ཁྱེན་མེད་
ཏུ་མི་རུང་བ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོས་མ་དགོས་པ་ཞིག་རེད། དེས་ན་ཏུས་
རབས་གསར་པའི་སྟོབ་གསོ་དང་། ལས་ཀ། འཚོ་བ་སོགས་ལ་ཉེ་བར་
མཁོ་བའི་ཚིག་མཛོད་ཆེ་ཆུང་མང་ཅམ་ཞིག་བསྐྱིག་རྒྱ་ནི་ཏ་ཅང་
གལ་ཆེ་བའི་བྱ་བ་ཞིག་ཏུ་སྒྲུབ་ལ། དེའི་འགན་ནི་ཏུས་རབས་འདིའི་
ཤེས་ཡོན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབ་ཡོད་པ་ཞིག་
རེད། དེའི་ཕྱིར་དཔེར་ན། བྱིས་པའི་ཚིག་མཛོད། སྟོབ་མའི་ཚིག་
མཛོད། ཞིང་ལས་ཚིག་མཛོད། འབྲོག་ལས་ཚིག་མཛོད། དུལ་སྐྱོར་
ཚིག་མཛོད་སོགས་ཉེར་མཁོའི་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་སྐྱོར་དང་། གཞན་
ཡང་ས་མིང་ཚིག་མཛོད། རིག་གཞུང་གི་གཞུང་མིང་ཚིག་མཛོད།
ཏུས་མིང་ཚིག་མཛོད་སོགས་མིང་ཚིག་སྟེ་ཚིག་ས་པའི་ཚིག་མཛོད་
དང་། རྩོམ་པ་པོ་སྐྱེར་གྱི་ཚིག་མཛོད་དཔེར་ན། ས་པཎ་གསུང་
འབུམ་ཚིག་མཛོད། ཏུ་སྟོན་གསུང་འབུམ་ཚིག་མཛོད་ལྟ་བུ་དང་།
དེ་བཞིན་ཏུ་གཞུང་སྐྱེར་གྱི་ཚིག་མཛོད་དཔེར་ན། ཆོད་མ་རྣམ་
འབྲེལ་ཚིག་མཛོད། འདུལ་བ་མདོ་རྩ་བའི་ཚིག་མཛོད་སོགས་ཕྱན་
ཚིག་ས་ཀྱི་སྐྱོར་མང་པོ་ཡོད་ཚིག་ལ། དེ་དག་གིས་སྟོག་པ་པོ་
རྣམས་ལ་ཕན་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་ཀྱང་རང་རེ་ལ་ཤིན་ཏུ་དགོན། འདི་

དག་གི་ཚྭ་མ་བསྐྱིག་ལ་རུས་དང་ཆོགས་དང་འབྱོར་བའི་གྲོན་ཆེན་
 བོ་དང་། མི་མང་བོའང་མི་དགོས་པས་སོ་སོའི་རུས་པ་དང་བསྐྱུན་
 བས་བཅོལ་པར་བྱ་ཞིང་། ཆོག་མཛོད་གང་ཞིག་ཚྭ་མ་བསྐྱིག་བྱེད་ཀྱང་
 རུང་ཐོག་མར་བསྐྱིག་ཚུལ་ལགས་པར་ཤེས་དགོས་པས། དེའི་ཕྱིར་རུ་
 ཆོག་མཛོད་རིག་པ་ལ་ཞིབ་རུ་བསྟུབས་ནས་གཞོན་བཅོལ་པར་ཁུལ།
 གཉིས་པ་ནི། གཞན་རིག་གནས་གསར་པ་སོགས་ཀྱི་ཆོག་མཛོད་
 རྣམས་ནི། དབྱིན་ཡིག་གམ་རྒྱ་ཡིག་སོགས་ནས་བསྐྱུར་ཏེ་ཚྭ་མ་བསྐྱིག་
 བྱ་དགོས་ཤིང་། དེ་ལ་ཐ་སྟངས་མང་ཆེ་བ་ཞིག་གསར་རུ་བཟོ་དགོས་
 པས་ས་ཆ་སྟོགས་རེ་བ་དང་མི་འགའ་རེ་ཅམ་གྱིས་བཟོས་ན། ཐ་སྟངས་
 རྣམས་སྟོགས་སུ་སྦྱང་ནས་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་པ་ཞིག་འོང་
 དགའ་ཞིང་ཕན་པ་ལས་གཞོན་པ་ཆེ་བའང་སྤིང་། དེས་ན་ཅིས་ཀྱང་
 ས་སྟོགས་སོ་སོའི་མཁས་པ་མང་པོ་མཉམ་རུ་ཆོགས་ནས་དབྱུང་
 བསྐྱུར་ཡང་ཡང་བྱས་ཏེ་གཏན་ལ་དབབ་དགོས། འདི་ནི་ཤིན་རུ་
 གལ་ཆེ་སྟེ། ཐ་སྟངས་གསར་པ་ལུ་མཐུད་རུ་བཟོ་མ་སྤྱོད་ན། སྐད་ཡིག་
 གིས་སྤྱི་ཆོགས་འབེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྗེས་སུ་མི་སྤྱོད་པས་སྦྱར་རུ་ཉམས་
 པར་འབྱུར་རོ། ། དེས་ན་མི་རིགས་ཤིག་ལ་རང་གི་པ་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྟངས་
 གསར་པ་གཏན་འབེབས་བྱེད་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་སྡེ་ཁག་ཅིག་རྒྱན་
 ཆགས་སུ་ཡོད་དགོས་ཏེ། འདི་ནི་ནམ་ཡང་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་
 རུ་མཐོང་བས་ཅིས་ཀྱང་འབད་པར་ཁུལ།

གསུམ་པ་ནི། རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་མཁས་པ་རྣམས་མཉམ་རུ་བཞོས་
 བས་ཆོག་གསར་པ་གཏན་ཞིལ་བྱས་པ་རྣམས་ཡི་གེ་སྐྱུར་བ་དང་།
 སྐད་སྐྱུར་བ། བམ་རྒྱན་གྱི་འཕྲོ་བ་སོགས་ཐམས་ཅད་ཀྱི་སྐབས་སུ་
 རྒྱང་མེད་རུ་མི་གཞག་པར་ཅིས་ཀྱང་བཀོལ་བར་བྱ་དགོས་ཏེ། རྩོན་

དུས་སུ་རྒྱལ་པོས་བཀས་བཅད་ནས་ཐམས་ཅད་ལ་གཅིག་གྱུར་དུ་
བཀོལ་དུ་བཅུག་མོད། ད་ལྟ་དེ་འདྲི་བཀས་བཅད་མེད་པས་མི་
རིགས་རང་གི་རིག་གནས་དང་མདུན་ལམ་ལ་བསམས་ཏེ། རང་མོས་
རང་རྟོགས་ཀྱི་སྒྲོ་ནས་སྐད་ཡིག་གཅིག་གྱུར་དང་ཆོད་ལྷན་གྱི་ལམ་
ལ་སྟེག་པར་ཁྱོེ།

སྐར་རྒྱས་པ།

ཕ་མས་རིག་ཁོར་འཆི་མེད་བདུད་ཅིའི་དབྱིད།
སྟོབས་འབྱོར་ལུས་བྱུངས་ཉམས་པའི་གདོང་དམར་པའི།
གསོན་འདོད་སྟོག་གི་ལྷག་མ་ཁྱོད་ལ་བརྟེན།
འཆོ་འདོད་རེ་བའི་མིག་ཀྱང་ཁྱོད་ལ་གཏོད།
དེ་ལྟ་ན་ཡང་ཁྱོད་ཀྱི་ལང་ཆོ་ནི།
གོས་ཀྱི་འདབས་ཁ་བཞིན་དུ་མཐའ་ནས་བྱད།
ལྷམ་གྱི་ཀོ་མཐེལ་བཞིན་དུ་དབྱུས་ནས་རལ།
ཚུ་ཡི་ཐག་པ་བཞིན་དུ་རྐྱེད་ནས་ཆད།
དབྱིད་ཀྱི་ཐལ་བ་བཞིན་དུ་རྒྱང་གིས་གཏོར།
དབྱར་གྱི་ལྷགས་ཆ་བཞིན་དུ་བཅའ་ཡིས་བྱོས།
སྟོན་གྱི་ལོ་མ་བཞིན་དུ་ཁ་དྲོག་འགྱུར།
དབུན་གྱི་ཆུ་ཕན་བཞིན་དུ་འབྲགས་པས་བསྐྱམས།
དེ་སྐྱེར་ཁྱོད་ཀྱི་ལས་དབང་ནི།
པདྨའི་རྩ་ལྟར་སྤ་བ་ལ།
མངོན་པར་རྟོག་པའི་སེམས་ཀྱི་ནད།
ཡིད་ཀྱི་པདྨོར་ཡང་ཡང་ལྷུང་།
མི་བརྟན་སྲིད་པའི་འབྱོར་བ་སྟོན་ཀའི་ཐིག།

འཕེལ་འགྲིབ་རེས་སུ་འོང་བ་བསྐྱོག་མེད་ཀྱང་། །
 སྤྱིད་ན་གཞལ་བར་དཀའ་བའི་རིག་པའི་ཞོར། །
 ཉིན་བཞིན་ཉམས་པར་གྱུར་པ་སུ་ཡིས་བཟོད། །
 མགོ་འཕྲོམས་སྟོངས་པའི་གཉིད་དུ་མི་ཡུར་ཁིང་། །
 གཞན་ཟེར་བྲག་ཆའི་རྩེས་སུ་མི་སྟེག་པར། །
 ཕ་ཞོར་རིན་ཆེན་སྤང་བའི་ལྷག་བསམ་གྱིས། །
 འབད་པ་བརྟུ་འགྱུར་སྤྱིད་ཅིག་གངས་ཅན་པ། །

དེ་ལྟར་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་རྣམ་གཞག་གནད་བསྟུས་འདི་ནི། རྒྱལ་
 སྤྱིའི་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་མཁས་པ་སྐད་གྲགས་ཅན་ལ་ཏཱི་སི་ལ་
 བི་ཟེ་ཀོ་སི་ཐ་ Ladislav Zgustaཞེས་པ་དང་། ཨ་རིའི་ཚིག་མཛོད་
 རིག་པའི་མཁས་པ་ལན་ཏྲ་ Sidney I .Landau ཞེས་པས་བཅུ་མས་
 པའི་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་གཞུང་དང་། ༡༩༧༤ལོར་སྤང་རབ་དབྱིན་
 རྒྱ་ཤན་སྤྱར་ཚིག་མཛོད་ཀྱི་གཙོ་སྒྲིག་པ་ལུ་མ་ལྷོས་ལེ་ཁེལ་མེན་ Julie
 Kleemanལགས་ལ་ཁོ་བོས་ཚིག་མཛོད་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་དོགས་འདི་
 བྲས་པའི་ལན་དང་། རྒྱ་ནག་གི་ཚིག་མཛོད་རིག་པ་སྤྱི་བའི་མཁས་པ་
 རྣམས་ཀྱིས་བཅུ་མས་པའི་གཞུང་འགའ་རེ་བཅས་ལ་གཞི་བྲས། རང་
 ཉིད་ཀྱིས་ཡུན་རིང་པོར་ཚིག་མཛོད་ཚྭ་བསྐྱིག་བྲས་པའི་ཉམས་
 མྱོང་གིས་རྩུར་བརྟུན་ནས་རབ་གནས་ལྷགས་བྱི་༡༩༩༠ལོའི་བོད་ཟླ་
 ༡༡པའི་ཚེས་༡༧ཉིན་ཚུལ་བྲིམས་སློ་གྲོས་ཀྱིས་གོང་བྱིར་པ་བླ་ཅན་དུ་
 རྒྱགས་པར་སྤྱར་བ་དགེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག། །

བྱིས་སྤྱང་འབྲི་ཚུལ་མདོར་བསྡུས་བཅུགས།

༩༩། འཕགས་པ་འཇམ་པའི་དབྱངས་ལ་ཕྱག་འཆལ་ལོ།

མི་རིགས་གཅིག་ལ་མཆོན་ན་སློབ་གསོ་ནི་མེད་ཏུ་མི་ཅུང་བ་ཞིག་
ཡིན་པ་ཀྱན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་ཡིན་ལ། དེའི་ནང་ནས་བྱིས་པའི་
སློབ་གསོ་འདི་ཉ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་ཏེ། སློབ་གསོའི་དམིགས་
ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི། ཤེས་རིག་སྤྱང་བ་ཁོ་ན་མ་ཡིན་པར་མིའི་གཤེས་སྤྱོད་
ཡ་རབས་སུ་འཛོམས་པ་འདི་ཉིད་ཡིན་ཞིང་། དེའི་གོ་སྐབས་ལགས་ཤོས་
དེ་བྱིས་པའི་སྐབས་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ།

བྱིས་པའི་སློབ་གསོའི་ཆ་རྒྱུན་གྱི་གཙོ་བོ་རྣམས་ཀྱི་ཡ་གྲུལ་གཅིག་ནི།
སློབ་ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་དེབ་དང་། དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱིས་པའི་བསྐྱག་དེབ་
རྣམས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། དབྱིན་ཇིའི་སློབ་ལྷན་གྱི་སློབ་མ་གཅིག་གིས་ལོ་
གཅིག་ནང་ཏུ་སློབ་ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་དེབ་དང་དགེ་ཆན་ལས་ཤེས་པའི་ཐ་
སྟོན་ནི་༣༠༠་ནས་༥༠༠་ཙམ་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་པའི་བྱིས་
པའི་བསྐྱག་དེབ་ལས་ཤེས་པའི་ཐ་སྟོན་ནི་༣༠༠་ཙམ་ཡིན་ཟེར། དེས་
ན་སློབ་མ་གཅིག་གིས་ལོ་གཅིག་ནང་ཏུ་སློབ་ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་དེབ་དང་
དགེ་ཆན་ལས་གཞན་པའི་བསྐྱག་དེབ་ལས་ཤེས་པའི་ཐ་སྟོན་ནི། སློབ་
ལྷན་གྱི་བསྐྱབ་དེབ་དང་དགེ་ཆན་ལས་ཤེས་པའི་ཐ་སྟོན་གྱི་གྲངས་ཀྱི་
བརྒྱུ་འབྱུང་ལ་ཉེ་བ་ཙམ་ཡིན་འདུག་པས། བྱིས་པའི་བསྐྱག་དེབ་དེ་རི་
འདྲའི་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་གསལ་པོར་ཤེས་རུས་སོ།

དེ་ལ་བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགའ་བསུ་འཛོམས་པའམ་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་

ཕན་ཐོགས་པའི་བསྐྱག་དེབ་ཅིག་འབྲི་ན། འབྲི་ཚུལ་ཚད་དང་ལྡན་པ་
 ཞིག་བྱ་བ་ནི་ཏ་ཅང་གལ་ཆེ། འབྲི་ཚུལ་གྱི་ཚད་གཞི་དང་མི་བསྐྱན་
 པར་ཚུམ་པ་པོ་རང་གི་འདོད་པ་བཞིན་བྲིས་ན། བྱིས་པའི་ཁམས་དང་
 གཏན་ནས་མི་འཕྲོད། དེ་མ་འཕྲོད་ན་བྱིས་པ་རྣམས་ལ་ཕན་མི་ཐོགས་
 པར་མ་ཟད། དེབ་སྟོག་པ་ལ་མོས་པ་མེད་པའི་བག་ཆགས་ངན་པ་
 ཐེབས་པར་འགྱུར་བས་བྱིས་སྐྱུང་ཚུམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་ཅིས་ཀྱང་དོ་
 སྐྱོང་བྱ་དགོས་སོ།

འོ་ན། ཚད་འདི་གང་ལས་བྱུང་ཞེ་ན། བྱིས་པའི་ཁམས་དང་མོས་པ་ལ་
 ཞིབ་འཇུག་སྒྲ་ཚོགས་བྱས་པ་ལས་རྟེན་པ་སྟེ། ལུབ་སྟོགས་ཀྱི་སྐད་རིག་
 པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་བྱས་པ་ཡིན། སྦྱར་མི་རིགས་སོ་སོའི་རིག་
 གནས་དང་ཁོར་ཡུག་གི་བྱུང་པར་ལས་བྱིས་པའི་ཁམས་དང་མོས་པ་
 རྣམ་རིག་གི་ཚད་མི་འདྲ་བ་འོང་ནའང་། བྱིས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་དབང་
 པོ་སྒྲིན་རིམ་ལ་འདྲ་བའི་ཆ་ཡང་མང་པོ་ཡོད་པས་ཚད་འདི་དག་
 བོད་ཀྱི་བྱིས་སྐྱུང་འབྲི་ཚུལ་ལའང་ཕན་པ་ཆེན་པོ་ཡོད་པར་མདོན།
 དེས་ན་བོད་རང་གི་བྱིས་པའི་ཁམས་མོས་རིག་ཚད་ལ་སྟོན་ཡོངས་
 ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་ཚད་གཞི་ལེགས་པོ་ཞིག་མ་བྱུང་གི་བར་དུ་
 འདི་དག་བེད་སྟོད་བྱས་ན་འཐད་པར་འཇུག་སྟུམ་དུ་སེམས་སོ།

འདི་ལ་གོམ་པ་ལྟ་སྟེ། གོམ་པ་དང་པོ། དམིགས་ཡུལ་སྟོག་པ་པོ་གཏན་
 འཁེལ་བྱ་བ།

གོམ་པ་གཉིས་པ། སྟོག་པ་པོ་ལ་རྒྱས་འོན་ཞིབ་མོ་བྱ་བ།

གོམ་པ་གསུམ་པ། སྐྱུང་གི་འཆར་གཞི་འགོད་པ།

གོམ་པ་བཞི་པ། སྐྱུང་འབྲི་བའི་མགོ་ཚུམ་པ།

གོམ་པ་ལྔ་པ། བརྩམས་ཟིན་པའི་སྐྱུང་ཚུམ་བསྐྱིག་བྱ་བའོ།

གོམ་པ་དང་པོ་དམིགས་ལུལ་སྒྲིག་པ་པོ་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ།
 བྱིས་པའི་སློ་རུས་ནི། རིམ་གྱིས་འཕེལ་བཞིན་ཡོད་པས་ན་ཆོད་གྱི་
 རིམ་པ་མི་འདྲ་བ་རྣམས་རུས་སྐབས་མི་འདྲ་བ་རེ་ཡིན། རུས་སྐབས་
 མི་འདྲ་བ་དེ་དག་གི་ནང་དུ་བྱིས་པའི་སློ་རུས་དང་། སློ་གཏོང་ལུན།
 དགའ་བའི་ལུལ་རྣམས་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་ཡོད་པ་ཏུ་ཅང་གསལ་
 པོ་ཡིན། དཔེར་ན། སློབ་རྒྱུ་ལོ་རིམ་དང་པོ་དང་གསུམ་པའི་བར་ན་
 ལོ་གཅིག་ལས་མེད། འོན་ཀྱང་། དེ་གཉིས་ཀྱི་སློ་ལ་འགྱུར་བ་ཆེན་པོ་
 ཡོད་པ་མངོན་གསལ་ཡིན། འགྱུར་བ་དེ་འདྲའི་གསལ་པོ་དེ་མི་དར་
 མའམ་ཆེན་པོ་རྣམས་ལ་འོང་དཀའ། དེའི་ཕྱིར་ན་ཆོད་གྱི་རུས་སྐབས་
 དང་མཐུན་པའི་སྐྱེ་ལོ་བའི་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེའོ།
 ན་ཆོད་དང་མཐུན་པའི་བྱིས་པའི་བསྐྱེད་བ་ལོ་ཚུལ་གཤམ་གྱི་
 རེད་མིག་འདིའི་ནང་དུ་ཞིབ་པར་བཀོད་ཡོད་པས་ན་ན་གྱིས་
 གཟིགས་པར་བྱ།

ལོ་རིམ་དང་མཐུན་པའི་སྐྱེ་ལོ་གི་རེད་མིག།

དབ་རིགས་	ལོ་གྲངས་	ཡིག་གྲངས་	ཆེ་ག་རིང་ ལྷུང་	ཐ་སྐད་ ཆོད་	ཞེབས་ གྲངས་	རི་མོའི་གྲངས་ཆོད་
རི་མོའི་དབ་	༠ ~ ༣	༠	༠	༠	༣༣	ཞེབས་རེར་རི་མོ་ཡོད་
བྱིས་པའི་རིམ་དབ་	༣ ~ ༥	༥༠༠ ~ ༩༠༠	༣ ~ ༥ མང་ན་༤	༥༠༠	༣༣	ཞེབས་རེར་རི་མོ་ཡོད་
རི་མོའི་སྐྱེ་ལོ་དབ་	༩ ~ ༡	༩༠༠ ~ ༡༠༠	༥ ~ ༩ མང་ན་༡༠	༩༠༠	༣༣	ཞེབས་རེར་རི་མོ་ཡོད་
སྐྱེ་ལོ་དབ་	༩ ~ ༡	༡༠༠༠ ~ ༣༠༠༠	༩ ~ ༡༠	༩༠༠	༣༣	ཞེབས་རེར་རི་མོ་ཡོད་
ལེན་ཆོན་ཅན་གྱི་ སྐྱེ་ལོ་དབ་	༩ ~ ༡༠	༣༠༠༠ ~ ༡༠༠༠༠	༡༠ མང་ན་༡༥	༡༥༠༠	༣༣	ན་ལམ་ཞེབས་རེར་ རི་མོ་ཡོད་
སྐྱེ་ལོ་འབྱིང་	༡ ~ ༡༢	༡༥༠༠༠ ~ ༩༠༠༠༠	༡༠ ~ ༡༥ མང་ན་༢༠	༩༠༠	༤༣	རི་མོ་ཁྲ་ཡན་ཆོད་

རེ་ལུ་མིག་འདིར་བཀོད་པ་བཞིན་ན་ཆོད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་མཐུན་པར་
བྱི་དགོས། དེ་ཡང་ལོ་གསུམ་མན་ཆད་ཀྱི་བྱིས་པའི་བསྐྱག་དེབ་ལ་རི་
མོ་ཁོ་ན་ལས་ཡི་གེ་མེད་པའམ་ཡི་གེ་ཉུང་ཅམ་ལས་མི་འབྱུང་བས་
ཡིག་གུངས་དང་ཆོག་གྲུབ་རིང་ཐུང་དང་ཐ་སྐྱད་མང་ཉུང་གི་ཆད་
གཞི་བཀོད་མེད། དེ་ལས་གཞན་པ་རྣམས་ཆད་གཞི་དང་མཐུན་པ་
བྱུ་དགོས། རི་མོ་ཁོ་ན་ལས་ཡི་གེ་མེད་པའི་དེབ་ལ་བྱིས་པས་རང་
ཉིད་བྱིས་གོ་བ་ལེན་པར་མ་ཟད་མི་གཞན་ལ་འགྲེལ་བཤད་ཀྱང་སྒྲ་
ཆོགས་བྱེད་པ་མཐོང་སྟེ། དེས་ན་རི་མོ་ཁོ་ན་བྱས་ཀྱང་ཐུང་། ཡང་ན་
ཡི་གེ་ཉུང་ཅམ་བཀོད་ཀྱང་ཆོག་གོ། །

ལེ་ན་ནས་༥་གི་བར་ལྟ་བུ་ལ་ཆོག་སྒྱུར་ན་མས་ཐུང་བའམ་ཆོག་སྒྱུར་
གཅིག་གི་ནང་དུ་ཐ་སྐད་ཉུང་བ་དང་ཐ་སྐད་གཅིག་བསྐྱར་སྒྲིལ་
མང་པོ་ཡོད་དགོས། དེའི་རྒྱ་མཆན་ཆོག་སྒྱུར་རིང་ན་གྲིས་པ་ན་རིམ་
དམའ་མོ་ཅན་གྲིས་ཐ་སྐད་མང་པོ་གོང་འོག་སྒྲེལ་ནས་དོན་ལ་གོ་བ་
ལེན་མི་ཐུབ་སྟེ། དཔེར་ན། ཤིང་སྡོང་གི་ཡལ་ག་ལ་ལོ་མ་དང་འབྲས་
བུ་མང་པོ་ཡོད་ཅིང་ད་དུང་བྱ་དང་བྱེའུ་དུ་མའང་དེའི་ཐོག་དུ་བབ་
ནས་སྐད་སྐད་སྒྲོག་གིན་ཡོད་ཅིས་གིས་ན་གྲིས་པས་གོ་དགའ། དེས་
ན། ཤིང་སྡོང་དེ་ལ་ཡལ་ག་མང་པོ་ཡོད།

ཡལ་ག་རྣམས་ལ་ལོ་མ་དང་འབྲས་བུ་མང་པོ་ཡོད། ད་རུང་དེས་མི་
 ཚད། ཡལ་ག་རྣམས་ཀྱི་ཐོག་ཏུ། བྱ་དང་བྱེའུ་མང་པོ་བབ་ཡོད། བྱ་
 དང་བྱེའུ་རྣམས་ཀྱིས་སྐད་སྟོན་མོ་སྟོག་གིན་ཡོད་ལྟ་བུ་ཆོག་སྟེར་
 ཐུང་བྱ་དང་ཐ་སྟོད་བསྐྱར་སྒྲོས་མང་པོ་ཅན་གྱིས་ན་གོ་སྟེ། ཆོག་སྟེར་
 ཐུང་བ་དང་ཐ་སྟོད་བསྐྱར་སྒྲོས་མང་པོ་བྱེད་པ་འདི་ན་རིམ་དམའ་
 བའི་བྱིས་པའི་བསྐྱུག་དེབ་ལ་དེས་པར་བྱ་དགོས། སྟེར་བཏང་གི་

ཚུམ་ལ་ཐ་སྟད་གཅིག་ཡང་ཡང་སྒྲིལ་ན་སྒྲིལ་དུ་འགྱུར་བ་ཡོད་ཀྱང་།
བྱིས་སྐྱེད་དེ་དང་མི་འདྲ་བས་སྒྲིལ་དུ་འགྱུར་དོགས་མི་དགོས་ཏེ། གོ་
སླ་བ་དང་དེའི་དབང་གིས་བྱིས་པ་རྒྱུས་དཔེ་སྟོག་ལ་མོས་པ་འབྱུང་
བའི་དགོས་པ་ཡོད་པའི་སྤྱར་ཏེ། དོན་མ་གོ་ན་དཔེ་སྟོག་ལ་མོས་པ་
མི་འབྱུང་བའི་སྤྱར་རོ། །

ཡང་ཆོག་གྲུབ་གཅིག་གི་ནང་དུ་བྱ་ཆོག་མང་པོ་ཡོད་མི་རུང་སྟེ།
དཔེར་ན། ཨ་མ་སྤྱར་སོང་ནས་འབྲི་བཞོས་ཏེ་འོ་མ་བྱིར་ནས་བྱིས་དུ་
འོང་ལྟ་བུ་བྱིས་ན་བྱིས་པས་གོ་དཀའ། དེས་ན། ཨ་མ་སྤྱི་རྩལ་དུ་སོང་།
འབྲི་བཞོས། འོ་མ་བྱིར། སྤྱར་བྱིས་དུ་འོང་། ལྟ་བུ་ཆོག་གྲུབ་རེ་ལ་བྱ་
ཆོག་རེ་ལས་མི་མང་བ་བྱས་ན་གོ་སླ། གཞན་ཡང་དྲི་ཞིམ་ཞིས་ཆོག་
བསྟུས་ཏེ་བྱིས་ན་དོན་གོ་མཁན་ཁྱེད་ཞིང་། དྲི་མ་ཞིམ་པོ་ཞིས་བྱིས་ན་
གོ་མཁན་རྗེ་མང་དུ་འགྲོ་བ་མདོན་སྟུམ་ཡིན། མདོར་ན་གོ་སླ་བ་ཙམ་
དོན་དུ་གཟུང་དགོས་སོ། །

བྱིས་པ་རྒྱུས་བྱིས་སྐྱེད་དེ་བ་སྟོག་པའི་སྐབས་སུ་གལ་ཏེ་ལྷེབས་ངོས་
གཅིག་གི་ཐ་སྟད་༧༥%ཤེས་རུས་ན། ༩%ཤེས་མ་རུས་ཀྱང་སྟོག་སྐྱུར་
ཞིང་གོ་བའང་ལེགས་པོ་ལེན་རུས། དེའི་དབང་གིས་དཔེ་སྟོག་ལ་མོས་
པ་འབྱུང་བས་བསྐྱེད་དེ་བ་དེ་སྟོག་པ་པོ་དེ་ལ་ལྟོས་ན་བསྐྱེད་དེ་བ་
ལེགས་ཤོས་ཡིན། གལ་ཏེ་ལྷེབས་ངོས་གཅིག་གི་ཐ་སྟད་༧༠%ནས་༧༥
%བར་དུ་ཤེས་རུས་ན། ཐ་སྟད་དང་བརྩ་སྟོང་གྱི་རྒྱུ་གཞན་གསར་
པ་འགའ་རེ་ཤེས་རུས་ལ། གོང་འོག་གི་ཆོག་ལ་བརྟེན་ནས་གོ་བའང་
ལེན་རུས། འོན་ཀྱང་གོ་བ་གཤིས་སྤྱིན་པ་ཞིག་ལེན་དགོས་ན་ད་དུང་
ཆོག་མཛོད་བལྟ་དགོས་པས་རྩུང་དཀའ། དེས་ན་སྟོག་པ་པོ་དེ་ལ་
ལྟོས་ན་བསྐྱེད་དེ་བ་དེ་འབྲིང་ཙམ་ཡིན།

གཤམ་ཏེ་ཐ་སྟོན་༧༠%མན་ཆད་ལས་ཤེས་མི་རུས་ན། དཀའ་ཆོགས་
 ཅན་གྱི་དཔེ་སྟོག་ཅེས་བྱ་སྟེ། སྟོག་དལ་ཞིང་གོ་བ་ལེན་པའི་རུས་པ་
 ཞན། ཆོག་མཛོད་ལ་ཡང་ཡང་བཟུང་དགོས་པའི་ཕྱིར་འབད་པ་ཆེ་
 བས་དཔེ་སྟོག་ལ་མོས་པ་ཞན་པར་འགྱུར། དེ་ལྟ་བུའི་བསྟན་དེབ་དེ་
 སྟོག་པ་པོ་དེ་ལ་ལྟོས་ན་བསྟན་དེབ་ངན་ཤོས་ཡིན། དེས་ན་སྟོག་པ་
 པོའི་ན་ཆོད་ཀྱི་རིམ་པ་དང་མཐུན་པའི་བསྟན་དེབ་འབྲི་བ་ནི། ཚྭ་
 པ་པོའི་བྱ་བ་རྣམས་ཀྱི་ནང་ནས་གཤམ་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ཡིན། སྤྱིར་ཚྭ་
 ཡིག་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྟོག་པ་པོའི་ཡོན་ཆད་དང་བསྟན་དགོས་
 ཤིང་། བྱིས་སྐྱུང་ལ་ནི་དེ་བས་ཀྱང་དགོས་པས་ཅེས་ཀྱང་ཐུགས་ལ་
 འཇགས་པར་འཆོལ་ལོ།

གོམ་པ་གཉིས་པ་སྟོག་པ་པོ་ལ་རྒྱས་ལོན་རྗེ་ཞིབ་ཏུ་བྱ་བ།
 འདི་ལ་གསུམ་སྟེ། དང་པོ། ན་རིམ་མི་འདྲ་བའི་བྱིས་པ་རྣམས་དང་
 དངོས་སུ་སྤྱིང་མོལ་བྱས་ཏེ། ཁོང་ཆོ་ཡུལ་གང་ལ་སེམས་ངར་ལངས་
 པ་དང་། དངོས་པོ་གང་ལ་གཤམ་ཆེན་ཏུ་འཛིན་པ། ཡུལ་གང་ལ་
 སེམས་སུན་པ་སོགས་བརྟག་པར་བྱ་བ་དང་། བྱིས་པ་ཆོས་མ་ཆོར་
 བར་བྱས་ཏེ་ཁོ་ཆོའི་ཁ་བརྒྱུད་ལ་ཉན་ནས་རྒྱས་ལོན་བྱའོ།

གཉིས་པ། བྱིས་པ་རྣམས་ཀྱིས་དགའ་བསུ་ཐོབ་པའི་སྟོག་བརྟན་
 སོགས་ལ་བལྟས་ཏེ། ཅིའི་ཕྱིར་བྱིས་པ་རྣམས་དགའ་བ་ཡིན་བརྟག་
 དགོས་སོ།

གསུམ་པ། འཇོམ་སྤྱིང་ན་དར་བྱབ་ཆེ་བའི་བྱིས་སྐྱུང་རྣམས་ལ་ཞིབ་
 འཇུག་བྱ་བ་སྟེ། དེ་དག་གི་བཅུག་རིས་དང་། ཆོག་ཛོད་ཚུལ། ལྡེབས་
 གངས་ཏུ་ཡོད། སྟོག་པའི་ཆོ་ན་སྟན་ངག་ལྟ་བུ་ཡིན་ནམ་སྤྱིང་མོལ་
 ལྟ་བུ་ཡིན་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བརྟག་དབྱང་བྱའོ།

གོམ་པ་གསུམ་པ། སྐྱོད་གི་འཆར་གཞི་འགོད་པ།
 འདི་ལ་གཉིས་ཏེ། འབྱུང་རྒྱ་གཙོ་བོ་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་དང་། སྐྱོད་གི་
 མདོ་ཙམ་དང་མི་སྣའི་འབྲེལ་བའི་རེབ་མིག་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་ལོ།
 དང་པོ་འབྱུང་རྒྱ་གཙོ་བོ་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་ལ་བཞི་སྟེ། མི་སྣ་དང་།
 གཙོ་དོན་དང་། དོན་རྒྱུ་རིས་དང་། བྱུང་གཤིས་བཅས་སོ།
 དང་པོ་མི་སྣ་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་ནི།
 སྐྱོད་གྱིས་པ་ཆོའི་རེ་འདོད་ལྟར་ན། སྐྱོད་གཅིག་ལ་ཙམ་བའི་གནད་
 རྒྱུ་གསུམ་ཆང་དགོས་ཏེ། བརྗོད་བྱ་ཕྱི་མ་ལྟར་དུ་ཤེས་པར་འདོད་
 པའི་ཤེས་སྒྲུག་དང་། ཡིད་རྟོན་བྱུང་བའི་མི་སྣ། གནད་དོན་ཐག་
 གཙོད་བྱེད་པའི་བྱ་བ་ལོ། །གཞན་ཡང་གྱིས་པ་རྣམས་ཉེན་འཇུག་དང་།
 གསང་བ། རྒྱག་སྒྲོང་། གསར་མཐོང་། སྤྱིང་སྒྲོབས་ཆེན་པོ། ཉམས་
 མཆར་སོགས་ཀྱི་ནང་དོན་ཅན་གྱི་སྐྱོད་ལ་དགའ་བའང་ཤེས་པར་
 བྱའོ།
 དེས་ན་མི་སྣ་གཏན་འཁེལ་གྱི་སྐབས་སུ། སྐྱོད་ནང་གི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་
 ལྟ་ཡིན། སྐྱོད་དེ་སྤྲས་བཤད་པ་ཡིན་ལ་བསམ་དགོས། གལ་ཏེ་སྐྱོད་
 དེ་རང་ཉིད་གྱིས་བཤད་པའི་རྣམ་པ་ལྟར་དུ་བྲིས་ན། རྒྱས་ད་ལྟ་བའི་
 རྣམ་པ་ཅན་གྱི་སྐྱོད་ཡིན་པས་སྟོག་པ་པོ་དག་སྐྱོད་གི་འཇིག་རྟེན་
 ནང་དུ་འབྲིང་པར་འགྱུར་བས། གྱིས་པ་རྣམས་ད་ལྟའི་རྣམ་པ་ཅན་
 གྱི་སྐྱོད་ལ་དགའ་སྟེ། ཁོང་ཆོ་སྐྱོད་གི་བརྗོད་བྱའི་ནང་དུ་ཞུགས་ཏེ། ད་
 ལྟ་དངོས་སུ་ཕྱོད་བཞིན་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱོད་བ་འབྱུང་བའི་ཕྱིར་རོ།
 མི་སྣའི་གཤིས་སྟོད་དེ་བྱུང་པར་བ་ཞིག་ཡིན་པས་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་
 གྱིས་བརྗོད་དགའ་བ་དང་། སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ལ་ཐུན་མོང་གི་ཕྱོད་
 ཆོར་འདྲེན་ལུས་པ། སྤྱི་ཕྱིའི་གཤིས་སྟོད་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པ་ཞིག་

བསྐྱེད་དགོས། ལར་མི་སྤྱི་གཤིས་ཀ་གསལ་པོ་ཡིན་པ་དང་། སྤྱོད་པ་
སྤྱི་སྤྱོད་ཆེ་བ་ཞིག་བྱས་ན། བྱིས་པ་རྣམས་དགའ་ཞིང་རང་ཉིད་
ཀྱང་དེ་ལྟ་བུའི་མི་ཞིག་ཏུ་འགྱུར་བའི་འདོད་པ་འབྱུང་ངོ་། །

སྤྱང་ནང་གི་མི་སྤྱིས་སྤྱི་མོལ་བྱེད་པ་འབྲི་བའི་ཆོ། མི་སྤྱི་གང་རུང་གིས་
བཤད་པའི་སྤྱང་ཆ་དེ་མི་ཁོ་རང་གི་གཤིས་ཀ་དང་མཐུན་མིན་དང་།
སྤྱང་ནང་གི་བྱིས་པས་བཤད་པའི་སྤྱང་ཆ་དེ་བྱིས་པའི་གཤིས་སྤྱོད་དང་
འདྲ་མིན་བཟུང་དགོས། སྟོག་པ་པོ་བྱིས་པ་རྣམས་ནི། ཁོ་ཆོ་རང་གིས་བཤད་
པའི་སྤྱང་ཆ་ལྟ་བུའི་སྤྱང་ལ་དགའ། དེའི་སྤྱི་ལ་རིམ་དང་མཐུན་པའི་ཐ་
སྤྱང་ལེགས་པར་བཀོལ་ན། སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་གོ་བ་ལེན་ཐུབ་ཅིང་ཐུན་
མོང་སྤྱོད་ཆོར་འདྲེན་པར་བྱེད། སྤྱིར་བཏང་བྱིས་པ་རྣམས་རང་ཉིད་ལས་
རུང་ཟད་ཆེ་བའི་བྱིས་པ་དང་ཐུན་མོང་སྤྱོད་ཆོར་འབྱུང་སྟེ། །

མི་སྤྱིའམ་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོ་དེ་བྱིས་པའམ་དར་མ་གང་རུང་ཡིན་
ཆོག་ལ། ཏུ་འགྲོའམ་རང་བྱུང་ཁམས་ལས་འདས་པའི་དངོས་པོ་ཞིག་
ཀྱང་ཡིན་ཆོག། མི་སྤྱི་གཙོ་བོ་འབྲི་བའི་ཆོ། མི་དེར་གསོན་ཉམས་དོད་
པོའི་གཤིས་ཀ་ཡོད་པ་ཞིག་དགོས་ཏེ། ཅི་ཞིག་དགའ། ཅི་ཞིག་ལ་སྟན།
ཀུན་སྤྱོད་གསལ་པོ་ཡིན་པ། གཏམ་སྤྱི་ཚུལ། གོམས་སྤྱོད་དམིགས་བསལ་
བ་ཡོད་པ་ལྟ་བུའོ། །

གཉིས་པ་གཙོ་དོན་གཏན་འཁེལ་ནི།

གཙོ་དོན་སྟོན་ཚུལ་ནི། བྱིས་པ་ལ་ཐད་ཀར་རྒྱ་མཚན་ནམ་བསྐབ་བྱ་
བཤད་པ་མ་ཡིན་པར་མི་སྤྱི་དག་གི་གཤིས་ཀ་དང་སྤྱོད་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྤྱང་གི་གཙོ་དོན་སྟོན་དགོས། དེ་ཡང་མི་སྤྱི་གཙོ་བོས་རང་ཉིད་ལ་
རྒྱས་ལོན་གསར་བ་ཅི་ཞིག་བྱུང་བ་དང་། སྤྱོད་སྤྱོད་ཅི་ཞིག་ཐོབ་པ། ཁོ་
ཆོས་གནད་དོན་གང་ཞིག་ཐག་གཙོད་བྱས་པ། འགན་སྤྱོད་གང་ཞིག་

དང་འཕྲད་པ། ཁོ་ཚོས་རི་འདྲ་བྱས་ནས་གདོང་ལེན་བྱས་པ་ལྟ་བུ་དག་
བརྗོད་དགོས་སོ། །

གཙུག་དོན་གྱི་བརྗོད་བྱ་ལ་བསྐྱབ་བྱ་ལྟ་བུ་དམིགས་བསལ་གྱི་དོན་ཅན་
དང་། དེ་འདྲའི་དགོས་དོན་དམིགས་བསལ་བ་མེད་ཀྱང་གྲིས་པའི་སྒྲིག་
ཆ་ལ་སྒྲུང་བ་སོགས་གྱི་ཆེད་དུ་གྲིས་པའི་སྒྲིར་བཏང་གི་དོན་ཅན་ཡང་
ཡོད་པར་སྣང་ངོ་། །

བརྗོད་དོན་གྱི་སྐབས་དོ་སྣང་བྱ་དགོས་པ་ནི། ཆང་དང་ཐ་མག། རྟག་
རིགས་སོགས་ལ་བསྟོད་བསྟུགས་གྱི་རྣམ་པ་དང་། གང་ཟག་ཉམ་ཆུང་
རིགས་ལ་བྱར་བའི་རྣམ་པ་དང་། རྩུན་དང་གཡོ་སྐྱ། གདུག་སྟོད། ཆགས་
སྟོད་སོགས་ལ་བསྟོད་པའི་རྣམ་པ་ཅན་གྱི་དོན་འཁྱིལ་རུང་སྟེ། གྲིས་པའི་
སེམས་ཁམས་ལ་ཤུགས་སྒྱེད་ངན་པ་ཐེབས་པར་འགྱུར་བའི་སྒྲིར་རོ། །

གསུམ་པ་དོན་རྗོད་གཞུང་རིས་གཏན་འཁེལ་ནི། དོན་རྗོད་གཞུང་རིས་ཞེས་
པ་སྒྲུང་གི་ནང་དོན་རྗོད་ཚུལ་གཞུང་འདྲི་དབྱིབས་དང་མཐུན་པར་རྗོད་
པར་བྱེད་པའི་ཚུལ་ཞིག་སྟེ། དང་པོ་ཡར་འཕེལ། དེ་ནས་མར་འབབ་པ་
ཡིན། འདི་ལ་གནས་སྐབས་ལྟ་ཡོད་དེ། དང་པོ་སྒྲུང་གི་སྒྲིང་གཞི་བརྗོད་
པ། གཉིས་པ་དོན་དག་གང་ཞིག་བྱུང་ནས་དེ་ཉིད་འཕེལ་རྒྱས་སུ་གྱུར་
པ། གསུམ་པ་དོན་དེ་འཕེལ་ནས་ཉེན་ཁའི་གནས་སུ་གྱུར་པ། བཞི་པ་
དོན་དག་དེ་ཐག་གཅོད་བྱས་པ། ལྷ་པ་དོན་དག་དེ་མར་འཇགས་ནས་
མཐུག་བསྟུ་བའོ། །

དེས་ན་སྒྲུང་གི་སྒྲིལ་ཞིག་འཕེལ་རིམ་རི་ལྟར་འབྱུང་བ་ནི། དོན་རྗོད་གཞུང་
རིས་ལ་རག་ལས་པ་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། སྒྲུང་གི་བརྗོད་བྱའི་འདུས་མདོ་
དེ་མི་རྣམས་གཙུག་པོའི་སྟེང་དུ་བྱས་ཏེ། མི་དེ་ལ་དཀའ་ངལ་དང་འཕྲད་
པའམ་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་གནད་དོན་དང་འཕྲད་པའམ་མི་སྲིད་

པའི་དོན་ཞིག་དང་འཕྲད་པ་དང་། དེར་མ་ཟད་བར་ཆད་དམ་འགན་
སྲོང་དེ་དག་ལུ་མཐུད་དུ་གོང་འཕེལ་གྱུར་པ་ན། སྲོག་པ་པོ་དག་རྗེས་སུ་
འབྱུང་འགྱུར་གྱི་གནས་ཚུལ་ལྟར་དུ་ཤེས་འདོད་པའི་ཤེས་སྒྲུག་གི་ནང་
དུ་ཆུད་པར་འགྱུར་ཞིང་། མཐར་གདོང་ལེན་བྱས་ཤིང་འོས་འཚམ་གྱི་བྱ་
བ་བསྐྱབས་པ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱུང་གི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་དེ་རྒྱལ་བར་གྱུར་
པའམ་པམ་པར་གྱུར་པའོ། །

བྱིས་པ་རྣམས་ནི། བྱམ་རྒྱན་ལྟན་འཛིན་ཆེན་མོའམ་ཡུན་སྲུང་ཆོགས་
པའི་མཆུག་བབས་ལ་དགའ་བའི་ཕྱིར་ན། དར་བྱབ་ཅན་གྱི་བྱིས་སྐྱུང་
མང་པོ་ཞིག་གིས་བདེ་སྦྱིད་དང་ལྷན་པའི་མཆུག་བབས་ཤིག་གིས་
མཆུག་བསྐྱས་ཡོད། དེ་ལྟ་བུའི་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་གོ་རིམ་དང་འགྲོས་
ནི། ཏ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་ཡིན་མོད། འོན་ཀྱང་སྐྱུང་ཡོད་དོ་ཅིག་གི་གྲུབ་
ཚུལ་གཅིག་གྱུར་བྱ་དགོས་པའང་མ་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་སྐྱུང་འགའ་ཞིག་གི་
གྲུབ་ཚུལ་དོན་རྗེས་དགུ་རིས་ཀྱི་རྣམ་པ་དང་མི་མཐུན་ན་བཅན་སྦྱོར་
བྱ་མི་དགོས་པའང་ཤེས་དགོས་སོ། །

བཞི་པ་བྱང་གཤིས་གཏན་འཁེལ་ནི།

སྐྱུང་ཚོམ་སྤངས་ཀྱི་གཤིས་ཀྱི་བྱང་པར་བ་སྟེ། བྱང་གཤིས་གང་ཅུང་
གཅིག་བདམས་ནས་དེ་ཉིད་མགོ་མཆུག་ཀྱན་དུ་རྒྱན་སྦྱོང་དགོས། སྐྱུང་
གི་མགོ་མཆུག་ཀྱན་དུ་ཚོམ་སྤངས་གཅིག་པ་བྱ་སྟེ། སྟན་ངག་གི་རྣམ་
པའམ་ཁ་སྐད་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་དང་། སྐྱུང་འཆད་མི་སྣ་ལ་ངའམ་ཁོ་ལྟ་
བུའི་སྐྱུང་ཚུལ་གྱང་མགོ་མཆུག་གཅིག་གྱུར་བྱ་དགོས་སོ། །

གཉིས་པ་སྐྱུང་གི་མདོ་རྩ་དང་མི་སྣའི་འབྲེལ་བའི་རེའུ་མིག་གཏན་
འཁེལ་བྱ་བ་ལ། སྐྱུང་འབྲི་བའི་སྟོན་དུ་དོན་རྗེས་དགུ་རིས་ཀྱི་མདོ་རྩ་
གང་ཡིན་གཏན་འཁེལ་བྱ་བ་དང་། མི་སྣ་གཙོ་བོ་དང་དེར་འབྲེལ་བ་

ཅན་གྱི་མི་སོགས་ཀྱི་རེའུ་མིག་བཟོ་བ་གཉིས་ལས། དང་པོ་སྤང་དེའི་
སྒྲོམ་གཞིའམ་མདོ་རྩ་ལ། རྟོག་མའི་སྐབས་སུ།

༡ མི་སྤྲོ་ངོས་སྤྲོ་བ་བྱ་བ།

༢ མི་སེམས་ངར་ལངས་པའམ་སྒོ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་དོན་ཞིག་བྱང་
བར་བྱར་པ་དང་།

བར་དུ་དོན་དེ་འབྲེལ་བའི་སྐབས་སུ།

མི་སྤྲོ་གཙོ་བོས་བྱ་བ་གང་ཞིག་བསྐྱབས་པ་སོགས་དང་།

ཐ་མའི་སྐབས་སུ།

༡ གནད་དོན་ཐག་བཅད་བྱས་པ་དང་།

༢ ལུག་སུམ་ཚོགས་པའི་མཁུག་བབས་ཀྱིས་མཁུག་བསྐྱེད་བ་སྟེ། དོན་རྗེད་

གཞུ་རིས་ཀྱི་སྐབས་སུ་བཤད་པ་བཞིན་དུ་གཏན་ལ་དབབ་པར་བྱའོ།

གཉིས་པ་བདག་གཙོ་དང་འབྲེལ་བའི་རེའུ་མིག་གཏན་ཁེལ་བྱ་བ་ནི།

གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་འདི་ལྟ་བུ་བྱིས་ཏེ། དེའི་ནང་དུ་སྤང་གི་མི་སྤྲོ་སོ་

སའི་རུས་མིང་དང་གཤིས་ཀ་སོགས་གསལ་པོར་དགོད་པར་བྱའོ།

བདག་གཙོ་དང་འབྲེལ་བའི་གང་ཟག་གི་རེའུ་མིག།

	རུས་མིང་	གཤིས་ཀ་	ན་ཚེད་	འབྲེལ་བ་
བདག་གཙོ་				
ཕྱོགས་བཟང་པོ་				
ཕྱོགས་ཕྱོགས་མི་				
མི་སྤྲོ་པལ་བ་༡་				
མི་སྤྲོ་པལ་བ་༢་				
གཞན་དག་				

རེའུ་མིག་འདི་ལྟ་བུ་གཏན་ཁེལ་བྱ་དགོས་སོ།

གོམ་པ་བཞི་པ་སྐྱོད་འབྲི་བའི་མགོ་ཚུམ་པ།
 སྐྱོད་གི་འཆར་གཞི་ལ་གཞི་བྱས་ཏེ། གཏན་ཁེལ་བྱས་པའི་སྒོག་པ་པོ་ལ་
 དམིགས་ནས་བྲི་བར་བྱ་ཞིང་། ཚིག་ཐུང་བྱ་དང་། བ་སྟོང་གོ་སྟོབ་བ་དང་།
 ཚུམ་གཤིས་དང་། མི་སྣའི་གཤིས་ཀ་སྟེ་ཕྱི་གཅིག་གྱུར་ཡིན་པ་བཅས་
 ཚུན་སྐྱོད་བྱ་ཞིང་། མི་སྣའི་གཤིས་ཀ་དང་གཏམ་མོལ་བ་ཡིད་རྟོན་བྱང་
 བ་བྱ་དགོས། མི་སྣའི་གཏམ་སྐྱོད་འབྲི་བ་ན། དངོས་སུ་གཏམ་མོལ་བའི་
 སྐབས་ལྟར་དུ་སེམས་ངར་ལངས་པ་དང་། ཉམས་མཚར་བ། སྐྱོད་
 སྟོབས་ཆེ་བ། གསལ་དག་ཐོན་པ་བྱ་དགོས།
 གང་ཟག་གི་རེད་མིག་ལ་བརྟགས་ཏེ། སྐྱོད་ལ་ཞིབ་ཆ་འདོན་ཞིང་།
 ཁོང་དུ་གཏན་འཁེལ་བྱས་པའི་སྐྱོད་གི་མདོ་ཙུང་དང་དོན་རྒྱུ་
 རིས་ལ་བསྟུན་ནས་བྲི་བར་བྱ། བསྟུང་བྱའི་བརྒྱུད་དོན་ཅན་གྱི་སྐྱོད་
 ཡིན་ན། མི་སྣ་གཙོ་བོའི་གཤིས་སྟོང་ལ་བརྟེན་ནས་སྐྱོད་གི་གཙོ་དོན་
 དང་རིན་ཐང་གི་ལྟ་བ་མདོན་པར་བྱེད་པ་ལས་བྱིས་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་
 བཅན་བརྒྱུད་བྱས་པས་པན་པ་མེད་པ་ཡིད་ལ་གཟུང་དགོས། བྱང་
 པར་དུ་སྐྱོད་འབྲི་བའི་སྒོག་མཐའ་བར་གསུམ་ཀྱན་དུ་སྐྱོད་འདི་བྱིས་པ་
 ཞིག་ལ་དམིགས་ནས་འབྲི་བ་ཡིན་པ་ཡིད་ལ་བཞག་སྟེ། བྱིས་པ་ནམས་
 གྱི་ལྟ་ཚུལ་ལམ་བསམ་ཚུལ་དང་བསྟུན་ནས་བྲི་བར་བྱའོ།
 གོམ་པ་ལྷ་པ་བྲིས་ཟིན་པའི་སྐྱོད་ཚུམ་བསྐྱིག་བྱ་བ། སྐྱོད་བྲིས་ཟིན་པ་
 བ། སྐྱོད་གི་སྟོགས་ཡོངས་ལ་ཚུམ་པ་པོ་རང་ཉིད་གྱིས་བརྟགས་ཏེ།
 ཆད་པ་ཡོད་ན་ཁ་གསལ། མི་འགྲིག་པ་ཡོད་ན་བཅོས། མི་ལགས་པ་
 ཡོད་ན་སྟུན་སྟུམ་ཚིགས་པར་བྱའོ།
 དེ་ལ་ཞིབ་ཐོ་བརྟག་བཤེར་བྱ་དགོས་ཏེ། གཤམ་གསལ་གྱི་ཐོ་འདི་དག་
 ལ་ཞིབ་མོར་བརྟག་པར་བྱ།

འདི་ལ་རྒྱག་སྟེ། དང་པོ་ཚུ་ཆོད་བརྟག་བཤེར།
 ༡ སྦྱིའི་ཡིག་གུངས་སྟོག་པ་པོ་དང་མཐུན་མིན།
 ༢ སྦྱིའི་ལྗེབས་གུངས་སྟོག་པ་པོ་དང་མཐུན་མིན།
 ༣ བཀོལ་བའི་ཐ་སྟོན་སྟོག་པ་པོ་དང་མཐུན་མིན།
 ༤ ཆོག་གྲུབ་རིང་ཐུང་སྟོག་པ་པོ་དང་མཐུན་མིན་བཅས་བརྟག་པར་བྱ།
 གཉིས་པ་རྣམ་པ་བརྟག་བཤེར།
 ༡ བརྟག་རིས་འགྲིག་མིན།
 ༢ ཡིག་གཟུགས་འགྲིག་མིན།
 ༣ དེ་དག་ལས་གཞན་ཡང་མཐུན་ཤོག་དང་། རྒྱབ་ཤོག། ཡི་གེའི་རྩ་
 རྩེད་སོགས་ལའང་བརྟག་པར་བྱའོ།
 གསུམ་པ་བྲད་གཤིས་བརྟག་བཤེར།
 ༡ མི་རྫོད་པའི་སྤྱོད་འཕམ་ཁོ་སོགས་འབོད་སྤངས་མགོ་མཐུག་གཅིག་
 རྒྱར་ཡིན་མིན།
 ༢ ད་ལྟ་བ་ལྟ་བུའི་རྒྱས་སྟོན་པ་མགོ་མཐུག་གཅིག་རྒྱར་ཡིན་མིན།
 ༣ ཆོག་ཐུང་ཞིང་གསལ་བ། སྤྲད་ཆ་དངོས་ཀྱི་རྣམ་པ་ལྟ་བུ་ཡིན་མིན།
 ༤ སྤྲད་མོལ་སྤྲུབས་སུ་སྤྲད་མོལ་དངོས་ལྟ་བུ་ཡིན་མིན།
 ༥ བྲད་གཤིས་མགོ་མཐུག་གཅིག་རྒྱར་ཡིན་མིན་བཅས་ལ་བརྟག་
 པར་བྱ།
 བཞི་པ་མི་སྣ་གཙོ་བོ་བརྟག་བཤེར།
 ༡ མི་སྣ་གཙོ་བོ་སུ་ཡིན་གསལ་མིན།
 ༢ མི་སྣ་གཙོ་བོ་དེ་མི་བྲད་པར་བ་ཞིག་དང་སྟོག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་
 མི་བརྗེད་པ་ཞིག་ཡིན་མིན།
 ༣ མི་སྣ་གཙོ་བོ་དེས་རང་གི་སེམས་ཚོར་དང་རང་གཤིས་གསལ་པོ་

བསྟན་ཡོད་མེད།

༤ མི་སྣ་གཙོ་བོས་རང་གི་ཀྱན་སྦྱོང་དང་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་ཀྱི་
ཕྱིར་དུ་བྱ་བ་བྱས་པ་གསལ་པོ་བསྟན་ཡོད་མེད།

༥ མི་སྣ་ནམས་ཀྱིས་འཚོ་བ་དངོས་ཀྱི་ནང་ལྟར་དུ་སྤང་མོལ་བྱས་
ཡོད་མེད།

༦ རང་གི་ལྟ་ཚུལ་གསལ་པོ་དང་གཅིག་གྱུར་ཡིན་མིན་བཅས་ལ་
བརྟག་པར་བྱ།

ལཱ་པ་གཙོ་དོན་བརྟག་པ།

སྐྱུང་གི་གཙོ་དོན་དེ་མི་སྣ་ནམས་ཀྱི་གཤིས་ཀ་དང་སྦྱོང་པ་ལ་བརྟེན་
ནས་སྟོན་ཐུབ་ཡོད་མེད་བརྟག་པར་བྱ།

དུག་པ་དོན་རྗེད་གཞུ་རིས་བརྟག་པ།

༧ སྐྱུང་ལ་ཐོག་མའི་བྱུང་བ་དང་། བར་དུ་འཕེལ་བ། ཐ་མ་མཇུག་
བབས་གསུམ་པོ་ཆང་མིན།

༨ སྐྱུང་གི་བརྗོད་བྱ་ལ་གདོང་ཐུག་དང་། ཤེས་སྒྲུག། དཀྱོག་སྐྱུར་
སོགས་དང་། མི་ནམས་ལ་སེམས་ངར་ལངས་པར་བྱེད་པ་དང་བར་
ཆད་དང་འགྲན་སྦྱོང་སོགས་ཡོད་མེད།

༩ མི་སྣ་དག་གི་བྱ་བ་བསྐྱབས་ཏེ། དོན་དག་ཐག་གཅོད་བྱས་ཡོད་
མེད།

༡༠ སྐྱུང་གི་བརྗོད་བྱ་དེ་སྟོག་པ་པོ་ལ་སྦྱོ་མོས་སྟེར་བ་ཞིག་ཡིན་མིན་
བཅས་ལ་བརྟག་པར་བྱ།

བྱིས་སྐྱུང་ལས་འཕྲོས་པའི་གཏམ།

ད་ནི་བྱིས་སྐྱུང་ལས་འཕྲོས་ནས་རིགས་མཐུན་ཀྱི་སྤུན་ཟླ་ནམས་ལ་
དོན་གལ་ཆེན་ཞིག་ཞུ་སྟུང་སྟེ། ཅིས་ཀྱང་གསན་པར་ཞུ། བཤད་ན་

སེམས་སྒྲིབ་ཆེན་པོ་ལས་ཅི་ཡང་མི་འདུག་མོད། འོན་ཀྱང་སྒྲིབ་པ་ལ་
བརྟེན་ནས་བརྩོན་པ་འདྲ་འབྱུང་གིས། གང་ལྟར་དོན་འདི་དེས་པར་
དུ་ཤེས་དགོས། དེ་གང་ཡིན་ཞེ་ན། འཇམ་བྱ་གླིང་ན་དུས་རབས་
གསར་པ་འདི་མགོ་ཚུགས་པ་ནས་བཟུང་རིག་གནས་སྐོར་གཅིག་ནི་
ལོ་རེ་ལས་ལོ་རེར་ཡར་རྒྱས་སུ་སོང་ནས་རྒྱ་མཚོ་འབྱུར་བ་བཞིན་དུ་
འགོ་བཞེན་འདུག། རྒྱས་ཆེས་ནས་མཐར་ལེགས་ཉེས་གང་འབྱུང་ཡང་
མི་ཤེས་པ་ཙམ་གྱི་ཆོད་དུ་སླེབས་ཡོད། རིག་གནས་སྐོར་གཅིག་ནི། ལོ་
རེ་ལས་ལོ་རེར་ཉམས་རྒྱུ་དུ་སྐྱོན་ནས་མཐར་ཇེས་ཤུལ་ཙམ་ཞིག་
ལུས་མི་ལུས་ཀྱང་དོགས་པའི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད།

མིའི་རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་དར་རྒྱུ་མཐའ་གཉིས་སུ་གྱེས་ནས་
ཇེས་ལུས་རྣམས་ཇེ་ལུས་དང་སྔོན་ཐོན་རྣམས་ཇེ་ཐོན་དུ་གྱུར་ནས་
བར་ཐག་ཇེ་བས་ཇེ་རིང་དུ་འགོ་བཞེན་ཡོད། བར་ཐག་དེས་མིའི་སྤྱི་
ཚོགས་ལ་འགལ་བ་ཇེ་མང་དང་། སེམས་ཁམས་སུ་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཀྱི་ན་
ཟུག་ཇེ་ཆེར་གཏོང་གིན་འདུག།

དཔེར་ན། མི་ཚོགས་ཆེན་པོ་འུར་གྱིས་མདུན་དུ་རྒྱག་པའི་ཆོ་ན། སུ་
ཞིག་རང་གི་རྒྱུ་པ་གཉིས་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྒྱག་མ་ཐུབ་པ་དེ་གཞན་གྱི་
རྒྱུ་པ་འུར་དུ་བཞེས་ནས་ཤི་བ་ལས་ཅི་ཡང་མེད། ཡང་ན་བརྒྱགས་ཏེ་
པ་རོལ་དུ་སླེབས་པ་དང་། ཡང་ན་གཞན་གྱི་རྒྱུ་པ་འུར་དུ་བཞེས་ནས་
ཤི་བ་གཉིས་ལས་འགོ་ས་གསུམ་པ་ཞིག་འཚོལ་བའི་རང་དབང་སུ་
ལའང་མེད། འདི་ལ་དུས་རབས་གསར་པའི་འགྲན་ཚོད་ཀྱི་འཛིན་
ཏེན་ཞེས་བྱ། དེ་ལ་བསམས་ན་ཏ་ཅང་ཡང་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་བྱ་
ཐབས་ཅི་ཡང་མེད། རང་རེ་རྣམས་ཀྱང་མི་ཚོགས་དེའི་ཁྲོད་ཀྱི་ཆ་
ཤས་གཅིག་དུ་གྱུར་བྱེད། དེས་ན་ཡང་ན་མདུན་དུ་རྒྱག། ཡང་ན་རྒྱུ་

འོག་ཏུ་འགྱེལ། གདམ་ག་གསུམ་པ་མེད་པ་ཐག་གིས་ཚད་ཚར་བས་
གཉིད་ཐམ་ཐོམ་གྱི་ངང་ནས་མ་འདུག། རང་རེའི་སྐད་དང་ཡི་གས་
མཚོན་མི་རིགས་ཀྱི་སློག་ཏུ་གྱུར་པའི་རིག་གནས་མང་པོ་ཞིག་ནི།
སློགས་གང་ནས་བལྟས་ཀྱང་ཇི་བས་ཇི་རྒྱད་ཏུ་འགོ་བཞིན་པའི་སྤང་
བ་འཇིགས་སུ་བྱང་བ་ཞིག་འོང་གིན་འདུག། འོན་ཀྱང་ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་འབད་པ་ཞིག་བྱེད་ཐུབ་ན། ད་དུང་རེ་བ་གཏན་ནས་མེད་པའི་
དུས་ལ་ཅུང་སླེབས་མེད། དེས་ན་མི་སོ་སོས་རང་རང་གི་ཐད་ནས་
འབད་པ་ཞིག་གི་མགོ་ཚྭ་པའམ་རྒྱན་སྦྱང་བ་ནི་ཅི་ནས་ཀྱང་གལ་ཆེ་
བར་སེམས་སོ། །

སྐད་ཡིག་ཅིག་བརྒྱད་འཛིན་དང་དར་སྤེལ་བྱ་དགོས་ན། ཐོག་མར་མི་
རིགས་རང་ཉིད་ཀྱི་ནང་དུ་ཡིག་ཚོངས་བསལ་བ་དང་སློག་པ་པོ་ཇི་
མང་དུ་གཏོང་དགོས། དེ་དགོས་ན་མི་སོ་སོའི་ན་ཚོད་དམ་ཁམས་
དབང་མོས་པ་དང་མཐུན་པའི་དཔེ་ཆ་བསྐྲག་རྒྱ་ཡོད་དགོས།
དེ་ཡོད་ན་སློག་པ་པོ་རང་བཞིན་གྱིས་ཇི་མང་དུ་འགོ། འོན་ཀྱང་། ད་
ལྟ་རང་རེ་བོད་ལ་དཔེ་ཆ་ཉ་ཅང་མང་མོད། སློག་པ་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་
དགོས་པ་སྟོང་མི་ལུས། དེའི་རྒྱ་མཚན་རང་རེའི་དཔེ་ཆ་ནམས་པལ་ཆེ་
བ་ཞིག་བཟོ་བྱ་གཏིང་ཟབ་མོ་ཅན་རྒྱང་རྒྱང་ཡིན། བཟོ་འབྲིང་ཡན་
ཆད་དམ་སྟོབ་ཆེན་གྱི་སྟོབ་མ་དང་གྲ་སའི་སྟོབ་གཉེར་པ་ནམས་གྱིས་
བསྐྲག་བྱའི་དཔེ་ཆ་ལྟ་བུ་ལས། སྟོབ་རྒྱུང་དམ་དམའ་འབྲིང་སྟེ་ལོ་རིམ་
དགུ་པ་མན་ཆད་དང་ཞིང་འབྲོག་མང་ཚོགས་པལ་བས་བསྐྲག་ཐུབ་
པའི་དཔེ་ཆ་ཉ་ཅང་དགོན། དེས་ན་སློག་པ་པོ་དེ་ནམས་གྱི་དགོས་པ་
སྟོང་བྱེད་གྱི་དཔེ་ཆ་མེད་པས་སྟོང་ཆ་ཉ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་
ཡོད། སྟོང་ཆ་དེས་བོད་ཀྱི་དཔེ་ཆ་སློག་མཁན་གྱི་གངས་ཀ་ཉ་ཅང་

ཁུང་རུར་བཏང་འདུག། དེས་ན་ད་ལྟ་ང་ཚོས་ངེས་པར་དུ་བསྐྱབ་
 དགོས་པ་ནི། རྟོང་ཆ་དེ་ཉིད་ཁ་གསབ་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་ཁ་གསབ་ཚུལ་
 ལ་གཉིས་འདུག་སྟེ། གཅིག་མི་རིགས་གཞན་གྱི་སྐད་ཡིག་ནས་གང་
 འཆོམ་ཞིག་བསྐྱར་བ་དང་། གཞན་གཅིག་ནི་མི་རིགས་རང་གི་ཚོམ་
 པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གསར་ཚོམ་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད། དེ་གཉིས་ཀ་གང་ཡིན་
 ཡང་ཆེས་ཐོག་མར་ངེས་པར་བསྐྱབ་དགོས་པའི་བྱ་བ་གལ་ཆེ་བ་
 གཅིག་ནི། སྐད་རིག་པའི་ཆོན་རིག་གི་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་ལ་
 ཞིབ་འཇུག་ལེགས་པོ་ཞིག་བྱ་རྒྱ་དེ་རེད།

ཞིབ་འཇུག་དེས་བོད་གངས་ཅན་གྱི་སྐད་ཡོངས་རྫོགས་ལས་ཐམས་
 ཅད་ཀྱི་ཁ་ན་ས་ཁུབ་རྩོམ་ཁུབ་དུ་གྱུར་བའི་ཐ་སྐད་རྒྱག་ཆེ་ཤོས་རྣམས་
 གང་ཡིན་དང་། ཁུང་ཟད་གོ་དཀའ་བའམ་ཁུབ་རྒྱུང་བ་དང་། ཤིན་དུ་
 གོ་དཀའ་བའམ་ཁུབ་ཤིན་དུ་རྒྱུང་བ་རྣམས་གང་ཡིན་ལ་དབྱེ་
 བཞུགས་གསལ་པོ་ཞིག་འབྱེད་པ་དང་། དེར་མ་ཟད་བྱིས་སློབ་ཁང་
 ནས་སློབ་འབྲིང་མན་ཆད་ཀྱི་ལོ་རིམ་གང་ལ་ཐ་སྐད་གང་འཆོམ་
 ཡན་གྱི་ཞིབ་ཆ་བྱས་ཏེ། དེ་དག་མིང་མཛོད་དུ་དགོད་དགོས། མིང་
 མཛོད་ལ་བོད་སྐད་རྒྱག་ཆེ་བའི་ཐ་སྐད་བརྒྱ་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཅན་ནས་
 རྟོང་ཕྱག་ཁ་ཤས་ཅན་དང་། བྱིས་སྐྱུང་ཚོམ་པ་པོའི་ཆེད་བཀོལ་གྱི་
 མིང་མཛོད་ཡོད་དགོས།

དེ་ལྟར་བསྐྱོགས་པའི་མིང་མཛོད་དེ་ལ་གཞིར་བྱས་ནས་ཡིག་བསྐྱར་
 དང་གསར་ཚོམ་བྱིས་ན། ད་གཟོད་བྱིས་སློབ་ཁང་གི་སློབ་མ་ཡན་
 ཆད་ཀྱིས་གོ་བ་ལེན་ཐུབ་པའི་དཔེ་ཆ་བྲིན་རྒྱག་ཆེན་པོ་ཅན་འབྱུང་
 དེས། དེ་ལྟར་བྱས་ན་བྱིས་པ་ནས་བརྒྱུད་ན་གཞོན་དང་དར་མའི་བར་
 གྱི་མི་ཐམས་ཅད་ཀྱིས་བོད་ཡིག་སློག་པ་ལ་མོས་པ་རྟེན་པར་འགྱུར་

བས་སྐྱུང་ཡིག་དར་བྱབ་ལེགས་པོ་འོང་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད་དོ། །

བྱ་བ་འདི་དག་སྐྱབ་པ་ལ་མེད་ཐབས་མེད་པ་ནི། བོད་ཀྱི་སྐྱུང་གི་ཕུང་
པོའམ་སྐྱུང་མཛོད་ཡིན་པས་དེ་བསྐྱུན་དགོས། སྐྱུང་ཡིག་ཡོད་པའི་མི་
རིགས་ཤིག་ཡིན་ཕྱིན་ངེས་པར་དུ་སྐྱུང་གི་ཕུང་པོའམ་སྐྱུང་མཛོད་
ལེགས་པོ་ཞིག་ཡོད་དགོས།

ཁྱད་པར་དུ་བོད་མི་རིགས་ལྟ་བུ་སྐྱུང་ཡིག་ལེགས་པོ་ཡོད་པར་མ་
ཟད། སྐྱུང་ཡིག་དེའི་ཐོག་དུ་རིག་གཞུང་ཚ་ཆེན་འདི་འདྲ་ཡོད་པ་
ཞིག་ཡིན་ན་ནི། དེ་ལས་ཀྱང་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། སྐྱུང་
མཛོད་འདི་ལ་སྟོགས་མང་པོ་ནས་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་རིན་ཐང་ཏ་ཅང་
ཆེན་པོ་ཡོད། འོན་ཀྱང་། འདི་བསྐྱུན་པ་ལ་འགྲོ་སྐོང་མང་ཞིང་ཆོགས་
ཆེ་ལ། སྐྱུང་རིག་པའི་ཆོན་རིག་གི་བྱ་བ་ཡིན་པས་རིག་གནས་ཀྱི་ཚུ་
ཚོ་དང་ངེས་ཅན་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་སོགས་ཆ་སྟེན་མང་པོ་ཞིག་ཆང་
དགོས་པས་ལས་ཀ་སྤྲོ་བོ་ཞིག་གཏན་ནས་མིན། དེ་ལྟ་ན་འང་སྐྱུང་
མཛོད་བསྐྱུན་རྒྱ་དང་མིང་མཛོད་བསྐྱིག་རྒྱ་འདི་དག་མི་རིགས་ཤིག་
གི་ལས་ཀ་དང་མི་རབས་ནས་མི་རབས་བར་གྱི་ལས་ཀ་ཞིག་དུ་ངོས་
བཟུང་སྟེ། དུན་ནས་དུན་དུ་འབད་པར་བྱ་དགོས་སོ། །

སྐྱུང་མཛོད་ཆོད་ལྟན་ཞིག་ཡོད་ན། བྱིས་སྐྱུང་ཁང་ནས་སྐྱུང་ཆོད་སྐྱུང་
མའི་བར་གྱི་རིམ་པ་སོ་སོ་དང་འཆོམ་པའི་བསྐྱུག་དེབ་གོ་རིམ་དང་
ལྟན་པ་ཞིག་བཟོ་ཆོག། དཔེར་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཆོད་གཞི་ལྟར་ན། བྱིས་པ་
ལོ་༥་མན་ཆད་ཅན་གྱི་བསྐྱུག་བྱའི་དེབ་ལ་དབྱིན་ཇིའི་ཐ་སྐྱུང་རྒྱག་ཆེ་
བ་༡༠༠་ནས་༢༠༠་བར་བཀོལ་བ་དང་། ལོ་༥་ནས་༡་ཅན་གྱི་བསྐྱུག་
དེབ་ལ་ཐ་སྐྱུང་༣༠༠་ནས་༤༠༠་བར་དང་། ལོ་༡་ནས་༡་ཅན་གྱི་བསྐྱུག་
དེབ་རྒྱང་བྱང་ལྟ་བུ་ལ་ཐ་སྐྱུང་༡༢༠༠་དང་། ལོ་༧་ནས་༡༢་ཅན་གྱི་

བཟུག་དེབ་སྐྱུང་རིང་ལྟ་བུ་ལ་ཐ་སྟད་༡༧༠༠་དང་། ལོ་༡༩་ནས་༡༩་
 ཅན་གྱི་བཟུག་དེབ་ན་གཞོན་ཚྭ་རིག་ལ་ཐ་སྟད་༩༩༠༠་དང་། ལོ་
 ༡༩་ཡན་ཆད་ཅན་གྱི་བཟུག་དེབ་ལ་རྒྱག་ཆེ་བའི་ཐ་སྟད་༩༠༠༠་ཡན་
 ཆད་བཀོལ་བ་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཡོད་པ་ལྟ་བུ་སྟེ། དེ་དག་གི་ནང་
 ནས་རང་རེ་ལ་ཡོད་པ་ནི། མཐོ་རིམ་ཚྭ་རིག་བཀའ་བསྟན་དང་
 བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་གསུང་འབུམ་ལྟ་བུ་དང་། ན་གཞོན་ཚྭ་
 རིག་གི་གས་སུ་ཚུད་པའི་སྟན་ཚྭ་མོགས་འབྲིང་རིམ་ཚྭ་རིག་སྤྱི་
 ཚོགས་པ་དང་། བྱིས་སྐྱུང་གི་བརྗོད་བྱ་ཅན་གྱི་ཚྭ་ཡིག་ཅི་རིགས་པ་
 རེ་ཡོད་ཀྱང་། སྐད་མཛོད་ཀྱིས་འཇལ་ནས་སྟོག་པ་པོའི་ན་ཚོད་དང་
 མཐུན་པའི་ཐ་སྟད་རྒྱག་ཆེ་ཆུང་གི་གྲངས་ཀ་གཏན་ལ་ཕབ་ནས་
 བྱིས་པ་ནི་གཅིག་ཀྱང་མེད། དེས་ན་རང་རེའི་དཔེ་ཆ་རྣམས་སྟོག་པ་
 པོ་ཕལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་གོ་བ་ལེན་མི་ཐུབ་པས་སྟོག་མཁན་རང་
 བཞིན་གྱིས་རྩེ་ཏུང་དུ་བྱུར་པ་ཡིན་ནོ། །

རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚྭ་རིག་པའི་རེའུ་མིག་།

རྒྱག་ཆའི་ཐ་སྟད	ལོ་གྲངས་	བཟུག་དེབ་ཀྱི་རིགས་	བོད་ཚྭ་
༩༠༠༠	༡༩་ཡན	ཆོད་མཐོའི་ཚྭ་རིག་	ཡོད
༩༩༠༠	༡༩ ~ ༡༩	ན་གཞོན་ཚྭ་རིག་	མེད
༡༧༠༠	༩ ~ ༡༩	སྐྱུང་རིང་	མེད
༡༩༠༠	༡ ~ ༩	སྐྱུང་བྱུང་	མེད
༩༠༠	༥ ~ ༡	བྱིས་སྐྱུང་	མེད
༩༠༠	༥ ~ ༡	བྱིས་སྐྱུང་	མེད
༡༠༠ ~ ༩༠༠	༥་མན	པར་དེབ་	མེད

གཞན་ཡང་རྒྱབ་སྟོགས་པའི་ཚྭ་རིག་ལ་གཤམ་གྱི་རེའུ་མིག་དུ་
 གསལ་བ་བཞིན་ཁ་གསལ་ཆད་ཀྱི་རིམ་པ་༩་དབྱེ་ཡོད།

[illegible]

རིམ་བ	ཐ་སྐད་གྲངས་	ཐོད་ཚུམ་
༤	༩༠༠༠	ཡོད
༥	༩༩༠༠	མེད
༦	༡༧༠༠	མེད
༧	༡༩༠༠	མེད
༨	༤༠༠	མེད
༩	༩༠༠	མེད
༡༠	༩༠༠	མེད

དེའི་ནང་ནས་རང་རེ་ལ་རིམ་པ་༥་པ་མ་གཏོགས་གཞན་པ་རྣམས་
 ཚད་ལྡན་ཞིག་མི་སྤང་ངོ་། །ཁྱིད་ཅག་གིས་རང་རེ་ལ་བཅད་ལྷག་
 སྤེལ་མའི་སྒྲན་ངག་དེ་ཙམ་དང་། མགུར་དང་ཞལ་གདམས། ལོ་རྒྱས་
 དང་རྣམ་ཐར། སྤང་དང་གཏམ་དཔེ་ཡན་ཆད་འདི་དང་འདི་ཙམ་
 ཞིག་ཡོད་པས་རིམ་པ་གཞན་རྣམས་ཅིའི་སྒྲིར་མེད་ཅེས་དགག་པ་
 གནང་སྲིད་མོད། གོང་རུ་བཤད་པ་བཞིན་འདིར་ཡང་སྒྲིར་རིམ་པ་༥་
 པའི་གས་སུ་གཞག་ཆོག་པའི་ན་གཞོན་ཚུམ་རིག་ཅི་རིགས་པ་རེ་ཡོད་
 གྲང་ཐ་སྤྲད་རྒྱག་ཆེ་ཆུང་གི་དབྱེ་འབྱེད་སྐད་མངོད་ཀྱིས་གཏན་ལ་
 བབ་པ་ཞིག་མེད་དེ། ད་ལྟའི་བར་རུ་སྐད་མངོད་ཚད་ལྡན་བསྐྱུན་མ་
 ཐུབ་པའི་དབང་གིས་ཡིན་ནོ། །

ཆོད་གཞིའི་རིམ་པ་འདི་དག་ལ་བརྟམ་ཆོ། གྲོག་པ་པོ་ལས་དང་པོ་པ་
 བྱིས་གི་དབང་རུ་བྱས་ན། རང་རེ་བོད་ཀྱི་ཚུམ་རིག་ནི་སློག་ཁང་
 བསྟོན་པོ་ཡོད་ཀྱང་། རྟེན་རུ་འཛེག་བྱེད་ཀྱི་སྐས་མེད་པ་ལྟ་བུ་བྱིས་རུ་
 རྒྱང་ཤི། གཤམ་ཏེ་སྐས་ཤིག་ཡོད་ན་མི་ཐམས་ཅད་སློག་ཁང་གི་ཚེའི་
 དབང་རུ་འགོ་རྟམ་ལ། སྐས་མེད་ཆོ། མི་པལ་མོ་ཆེས་ས་སློག་ནས་ཡར་

ཁྱུང་ལྟ་བུ་བྱེད་པ་ཅམ་ལས་ཐབས་མེད་པ་ལྟ་བུ་རེད། འོ་ན། སྐྱེས་གང་
ཡིན་ཞེ་ན། སྐྱེས་ཀྱི་ཐེམ་པ་ལྟ་བུ་འདི་རིམ་པ་ཡོད་པ་འདི་རིམ་ལྡན་ཚུམ་
ཡིག་འདི་ཡིན། དེའི་ཕྱིར་ངེས་པར་དུ་རིམ་ལྡན་ཚུམ་ཡིག་ཡོད་
དགོས། ཚུམ་ཡིག་ལ་རིམ་པ་གསལ་པོ་འབྱེད་དགོས་ན། དེའི་རིམ་པ་
འཇལ་བྱེད་ཀྱི་སྐད་མཛོད་ཡོད་དགོས། སྐད་མཛོད་དེའང་ཁ་སྐད་
དང་ཡིག་སྐད་གཉིས་ཀ་ཆར་བའི་སྐད་མཛོད་ཅིག་དགོས། ཁ་སྐད་
ཀྱི་སྐད་མཛོད་བསྐྱུན་པ་ལ། དམངས་ཁྲོད་ནས་ཁ་སྐད་ཀྱི་ཕུང་པོ་རྒྱ་
ཆེན་པོ་བསྟུ་དགོས། དེ་བསྟུས་ཆར་བ་དང་ཁ་སྐད་ལ་རིམ་པ་མཐོ་
དམན་ནམ་རྒྱག་ཆེ་རྒྱུ་འབྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཚིས་འཕུལ་སྟེ་ཆས་བཟོ་
དགོས། སྟེ་ཆས་མེད་པར་མིའི་ལག་པས་བཟོ་དགོས་ན། སྐད་མཛོད་
ཏ་ཅང་རྒྱུ་དུ་མ་གཏོགས་བཟོ་བྱུང་དགོས།

སྐད་མཛོད་ཀྱབ་པ་ན། སྐད་མཛོད་ནང་གི་རིམ་པ་དེ་ལ་གཞིར་བྱས་
ཏེ། བོད་ཀྱི་ཚུམ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རིམ་པ་དང་ལྡན་པའི་དམའ་རིམ་
ཚུམ་ཡིག་སྣ་ཚོགས་སྟེལ་ནས་གོང་དུ་སྟེས་པའི་སྟོང་ཆ་དེ་ཁ་བསྐྱངས་
དགོས། སྟོང་ཆ་དེ་ཁ་བསྐྱངས་ཟིན་པ་ན། ཐོག་ཁང་མཐོན་པོ་ལ་སྐྱེས་
བརྟུགས་ཆར་བ་ཡིན། དེའི་ཆེ་བོད་ཡིག་གི་བཞོལ་སྟོང་དེ་ན་ཆོད་ཀྱི་
རིམ་པ་མི་འདྲ་བ་ཅན་ཀྱི་བོད་མིའི་ནང་དུ་བྱུང་གང་ལ་དུ་སོང་བར་
མ་ཟད། བཀའ་བསྟན་སོགས་རིམ་པ་མཐོན་པོ་ཅན་ཀྱི་ཚུམ་ལ་འཇུག་
བྱུང་པའི་སྟོག་པ་པོ་འང་ཇེ་མང་དུ་སོང་ནས་བོད་གངས་ཅན་པ་
ཡིག་ཚོངས་མེད་པའི་དུས་རབས་གསར་པ་ཞིག་དུ་སྟེབས་པ་ཡིན་
ལ། ས་མེས་ཀྱི་རིག་གཞུང་གི་ཆེ་སྟོག་ཀྱང་ཇེ་རིང་དང་ཇེ་བརྟན་དུ་
ཀྱུར་པ་ཡིན་ནོ།

ད་ལྟའི་བར་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྤྱིར་དམའ་རིམ་ཚུམ་རིག་

དང་དེའི་ནང་ནས་ཀྱང་གྱིས་པའི་ཚྭ་ཡིག་ལ་དོ་སྐྱོང་ཆེར་མི་
མཛད་པར་འདུག་སྟེ། འདི་ནི་སློབ་གསོ་དང་ཚྭ་རིག་གི་སྐྱོང་རྒྱུ་
ཆེན་པོ་ཞིག་རུ་སྐྱེད་མོད། འོན་ཀྱང་། དགའ་འོས་པ་ཞིག་ནི། ད་ལྟ་
བོད་མདོ་དབྱུང་ཁམས་གསུམ་པོ་ན། གྱིས་པའི་བསྐྱུག་དེབ་ཀྱི་ཚྭ་
པ་པོ་ལྟག་བསམ་ལྟན་ལ་ཡོན་ཆེད་ཀྱང་མི་དམན་པ་སྐྱོར་གཅིག་
འདུག་སྟེ། ཐམས་ཅད་ཀྱིས་ཕྱར་བ་གྲུ་འདེགས་ཤིག་བྱེད་ཅུས་ན།
རང་རེ་ལའང་རེ་བ་མེད་པ་ཞིག་གཏན་ནས་མ་རེད། ཅུབ་སྦྱོགས་
སྤུངས་ལོ་༡༠་ཙམ་གྱི་གོང་དུ་དཀའ་ངལ་འདི་དང་འཕྲད་འདུག། ཁོ་
ཆོས་གསར་ཤོག་སོགས་ཚྭ་རིག་གི་རིམ་པ་ཇི་དམའམ་ཁ་ཇི་
གསལ་དུ་བཏང་བས་ཡར་རྒྱས་ཆེན་པོ་བྱུང་། གྱིས་སྐྱུང་གི་ཆོག་
མཛོད་ནི། ཁོ་ཆོ་ལའང་༡༩༩༣་ལོ་ད་གཟོད་བྱུང་།

གསར་ཤོག་དང་དུས་དེབ། སྐྱུང་རྣམས་ལོ་རིམ་༡་པ་ནས་༩་པ་སྟེ།
དམའ་འབྲིང་གི་བསྐྱུག་དེབ་ཀྱི་ཆེད་ཙམ་དུ་བྲིས་ན། སློག་པ་པོ་ཇི་
མང་འགྲོ་བས། ཨ་མི་རི་ཁའི་གསར་ཤོག་དང་དུས་དེབ། སྐྱུང་སྐད་
གྲགས་ཅན་མང་པོ་ཞིག་གསལ་ཆའི་རིམ་པ་འདི་ཉིད་ཀྱི་སློག་ནས་
བྲིས་ཡོད་པར་བཤད། དེས་ན་གསལ་ཆའི་རིམ་པ་འདི་དང་ལྟན་
པའི་གསར་ཤོག་དང་དུས་དེབ། སྐྱུང་སོགས་ཇི་ལྟར་མང་བ་དེ་ལྟར་
དུ་སྐད་ཡིག་ཡར་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བ་ལ་ཕན་པ་ཡོད་པས་རང་རེས་ཀྱང་
དེ་དག་གི་སྦྱོགས་ལ་འབད་ཅི་ཐུབ་བྱས་ན་གྲུབ་འབྲས་ལེགས་པོ་
འབྱུང་ངེས། ཚྭ་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་ཚྭ་རྩལ་ལམ་ཤེས་ཡོན་
ངོམ་པའི་ཕྱིར་ཙམ་ཞིག་མ་ཡིན་པར་སྐད་ཡིག་དར་སྤེལ་གྱི་ཆེད་
དུའམ་སློག་པ་པོའི་ཆེད་དུ་དམིགས་ནས་ཚྭ་ཡིག་གང་མང་སྤེལ་
ན་ཀྱན་ལ་ཕན། ཆོགས་པར་དང་དུས་དེབ་བཟང་པོ་རེ་རེས་ཀྱང་མི་

ཁྱི་སྤྱག་མང་པོའི་ཚྭ་མ་རིག་གི་ཡོན་ཚད་དང་གོ་རྟོགས་ཡར་རྒྱས་སུ་
གཏོང་བས་ཕན་ཐོགས་ཏུ་ཅང་ཆེ། དེས་ན་མི་རིགས་ཤིག་ལ་ཚྭ་མ་
པོའི་དཔུང་སྡེ་ལགས་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་ནི་ཅི་བས་ཀྱང་གལ་ཆེ་སྟེ།
དཔེར་ན། ཟ་ཁང་ཞིག་གི་ནང་དུ་ཟས་ཟ་མཁན་མང་པོ་ཡོད་མེད་ནི།
ཟ་ཁང་དེའི་མ་ཆེན་གྱི་ལག་ཚུལ་ལ་རག་ལས། དེ་བཞིན་དུ་མི་རིགས་
ཤིག་གི་ནང་དུ་ཡི་གེ་སྟོན་མཁན་མང་པོ་ཡོད་མེད་ནི། མི་རིགས་
དེའི་ཚྭ་མ་པོ་རྣམས་ཀྱི་ཚྭ་མ་ཡིག་བཟང་ངན་ལ་འབྲེལ་བ་ཆེན་པོ་
ཡོད་པར་ཤེས་པར་བྱའོ།

ཞེས་པ་འདི་ནི་བོད་རབ་གནས་ས་ཕག་སྟེ་ལོ་༢༠༢༠་ཟླ་༡་པོའི་ཆོས་
༡་ཉིན་ཚུལ་ཁྲིམས་སློ་གོས་ཀྱིས་རྒྱབ་སྟོན་གྱི་བྱིས་སྐྱུང་འབྲི་ཚུལ་གྱི་
གཞུང་ལུགས་ལས་བསྐྱར་ཅིང་གཞན་ནས་ཀྱང་རྒྱུ་ཟུང་བཟང་ཁ་
བསྐྱེད་པ་དང་གོ་སླ་བར་བྱས་ནས་བྲིས་པའོ།